

gemeente

Zoeterwoude

Programmabegroting 2023-2026

Toekomst vraagt daadkracht

Programmabegroting 2023-2026

Gemeente Zoeterwoude

Inhoudsopgave

1	Beeld van de begroting.....	7
2	Beleidsbegroting.....	13
2.1	Programmaplan	13
2.1.1	Bestuur, Dienstverlening en Veiligheid.....	14
2.1.2	Samenleving.....	25
2.1.3	Wonen en Ruimte.....	54
2.1.4	Overhead.....	87
2.1.5	Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien.....	93
2.2	Paragrafen.....	103
2.2.1	Lokale heffingen.....	104
2.2.2	Weerstandsvermogen en risicobeheersing.....	109
2.2.3	Onderhoud kapitaalgoederen.....	117
2.2.4	Financiering	120
2.2.5	Bedrijfsvoering	123
2.2.6	Verbonden Partijen.....	127
2.2.7	Grondbeleid.....	134
2.2.8	Handhaving.....	135
2.2.9	Duurzaamheid.....	137
2.2.10	Open en Toegankelijke Overheidsinformatie.....	140
3	Financiële begroting.....	141
3.1	Overzicht van baten en lasten.....	142
3.1.1	Grondslagen voor de begroting.....	144
3.1.2	Structureel en reëel evenwicht.....	145
3.2	Uiteenzetting financiële positie en toelichting.....	149
3.2.1	Geprognosticeerde begin- en eindbalans.....	150
3.2.2	Investeringen.....	152
3.2.3	Reserves.....	155
3.2.4	Voorzieningen.....	160
3.2.5	EMU-saldo.....	161
3.3	Taakveldindeling.....	162
4	Bijlagen.....	165
4.1	Samenstelling Bestuur.....	166
4.2	Subsidies volgens subsidieprogramma.....	168
4.3	Projectenboek.....	169

1 Beeld van de begroting

Dit is de gemeentelijke begroting van Zoeterwoude voor de jaren 2023 – 2026. De begroting voor komend jaar sluit met een positief saldo van € 37.000. Ook nu presenteren we weer een beeld waar we trots op kunnen zijn. 2023 is ook het eerste volledige jaar van een nieuwe coalitieperiode, onder de noemer 'Toekomst vraagt daadkracht'. In dit document leest u de beleidsvoornemens voor de komende periode. Deze zijn in lijn met ons coalitieakkoord, onze kernwaarden en met oog voor de verschillende belanghebbenden binnen onze gemeenten.

'Toekomst vraagt daadkracht', keuzes maken vanuit een goede basis

In het nieuwe coalitieakkoord voor 2022-2026 staat het maken van keuzes centraal. De gemeente staat voor grote opgaven. Daar werken we de komende jaren aan. Dankzij het solide financiële beleid van de gemeente vertrekken we vanuit een goede basis. Dit beleid zetten we voort, zodat we ook de komende tijd aan de slag kunnen met deze grote opgaven.

Samen doorwerken aan maatschappelijke opgaven

Wij willen onze maatschappelijke opgaven vormgeven samen met onze inwoners, bedrijven en andere belanghebbenden. Wij vinden het belangrijk hen te betrekken bij het maken van keuzes. Naast de nieuwe opgaven die op de gemeente afkomen zetten we ook de aanpak van bestaande opgaven (aangepast) voort. Daaraan geven we invulling binnen onze domeinen. In onderstaande tekst vindt u per domein een overzicht van de ontwikkelingen die wij zien binnen de verschillende (beleids)terreinen.

Domein Samenleving

We zorgen voor integrale toegang tot het sociaal domein

In 2023 willen wij starten met een sociaal team. Hierin werken de interne partners (Zorgloket (Wmo), loket Werk en Inkomen, Schuldhulpverlening) én de externe partners (Jeugdteam Leidse regio, Kwadraad, Stichting MEE en GGZ Rivierduinen) samen.

Maatschappelijk zorg wordt speerpunt van beleid

Met de doordecentralisatie van de maatschappelijke zorg per 1 januari 2023 start een jaren durende transformatie met consequenties voor inwoners, cliënten, professionals, aanbieders en gemeenten. Hieronder vallen Beschermd wonen en Maatschappelijke opvang. Met de ingezette veranderingen wordt beoogd goede zorg en ondersteuning te leveren voor (kwetsbare) inwoners: integraal, dichtbij en op maat. Samen met de gemeenten uit de Leidse regio voeren we systeemveranderingen door, zodat voorzieningen die cliënten nodig hebben geïntegreerd georganiseerd worden.

We geven uitvoering aan het herijkte lokale jeugdbeleid

De gemeente heeft haar lokale jeugdbeleid herijkt. Het lokale jeugdbeleid richt zich op jongeren tussen de 12 en 18 jaar die een hulp- en/of ondersteuningvraag hebben. De acties die hieruit voortkomen werken we in 2023 verder uit. We organiseren het voorveld, de jongerencoach en het (hulp)aanbod zo dicht bij de jeugdigen als mogelijk.

We werken aan een nieuwe nota Sociaal Beleid

In 2022 evalueerden wij de nota Sociaal Beleid 'Zoeterwoude Gelukkig en Gezond'. We werken in 2023 aan een nieuwe integrale nota sociaal beleid 2023-2026. In deze nieuwe nota besteden we ook aandacht aan actiepunten vanuit de landelijke nota volksgezondheid 2020-2024. En we betrekken de uitwerking van het Leefstijlakoord hierbij. Het thema eenzaamheid krijgt speciale aandacht en het herziene vrijwilligersbeleid wordt onderdeel van deze nota.

Dementievriendelijke Zoeterwoude

In samenwerking met de professionele en de vrijwillige zorgverleners en de inwoners wil de gemeente Zoeterwoude een meer dementiebewuste (dementievriendelijkere) gemeente zijn. Steeds ouder wordende inwoners blijven zo lang mogelijk thuis wonen. Het aantal inwoners met een vorm van dementie (hierna genoemd: dementie) neemt met de vergrijzing steeds meer toe. Omdat het aantal inwoners met dementie groeit en oudere inwoners steeds langer thuis wonen, komen inwoners steeds vaker mensen met dementie tegen op straat. De bedoeling is om deze inwoners met dementie te ondersteunen in het zo lang mogelijk mee kunnen doen in de samenleving. In overleg met Alzheimer Nederland is er een uitvoeringsplan geschreven met activiteiten. Daar gaan we in 2023 mee aan de slag.

We willen een permanente oplossing voor het ruimtegebrek bij Het Avontuur

De noodlokalen bij Het Avontuur zijn in 2021 geplaatst. Wij onderzoeken de mogelijkheden om in 2023 tot een permanente oplossing te komen.

We gaan verder met de bouw van de nieuwe Bernardusschool

De voorbereidingen om te komen tot nieuwbouw van Basisschool Bernardus zal ook in 2023 nog aan de orde zijn.

We gaan aan de slag met het sport- en beweegbeleid

In samenspraak met onze leefstijlcoach gaan we het sportbeleid in Zoeterwoude beschrijven.

Domein Ruimtelijke Ontwikkeling

Wonen en huisvesting is ook in 2023 een belangrijk speerpunt

Daarbij richten wij ons op de primaire doelgroepen starters en senioren. Wij gaan onderzoeken hoe wij de doorstroming kunnen bevorderen. Mede in het kader van de ontwikkeling van opvang van asielzoekers, onderzoeken wij mogelijkheden voor flexwonen. Eind 2022 voerden wij een woonbehoefteonderzoek uit. De resultaten zijn mede bepalend voor onze gemeentelijke kwantitatieve en kwalitatieve discussie over (toekomstige) woningbouwlocaties.

Ook moeten we afwachten wat lokaal de effecten zijn van de Nationale Bouw- en Woonagenda en de provinciale woondeals. Met de actualisering van de Regionale Woonagenda Holland Rijnland (RWA HR) anticiperen wij daar al zo veel mogelijk op. De concept RWA HR wordt begin 2023 voor een zienswijze aan u voorgelegd. Wij kunnen nog niet inschatten wat dit voor de financiën en capaciteit betekent.

We staan klaar om met de Omgevingswet aan de slag te gaan

Als per 1 januari 2023 de Omgevingswet in werking treedt hebben we jaren van voorbereiding achter de rug. Na inwerkingtreding blijven we onze nieuwe omgevingsvisie regelmatig actualiseren en komt de focus te liggen op het opstellen van het omgevingsplan. De eerste stap is het vaststellen van het omgevingsplan voor het landelijk

gebied. In de praktijk van de vergunningverlening verwachten we nog de nodige uitdaginge. Het betekent voor burgers en ondernemers ook een andere werkwijze waar we bij moeten helpen.

Onze bedrijventerreinen zijn lokaal én regionaal van belang

Ruimte in de Leidse regio is schaars. Daarom werken we aan ruimte voor bedrijven. Voor Keer-weer, Oosthoek en de Grote Polder is een specifieke aanpak. Hierbij werken we regionale afspraken uit. Behoud van ruimte voor bedrijven, ruimtelijk verdichten, verduurzaming en klimaatbestendigheid zijn sleutelwoorden.

In 2023 wordt in heel Zoeterwoude glasvezel aangelegd

Als eerste worden in de kernen Dorp en Rijndijk door een marktpartij glasvezel aangelegd. In het buitengebied legt de gemeente eerst mantelbuizen aan. Daarna wordt ook hier glasvezel aangelegd. Elk huishouden dat zich heeft aangemeld kan kosteloos een aansluiting krijgen. Ook de bedrijventerreinen Oosthoek/Rijneke Boulevard en Grote Polder worden “verglaasd”.

We blijven inzetten op duurzaamheid en energietransitie

De energiecrisis heeft grote gevolgen. Dit betekent dat continu moet worden ingezet op energiebesparing en energietransitie. Verwacht wordt dat hiervoor landelijke regelingen en subsidies beschikbaar komen. Onze inzet doen we daarbij naar de maat en schaal van Zoeterwoude. We zetten in op beschikbare en toekomstbestendige technieken. We onderzoeken geen nieuwe technieken op kosten van onze gemeente.

Domein Beheer en Bedrijfsvoering

De kwaliteit van onze openbare ruimte blijft ons visitekaartje

Met het team Buitenruimte en de Algemene Dienst zetten we ons dagelijks in voor een goed beheer van de openbare ruimte. Ook de onderdelen die minder zichtbaar zijn (zoals ons rioleringsstelsel) krijgen aandacht. We zorgen voor veiligheid door beheer van de openbare verlichting, het onderhoud en de inrichting van wegen, pleinen en straten én het onderhoud van civiele kunstwerken, zoals bruggen. We hebben aandacht voor het straatmeubilair, speelplekken voor kinderen en onze sportparken. Duurzaamheid en klimaatadaptatie staan hierbij hoog op de agenda. In 2023 actualiseren we de beheerplannen weer. Nu voor een periode van vijf jaar, parallel aan het Integraal Waterketenplan.

We werken verder aan de integrale aanpak van projecten

Hiervoor is een projectenboek gemaakt. Deze is als bijlage bij de begroting gevoegd. Zo gaan we bijvoorbeeld aan de slag met de wijk Vogelweide. Daar vervangen we het riool en richten we de totale openbare ruimte opnieuw in. Hiervoor wordt een totaalplan gemaakt in afstemming met de bewoners.

We werken verder aan open en toegankelijke overheidsinformatie

Met nieuwe wetgeving wordt beoogd om de transparantie van de (lokale) overheid te vergroten. Hier zetten wij op in. In 2023 gaan wij, na overleg met de raad, verder met de implementatie van de wetgeving en het actief openbaar maken van verschillende informatiestromen. Meer informatie met betrekking tot open en toegankelijke overgangsinformatie is vanaf deze begroting terug te vinden in een nieuwe paragraaf.

De samenwerking voor de bedrijfsvoering gaat verder in een centrumregeling

Onze bestaande samenwerking met het Servicepunt71 zetten we om in een centrumregeling. De deelnemende gemeenten hebben besloten om deze nieuwe samenwerkingsvorm aan te gaan. Leiderdorp, Oegstgeest en Zoeterwoude gaan de dienstverlening binnen deze nieuwe centrumregeling afnemen bij de gemeente Leiden. De dienstverlening in de bedrijfsvoering blijft na de overgang zoals de gemeente vóór de overgang van Servicepunt71 kon verwachten.

Concernstaf

We implementeren een duidelijker kader voor onze dienstverlening

Om onze inwoners goed en ook gestructureerd te woord te blijven staan, ontwikkelen we een helder kader voor de dienstverlening. In 2023 nemen we deze in gebruik. We maken duidelijke afspraken binnen de organisatie. We zorgen er ook voor dat deze afspraken bekend zijn bij inwoners en ondernemers. Met behoud van onze korte lijnen en snelle schakelen pakken we vragen, opmerkingen en ander contact gestructureerder aan. Dit bevordert onze dienstverlening.

We zetten in op een 'Zoeterwoude om van te houden'

De gezamenlijk gevoelde trots op Zoeterwoude blijven we onder de aandacht brengen met onze campagne 'Zoeterwoude is om van te houden'. Samen met onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners maken we dat zichtbaar. Dat doen we gestructureerd en laten we aansluiten bij het nieuwe coalitieprogramma.

Onze visie op Communicatie, Participatie en Dienstverlening zorgt voor een integrale aanpak

We willen dat inwoners en ondernemers duidelijk weten waar zij aan toe zijn en wat ze van de gemeente kunnen verwachten. Daarbij staat de behoefte van de ontvanger centraal.

Financieel beeld 2023-2026

De begroting 2023 sluit met een voordeel van € 37.000

Het financiële beeld in de begroting is gebaseerd op de meicirculaire 2022. Hierin is de herverdelingskorting tot en met 2026 verwerkt. Het Rijk heeft vanaf 2026 nieuwe kortingen doorgevoerd.

De omvang van het gemeentefonds vanaf 2026 is onzeker

Het Rijk verwacht vanaf 2026 met een normeringssystematiek voor de financiering van gemeenten te komen. Hierdoor volgen er nieuwe financiële verhoudingen tussen het Rijk en de gemeenten. Hoe deze systematiek er precies uit gaat zien is nog niet duidelijk. Toch heeft het Rijk de algemene uitkering vanaf 2026 alvast verlaagd. Hierdoor kunnen wij geen meerjarig sluitende begroting presenteren vanaf 2026. De jaren 2024 en 2025 zien er financieel wel goed uit.

Door vertraagde woningbouw komen inkomsten ook later

Een deel van de woningen wordt pas begin 2024 opgeleverd. Wij hielden eerder rekening met eind 2023. Dit heeft effect op de omvang van het gemeentefonds en onze belastingsopbrengsten in 2024. Omdat wij voor de groei van de woningen een stelpost hebben opgenomen, verlagen wij deze stelpost daarom ook. Hierdoor zijn de nadelige effecten op de begroting in 2024 beperkt.

Nieuwe indeling van onze beleidsprogramma's

De programmabegroting 2023-2026 is de eerste begroting in een nieuwe structuur. Het aantal programma's is verlaagd van twaalf naar vijf. We hebben dit gedaan met oog voor de inhoud en zonder de hoofdlijnen uit het oog te verliezen. Naast de structuur pasten we de rapportage over de kengetallen aan. Deze zijn teruggebracht naar de wettelijk verplichte beleidsindicatoren, om zo aan te sluiten bij een hoofdlijnrapportage. Daarnaast nemen we niet langer een streefwaarde op bij deze kengetallen. Kengetallen die worden benoemd als begroot zijn hierbij een schatting en in veel gevallen een streefwaarde. Verder is er van een aantal kengetallen geen goede inschatting te maken. Er staat dan nnb (nog niet bekend) bij aangegeven.

De nieuwe programmaindeling staat in onderstaande tabel. Daarbij is op hoofdlijnen een vergelijking met de oude programmastructuur gemaakt.

Programma	Deelprogramma	Waar in oude structuur?
1. Bestuur, dienstverlening en veiligheid	A. Bestuur en dienstverlening	1. Bestuur, dienstverlening en communicatie
	B. Veiligheid	2. Openbare Orde en Veiligheid
2. Samenleving	A. Zorgzame gemeente	7. Sociaal Domein 9. Onderwijs
	B. Actieve en gezonde gemeente	3. Spelen (beleid) 6. Cultuur, Sport, Recreatie 8. Volksgezondheid
3. Wonen en Ruimte	A. Ontwikkeling leefomgeving	3. Groene Leefomgeving 5. Economie 8. Milieu 10. Ruimtelijke Ontwikkeling en Wonen
	B. Beheer openbare ruimte	3. Spelen (onderhoud) 4. Verkeer, Vervoer en Waterstaat 8. Afval en Riolerings
4. Overhead	A. Overhead	11. Overhead
5. Algemene dekkingsmiddelen	A. Algemene dekkingsmiddelen	12. Algemene dekkingsmiddelen

Financieel resultaat

Het financiële resultaat van de meerjarenbegroting 2023 -2026 ziet er zo uit:

	2023	2024	2025	2026
Resultaat na bestemming	-37.000	-587.000	-272.000	764.000
	Voordelig	Voordelig	Voordelig	Nadelig

Wij zien uit naar uw reactie en wensen u veel leesplezier.

Zoeterwoude, 27 september 2022

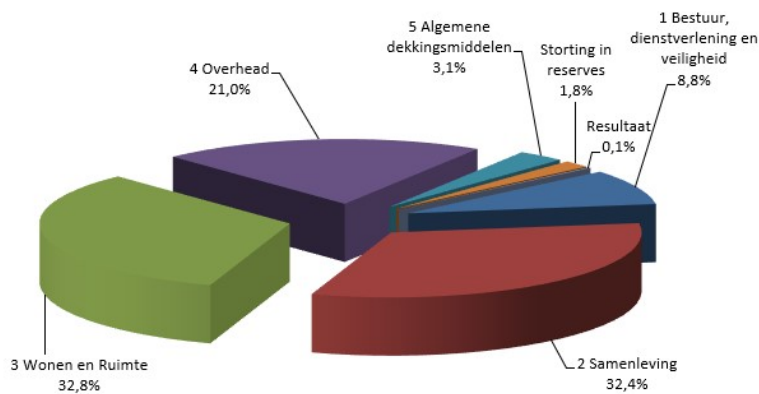
Burgemeester en wethouders van Zoeterwoude,

W.A.M. Zoetemelk-van der Hulst
gemeentesecretaris,

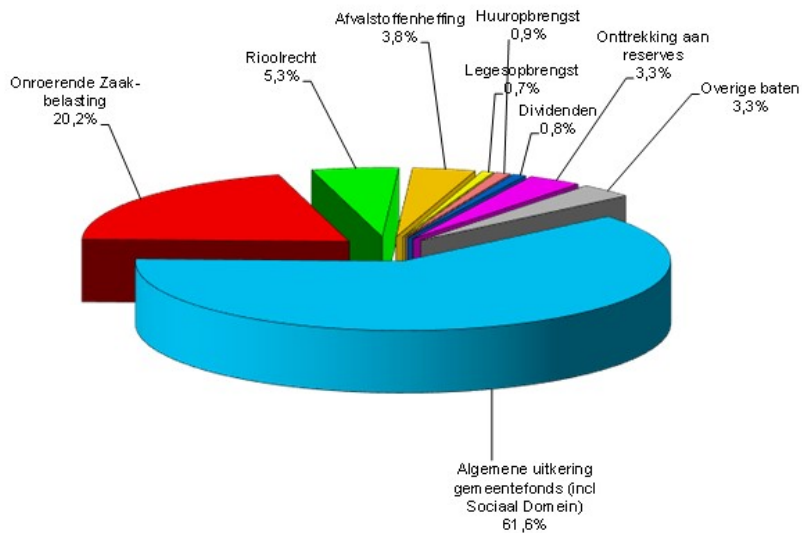
F.Q.A. van Trigt
burgemeester,

Programma	Lasten	Baten	Totaal
1 Bestuur, dienstverlening en veiligheid	2.255.600	-63.050	2.192.550
2 Samenleving	8.295.940	-1.281.260	7.014.680
3 Wonen en Ruimte	8.393.420	-2.869.920	5.523.500
4 Overhead	5.363.080	-50.890	5.312.180
5 Algemene dekkingsmiddelen	783.800	-20.473.800	-19.690.000
Totaal voor bestemming	25.091.840	-24.738.920	352.910
Reserves	454.030	-844.030	-390.010
Resultaat na bestemming	25.545.870	-25.582.950	-37.100

Waar gaat het geld naar toe in 2023?

Waar komt het geld vandaan?

2 Beleidsbegroting

2.1 Programmaplan

1. Bestuur, Dienstverlening en Veiligheid
2. Samenleving
3. Wonen en Ruimte
4. Overhead
5. Algemene Dekkingsmiddelen en Onvoorzien

2.1.1 Bestuur, Dienstverlening en Veiligheid

Portefeuillehouder burgemeester F.Q.A. van Trigt

Omschrijving van het programma

Dit programma betreft alle onderwerpen op de onderdelen bestuur, dienstverlening, communicatie, participatie en veiligheid.

1A Bestuur en Dienstverlening

Portefeuillehouder F.Q.A. van Trigt

In het onderdeel Bestuur en Dienstverlening worden alle onderwerpen met betrekking tot bestuurlijke samenwerking, het gemeentelijke bestuur, communicatie, participatie en dienstverlening van de gemeente beschreven.

1A.1 Bestuur en ondersteuning

Zoeterwoude Zelfbewust Zelfstandig

Zoeterwoude is als zelfstandige gemeente in staat haar bestuurlijke opgaven te realiseren: wij zijn 'Zelfbewust' en 'Zelfstandig' Zoeterwoude. Dat doen we met een organisatie die daarvoor is toegerust en samen met onze maatschappelijke partners, de omliggende gemeenten en met behulp van gemeenschappelijke regelingen waaraan de gemeente meedoet.

Doelstelling	Prestatie	Activiteiten 2023
Zoeterwoude is een zelfstandige gemeente. We zijn in staat goede dienstverlening te bieden aan inwoners en bedrijven.	Om dit te blijven doen moet Zoeterwoude een bestuurlijk sterke en financieel gezonde gemeente zijn.	We realiseren de taken, die van de gemeenten worden verwacht.
		We maken onze verantwoordelijkheden in het kader van het interbestuurlijk toezicht waar.
		Zoeterwoude heeft een sluitende meerjarenbegroting en voldoet aan de eisen van goed financieel beheer.
		We spelen in op belangrijke financiële en beleidsmatige ontwikkelingen voor de gemeente.
Democratische, transparante en doelmatige wijze van bestuur.	Zoeterwoude heeft een open bestuursstijl en kenmerkt zich door consistent beleid.	Vanuit de eigen rol, taak en verantwoordelijkheid draagt ieder bij aan het gedeelde belang van Zoeterwoude.
	Het gemeentebestuur is toegankelijk en stelt zich op als partner in de samenleving.	Het gemeentebestuur zoekt inwoners, bedrijven en instellingen actief op. Vanuit de verschillende rollen doen zij dat regisserend, stimulerend en faciliterend. De (on)mogelijkheden worden duidelijk aangegeven. Daarbij sluiten we ook aan op initiatieven van anderen.
	Besluitvorming is toegankelijk en transparant.	We bereiden een voorstel voor om de raadzaal geschikt te maken voor digitale openbaarheid.
	Doorlopend investeren in ondersteuning en verbetering van het democratisch proces.	We zetten in op het verdere gebruik van digitale middelen en de ondersteuning van raadsleden om hun werk goed te kunnen doen. Er wordt ingezet op de bevordering van het debat in de gemeenteraad.
Als gemeente zorgen dat de taken goed worden uitgevoerd.	Zoeterwoude heeft een organisatie die nu en in de toekomst in staat is haar taken goed te doen of effectief regie op de taken te voeren.	Om dit waar te maken gaan we de uitkomsten van de quickscan verder uitwerken.
		We onderzoeken of taken op een andere manier zijn te organiseren. We kijken of taken te bundelen zijn of logisch(er) in de organisatie zijn te beleggen. We houden daarbij ook aandacht voor de werkdruk.

Doelstelling	Prestatie	Activiteiten 2023
	We zetten in op het samenspel met de samenleving.	We staan open voor goede initiatieven uit de samenleving. We benaderen deze vanuit de 'ja-mits gedachte'.
	Samenwerking (op de inhoud) tussen de gemeenten in de regio.	Een belangrijk onderwerp in onze samenwerking is gezamenlijk optrekken op basis van wederzijdse belangen, vertrouwen en respect op regionaal-, provinciaal- en rijksniveau. Per onderwerp zoeken (en vinden) we de optimale maat, schaal en vorm van samenwerking. Doel is de beste resultaten behalen. We maken hierbij een keuze met welke partners de samenwerking wordt gezocht en/of gevraagd.
Effectief ondersteunend subsidiebeleid opstellen.	Door subsidies te verlenen worden activiteiten mogelijk gemaakt die belangrijk zijn voor een vitale samenleving. We inventariseren welke subsidies we allemaal verstrekken.	Overkoepelend subsidiebeleid opstellen met specifiek beleid voor de verschillende subsidies.
		Subsidieverordening actualiseren.
Verkiezingen organiseren.	Efficiënt organiseren van de gecombineerde verkiezing van Provinciale Staten en Waterschap in maart 2023	Inwoners kunnen ook op maandag en dinsdag stemmen. Er zijn nieuwe regels voor het (her)tellen). Hiermee geven we uitvoering aan wet- en regelgeving en instructies van de landelijke overheid.

Ontwikkelingen

De toenemende complexiteit van de samenleving vergt steeds meer inspanningen. Daarnaast groeit Zoeterwoude de komende jaren flink in inwoneraantal. Deze groei betekent een verdere toename en verbreding van onze werkzaamheden. De groei heeft effect op de kwantiteit en kwaliteit van de gemeentelijke dienstverlening. De komende jaren maken we de gemeente klaar voor de groei van onze gemeente.

In de komende jaren zien wij een financieel gat ontstaan bij de gemeente. Door de herverdeling van het gemeentefonds verwachten wij in de begroting vanaf 2026 een groot tekort. Samen met andere gemeenten die een nadeel ondervinden (van de herverdeling en of de wijze van verdeling bestrijden) en de VNG werken we samen om een eerlijke verdeling van het gemeentefonds tot stand te laten komen.

De gemeente Zoeterwoude staat de komende jaren voor een aantal grote opgaven, zoals de woningbouwopgave, de energietransitie en de opgaven rondom de zorg en ondersteuning. Om deze opgaven op een goede manier aan te pakken, werken we bij de ontwikkeling van oplossingen actief samen met inwoners. We blijven inwoners betrekken bij de ontwikkeling, uitvoering en verantwoording van het beleid.

1A.2 Publieke Dienstverlening

Communicatie, Participatie en Dienstverlening staan centraal

Het doel is om naar vermogen het beste te doen voor de inwoners van Zoeterwoude en andere belanghebbenden. Dat willen we vooral doen door 'dichtbij' te zijn en door het 'samen' te doen. In onze communicatie-uitingen maken we dat ook zichtbaar. Communicatie, participatie en dienstverlening pakken we integraal aan.

Visie op Communicatie, Participatie en Dienstverlening

Onze visie is een strategisch kader, gebaseerd op de missie en kernwaarden van onze gemeente. Het is een dynamisch kader dat we jaarlijks toetsen. Waar nodig stellen we het bij. Het geeft richting. Zodra het nieuwe collegewerkprogramma klaar is, bekijken we welke consequenties dit voor de visie heeft. We stemmen dit af

met de begeleidingsgroep. Deze groep bestaat uit medewerkers van de gemeente, de bestuurlijke en ambtelijke opdrachtgever en vier raadsleden. Samen bepalen we de prioriteiten.

Doelstelling	Prestatie	Activiteiten 2023
De gezamenlijke trots op Zoeterwoude actief uitdragen.	Zichtbaar maken dat 'Zoeterwoude is om van te houden'.	We stellen jaarlijks een campagneplan op en voeren dit uit.
De behoefte van de ontvanger staat in onze communicatie centraal.	We staan dichtbij onze inwoners. We zijn toegankelijk en staan open voor gesprek.	Bij de vorm van communicatie en participatie sluiten we aan bij de behoeften van inwoners en andere belanghebbenden.
	We staan open voor signalen uit de omgeving.	We monitoren de media en halen zo op wat er in de omgeving speelt. Die informatie gebruiken we voor eventuele bijsturing in de communicatie- en participatieaanpak.
	Bij elk nieuw beleid/project sluit Team Communicatie vroegtijdig aan en samen bepalen we de communicatie- en participatieaanpak.	Bij projecten besteden we vanaf de start aandacht aan communicatie en participatie. We bespreken samen met de collega's hoe we de verschillende belanghebbenden betrekken en betrokken houden.
De samenleving betrekken we vroegtijdig en we vragen ze mee te denken om belangen in beeld te brengen.	Participatie en dialoog zijn een vast en vanzelfsprekend onderdeel binnen ons werk.	Bij projecten besteden we vanaf de start aandacht aan communicatie en participatie. We bespreken samen met de collega's hoe we de verschillende belanghebbenden betrekken en betrokken houden.
		We organiseren (digitale) inloop- en participatiebijeenkomsten. De kaders om mee te denken geven we duidelijk vooraf aan.
	Ons college en onze medewerkers staan dichtbij onze inwoners en andere belanghebbenden.	We zijn toegankelijk, benaderbaar en staan open voor het gesprek.
Inwoners en andere belanghebbenden behandelen we zoals we zelf ook behandeld willen worden.	De dienstverlening is klantvriendelijk, vraaggericht en toegankelijk.	Via de communicatiekanalen balie, telefoon, website en sociale media geven we complete, correcte en actuele informatie.
		Het dienstverleningskader geven we verder vorm en inhoud.
		Doorlopend verbeteren we de informatie op onze website.
		We geven verder invulling aan een dienstverlening die klantvriendelijk, persoonlijk en dichtbij de inwoners staat.
De publieke dienstverlening voldoet aan moderne standaarden.	De systemen voor de digitale infrastructuur zijn beschikbaar.	Er staan voor 2023 geen uitbreidingen van de infrastructuur op de planning. We houden wel de ontwikkelingen in de gaten om mogelijke uitbreidingen alsnog te implementeren.
	We gebruiken de laatste innovaties op het gebied van dienstverlening.	We zoeken steeds naar aanvullende mogelijkheden om onze digitale dienstverlening te verbeteren.
		Digitale aangifte van verhuizing, geboorte, overlijden, naamgebruik, vermissing reisdocument, het maken van een afspraak en het aanvragen van uittreksels en verklaringen is mogelijk.

Doelstelling	Prestatie	Activiteiten 2023
Goede kwaliteit en betrouwbaarheid van gegevens in de basisregistraties.	Voortzetten deelname Landelijke Aanpak Adreskwaliteit.	Adrescontroles aan huis uitvoeren (weer mogelijk na Corona).
	Deelnemen aan Werkgroep Tegengaan Identiteitsfraude (WTI).	Trainingen en bijeenkomsten bijwonen om bewust te zijn. Alert zijn op fraude met documenten.
	Om de kwaliteit en betrouwbaarheid te garanderen wordt gebruik gemaakt van hulpmiddelen.	De beveiligingsprocedures worden beschreven met behulp van Engage. Er is ook een abonnement op de werkprocessen van de Nederlandse Vereniging voor Burgerzaken.
	We gebruiken de laatste innovaties op het gebied van het voorkomen van identiteitsfraude.	Voor het beoordelen van (buitenlandse) brondocumenten en paspoorten maken we gebruik van een scanapparaat met gezichtsherkenning.
	Het gegevensbeheer en de gegevenskwaliteit van alle basisregistraties (BAG, BRP, BGT, WOZ) doorlopend verbeteren.	Gegevens- en functioneel beheer voortdurend afstemmen en verbeteren met Servicepunt71 en de gemeente Leiden.

Iedereen communiceert

We communiceren via de telefoon, de mail, social media en ook in een gesprek met een inwoner op straat. Daarbij behandelen wij iedereen zoals wij zelf ook behandeld willen worden en zeggen we wat we doen en doen we wat we zeggen. Ons hiervan bewust zijn en dit actief toepassen vraagt doorlopend aandacht. Zeker in de maatschappij waarin iedereen steeds mondiger wordt. We blijven inzetten op het communicatiebewustzijn binnen de organisatie. Team Communicatie helpt collega's invulling te geven aan wat de gemeente wil vertellen en helpt om dit aansprekend te doen. Aandachtspunt is het proactief communiceren en zorgen dat belanghebbenden ook tijdens projecten goed betrokken en geïnformeerd blijven.

In projectbudgetten houden we rekening met budget voor communicatie

Communicatie is een steeds belangrijker onderdeel van het werk. Hoe groter het aantal projecten, hoe groter de druk op Team Communicatie. Bij het budgetteren van projecten worden middelen voor communicatie opgenomen in het projectbudget. Dat geeft ruimte om delen van de communicatie uit te besteden. Om toe te zien dat dit voldoet aan de kwaliteitseisen van de gemeente, coördineert Team Communicatie dit.

Zoeterwoude is om van te houden

Zoeterwoude heeft iets unieks in handen: het dorpse gevoel, de zichtbare en voelbare 'trots' op onze gemeente en de sterke betrokkenheid van onze inwoners. De positionering van de gemeente Zoeterwoude is onderdeel van onze visie op Communicatie, Participatie en Dienstverlening. We besteden hier structureel aandacht aan. Met een speciaal ontwikkelde strategie zetten we de campagne 'Zoeterwoude is om van te houden' op verschillende manieren in. Dat doen we door 'te communiceren met beleid'. We bepalen per beleidsthema/project of we de campagne inzetten en zo ja hoe.

We betrekken de samenleving vroegtijdig en vragen ze mee te denken

Daarom zetten we actief in op participatie om de betrokkenheid van inwoners, ondernemers en organisaties bij gemeentelijke beleidsbepaling en -uitvoering te behouden/vergroten. Daarbij geven we aan de voorkant duidelijkheid over de kaders en managen we de verwachtingen. Tijdens en na het participatietraject geven we terugkoppeling aan de belanghebbenden. Participatie is maatwerk.

We zeggen wat we doen en doen wat we zeggen

Dat vormt het uitgangspunt voor een goede dienstverlening. Regelmatig toetsen we bij onze inwoners en bedrijven of onze dienstverlening nog aansluit bij hun behoefte. We hechten aan persoonlijk en telefonisch

contact via ons Klant Contact Centrum (KCC) en aan onze balie. Onze visie op communicatie, participatie en dienstverlening staat hierbij centraal.

We werken aan een kader voor onze dienstverlening

In 2022 werkten we aan een kader voor de dienstverlening van de gemeente Zoeterwoude. Dit kader is een uitwerking van het onderdeel dienstverlening uit onze visie op communicatie, participatie en dienstverlening. In dit kader hebben we de belangrijkste uitgangspunten voor onze dienstverlening voor de komende jaren benoemd. In 2023 geven we verder vorm aan onze dienstverlening op basis van het dienstverleningskader. Hierbij blijft centraal staan dat de gemeente Zoeterwoude een goede dienstverlening levert aan haar inwoners en bedrijven.

Wet digitale toegankelijkheid

De Wet digitale toegankelijkheid is een middel om te zorgen dat online informatie en dienstverlening van de overheid voor iedereen toegankelijk is. We sluiten hiermee aan bij Europese richtlijnen. De richtlijnen zijn toegepast op onze nieuwe website. Daarnaast werken we aan onze dienstverleningsformulieren en de toegankelijkheid hiervan.

1A Financieel overzicht

Financieel overzicht 1A Bestuur en dienstverlening

Programma bedragen x € 1.000,-	L/B	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Meerjarenraming		
					2024	2025	2026
1A.1 Bestuurs ondersteuning	Lasten	992	973	987	990	993	993
	Baten	-151	0	0	0	0	0
Saldo		840	973	987	990	993	993
1A.2 Publieke dienstverlening	Lasten	260	274	256	248	248	248
	Baten	-116	-59	-59	-86	-86	-86
Saldo		143	215	197	162	162	162
Totaal	Lasten	1.251	1.247	1.243	1.238	1.241	1.241
Totaal	Baten	-267	-59	-59	-86	-86	-86
TOTAAL SALDO VAN BATEN EN LASTEN		984	1.189	1.184	1.152	1.155	1.155
Totaal	Toevoeging	0	0	0	0	0	0
Totaal	Onttrekking	0	0	0	0	0	0
TOTAAL MUTATIE IN RESERVES		0	0	0	0	0	0
Begrotingstotaal	Lasten/ Toev.	1.251	1.247	1.243	1.238	1.241	1.241
Begrotingstotaal	Baten/ Onttr.	-267	-59	-59	-86	-86	-86
GERAAMD RESULTAAT		984	1.189	1.184	1.152	1.155	1.155

Financiële toelichting

In 2023 is er sprake van geringe verschillen op programma - onderdeel 1A Bestuur en Dienstverlening. De verschillen zijn het gevolg van de volgende mutaties:

Bestuursondersteuning

Er zijn voor € 14.000 meer lasten dan in 2022. Dit komt door kleine effecten in het meerjarenbeeld, waaronder bijstelling van kapitaalslasten, interne verrekeningen en indexering van salarislasten.

Publieke dienstverlening

In 2023 zijn de kosten € 18.000 lager dan in 2022. Dit komt met name doordat een deel van het budget is verschoven naar programma Overhead vanwege de overgang van ICT diensten naar Servicepunt71 (vanaf 2023 Centrumregeling Leiden). Verder zijn er kleine effecten in het meerjarenbeeld, waaronder interne verrekeningen en indexerings van salarislasten.

Investerings Bestuur en Dienstverlening

Jaar van aanvraag krediet	Omschrijving object	Investeringsbedrag	Kapitaallasten		
			2024	2025	2026
2023	Bijdrage Regionaal Investeringsfonds 2023	108.780	2.720	2.720	2.720
2024	Bijdrage Regionaal Investeringsfonds 2024	108.780		2.720	2.720
Totaal		217.560	2.720	5.439	5.439

Het Regionaal Investeringsfonds (RIF) van Holland Rijnland bestaat sinds 2008 en heeft als doel om de bereikbaarheid en leefbaarheid van de regio te verbeteren. Het RIF is onlangs met twee jaren verlengd, waardoor er in 2023 en 2024 een bijdrage van € 108.780 nodig is. In de begroting van Holland Rijnland zijn de diverse regionale projecten nader opgenomen en toegelicht.

1B Veiligheid

Portefeuillehouder F.Q.A. van Trigt

In het onderdeel Veiligheid worden de onderwerpen met betrekking tot openbare orde en veiligheid, met uitzondering van handhaving, beschreven.

Omschrijving van het programma

Het programma Openbare Orde en Veiligheid omvat de activiteiten voor integrale veiligheid, brandweer zorg, rampen- en crisis bestrijding, politiezaken en de uitvoering van bijzondere wetten en de Algemene Plaatselijke Verordening. Daarbij worden andere beleidsvelden betrokken, zoals jeugd- en ouderenzorg, bouw- en woningtoezicht, ruimtelijke ordening en milieu en verkeer.

Ontwikkeling Integraal Veiligheidsbeleid

Op het moment van schrijven van de begroting is het Integraal Veiligheidsbeleid 2023-2026 nog in ontwikkeling. Deze bieden we in het laatste kwartaal aan de gemeenteraad aan. De begroting 2023 is dus voor het grootste gedeelte gebaseerd op de inhoud van de begroting van het voorgaande jaar en nog niet gebaseerd op het veiligheidsbeleid van 2023-2026. De financiële effecten van het nieuwe integraal veiligheidsbeleid worden op een later moment, na vaststelling, in de begroting opgenomen.

Het vakgebied Openbare orde en Veiligheid levert een formatievraagstuk op

De afgelopen jaren werden veel extra veiligheidsthema's de verantwoordelijkheid van de gemeente. Dat vraagt om extra aandacht voor de formatie op het gebied van openbare orde en veiligheid. De functie Adviseur Openbare Orde en Veiligheid omvat een breed takenpakket. Denk hierbij aan taken als bestuurlijke advisering, juridische advisering ten aanzien van Bibob en de APV en advisering over veiligheidsaspecten bij evenementen. Ook crisisbeheersing en de aanpak van ondermijning vragen extra aandacht. Ondermijning is daarbij ook nog een landelijk een geprioriteerd thema. Verder behoort de rol als regisseur op zorg en veiligheid, het opstellen van veiligheidsbeleid en het onderhouden van het integrale netwerk tot het takenpakket.

Gezien dit brede takenpakket van de functie Adviseur Openbare Orde en Veiligheid en de steeds complexer wordende casuïstiek, levert het vakgebied Openbare Orde en Veiligheid een formatief vraagstuk op. Hiervoor gaan we inzetten op de werving van een nieuwe medewerker op het vakgebied openbare orde en veiligheid in 2023. Alle werkzaamheden binnen de gemeente vragen op basis van een korte analyse om ruim twee fte. We starten in 2023 met een nieuwe formatieplaats. Op basis van de ervaringen zullen we nagaan of dit voldoende is om het werk binnen de gemeente Zoeterwoude uit te voeren. De extra kosten voor deze formatie zijn opgenomen in de begroting.

A. Beleidsterrein fysieke veiligheid

Doelstelling	Prestatie	Activiteiten 2023
De inwoners van Zoeterwoude voelen zich veilig en betrokken bij de veiligheid.	De gemeente is een veilige woon- en leefomgeving voor inwoners en bedrijven. Zij vervullen daarin zelf een belangrijke rol.	Bewoners en bedrijven zijn betrokken bij veiligheid. In het integraal veiligheidsbeleid zijn onderwerpen en acties benoemd waar aandacht voor wordt gevraagd (onder andere diefstal en ondermijning).
Optimale preventie en aanpak van branden, rampen en crisis. Werken aan een slagvaardige gemeentelijke crisisorganisatie.	Inzet bij crisis en rampen.	Versterking van de intergemeentelijke samenwerking aan de hand van het jaarplan Bureau Gemeentelijke Crisisbeheersing (BGC).

Doelstelling	Prestatie	Activiteiten 2023
		<p>De vakbekwaamheid op peil houden door het volgen van opleidingen, trainingen en oefeningen. Er komt een digitale omgeving waarin inzicht in vakbekwaamheid en registratie is geborgd.</p> <p>De inzet van crisiscommunicatie is slagvaardig, robuust en voorspelbaar. Deze wordt ingezet volgens drie strategieën: informatievoorziening, betekenisgeving en schadebeperking.</p> <p>Onderhoud planvorming, training en oefening voor een professionele crisisorganisatie.</p> <p>Bijhouden Provinciale Risicokaart Zoeterwoude door externe partij.</p>
Naleving van de regels Fysieke leefomgeving door burgers en bedrijven.	Toezicht door de BOA in de openbare ruimte. Administratief afhandelen van klachten door de BOA.	Zie paragraaf 2.2.8 Handhaving.

B. Beleidsterrein sociale veiligheid

Doelstelling	Prestatie	Activiteiten 2023
Beperken criminaliteit.	Door Veiligheidshuis herhaling terugdringen. Overlast en criminaliteit verminderen.	Personen met een (hoog) veiligheidsrisico bespreken.
		Aandacht voor regionale jeugdnetwerken, mensenhandel en aanpak geweld afhankelijkheidsrelaties.
	Veiligheid in de regio vergroten door aanpak van ondermijning.	Aandacht voor bewustwording medewerkers, inwoners en bedrijven over de problematiek van ondermijning.
		Samenwerking met het RIEC. ¹
		Delen van kennis en expertise op het gebied van de aanpak van ondermijning in het lokaal signaleringsoverleg en de regionale ondermijningstafel van onze regio.
	Uitvoeren Bibob onderzoeken (Wet Bevordering Integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur).	Onderzoeken uitvoeren naar (de achtergronden van) de aanvrager van een vergunning of subsidie of een partij die een vastgoedovereenkomst aangaat waar de overheid ook partij bij is. Doel is het voorkomen van misbruik van de vergunning, subsidie of vastgoedovereenkomst.
Terugdringen van fraude.	Actief contact houden met: <ul style="list-style-type: none"> - meld misdaad anoniem; - landelijke aanpak adreskwaliteit; - landelijke stuurgroep interventieteams; - informatieknoppunt zorgfraude. 	
Vermindering van woninginbraken.	Communiceren over tips voor het voorkomen van woninginbraken.	

Doelstelling	Prestatie	Activiteiten 2023
Beperken overlast.	Samenwerking Zorg- en Veiligheidshuis.	Samenwerking met partners uit de strafrechtketen, bestuursketen en zorg- en veiligheidsketen om overlast, onveiligheid en criminaliteit aan te pakken.
	Beperken overlast.	Burgers informeren over mogelijkheden om overlast te melden.
Onveilige plekken.	Goed beheer van groen en openbare ruimte.	Bij de aanleg en het beheer van openbare ruimte en groen rekening houden met gevoelens van veiligheid.
Burenruzie	Signalering van burenruzies ter voorkoming van het uit de hand lopen van conflicten.	Samenwerking tussen gemeente, politie, woningbouwcorporatie en een mediator. In overleg met de gemeente kan professionele buurtbemiddeling ingezet worden.

¹ In het RIEC (Regionaal Informatie en Expertisecentrum) werken overheden samen om criminele organisatiestructuren aan te pakken. Een team van analisten, juristen en criminologen biedt gespecialiseerde kennis die individuele partners niet altijd in huis hebben.

C. Beleidsterrein privacy/informatiebeveiliging

Doelstelling	Prestatie	Activiteiten 2023
Informatiebeveiliging verbeteren door continuïteit van de informatie en de informatievoorziening te waarborgen en de eventuele gevolgen van beveiligingsincidenten tot een acceptabel, vooraf bepaald niveau te beperken.	Regelgeving optimaliseren en bewustwording vergroten.	Beveiliging van onze systemen bovengemiddeld op orde houden om misbruik en kwetsbaarheden te voorkomen.
		Up-to-date houden van applicaties/systemen en tijdig vervangen van verouderende applicaties/systemen.
		E-learning uitbouwen naar afdelings specifieke programma's
Privacy waarborgen.	Zorg voor privacy verankeren en verantwoordelijkheid beleggen.	Doorlopende bewustwordingssessies en risico analyses (DPIA).
		Het vastleggen van domeinspecifieke privacybeleidsstukken, autorisatiematrixen en de controle daarop.
De gemeente is verantwoordelijk voor gegevensbescherming, privacy en informatieveiligheid in de keten van het verwerken van persoonsgegevens.	De gemeente voldoet aan de verplichtingen volgens de Europese Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG).	Het verder in kaart brengen van informatiestromen.
		Controle van de (verwerkers) overeenkomsten.

Privacy en informatiebeveiliging

De activiteiten die in de periode 2023-2026 aan de orde zijn, zijn onderdeel van een doorlopend proces, waarbij jaarlijks een hoger volwassenheidsniveau bereikt moet worden. De organisatie ontwikkelt zich van een basisniveau naar een situatie waarin gegevensbescherming volledig is opgenomen in het bewustzijn van medewerkers en de bedrijfsvoering. Er wordt gewerkt met een privacyprogramma. Dit is een doorlopend proces dat jaarlijks leidt tot een toets op de uitvoering en waar nodig bijsturingsmaatregelen.

1B Kengetallen en Financieel overzicht

Kengetallen/beleidsindicatoren

	2020	2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Verwijzingen Halt (12-17 jaar) ¹	13	1,3	nbn	nbn
Winkeldiefstallen ²	0,5	0,5	nbn	nbn
Geweldsmisdrijven ²	2,3	2,0	nbn	nbn
Diefstallen uit woning ²	1,6	1,2	nbn	nbn
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte) ²	1,9	3,3	nbn	nbn

¹ Bron: Bureau Halt, aantal per 1.000 jongeren

² Bron: CBS/waarstaatgemeente.nl, aantal per 1.000 inwoners

Financieel overzicht 1B Veiligheid

Programma bedragen x € 1.000,-	L/B	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Meerjarenraming		
					2024	2025	2026
1B.1 Veiligheid	Lasten	860	912	1.013	996	996	996
	Baten	-5	-4	-4	-4	-4	-4
Saldo		855	908	1.008	992	992	992
Totaal	Lasten	860	912	1.013	996	996	996
Totaal	Baten	-5	-4	-4	-4	-4	-4
TOTAAL SALDO VAN BATEN EN LASTEN		855	908	1.008	992	992	992
Totaal	Toevoeging	0	0	0	0	0	0
Totaal	Onttrekking	0	0	0	0	0	0
TOTAAL MUTATIE IN RESERVES		0	0	0	0	0	0
Begrotingstotaal	Lasten/ Toev.	860	912	1.013	996	996	996
Begrotingstotaal	Baten/ Onttr.	-5	-4	-4	-4	-4	-4
GERAAMD RESULTAAT		855	908	1.008	992	992	992

Financiële toelichting

Op het beleidsterrein Veiligheid stijgen de lasten in 2023 met € 101.000 ten opzichte van 2022.

Voor € 82.000 komt dit door extra capaciteit voor Openbare Orde en Veiligheid. Deze capaciteit is nodig voor de uitvoering van de (wettelijke) taken die de gemeente op het gebied van openbare en veiligheid heeft. Verder stijgen de kosten door hogere bijdragen aan de Veiligheidsregio Hollands Midden en Hecht.

2.1.2 Samenleving

Portefeuillehouders burgemeester F.Q.A. van Trigt en wethouder M.J.P. Paardekooper

Omschrijving van het programma

Dit programma omvat het domein Samenleving van de gemeente. Het programma omschrijft verschillende taken die worden uitgevoerd voor de inwoners van onze dorp. Binnen dit programma vallen de onderdelen Zorgzame gemeente en Actieve en gezonde gemeente.

2A Zorgzame gemeente

Portefeuillehouders burgemeester F.Q.A. van Trigt en wethouder M.J.P. Paardekooper

Het onderdeel Zorgzame gemeente bevat de volgende onderwerpen:

1. Participatie, zoals armoedebestrijding, re-integratie, voorzieningen voor arbeidsgehandicapten en het verstrekken van uitkeringen;
2. Jeugd, met als doel kinderen en jongeren prettig, gezond en zorgeloos te laten opgroeien tot volwassenen;
3. Wet Maatschappelijke ondersteuning (WMO), zoals (maatwerk)voorzieningen Wmo en maatschappelijke zorg, mantelzorg- en ouderenwerk en vrijwilligerswerk;
4. Maatschappelijk zorg, zoals maatschappelijke opvang en mantelzorg;
5. Onderwijs en kinderopvang;
6. Gezondheid, zoals preventieve gezondheidszorg en leefstijlakoord;
7. Ouderenzorg.

2A.1 Participatie

Wij bieden de juiste ondersteuning

De Nederlandse economie heeft zich vanaf het tweede kwartaal van 2021 krachtig en vlot hersteld. We zien een groot tekort aan arbeidskrachten. De verwachting is dan ook dat het aantal bijstandsuitkeringen daalt. Deze daling wordt echter voor een deel getemperd door een toename van het inwoneraantal: meer inwoners doen een beroep op een bijstandsuitkering. Een verhoging van de verplichte taakstelling huisvesting vergunninghouders als gevolg van de crisis in de migratieketen speelt hierbij ook een rol. We verwachten hierin een balans te vinden. Onze taak is om de juiste ondersteuning te bieden. Aan werkzoekenden die ook echt hulp nodig hebben bij het vinden van een nieuwe baan bieden wij persoonlijke ondersteuning. Vergunninghouders laten we zo snel mogelijk inburgeren tegen het hoogst mogelijke inburgeringsniveau. Dat doen we in een combinatie van taalles en betaald werk.

Doelstellingen	Prestaties	Activiteiten 2023
Zoeterwoudse inwoners hebben werk of volgen een opleiding. Ze zijn hierdoor zelfredzaam of vergroten hun kansen op de arbeidsmarkt.	1. We verstrekken alleen een bijstandsuitkering aan Zoeterwoudse inwoners die niet aan het werk kunnen.	We begeleiden werkzoekenden actief naar werk en, als dat niet lukt, een tegenprestatie naar vermogen in de vorm van vrijwilligerswerk.
We streven naar een inclusieve arbeidsmarkt. Iedereen doet en telt mee.	2. Alle Zoeterwoudse kwetsbare inwoners met een arbeidsbeperking die behoren tot de doelgroep banenafspraken hebben een baan of opleiding.	We bemiddelen werkzoekenden met een arbeidshandicap naar passend werk. Daarbij wordt rekening gehouden met een verminderde arbeidsproductiviteit.
Minima doen mee in de samenleving en raken niet in een sociaal isolement.	3. We dringen armoede in Zoeterwoude verder terug, in het bijzonder onder gezinnen met kinderen.	We vergroten onze inzet op het bekendmaken van de regelingen voor minima door de campagne armoedebestrijding voort te zetten en te intensiveren.
Het aantal Zoeterwoudse inwoners met problematische schulden wordt zoveel mogelijk beperkt.	4. Zoeterwoudse inwoners kunnen hulp bij dreigende schulden makkelijker vinden. De aangeboden hulp is laagdrempelig en op maat.	We bevorderen de bekendheid van Schuldhulpmaatje (preventie) en de gemeentelijke schuldhulpverlening (curatie) onder de inwoners door aan te sluiten op landelijke campagnes.
Alle Zoeterwoudse nieuwkomers met een inburgeringsplicht leren de taal op het voor hen hoogst mogelijke niveau en krijgen zo snel mogelijk (betaald) werk om zo goed mogelijk mee te kunnen doen in de Zoeterwoudse samenleving.	5. We geven uitvoering aan de nieuwe Wet inburgering per 1 januari 2022.	We zetten in op duale inburgeringstrajecten gericht op het behalen van B1 taalniveau.

Doelstellingen	Prestaties	Activiteiten 2023
We bestrijden laaggeletterdheid onder Zoeterwoudse inwoners.	6. We geven in 2023 en daarna uitvoering aan het Regionaal Programma Vervolgaanpak Laaggeletterdheid.	We voeren de actielijnen uit het subregionale plan van de Rijnstreek uit, passend bij de schaal en behoefte van onze gemeente.

1. We verstrekken alleen een bijstandsuitkering aan Zoeterwoudse inwoners die niet aan het werk kunnen

Ondanks de verslechterende economische situatie streven we naar het terugbrengen van het aantal uitkeringen naar 65. Bij het schrijven van de begroting is het aantal uitkeringen nog 69. Dit streven is ambitieus gezien de toename van het inwoneraantal van de gemeente en de extra verhoging van de taakstelling huisvesting vergunninghouders. Gezien de grote vraag naar personeel willen wij hier toch naar toe werken. Dit doen wij door te doen waar we goed in zijn: één op één bemiddeling van werkzoekenden naar werk of opleiding. De uitkeringsgerechtigden die niet direct aan het werk kunnen sporen we aan om vrijwilligerswerk te doen in ruil voor hun uitkering. Wij zijn ervan overtuigd dat persoonlijke ondersteuning aan inwoners die dat nodig hebben de meest efficiënte manier is om werkzoekenden aan een baan te helpen. We maken hierbij ook gebruik van nieuwe wervingroutes, zoals Open Hiring, leerwerktrajecten en matching op basis van competenties in plaats van diploma's. Daarnaast werken we voor het werven en selecteren van personeel intensief samen met het Werkgeversservicepunt Holland Rijnland, het regionale aanspreekpunt van gemeenten en het UWV. Vooral daar waar tekorten zijn in bepaalde beroepen.

We bemiddelen werkzoekenden met een arbeidsbeperking naar passend werk

Alle inwoners doen mee. Ook de werkzoekenden die een arbeidsbeperking hebben en geen bijstandsuitkering hebben. We helpen ze aan een baan en verstrekken de werkgever een compensatie in de vorm van loonkostensubsidie voor de verminderde productiviteit. Dit doen wij zoveel mogelijk samen met DZB-Leiden door de inkoop van trajecten. De bemiddeling van deze groep vergt namelijk relatief veel tijd. De regie blijft echter bij de gemeente liggen.

3. We vergroten onze inzet op het bekendmaken van de regelingen voor minima

Dat doen we door de campagne armoedebestrijding voort te zetten en te intensiveren. Door de stijgende energieprijzen en inflatie is de koopkracht van de lagere inkomens sterk afgenomen. Hoewel het vooral aan het Rijk is om de koopkracht van inwoners op peil te houden (via bijvoorbeeld belastingmaatregelen of verhoging minimumlonen) voorzien wij in een vangnetregeling. Dit doen we door het verstrekken van individuele bijzondere bijstand voor hogere bijzondere kosten van het bestaan. Dat kan bijvoorbeeld door een compensatie voor de gestegen energielasten voor de lagere inkomens die dat niet meer kunnen opbrengen. Hiervoor voeren wij gericht campagne. Dat doen we om niet alleen de doelgroep uitkeringsgerechtigden te bereiken, maar ook de werkende inwoners met een laag inkomen.

We maken het voor lagere inkomens mogelijk een betere afweging van keuzes te maken

Hiervoor wijzen we op de beschikbaarheid van toegankelijke websites zoals Gezondverzekerd.nl en andere landelijke platforms. We wijzen inwoners hier gericht op. Zo kunnen ze een betere afweging maken in de keuze van bijvoorbeeld een energiemaatschappij

We geven prioriteit aan de bestrijding van armoede onder gezinnen met kinderen

Het opgroeien in armoede maakt de kans groter dat kinderen minder kansen krijgen in het leven of minder goed mee kunnen doen. We blijven inzetten op het Jeugdfonds Sport en Cultuur om kinderen uit armere gezinnen te activeren en ze te laten bewegen. Verder geven we ze een goede start mee door te voorzien in schoolmiddelen die nodig zijn voor een succesvolle schoolcarrière, net zoals dat ook bij andere kinderen gangbaar is.

Wij hebben aandacht voor een gezonde leefstijl

Het blijkt dat armoede en een ongezond leefpatroon vaak hand in hand gaan. We sluiten aan bij het sportakkoord waarvan beweging en gezond eten een onderdeel zijn. Samen met de gemeenten in Holland Rijnland werken

we aan succesvolle preventieve gezondheidsprogramma's voor lagere inkomens binnen de dekking van de collectieve zorgverzekering.

We geven breder uitvoering aan de nieuwe Wet gemeentelijke schuldhulpverlening

Deze wet maakt het mogelijk om informatie over betaalachterstanden bij één van de vaste lasten-partners beter met de gemeente uit te wisselen. Dit in het kader van het vroegsignaleren van schulden. Onder vaste lasten-partners verstaan we de woningbouwcorporatie, het drinkwaterbedrijf, de energiebedrijven en de zorgverzekeraars. We onderzoeken of het mogelijk is om ook particuliere verhuurders te laten aansluiten bij vroegsignalering. Zij vallen ook onder de wet.

We brengen Schuldhulpmaatje Zoeterwoudse beter onder de aandacht brengen bij onze inwoners

Zo kan in een vroeg stadium het ontstaan van problematische schulden worden voorkomen. We geven daarmee meer aandacht aan de preventie van schulden. We bekijken met de besturen van Schuldhulpmaatje Zoeterwoude en de basisscholen de mogelijkheid om schoolgaande kinderen beter voor te lichten over het omgaan met geld.

We zetten in op het verstrekken van saneringskredieten

Dat doen we voor de inwoners waarvan duidelijk is dat het inkomen stabiel blijft. Met saneringskredieten worden alle schuldeisers in één keer aan het begin van het traject afgelost en blijft er één schuldeiser over, namelijk de gemeente. Saneringskredieten besparen veel tijd, zorgen voor minder stress bij de schuldenaar en het heeft een hoger rendement dan minnelijke schuldtrajecten.

We sluiten aan bij het Schuldenknooppunt en landelijke platforms en campagnes

Zo versnellen we het treffen van een minnelijke schuldregeling via dit onlineplatform met minder administratieve lasten. Verder sluiten we aan bij landelijke platforms en campagnes zoals Geldfit. Zo komen inwoners die hulp bij schulden zoeken eerder bij de lokale initiatieven voor schuldenpreventie en schuldhulpverlening terecht.

5. We geven uitvoering aan de nieuwe Wet inburgering

Het nieuwe inburgeringsstelsel leidt ertoe dat de gemeente de regie op de inburgering weer terug krijgt. Afhankelijk van de capaciteiten van de inburgeraar zetten we vooral in op de leerroute B1. Dat is een inburgeringstraject van drie jaar dat voorziet in het benodigd taalniveau om in te kunnen stromen in betaald werk. De inburgeringstrajecten zijn in beginsel altijd duaal. Dat betekent een combinatie van taalonderwijs en een vorm van (vrijwilligers)werk. De uitvoering wordt belegd bij de Leidse inburgering. Dat is de opvolger van Project JAS. Het doel is dat tenminste 65% van de vergunninghouders die worden aangemeld voor een B1 traject uiteindelijk een baan vindt.

6. We geven in 2023 uitvoering aan het Regionaal Programma Vervolgaanpak Laaggeletterdheid

We zetten ons meer in op het terugdringen van laaggeletterdheid. Doelen die we nog niet in 2022 hebben bereikt, halen we in 2023. Denk daarbij aan het vergroten van de kennis over laaggeletterdheid onder medewerkers binnen de organisatie, het aanstellen van een interne coach die de medewerkers coacht in het herkennen van laaggeletterdheid, het passender maken van de eigen externe communicatie voor de laaggeletterden met behulp van bijvoorbeeld pictogrammen/infographic's en meer bekendheid geven aan het taalpunt in de bibliotheek.

2A.2 Jeugdhulp

Het realiseren van een transformatie in het jeugddomein is arbeidsintensief

Gemeenten zijn inhoudelijk, financieel en uitvoeringstechnisch verantwoordelijk voor de zorg voor jeugd. Het product Jeugdhulp heeft een nauwe relatie met de overige beleidsterreinen binnen het programma Sociaal Domein en met de programma's Onderwijs en Volksgezondheid. Er blijkt veel werk te zitten in het realiseren van een transformatie in het jeugddomein. Ook de aansluiting van jeugdhulp op passend onderwijs is arbeidsintensief. Om hieraan een impuls te geven hebben we de toegang tot de jeugdhulp georganiseerd op Leidse regio niveau en het specialistische zorgaanbod van jeugdhulp is herijkt met de andere gemeenten in Holland Rijnland.

Hierbij houden we rekening met de steeds oplopende kosten van deze zorg én de gelden die vanuit het rijk beschikbaar gesteld worden. De gemeentelijke toegang wordt sinds 1 juli 2021 geboden door Stichting Jeugdteams Leidse regio. De nieuwe inkoopcontracten met jeugdhulpaanbieders voor de gespecialiseerde jeugdhulp zijn per 1 januari 2022 ingegaan. Hierbij zit een verschuiving van accountmanagementtaken vanuit Tijdelijke Werkorganisatie Opdrachtgeverschap Jeugdhulp (TWO) naar gemeenten. Deze ontwikkelingen vragen om een nieuwe governance in Holland Rijnland. Deze is georganiseerd in een gemeenschappelijke regeling waarbij de Serviceorganisatie Zorg (SOZ, voorheen TWO) de inkoop van jeugdhulp en het contractmanagement uitvoert.

Doelstellingen	Prestaties	Activiteiten 2023
1. Integrale en passende jeugdhulp en jeugdbeleid.	1a. Voldoende deskundig hulpaanbod.	We geven (lokaal) uitvoering aan in Holland Rijnland-verband gemaakte afspraken, ontwikkeldoelen en ambities. We geven (sub)regionaal uitvoering aan de inkoopcontracten.
	1b. Regionale coördinatie van inhoudelijke jeugdthema's.	We werken regionaal en subregionaal samen in het Programmteam Jeugd op regionale coördinatie en inhoudelijke jeugdthema's. We werken deze op subregionaal en lokaal niveau uit.
	1c. Verbeteren aansluiting onderwijs en jeugdhulp.	We verbeteren regionaal, subregionaal en lokaal de aansluiting tussen onderwijs en jeugdhulp. Dat doen we zowel met de gemeentelijke toegang als de specialistische jeugdhulp.
	1d. Het (sub)regionaal ontwikkelen van prestatieindicatoren voor Stichting Jeugdteams Leidse regio en de gespecialiseerde jeugdhulp.	We leveren input ten behoeve van de belangen van Zoeterwoude in de subregio (regio Leiden) en de regio (Holland Rijnland). Jaarlijks worden er cliëntenervaringen opgehaald.
	1e. Doorontwikkeling van Stichting Jeugdteams Leidse regio in 2023, samen met Leiden, Leiderdorp en Oegstgeest.	We zorgen samen met de Leidse regio voor uitvoering van de gemeentelijke toegang door Stichting Jeugdteams Leidse regio. In de monitoring van het jeugdteam is cliëntervaring erg belangrijk.
	1f. Verbinding binnen het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG).	We zetten in op verbinding tussen de samenwerkende partijen binnen het CJG (Jeugdteams en Jeugdgezondheidszorg). We faciliteren het gesprek over samenwerking en afstemming over aanbod. Hier heeft ook de jongerencoach een belangrijke rol. We zetten in op verbinding en samenwerking met andere partners in het voorveld.
	1g. Bijdrage leveren aan de nieuw op te stellen Nota Sociaal Beleid	We leveren een bijdrage waar het jeugdigen en hun gezinnen betreft.
2. Preventie.	2a. Organiseren van preventieve activiteiten.	We maken afspraken met het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG), JES Rijnland, Home Start en bureau Halt over cursusaanbod dat aansluit bij de behoefte van de doelgroep. We stemmen af met het CJG, samen met de jongerencoach en andere partners over flexibiliteit in het vraaggericht aanbod. We kopen in overleg passende activiteiten en cursussen in.

Doelstellingen	Prestaties	Activiteiten 2023
	2b. Lokaal jeugdbeleid.	We geven uitvoering aan de acties die uit het lokaal Jeugdbeleid voortkomen. Hierin is de verbinding met maatschappelijke partners (zoals het voorveld, onderwijs, jeugdhulp) erg belangrijk. We zijn in gesprek met de scholen over preventie.
3. Jongeren hebben een stem in het jeugdbeleid.	3a. Contact met de doelgroep.	Wij spannen ons in om contact te houden met jongeren. Dat doen we door inzet van de jongerencoach. Zo kunnen jongeren meedenken over jeugdbeleid en kunnen wij inspelen op signalen. Wij vinden het belangrijk dat de jongeren hun ervaringen kunnen delen met de jongerencoach. Deze informatie wordt meegenomen in de monitoring. De JAR (jongerenadviesraad) bestaat niet meer. In samenspraak met de jongerencoach zoeken we naar een nieuwe vorm van jeugdparticipatie.
	3b. Cliëntervaring	We hebben een goed beeld van de ervaringen van jeugdigen en hun gezinnen die te maken hebben met jeugdhulp. Deze ervaringen nemen we mee in het maken van beleid.
	3c. Organiseren kindergemeenteraad.	We streven er naar om in schooljaar 2022-2023 een kindergemeenteraad te organiseren. Er is een subsidie beschikbaar voor het idee dat de meeste stemmen krijgt.

1a. We geven uitvoering aan de nieuwe inkoopcontracten

In 2022 zijn nieuwe en/of aangescherpte contracten met de jeugdhulpaanbieders ingegaan. Hiermee beogen we passende hulp voor jeugdigen en gezinnen, een steviger opdrachtgeverschap vanuit gemeenten in partnerschap met aanbieders en onderwijs én een overzichtelijk zorglandschap.

Serviceorganisatie Zorg voert het contractmanagement namens de gemeenten binnen Holland Rijnland

De gemeenten zijn gezamenlijk opdrachtgever. De inkoop jeugdhulp is per 2022 verdeeld in segmenten, waarbij uitvoering wordt gegeven aan de ambities en ontwikkeldoelen uit het Programmaplan Leidse regio. Per segment zijn er accountmanagers vanuit de gemeenten verdeeld tussen de Leidse regio, de Duin- en Bollenstreek en (voor wat betreft segment Veiligheid) de Rijnstreek.

Het kabinet heeft extra gelden beschikbaar gesteld om de acute problematiek in de jeugdzorg op te lossen

Het gaat hierbij onder andere om de aanpak van wachtlijsten en de zorg voor jeugdigen in het kader van corona. Om het jeugdstelsel op de lange termijn beheersbaar te maken, zijn fundamentele keuzes nodig. Bijvoorbeeld over de reikwijdte van de Jeugdwet en de beleidsvrijheid en rol van gemeenten in de uitvoering. Het is aan een nieuw kabinet om hierover te besluiten. Daarbij gaat het om een combinatie van maatregelen en structureel extra geld.

1b. We werken regionaal samen op regionale coördinatie van inhoudelijke thema's

De Serviceorganisatie Zorg vult namens de gemeenten in Holland Rijnland onder andere het contractmanagement in. Taken zoals accountmanagement zijn per 2022 overgegaan naar de gemeenten. In het licht van de ontwikkelingen met betrekking tot de gemeentelijke toegang en het zorgaanbod wordt gezamenlijk met de andere gemeenten in Holland Rijnland de rol van de Serviceorganisatie Zorg en de gemeenten verder ontwikkeld. Zo maken we bijvoorbeeld een plan van aanpak hoe we zorgen voor een dekkend zorglandschap.

Tegelijkertijd wordt uitvoering gegeven aan de ontwikkeldoelen die beschreven staan in het regionale inkoopplan zorgaanbod.

Gemeenten en aanbieders van (jeugd)hulp werken samen

Dat doen zij in beide regio's in Zuid-Holland Noord (Holland Rijnland en Midden Holland). Doel is een verbetering te maken op inhoudelijke thema's. Voorbeelden hiervan zijn preventief aanbod, gebruik van een methodiek waarbij de zorgbehoefte gezamenlijk wordt ingeschat, de verwijfsindex JeugdMatch en de Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling. Omdat iedereen er van overtuigd is dat inzet op deze thema's de kwaliteit van dienstverlening aan gezinnen vergroot, blijven we intensief samenwerken. Zo zorgen we dat deze thema's lokaal en subregionaal goed worden ingevuld.

1c. We verbeteren de aansluiting tussen onderwijs en jeugdhulp

De samenwerkingsverbanden in het primair en het voortgezet onderwijs en het Regionaal Bureau Leerplicht spelen een centrale rol bij het organiseren van passend onderwijs en (speciale) onderwijszorg op de scholen. Het (bestuurlijk) overleg met partijen krijgt vorm in het bestuurlijk Op Overeenstemming Gericht Overleg (OOGO) in de subregio Leidse regio en in de regiegroep waar het regionale ambities en vraagstukken betreft. Diverse overleggen bieden de mogelijkheid om de samenwerking tussen onderwijs en de betrokken partijen te verbeteren. Daarnaast worden het onderwijs en haar partners nauw betrokken bij de doorontwikkeling van jeugdhulp, lokaal, in de Leidse regio en in Holland Rijnland. In de Leidse regio wordt ingezet op Integraal Arrangere. Dat is een werkwijze waarmee de samenwerking en afstemming tussen Jeugdhulp en Onderwijs concreet vorm krijgt. Het herijkte lokale jeugdbeleid speelt een grote rol in de samenwerking tussen de basisscholen, het voorveld en de jeugdhulp.

1e. Implementatie en doorontwikkeling Stichting Jeugdteams Leidse regio

Sinds 1 juli 2021 voert de Stichting Jeugdteams Leidse regio de vernieuwde opdracht voor de gemeentelijke toegang uit. In de opdracht aan de toegang zijn prestatie-indicatoren en speerpunten benoemd. De speerpunten zijn een goede triage, regievoering en uitvoering geven aan Praktijkondersteuning Jeugd bij de huisarts. Daarnaast is er aandacht voor de samenwerking met het onderwijs en de toekenning van persoonsgebonden budgetten (pgb's). De komende tijd werken de gemeenten in de Leidse regio (Leiden, Leiderdorp, Oegstgeest en Zoeterwoude) in partnerschap samen met de Jeugdteams Leidse regio om uitvoering te geven aan de nieuwe opdracht.

1f. We vergroten de verbinding binnen het CJG

Ook in 2023 wordt ingezet op de verbinding van het CJG met het lokale voorveld en op de verbinding tussen de verschillende medewerkers van het CJG onderling. Het is van belang dat de samenwerking tussen het Jeugdteam, de Jeugdgezondheidszorg én de andere (gesubsidieerde) partijen binnen het CJG extra aandacht blijft krijgen. Met de komst van de jongerencoach zorgen we voor goede samenwerking en afstemming.

1g. We voeren de actiepunten met betrekking tot jeugd(hulp) van de nota Sociaal Beleid uit

Er ligt een nieuwe nota Sociaal Beleid. Hierin wordt verwezen naar het vastgestelde Lokaal Jeugdbeleid. Waar nodig en mogelijk pakken we vraagstukken integraal op met de andere beleidsterreinen.

2a. We bieden een laagdrempelig en divers aanbod aan opvoed- en opgroeiondersteuning aan

Wij zetten opvoed- en opgroeiondersteuning vooral vraaggericht in. Van gesubsidieerde organisaties binnen het CJG (gericht op opvoed- en opgroeiondersteuning) verwachten wij dat zij goed aansluiten en inspelen op de wensen en behoeftes van ouders, opvoeders en jongeren. En dat ze waar nodig samenwerking aangaan met andere organisaties in het voorveld. Hierin heeft de coördinator CJG zowel (sub)regionaal als lokaal een rol.

2b. We geven uitvoering aan het herijkte lokale jeugdbeleid

De gemeente heeft haar lokale jeugdbeleid herijkt. Het lokale jeugdbeleid richt zich op jongeren tussen de 12 en 18 jaar die een hulp- en/of ondersteuningvraag hebben. De acties die hier uit voortkomen werken we verder

uit. Zo bekijken we in samenwerking met beleidsterrein Speelvoorzieningen en de jongerencoach of er fysieke plekken in de openbare ruimte nodig zijn voor jongeren en zo ja, welke. Hierbij is de verbinding en samenwerking met onze maatschappelijke partners heel belangrijk. We organiseren het voorveld, de jongerencoach en het (hulp)aanbod zo dicht bij de jeugdigen als mogelijk.

3a. Contact met de doelgroep

Onderdeel van het herijken van het lokale jeugdbeleid is contact met jongeren om input op te halen over jeugdbeleid. Wij vinden dat jeugdigen en jongeren altijd betrokken moeten zijn bij het jeugdbeleid. Het gaat immers over hen. We zetten in op het structureel betrekken van de doelgroep bij plannen die de gemeente binnen het beleidsterrein jeugd heeft. De jongerencoach zet, samen met de jongeren zelf, een goed werkende vorm van jongerenparticipatie op.

3b. Cliëntervaring

Jeugdhulpaanbieders zijn verplicht een jaarlijkse cliënttevredenheidsonderzoek af te nemen. De gemeenten in Holland Rijnland nemen daarnaast een doorlopend cliëntervaringsonderzoek (CEO) af. Via een aanbestedingsprocedure in 2022 worden de gegevens uitgelezen en geanalyseerd. Deze analyse gebruiken we voor het aanpassen van bestaand en het maken van nieuw beleid. We stimuleren het Jeugdteam om het CEO in te laten vullen door cliënten.

3c. We organiseren de kindergemeenteraad

De kindergemeenteraad is een per schooljaar terugkerende activiteit. Vanwege de coronacrisis ging de kindergemeenteraad in het schooljaar 2020/2021 en 2021/2022 niet door. We streven er naar om in schooljaar 2022/2023 weer een kindergemeenteraad te organiseren.

2A.3 Wet Maatschappelijke ondersteuning (WMO)

Doelstellingen	Prestaties	Activiteiten 2022
Inwoners kunnen rekenen op een goed Wmo-voorzieningenniveau.	A. Realiseren van een passend en kwalitatief aanbod van maatwerkvoorzieningen Wmo.	We intensiveren de contacten met de gecontracteerde zorgaanbieders voor de nieuwe Wmo-maatwerkarrangementen.
	B. Inrichten toegang Wmo.	We starten met de integrale gemeentelijke toegang voor voorzieningen op het gebied Wmo en Maatschappelijke zorg. Dat doen we samen met ketenpartners. Daarbij bereiden we de gemeentelijke toegang voor op de nieuwe taken op het gebied van de maatschappelijke zorg.
	C. Realiseren van een zo optimaal mogelijk aanbod aan welzijnsvoorzieningen.	We verbeteren het laagdrempelige aanbod van welzijnsvoorzieningen waarbij aandacht is voor alle doelgroepen in de samenleving.
	D. Hernieuwen contract Regiotaxi.	We monitoren de uitvoering van het nieuwe contract van de Regiotaxi. Holland Rijnland voert het contract namens de aangesloten gemeenten uit.

A. Realiseren van een passend en kwalitatief aanbod van maatwerkvoorzieningen Wmo

Vanaf 1 januari 2023 gelden de nieuwe contracten van de Leidse regiogemeenten met zorgaanbieders voor het leveren van Wmo-maatwerkarrangementen. De nieuwe contracten zijn de uitkomst van de aanbesteding die in 2022 is afgerond. Dit gebeurde op basis van de inkoopstrategie huishoudelijke ondersteuning, begeleiding en maatschappelijke zorg. Deze aanbesteding gold voor een drietal percelen (1: wonen met ondersteuning; 2: cliënten met een psychische aandoening; 3: cliënten met een lichtverstandelijke beperking, niet aangeboren

hersensletsel of een lichamelijke beperking). Voorafgaand aan de publicatie van de aanbesteding voerden de onafhankelijke bureaus (Berenschot voor huishoudelijke ondersteuning en Rebel voor begeleiding en maatschappelijke zorg) in dialoog met zorgaanbieders een kostprijsanalyse uit.

De kostprijsanalyse leidt tot een stijging van de tarieven vanaf 2023

Dit zorgt voor een toename van de uitgaven voor begeleiding/dagbesteding en vooral huishoudelijke ondersteuning. Op basis van een berekening in de Leidse regio kan het tekort voor huishoudelijke ondersteuning voor Zoeterwoude in 2023 oplopen tot € 300.000. Als gevolg van de kostprijsberekening, de nieuwe productindeling en de verwachte toename van het aantal cliënten is de prognose dat de kosten met 7% toenemen. Bij dit verwachte tekort moet aangetekend worden dat dit gebaseerd is op een aantal aannames. Zeker de toename van het aantal cliënten is niet meer dan een prognose, gebaseerd op een landelijk voorspelmodel. Vanwege de onzekerheid in de toename van de kosten hebben wij vooralsnog voor een bedrag van € 185.000 dekking gevonden. Deze is als volgt samengesteld:

1. Een toename van de eigen bijdrage met € 35.000. Deze inkomsten hebben betrekking op het zogenaamde abonnementstarief. Hierbij betaalt iedere inwoner die een Wmo-maatwerkvoorziening van de gemeente ontvangt een vastgestelde eigen bijdrage van € 19 per maand. De hoogte van de eigen bijdrage is ongeacht het eigen inkomen van de inwoner en ongeacht het aantal maatwerkvoorzieningen dat de inwoner heeft. Door de toename van het aantal cliënten met een Wmo-maatwerkvoorziening zijn deze inkomsten hoger dan begroot.
2. Een verschuiving van middelen binnen de begroting Wmo ter grootte van € 50.000.
3. Een verhoging van de begroting Wmo met een bedrag van € 100.000 voor in ieder geval de begrotingsjaren 2023 en 2024 aangezien de verwachting door het Rijk is uitgesproken dat zij zullen nadenken over een compensatie vanaf 2025.

Voor begeleiding en dagbesteding is door de Leidse regio berekend dat de stijging van de uitgaven in 2023 4,5% zal bedragen. Dit leidt in 2023 maximaal tot een tekort van € 20.000. Indien dit tekort zich voordoet, wordt dekking gevonden uit de reserve sociaal domein.

B. Inrichten toegang Wmo

In 2022 wordt de vorming van een sociaal team met de interne partners Zorgloket (Wmo), loket Werk en Inkomen, Schuldhulpverlening én de externe partners Jeugdteam Leidse regio, Kwadraad, Stichting MEE en GGZ Rivierduinen uitgewerkt. De geplande startdatum van het sociaal team is 1 januari 2023. Voor de kosten voor de vorming van het sociaal team is voor de beginfase dekking uit de reserve sociaal domein aanwezig. Uiterlijk eind 2022 is duidelijk welke structurele kosten gemoeid zijn met het sociaal team.

De kosten zijn afhankelijk van de wijze van organiseren van het sociaal team. De vorming van het sociaal team leidt tot een verschuiving van de uitgaven. Mogelijk minder kosten voor ondersteuning door de ketenpartners, maar meer kosten voor deelname van diezelfde ketenpartners in het sociaal team.

Vanaf 2023 is de gemeente lokaal verantwoordelijk voor toegang tot Maatschappelijke zorg-voorzieningen

Deze extra taken maken ook onderdeel uit van de vormgeving van het sociaal team. De expertise op het gebied van maatschappelijke zorg - Beschermd wonen (BW) en Maatschappelijke opvang (MO) - ligt bij de BW-consulenten van de gemeente Leiden en de MO-consulenten van zorgaanbieder De Binnenvest. Voor consultatie, advies en wachtlijstbeheer maken we van 1 januari 2023 tot en met uiterlijk 31 december 2024 gebruik van deze expertise (zie 2A.4 Maatschappelijke zorg).

D. Implementeren nieuw contract Regiotaxi

Het nieuwe contract voor de Regiotaxi voor de Holland Rijnland-gemeenten gaat in per 2023. De nieuwe vervoerder is nog niet bekend. Het huidige contract (uit 2017) gaat uit van een tarief per zone. In het nieuwe contract is sprake van een tarief per kilometer. De definitieve gunning vindt eind augustus plaats. Op dat moment is het kilometertarief bekend en kan een herberekening van ritten in zones naar ritten in kilometers

plaatsvinden. Gezien de toegenomen kosten voor vervoersbedrijven is het realistisch uit te gaan van een aanzienlijke stijging van de tarieven. De prognose is daarom dat het bedrag in de begroting 2023 (€ 130.000) niet toereikend is. De mogelijke overschijding van het budget wordt gedekt uit de reserve sociaal domein.

2A.4 Maatschappelijke zorg

Doelstellingen	Prestaties	Activiteiten 2023
Inwoners kunnen op het gebied van maatschappelijke opvang, beschermd wonen en verslavingszorg rekenen op ondersteuning die lokaal dan wel (sub)regionaal beschikbaar is.	A. Realiseren van een lokaal of (sub)regionaal aanbod van voorzieningen beschermd wonen en maatschappelijke opvang.	We organiseren, samen met de Leidse regiogemeenten, voorzieningen op het gebied van beschermd wonen. Tevens kopen we op het niveau van de Leidse regio specialistische voorzieningen in.
		We kopen gezamenlijk met de Leidse regiogemeenten voorzieningen op het gebied van crisisopvang en verslavingszorg in.
		We financieren de gezamenlijke programmaorganisatie Maatschappelijke zorg Leidse regio.
	B. Organiseren bemoeizorg.	We subsidiëren samen met de Leidse regiogemeenten zorgorganisaties die invulling geven aan bemoeizorg.
	C. Realiseren huisvesting bijzondere doelgroepen.	We werken (zowel lokaal als subregionaal) samen met woningcorporaties en zorgpartijen aan het concretiseren van de huisvestingsopgave zoals beschreven in de Uitvoeringsagenda Maatschappelijke zorg Leidse regio.

A. Realiseren van een lokaal of (sub)regionaal aanbod van voorzieningen

Met de doordecentralisatie van de maatschappelijke zorg per 1 januari 2023 start een jaren durende transformatie met consequenties voor inwoners, cliënten, professionals, aanbieders en gemeenten. Met de ingezette veranderingen wordt beoogd goede zorg en ondersteuning te leveren voor (kwetsbare) inwoners: integraal, dichtbij en op maat. We voeren samen met de gemeenten uit de Leidse regio systeemveranderingen door die consequentie hebben. Zowel op het niveau van inwoners, cliënten, het uitvoerend veld en niet in de laatste plaats op het niveau van de gemeenten.

Vanaf 2023 ontvangt iedere gemeente financiële middelen voor maatschappelijke zorg

Hieronder vallen beschermd wonen en maatschappelijke opvang. Zo kunnen zij de voorzieningen die cliënten nodig hebben (geïntegreerd) organiseren. Het deel van de voorzieningen voor de specialistische maatschappelijke opvang om cliënten te ondersteunen wordt door de regio Holland-Rijnland georganiseerd.

De projectgroep Maatschappelijke zorg Leidse regio heeft een begroting 2023-2026 opgesteld

Doel is de financiële consequenties voor de Leidse regiogemeenten zo goed als mogelijk in beeld te brengen. De begroting is gebaseerd op de kennis van nu en op aannames van hoe de toekomstige uitvoering van de maatschappelijke zorg er uit kan gaan zien.

Alle vijf gemeenten van de Leidse Regio worden verantwoordelijk voor de cliënten beschermd wonen

Dat komt door de doordecentralisatie. Deze cliënten gaan met ingang van 2023 over naar de nieuwe Wmo-arrangementenstructuur (zie ook 2A.3). De uitgaven aan maatschappelijke opvang hebben betrekking op de voorzieningen die per 1 januari 2023 niet onder het arrangementenmodel vallen en niet zijn aanbesteed. Dit gaat om voorzieningen die voor iedereen algemeen toegankelijk (drempelloos) moeten zijn en/of om voorzieningen die bedoeld zijn voor inwoners die (nog) geen hulp vragen en ook niet open staan voor zorg, maar wel in

een problematische situatie verkeren. Het kan ook gaan om voorzieningen die altijd per direct beschikbaar moeten zijn. Voor 2023 worden in de Leidse Regio subsidies verstrekt voor de voorzieningen crisisopvang, verslavingszorg en de bemoeizorg op basis van eerder gemaakte regionale subsidieafspraken.

Ook na 2022 blijft een programmaorganisatie Leidse Regio nodig

Dit is nodig voor het bewaken van de voortgang, de samenhang, het creëren van overzicht en coördinatie tussen de gemeenten en Holland Rijnland.

Het geheel aan gezamenlijke uitgaven van de Leidse regio moet nog definitief vastgesteld worden

Het gaat dan om uitgaven voor beschermd wonen, maatschappelijke opvang, gezamenlijke voorzieningen en uitvoeringskosten. Tegenover deze uitgaven staan inkomsten van het Rijk volgens het objectief verdeelmodel. De vertaling van de gezamenlijke begroting naar de begroting van de vijf gemeenten van de Leidse regio is mede afhankelijk van het advies over de governance Leidse regio dat door Adviesbureau AEF wordt verstrekt en de daaropvolgende bestuurlijke besluitvorming in de afzonderlijke gemeenten.

B. Organiseren bemoeizorg

De gemeente is verantwoordelijk voor de zorg aan kwetsbare inwoners. Bemoeizorg is een specifieke interventie die zich richt op inwoners die niet zelf hulp vragen, die zorg mijden of die niet therapietrouw zijn, maar waarvoor zorg en ondersteuning wel wenselijk is. De aanwezigheid van diverse zorgpartijen en instanties (zoals Meldpunt Zorg & Overlast, Zorg- en Veiligheidshuis, Veilig Thuis) maakt het noodzakelijk om een sluitende bemoeizorgketen te organiseren waarbij de zorg aan kwetsbare inwoners centraal staat. In 2023 worden de betrokken zorgpartijen gezamenlijk door de Leidse regiogemeenten gesubsidieerd. Volgens een verdeelsleutel wordt bepaald welke bijdrage de gemeente Zoeterwoude moet betalen. Dekking hiervoor vindt plaats uit de financiële middelen die de gemeente volgens het objectief verdeelmodel van het Rijk ontvangt. We werken dit op het niveau van de Leidse Regio uit.

2A.5 Onderwijs

Doelstelling	Prestatie	Activiteiten 2023
Doelgroepenvervoer.	1a. Realiseren passend leerlingenvervoer.	We werken samen in de Leidse regio bij het inkopen van doelgroepenvervoer/ leerlingenvervoer en het monitoren van de uitvoering van het contract door de vervoerder.
	1b. Realiseren passend vervoer in het kader van de jeugdwet.	We werken samen in de Leidse regio bij het inkopen van doelgroepenvervoer/ vervoer Jeugdwet en het monitoren van de uitvoering van het contract door de vervoerder.
Regulier onderwijs.	2a. Inspelen op ontwikkelingen op onderwijsgebied en uitwerking daarvan in de praktijk.	We spelen in op ontwikkelingen op onderwijsgebied en bespreken thema's als groenontwikkeling. We stemmen ambtelijk en bestuurlijk af met de Intern Begeleiders en directeuren van de basisscholen in Zoeterwoude. Hierbij is extra aandacht voor het nieuwkomersonderwijs dat voor Zoeterwoudse NT2 kinderen is opgestart.
	2b. Samenwerken en afstemmen Leidse regio.	We werken samen in de Leidse regio en in Holland Rijnland op het gebied van onderwijs en de aansluiting onderwijs-jeugdzorg.

Doelstelling	Prestatie	Activiteiten 2023
	2c. Lokaal jeugdbeleid koppelen aan onderwijs.	Het lokale jeugdbeleid en de uitvoering daarvan koppelen we aan de basisscholen. De jongerencoach en de CJG-coördinator hebben nauwe samenwerking met de scholen om te zorgen voor voldoende en afgestemd zorgaanbod voor kinderen die dat nodig hebben.
	2d. Verankering van cultuureducatie en muzikale vorming basisscholieren in het basisschoolprogramma.	We laten basisschoolleerlingen in aanraking komen met cultuur en stellen budget voor muzikale vorming aan basisscholieren beschikbaar voor muziekonderwijs op school. We koppelen dit waar nodig aan het lokale jeugdbeleid.
Passend onderwijs.	3a. Beleid Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE) maken, evalueren en kwaliteit waarborgen.	We zorgen voor Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE) en zorgen voor voortgang bij de werkgroep VVE (voorzitten van de werkgroep, uitwerken beleidsstukken, verdelen extra gelden). Daarnaast stellen wij een nieuw onderwijskansenbeleid op, waarin zowel VVE als Sociaal Medische Indicatie (SMI) een plek krijgt.
	3b. (Sub)regionaal afstemmen en beleid maken in het 'Op Overeenstemming Gericht Overleg'.	We maken subregionaal beleid op basis van de ontwikkelagenda.
	3c. Samenwerking onderwijs en GGZ, aansluiting jeugd en onderwijs, implementatie afspraken inkoop jeugdhulp en onderwijs.	Wij hebben een belangrijke rol in de regionale afstemming onderwijs-jeugdhulp. We maken namens de Leidse regio deel uit van de regionale werkgroep. Hierin worden ambities en acties uitgewerkt en wordt de bestuurlijke regiegroep voorbereid.
Onderwijshuisvesting	4a. Nieuwbouw Bernardusschool Zoeterwoude-Rijndijk.	De Bernardusschool is aan vernieuwing toe. We zullen in 2023 nog bezig zijn met de voorbereidingen om te komen tot een nieuwe school.
	4b. Permanente uitbreiding Het Avontuur voorbereiden.	Het Avontuur is te klein voor het aantal leerlingen. In 2023 willen we een voorstel voor een permanente oplossing hebben.

1a/1b. We kopen passend doelgroepenvervoer in

Samen met de gemeenten Leiden, Leiderdorp en Oegstgeest is met ingang van schooljaar 2022-2023 een overeenkomst voor het leerlingenvervoer aangegaan met vervoerder Noot. De tarieven voor het vervoer van leerlingen zijn hoger dan in het aflopende contract met de huidige vervoerder. De kosten voor het leerlingenvervoer nemen toe. De prognose is dat de uitgaven 1,25x de uitgaven van 2021 bedragen. We zullen goed monitoren of de nieuwe vervoerder de kwaliteit levert die gevraagd en aangeboden is.

De kosten voor het vervoer in het kader van de Jeugdwet zullen naar verwachting 2,5x de huidige uitgaven zijn. In het contract met de huidige vervoerder is geen apart tarief voor dit vervoer afgesproken. Het afgesproken tarief voor het collectief vervoer bleek echter ontoereikend voor de huidige vervoerder. Bij het vervoer Jeugdwet is namelijk vrijwel altijd sprake van individuele ritten. In het nieuwe contract is daarvoor een apart tarief opgenomen.

2a. We spelen in op ontwikkelingen op onderwijsgebied

Op het niveau van de schooldirecteuren vindt overleg plaats met de directies van de basisscholen in Zoeterwoude. Zo houden we elkaar op de hoogte van ontwikkelingen over thema's als groenontwikkeling, nieuwkomersonderwijs, preventieve (jeugd)hulp, duurzaamheid en lerarentekort. Op bestuurlijk niveau is er twee keer per jaar overleg tussen het schoolbestuur (SCOL), Stichting Kinderopvang Zoeterwoude (SKZ) en de gemeente over de ontwikkelingen. Daarnaast vindt ieder kwartaal overleg plaats met de Interne Begeleiders van de basisscholen en het CJG. Afhankelijk van de agenda sluit ook SKZ aan bij dit overleg. Hierin krijgt ook de jongerencoach een rol.

2c. Onderwijs en lokaal jeugdbeleid

Het lokale jeugdbeleid koppelen we aan het onderwijs. We zoeken verbinding en samenwerking tussen het preventieve jeugd(hulp)veld en de basisscholen.

2d. Cultuureducatie en Verwonder om de Hoek

We verlenen subsidie aan de Cultuureducatiegroep om cultuureducatieprogramma's aan te bieden aan de basisscholen en hen te ondersteunen bij de implementatie hiervan. Ook wordt het regionale project Verwonder om de Hoek in programma onderwijs opgepakt. Kinderen in Holland Rijnland bieden we, ongeacht hun achtergrond, de mogelijkheid om passies op het gebied van cultuur, natuur, wetenschap, technologie en duurzaamheid te ontdekken, te intensiveren, hun kennis daarover te verdiepen en hun talenten daarmee doorlopend (verder) te ontwikkelen. Dit zowel binnen als buiten schooltijd en -gebouw.

3a. We zorgen voor Voor- en Vroegschoolse Educatie

Met afgevaardigden van de partijen die een bijdrage leveren aan de voor- en vroegschoolse educatie en de gemeente is een werkgroep Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE) gevormd. Deze werkgroep houdt zich bezig met het borgen van de kwaliteit van de VVE-voorziening en voldoende, op maat gemaakt aanbod. Het budget dat Zoeterwoude van het rijk krijgt, wordt ingezet voor het realiseren van VVE-kindplekken en voor aanbod en kwaliteitsverbetering van het VVE-beleid. Het VVE-beleid in Zoeterwoude is aan een update toe. We willen dit breder trekken en maken Onderwijskansenbeleid op. Hier krijgt zowel de VVE als SMI (Sociaal Medische Indicatie) en (andere) zorgkinderen een plek. We stemmen dit af met de maatschappelijk partners.

3b. We maken (sub)regionaal beleid

Op Holland Rijnland-niveau zijn, samen met de samenwerkingsverbanden Primair- en Voortgezet Onderwijs, Regionaal Bureau Leerplicht (RBL) en MBO Rijnland, kaderstellende afspraken gemaakt rondom samenwerking in onderwijs en jeugdhulp. Hiervoor is een ontwikkelagenda opgesteld. In Leids regioverband vindt 'Op Overeenstemming Gericht Overleg' plaats met de besturen van de gemeenten, de samenwerkingsverbanden Passend Onderwijs, het RBL en het MBO. Thema's hierbij zijn samenwerking jeugd en onderwijs op subregionaal niveau, het jonge kind en de doorgaande lijn, en de Kwaliteitsagenda minder zelfredzame jongeren. De regionale ambities en vraagstukken hebben een plek in de bestuurlijke regiegroep. In 2023 wordt de lokale, subregionale en regionale samenwerking tussen onderwijs en jeugdhulp verder geïntensiveerd. Per 2022 is het segment Jeugdhulp in Onderwijs toegevoegd aan de regionale inkoop van jeugdhulp. Jeugdhulpaanbieders en de nieuwe gemeentelijke toegang Leidse regio maken afspraken met scholen over inzet van jeugdhulp op school.

3c. Regionale onderwerpen worden regionaal opgepakt

Onderwerpen die de regio Holland Rijnland aangaan, blijven we regionaal (Leidse regio, Rijnstreek en Duin- en Bollenstreek) oppakken. Waar mogelijk worden ambities, samenwerking en knelpunten subregionaal opgepakt.

4b. Permanente uitbreiding Het Avontuur voorbereiden

De noodlokalen bij Het Avontuur zijn in 2021 geplaatst. Een permanente oplossing moet gerealiseerd gaan worden. Onderzoek naar de mogelijkheden wordt gedaan. Om eerste stappen hierin te zetten is een voorbereidingskrediet van € 105.000 nodig.

Kinderopvang

Doelstellingen	Prestaties	Activiteiten 2023
Kwalitatief goede kinderopvang aanbieden, waarbij de kwaliteitseisen gewaarborgd zijn.	1a. Locaties voor kinderopvang jaarlijks inspecteren.	Er vindt een terugkoppeling plaats met GGD Hollands Midden over de geïnspecteerde instellingen.
		We geven GGD Hollands Midden opdracht tot inspecties.
		30% van de gastouderlocaties controleren.
	1b. Landelijk register bijhouden.	We verwerken nieuwe aanvragen, mutaties en uitschrijven van exploitaties in het Landelijk Register Kinderopvang (LKR).
We zetten handhavingsacties in als deze naar aanleiding van inspecties van GGD Hollands Midden worden aangeraden.		

1a. Instellingen kinderopvang jaarlijks inspecteren

Wij zijn verantwoordelijk voor het directe (eerstelijns)toezicht op de kwaliteit in de kinderopvang. In opdracht van de gemeente voert de GGD Hollands Midden het feitelijke toezicht uit. Zij controleren de kwaliteit van de kinderopvangcentra, buitenschoolse opvang en gastoudervoorzieningen in onze gemeente. Wij zetten de goede samenwerking met de inspecteur van de GGD voort. Wij maken onder andere afspraken over de planning van de inspecties en de opgestelde risicoprofielen. Ook is er regelmatig terugkoppeling bij eventuele stagnatie van de voortgang in de uit te voeren inspecties.

Vanuit het Rijk worden de controles op gastouderopvang geïntensiveerd. Wettelijk wordt er nu 5% gecontroleerd, in 2024 wordt dit opgehoogd naar 50%. Daarom wordt er in 2023 vast een stap richting de 50% gemaakt. Het streven is om 30% van de gastouders te controleren in 2023. Dit zorgt voor een verhoging van het budget van € 1.200.

1b. Landelijk register bijhouden

Gemeenten hebben de taak van het actueel en volledig houden van het Landelijk Register Kinderopvang (LRK). Voor de voortgangsbewaking van eventuele ingezette handhavingsacties zijn wij aangesloten bij Gemeenschappelijke Inspectie Ruimte Handhaven binnen het LRK.

2A.6 Ouderenzorg

Doelstellingen	Prestaties	Activiteiten 2023	
Zelfredzaamheid en welbevinden van ouderen bevorderen.	1. Een passend aanbod van activiteiten en voorzieningen bieden.	We subsidiëren en/of faciliteren activiteiten gericht op maatschappelijke deelname, ontmoeting en beweging.	
	2. Zoeterwoude voor Elkaar (ZvE) ondersteunen.	We ondersteunen Zoeterwoude voor Elkaar financieel en organisatorisch.	
	3. Afstemmen activiteiten en ondersteuning ontplooiing nieuwe activiteiten.		Namens de gemeente ondersteunt, informeert en adviseert de Coördinator Activiteiten Senioren (CAS) de ouderenorganisaties zoals ZvE, de Buren, seniorenassociaties.
			De coördinator stimuleert samenwerking tussen de diverse ouderen- en culturele organisaties.
	4. Nieuwe activiteiten voor senioren.	We ondersteunen de denktank '60-70 jaar'.	
5. Welzijnsbezoeken uitvoeren.	We zetten de welzijnsbezoeken voort.		

1. We bieden een passend aanbod van activiteiten en voorzieningen aan

We bevorderen de deelname aan het sociale verkeer door onze senioren. Daarmee proberen we onder andere eenzaamheid tegen te gaan. Dit stimuleren wij door subsidiëring van activiteiten die gericht zijn op maatschappelijke deelname, ontmoeting en beweging.

4. We ontwikkelen nieuwe activiteiten voor senioren en toekomstige senioren

De CAS-organisaties hebben aangegeven dat veel senioren, en zeker de toekomstige senioren, behoefte hebben aan andere activiteiten dan die nu worden aangeboden. Zij hebben een denktank samengesteld. Doelstelling is het creatief aansluiten bij bestaande activiteiten voor senioren en het ontwikkelen van nieuwe activiteiten. Er zijn al verschillende nieuwe activiteiten gestart, zoals wandelingen, samen eten, jeu-de-boulesmiddagen, boekbesprekingen, cursussen filosofie, Haiku's schrijven en museumbezoeken. Een nieuwe activiteit in ontwikkeling is schaken. De denktank vergadert niet langer apart, maar is onderdeel geworden van de CAS-vergadering die twee keer per jaar plaatsvindt.

2A.7 Mantelzorg

Doelstellingen	Prestaties	Activiteiten 2023	
Ondersteunen van mantelzorgers, voorkomen van overbelasting en verbetering van de kwaliteit van de mantelzorg.	1. Bieden van mantelzorg-ondersteuning.	We bieden informatie, advies en begeleiding aan mantelzorgers.	
		We zetten mantelzorgmaatjes in.	
		We faciliteren het wekelijks spreekuur van de mantelzorgcoach in zorginstelling Emmaus en het Cultuurhuis.	
	2. Waardering uiteten.		We organiseren een bloemenactie op de 'Dag van de mantelzorg'.
			We organiseren de 'Dag van de mantelzorg' met diverse (ontspannings)activiteiten voor mantelzorgers.
	3. Organiseren lotgenotencontact en aanbieden educatie.		We organiseren themabijeenkomsten voor mantelzorgers en scholingsbijeenkomsten voor (zorg) vrijwilligers.

Doelstellingen	Prestaties	Activiteiten 2023
	4. Respijtzorg bieden.	We zorgen voor werving van zorgvrijwilligers.
		We zorgen voor bekendheid van de mogelijkheden van respijtzorg.
		We zorgen voor maatwerk bij de inzet van respijtzorg.
	5. Inzet mantelzorgmaatjes.	We bieden emotionele steun aan de overbelaste mantelzorger, herkenning en erkenning in de vorm van begrip en meeleven en een luisterend oor.
	6. Vergroten van aandacht voor risicogroepen mantelzorg.	Ontwikkelen stappenplan jonge mantelzorgers.
		We bieden cursussen aan voor mantelzorgers die zorgen voor iemand met dementie, zoals de cursus 'beschadigd brein'.
		Starten lotgenotengroep mantelzorg dementie en/of vorm van Alzheimercafé opzetten.
		Voorlichting aan werkende mantelzorgers en erkenning 'mantelzorgvriendelijke werkgevers'.

1. We bieden mantelzorgondersteuning aan

Informatie en voorlichting is de eerste stap in de ondersteuning van mantelzorgers. Hoe eerder de mantelzorger gerichte informatie en ondersteuning ontvangt, hoe kleiner de kans op overbelasting. Daarnaast hebben mantelzorgers regelmatig behoefte aan persoonlijk advies, hulp bij het invullen van formulieren en ondersteuning bij het versterken van het netwerk.

Kwadraad levert vanaf 1 januari 2021 de mantelzorgondersteuning in Zoeterwoude. Dezelfde medewerker die tot die datum in dienst was van EVA voert de taken uit. De taken van de mantelzorgcoach zijn uitgebreid met vrijwilligersondersteuning en de coördinatie van de welzijnsbezoeken.

4. We bieden respijtzorg aan

Respijtzorg is vervangende mantelzorg door vrijwilligers en beroepskrachten. Tijdige inzet van respijtzorg is belangrijk om overbelasting te voorkomen. De mantelzorgondersteuner werft, selecteert en traint vrijwilligers die respijtzorg kunnen bieden.

6. Stappenplan jonge mantelzorgers

Eén op de tien jongeren (tot 25 jaar) heeft mantelzorgtaken. In 2023 ontwikkelen we een stappenplan voor de komende jaren.

Financiën

Voor mantelzorg staat al heel lang € 26.000 in de begroting. Het aantal mantelzorgers in Zoeterwoude is de laatste jaren toegenomen, waaronder ook het aantal overbelaste mantelzorgers. Voor mantelzorgers die zorgen voor iemand met dementie worden in 2023 en verdere jaren activiteiten ontwikkeld. Daarom hebben wij het budget voor mantelzorg verhoogd van € 26.000 naar € 30.000 per jaar.

2A.8 Vrijwilligerswerk

Doelstellingen	Prestaties	Activiteiten 2023
Bevorderen en ondersteunen van het vrijwilligerswerk.	1. Faciliteren van verenigingen en organisaties die met vrijwilligers werken.	We ondersteunen organisaties die met vrijwilligers werken.
		We gaan bekijken hoe vraag en aanbod van vrijwilligers elkaar kunnen vinden.
		We versturen regelmatig een nieuwsbrief aan de vrijwilligersorganisaties.
		We inventariseren de behoefte aan cursussen en bij voldoende belangstelling bieden we deze aan.
	2. Zorgen dat vrijwilligers verzekerd zijn.	We bieden een vrijwilligersverzekering aan.
	3. Waarderen van vrijwilligerswerk.	We organiseren de verkiezing van de vrijwilliger van het jaar.
	4. Sociale kaart.	We zorgen dat de sociale kaart op de website van de gemeente actueel blijft.
	5. Samenbrengen organisaties die met vrijwilligers in de zorg en ondersteuning werken (Informeel Zorg Overleg).	We nemen deel aan het Informeel Zorg Overleg.
		We onderzoeken de behoefte aan specifieke scholing en cursussen. Op basis hiervan bieden we scholingsbijeenkomsten aan.

1. We faciliteren verenigingen en organisaties die met vrijwilligers werken

De vrijwilligersondersteuner (in dienst van Kwadraad) ondersteunt sinds 1 januari 2021 onze vrijwilligers op het gebied van zorg, welzijn en cultuur. Zij combineert dit met de taak van mantelzorgcoach en coördinator van de welzijnsbezoeken.

De combinatiefunctionaris sport ondersteunt de sportvrijwilligers. We zetten deze ondersteuning in 2023 voort.

4. Communicatie via sociale kaart

De door de gemeente aangestelde welzijnsfunctionaris heeft een sociale kaart samengesteld. Deze wordt continue aangevuld en bijgehouden. De sociale kaart staat op de website van de gemeente. Een papieren versie kan op diverse punten worden afgehaald.

5. Door het Informeel Zorg Overleg brengen we organisaties samen die met vrijwilligers in de zorg en ondersteuning werken

In 2023 zetten we het Informeel Zorg Overleg voort. De mantelzorgcoach/vrijwilligersondersteuner en/of de welzijnsfunctionaris organiseren dit overleg. Aan het overleg nemen Zoeterwoude Voor Elkaar, Emmaus, Swetterhage en de gemeente deel. Het samenwerken gebeurt op de gebieden scholing, waardering, werving en informatieverschaffing.

We bieden scholingsbijeenkomsten voor een diverse en grotere groep vrijwilligers aan. Denk hierbij aan de cursussen 'Beschadigd brein' en 'Niet pluis gevoel'.

Vrijwilligersenquête

In 2022 hebben we een enquête gehouden onder de vrijwilligersorganisaties. Aan de hand van deze resultaten gaan we in 2023 het vrijwilligersbeleid herzien. Vrijwilligersbeleid is onderdeel van de nieuwe nota sociaal beleid.

2A Kengetallen en Financieel overzicht

Kengetallen/beleidsindicatoren

	2020	2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Verplichte set beleidsindicatoren (2023 betreft schattingen)				
Beleidsindicatoren Onderwijs				
Voortijdige schoolverlaters totaal (VO + MBO) % ¹	1,93%	1,99%	1,4%	1,4%
Absoluut verzuim ²	3,3	0,8	2	2
Relatief verzuim ³	12	20	10	10
Beleidsindicatoren Sociaal domein				
Bijstandsuitkeringen	9,7	10,2	15,8	16,2
Banen ⁴	1.130	1.148	1.150	1.152
Netto arbeidsparticipatie ⁵	64%	66%	67%	73%
Personen met een bijstandsuitkering ⁶	100	90	95	100
Lopende re-integratievoorzieningen ⁷	9,8	10	7,7	8,0
Cliënten met een maatwerkarrangement WMO ⁸	295	326	570	610
Beleidsindicatoren Jeugd				
Werkloze jongeren ⁹	0%	0%	0%	0%
Kinderen in uitkeringsgezin ¹⁰	2%	2%	2%	2%
Jongeren met een delict voor de rechter ¹¹	nbn	nbn	nbn	nbn
Jongeren met jeugdhulp ¹²	9,6%	10,3%	10,4%	10%
Jongeren met jeugdbescherming ¹²	0,6%	0,7%	0,6%	0,6%
Jongeren met jeugdreclassering ¹³	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%

1 Bron: Jaarverslag Regionaal Bureau Leerplicht (RBL), percentage van het totaal aantal leerlingen (12-23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat.

2 Bron: Jaarverslag Regionaal Bureau Leerplicht (RBL), aantal leerplichtigen dat niet staat ingeschreven op een school, per 1.000 inwoners (5-18 jaar).

3 Bron: Jaarverslag Regionaal Bureau Leerplicht (RBL), aantal leerplichtigen dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is, per 1.000 inwoners (5-18 jaar).

4 Bron: LISA, aantal per 1.000 inwoners (15-64 jaar)

5 Bron: CBS, percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking

6 Bron: CBS, aantal per 10.000 inwoners

7 Bron: CBS, aantal per 10.000 inwoners (15-64 jaar)

8 Bron: GMSD, aantal per 10.000 inwoners

9 Bron: Verwey Jonker Instituut, percentage inwoners (16-22 jaar)

10 Bron: Verwey Jonker Instituut, percentage inwoners (tot 18 jaar)

11 Bron: Verwey Jonker Instituut, percentage inwoners (12-21 jaar)

12 Bron: CBS, percentage jongeren (tot 18 jaar)

13 Bron: CBS, percentage jongeren (12-23 jaar)

Financieel overzicht Programma 2A Zorgzame gemeente

Programma bedragen x € 1.000,-	L/B	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Meerjarenraming		
					2024	2025	2026
2A.1 Participatie	Lasten	1.860	1.939	1.908	1.907	1.906	1.906
	Baten	-998	-911	-911	-911	-911	-911
Saldo		861	1.027	996	995	994	994
2A.2 Jeugd	Lasten	1.964	2.460	2.120	2.017	1.996	1.916
	Baten	-28	-11	-18	-18	-18	-18
Saldo		1.936	2.449	2.102	1.999	1.978	1.898

Programma bedragen x € 1.000,-	L/B	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Meerjarenraming		
					2024	2025	2026
2A.3 WMO	Lasten	1.744	1.605	1.600	1.660	1.510	1.510
	Baten	-46	-22	-22	-22	-22	-22
Saldo		1.699	1.582	1.577	1.637	1.487	1.487
2A.4 Maatschappelijke zorg	Lasten	127	105	105	105	105	105
	Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo		127	105	105	105	105	105
2A.5 Onderwijs	Lasten	816	688	706	878	829	840
	Baten	-77	-78	-78	-78	-78	-78
Saldo		739	610	628	800	751	762
2A.6 Ouderenzorg	Lasten	76	83	95	95	95	95
	Baten	-8	0	0	0	0	0
Saldo		68	83	95	95	95	95
Totaal	Lasten	6.586	6.881	6.534	6.663	6.441	6.371
Totaal	Baten	-1.157	-1.023	-1.030	-1.030	-1.030	-1.030
TOTAAL SALDO VAN BATEN EN LASTEN		5.430	5.857	5.505	5.633	5.411	5.342
Totaal	Toevoeging	0	0	0	0	0	0
Totaal	Onttrekking	0	0	0	0	0	0
TOTAAL MUTATIE IN RESERVES		0	0	0	0	0	0
Begrotingstotaal	Lasten/ Toev.	6.586	6.881	6.534	6.663	6.441	6.371
Begrotingstotaal	Baten/ Onttr.	-1.157	-1.023	-1.030	-1.030	-1.030	-1.030
GERAAMD RESULTAAT		5.430	5.857	5.505	5.633	5.411	5.342

Financiële toelichting

Binnen het programma 2A Zorgzame gemeente zijn de lasten in 2023 € 347.000 lager dan in 2022. De baten zijn nagenoeg gelijk gebleven. Per programmonderdeel staat hieronder een toelichting.

Op het beleidsterrein Participatie zijn de lasten in 2023 € 31.000 lager dan in 2022. Dit komt doordat er in 2022 incidenteel meer budget beschikbaar was voor de implementatie van de wet Inburgering en de uitvoering van coronasteunmaatregel TONK (Tijdelijke Ondersteuning Noodzakelijke Kosten). Deze budgetten waren vanuit 2021 naar 2022 overgeheveld, maar zijn vervallen in 2023.

Voor Jeugd zijn er in 2023 voor € 340.000 minder lasten dan in 2022. Dit komt voor het grootste gedeelte doordat het Rijk in de meircirculaire 2022 het budget voor Jeugd heeft verlaagd. De stelpost die wij voor deze uitgaven hebben opgenomen is hierdoor ook verlaagd. De toegekende middelen in de meerjarenbegroting zijn opgenomen volgens landelijke richtlijnen. Verder was er 2022 incidenteel budget beschikbaar was voor de uitvoering van Jeugdbeleid, waaronder het kwartiermaken van de jongerencoach. Deze lasten zijn vervallen in 2023.

Verder is in de opdracht aan de gemeentelijke toegang zijn een drietal speerpunten benoemd waarop extra geïnvesteerd is. Deze extra investering is nog niet meegenomen in de begroting. Door € 115.000 toe te voegen aan het budget voor de Jeugdteams en per 2024 rekening te houden met de afgesproken indexeringen van

€ 5.000 per jaar, is de begroting voor de Jeugdteams dekkend.

Op basis van de prognose jeugdhulp 2023 van de Serviceorganisatie Zorg (SOZ, voorheen TWO) Holland Rijnland, is er voor de gespecialiseerde jeugdhulp (verdeeld over individuele voorzieningen natura jeugd en veiligheid, jeugdreclassering, jeugdbescherming en opvang) een extra bedrag van € 35.000 nodig om kostendekkend te zijn. Op verzoek van de portefeuillehouders begroot de SOZ realistisch, wat betekent dat de werkelijk gebruikte jeugdhulp van Zoeterwoudse jeugdigen in 2021 afgerekend wordt in 2023. We houden er in Zoeterwoude rekening mee dat de kosten het ene jaar hoger kunnen zijn dan het andere jaar. Dit heeft vooral te maken met de jaarlijks veranderende vraag naar dure hulp. Wanneer de begroting overschreden zoeken we dekking binnen de reserve sociaal domein.

De geraamde lasten voor de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO) verschillen nauwelijks voor de begroting 2022 en 2023 en blijven ongeveer € 1.600.000. Dit geldt óók voor Maatschappelijke zorg, zowel in 2022 als in 2023 is hier € 105.000 voor geraamd.

De geraamde uitgaven voor Onderwijs zijn in 2023 € 18.000 hoger dan in 2022. In 2022 was er incidenteel € 20.000 extra beschikbaar voor de huur van noodlokalen en € 15.000 voor kinderopvang. Daar staat tegenover dat er vanaf 2023 € 35.000 structureel extra budget voor Vroeg - en Voorschoolse Educatie (VVE) beschikbaar is en € 3.000 voor logopedie. Verder zijn de kapitaallasten voor huisvesting bijzondere scholen (Bernardus) in 2023 € 15.000 hoger dan in 2022.

Op het beleidsterrein ouderenzorg stijgen de geraamde uitgaven met € 12.000 naar € 95.000. Dit verschil is onder andere te verklaren door een hogere structurele bijdrage aan mantelzorgers van € 4.000 vanaf 2023. Het resterende verschil is verdeeld over meerdere kleinere posten.

Op alle beleidsterreinen binnen deelprogramma 2A Zorgzame gemeente zijn er geringe effecten in het meerjarenbeeld, waaronder bijstelling van kapitaallasten, interne verrekeningen, indexering salarislasten en overige kleinere verschillen.

Investerings Zorgzame gemeente

Jaar van aanvraag krediet	Omschrijving object	Investeringsbedrag	Kapitaallasten		
			2024	2025	2026
2023	Vorbereidingskrediet nieuwbouw Avontuur	105.600	4.224	4.224	4.224

Investerings

De tijdelijke noodlokalen bij het Avontuur willen wij vervangen door een permanente oplossing. Ter voorbereiding van dit project is een voorbereidingskrediet nodig van € 105.600. Als afschrijvingstermijn hanteren wij 25 jaar, waarbij wij veronderstellen dat het voorbereidingskrediet straks meegenomen wordt in het totale verbouwingskrediet. De omvang daarvan is nog niet bekend en volgt uit de voorbereiding.

2B Actieve en gezonde gemeente

Portefeuillehouders burgemeester F.Q.A. van Trigt, wethouder M.J.P. Paardekooper en wethouder H.P. Olthof

Het onderdeel Actieve en gezonde gemeente bevat de volgende onderwerpen:

1. Cultuur en monumenten, zoals subsidies, bibliotheken, laaggeletterdheid, kunst, en rijks- en gemeentelijke monumenten;
2. Sport, bewegen en recreatie, waaronder sportstimulering, het zwembad en sportaccomodaties;
3. Gezondheid.

2B.1 Cultuur en monumenten

Subsidies algemeen

Doelstellingen	Prestaties	Activiteiten 2023
Ondersteunen van organisaties en verenigingen en de talrijke vrijwilligers die een bijdrage leveren aan de hechte sociale gemeenschappen in Zoeterwoude.	Uitvoeren meerjarensubsidie-programma.	We verstrekken jaarlijkse subsidiebeschikkingen.
	Behandelen jaarlijkse subsidieaanvragen.	We kennen subsidies toe.
	Behandelen incidentele subsidieaanvragen zoals de groene hardloop, buitenspeeldag, seniorenpicknick, dorpsfeest en vele andere activiteiten.	We verdelen de Heinekengift.
	Actualiseren subsidieverordening en procedures beschrijven.	We passen de subsidieverordening aan en beschrijven de procedures voor het behandelen van de verschillende subsidieaanvragen.
	Opstellen subsidiebeleid.	We stellen een subsidiebeleid op dat als toetsingskader voor aanvragen gebruikt kan worden.

Meerjarensubsidieprogramma

In 2022 stelden we het meerjarensubsidieprogramma voor de periode 2023-2026 op. Een overzicht van het subsidieprogramma 2023-2026 voegen we als bijlage bij deze begroting (bijlage 4.2). Wij ontvangen van Heineken Nederland ieder jaar € 15.000 voor (incidentele) sociaal-culturele en sportieve activiteiten, jubilea en evenementen. De verdeling van dit bedrag is aan het college.

Cultuur

Doelstellingen	Prestaties	Activiteiten 2023
De huidige voorziening Bibliotheek Rijn en Venen in stand houden maar deze wel aanpassen aan de hedendaagse behoeften door het ontwikkelen van nieuwe activiteiten.	Collectie actueel houden met de focus op jeugd, ouderen en laaggeletterden.	We zorgen voor uitleen van boeken en andere materialen.
		We verstrekken Informatie en zorgen voor een ontmoetingspunt.
	Bestrijden laaggeletterdheid.	We organiseren één keer per maand een Taalcafé in de bibliotheek en organiseren de VoorleesExpress.
	Leesbevordering en 21 ^e eeuwse vaardigheden (in samenwerking met de andere partners in De Buitenplaats).	De bibliotheek start samen met school, SKZ en het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) een doorgaande leeslijn voor 0-12 jarigen.
		We organiseren met school en kinderopvang activiteiten tijdens de kinderboekenweek en de nationale voorleesdagen.
		We onderhouden themacollecties .

Doelstellingen	Prestaties	Activiteiten 2023
		We zorgen voor de schoolbibliotheek. Alle kinderen worden lid van de bibliotheek. We organiseren voorleesochtenden voor peuters. We promoten de bibliotheek aan huis. We doen mee aan Maakplaats. We zorgen voor een informatiepunt digitale overheid.
De huidige voorziening Bibliotheek Meerburg in stand houden en aanpassen aan de hedendaagse behoeften.	Collectie actueel houden.	We zorgen voor uitleen van boeken en andere materialen.
	Samenwerking met de school.	We organiseren met school en kinderopvang activiteiten tijdens de kinderboekenweek en de nationale voorleesdagen. We zorgen voor de schoolbibliotheek.
Ondersteunen van het werk van Zoeterwoudse kunstenaars.	Ondersteunen van de activiteiten van de Stichting Kunst en Cultuur Zoeterwoude door middel van subsidie.	We organiseren de kunstroute (één keer in de drie jaar) kunstsalons en kunstuitleen.

Bestrijding laaggeletterdheid en Voorleesexpress

De bibliotheek organiseert een maandelijks Taalcafé samen met Taalvrijwilligers Zoeterwoude. In het Taalcafé leggen mensen contact met anderen en oefenen ze op een leuke manier met de Nederlandse taal. In 2023 wordt dit voortgezet. Ook zet de bibliotheek het project VoorleesExpress in 2023 voort. Dit is een programma ter bestrijding van laaggeletterdheid, waarbij vrijwilligers bij gezinnen thuis voorlezen.

Doorgaande leeslijn 0-12 jarigen

De bibliotheek zet in 2023 samen met de school, SKZ en het CJG de doorgaande leeslijn voor 0-12 jarigen door. Leerkrachten worden getraind in leesbevorderende activiteiten. Op het CJG zet de bibliotheek een boekstartcoach in. Met SKZ zijn ze in gesprek over naschoolse activiteiten. De bibliotheek biedt mediawijsheid activiteiten aan op school en de Buitenschoolse Opvang (BSO).

Maakplaats

Maakplaats (voorheen heette dit Pop-up eLAB) biedt activiteiten voor de basisschooljeugd op het gebied van wetenschap en techniek. Bijvoorbeeld bouwen en programmeren met LEGO, 3D printen en robots bouwen. Maakplaats komt in 2023 weer een keer naar Zoeterwoude.

Informatiepunt Digitale Overheid (IDO)

Het Informatiepunt Digitale Overheid wordt in 2023 verder uitgerold. Inwoners kunnen hier terecht voor bijvoorbeeld het invullen van belastingformulieren, vragen over toeslagen en over AOW. De digilijn behoort tot het IDO en er worden digitale cursussen aangeboden. Het IDO wordt ondergebracht bij de bibliotheek in Zoeterwoude-Dorp.

Accommodaties

Doelstellingen	Prestaties	Activiteiten 2023
Op vraag en aanbod afgestemd accommodatieniveau voor de gemeentelijke maatschappelijke- en sportvoorzieningen.	Samenwerking stimuleren tussen de drie huurders van het Cultuurhuis (Stichting Oud Zoeterwoude, Ontmoetingsplaats De Buren en Stichting Kunst en Cultuur). Bevorderen dat ook andere partijen gebruikmaken van het Cultuurhuis.	We zetten de bestaande activiteiten voort.
		We ontwikkelen in samenwerking nieuwe activiteiten.
		We zorgen voor een ontmoetingsplek.
		We bieden een plek voor (nieuwe) activiteiten door andere partijen, met name met een aanbod gericht op de 'nieuwe senioren'.

Monumenten

Doelstellingen	Prestaties	Activiteiten 2023
Behoud van cultuurhistorische waardevolle panden en objecten als onderdeel van ons gemeentelijk erfgoed.	Beheer van gemeentelijke monumenten.	We informeren, begeleiden en adviseren eigenaren over het instandhouden van en omgaan met hun monument.
	Beschikbaar stellen van subsidie voor de instandhouding.	We zorgen voor interne advisering bij aanvragen omgevingsvergunningen.
		We verstrekken informatie over subsidiemogelijkheden.
		We verlenen subsidie voor gemeentelijke monumenten.

We zetten het monumentenbeleid voort

Voor 2023 verwachten wij geen bijzonderheden. Het monumentenbeleid zetten we ongewijzigd voort met de reguliere activiteiten. Nieuw begroten we een bedrag van € 1.000 voor advieskosten voor de dorpsbouwmeester (vertegenwoordiger van onze gemeentelijke monumentencommissie). Advieskosten in het kader van een vergunning komen ten laste van de post 'omgevingsvergunning'. Advieskosten voor subsidieaanvragen voor de instandhouding van gemeentelijke monumenten kunnen niet ten laste worden gebracht van de post 'omgevingsvergunningen'.

2B.2 Sport, bewegen en recreatie

Doelstellingen	Prestaties	Activiteiten 2023
Inwoners stimuleren te gaan of blijven bewegen en sporten, mede in het kader van gezondheid en het sociale aspect.	Waardering sportvrijwilligers.	De leefstijlcoach kijkt samen met de kerngroep de mogelijkheden om een waarderingsbijeenkomst voor sportvrijwilligers te organiseren.
	Zorgen voor toekomstbestendige sportaanbieders.	We bevorderen kennisdeling en samenwerking tussen sportorganisaties (onder andere door sportcafé's).
		De leefstijlcoach ondersteunt verenigingen bij hun vrijwilligersbeleid.
		We stimuleren de innovatie van het sportaanbod.
		We vergroten de bekendheid van het sportaanbod.
	Zorgen dat iedereen kan meedoen (inclusiviteit).	We vergroten de mogelijkheden van aangepast sporten.
We zorgen voor meer ouderen in beweging.		

Doelstellingen	Prestaties	Activiteiten 2023
		We hebben aandacht voor specifieke doelgroepen.
	Duurzame instandhouding van gemeentelijke sportcomplexen en sportinfrastructuur.	We voeren het dagelijks beheer conform het beheerplan sport 2020-2023 uit. We stimuleren het meer gebruikmaken van elkaars accommodaties en materialen. We zorgen voor verduurzaming van sportaccommodaties. Vervangen ballenvanger veld 3 op Haasbroek
	We gaan meer inzetten op sport en bewegen in de openbare ruimte.	In combinatie met de uitkomsten uit de Quick Scan voor jongeren werken we een plan van aanpak voor sporten en bewegen voor alle inwoners uit. In samenspraak met onze leefstijlcoach gaan we het sportbeleid in Zoeterwoude beschrijven
Promoten gezonde leefstijl bij inwoners.	Leefstijlakoord uitwerken.	We werken de preventieactiviteiten op het gebied van roken, alcohol, overgewicht, meedoen, sociale contacten en zingeving verder uit.
Herinrichting sportpark Haasbroek en verplaatsing Klaverhal	Opstellen herinrichtingsplan	Er wordt een plan gemaakt om te komen tot de herinrichting van sportpark Haasbroek waar de Klaverhal onderdeel van uitmaakt. Een nieuwe projectleider gaat met de betrokken partijen aan de slag met de herinrichting van sportpark Haasbroek en de verplaatsing van de Klaverhal.
Zwembad Haasbroek.	Gelegenheid geven tot recreatief zwemmen.	We promoten het zwembad. We kijken naar de staat van het zwembad(gebouw). Op basis van de uitkomsten maken we een plan voor de toekomst. We voldoen aan eisen van veiligheid en hygiëne.
Er zijn voldoende speelplekken op de juiste locatie.	Uitvoering actieplan Spelen.	De aanleg, omvorming of herinrichting van speelplekken wordt zoveel mogelijk binnen integrale projecten openbare ruimte opgepakt.(zie voor uitvoering paragraaf 3B). We werken de acties uit de Quick scan plekken voor de jeugd verder uit tot concrete maatregelen voor jongeren in de openbare ruimte.
	Bij de herinrichting van de openbare ruimte besteden we aandacht aan de informele speelruimten. Aandachtpunten zijn aantrekkelijk en toegankelijk groen, bespeelbare verharding en veilig water.	Herinrichtingsplannen voor de openbare ruimte toetsen we aan speelmogelijkheden en veiligheid voor spelende kinderen.
	Gebruikers en buurtbewoners denken mee over de plannen.	Bij alle bovenstaande plannen zijn of worden de omwonenden betrokken.

Bij de ontwikkeling van sportpark Haasbroek betrekken we het sportbeleid

We werken verder aan de ontwikkeling van sportpark Haasbroek en houden daarbij rekening met de uitgangspunten van het op te stellen sportbeleid.

Leefstijlcoach gaat in 2023 door met het uitvoeren van het leefstijlakkoord

Wij vragen voor 2023 de SPUK (Specifieke uitkering van VWS) voor de combinatiefunctionaris (leefstijlcoach) aan en de uitvoeringsgelden voor het sportakkoord en het preventieakkoord.

Vervangen ballenvanger Haasbroek

De ballenvanger op veld drie van voetbalvereniging SJZ op sportpark Haasbroek is in slechte staat. Deze moet vervangen worden. Dit kost € 8.500. Bij deze vervanging houden we rekening met een eventuele reconstructie van sportpark Haasbroek. De nieuwe ballenvanger kan eenvoudig worden verwerkt in het nieuwe plan.

Uitvoering actieplan Spelen

De acties zijn erop gericht het aantal en de inrichting van de speelplekken goed te laten aansluiten op het aantal en de leeftijd van de omwonende kinderen. Daarnaast zorgen we voor aantrekkelijk en toegankelijk groen, bespeelbare verharding en veilig water.

Sport en speelplek Verde Vista

We vragen subsidie bij de provincie aan voor de helft van de kosten voor realisatie van een sport en speelplek aan het waterlooppad in Verde Vista. Samen met inwoners gaan we deze plek ontwikkelen.

Het Leefstijlakkoord werken we uit

Het Leefstijlakkoord Zoeterwoude is een vertaling van het Nationaal Preventieakkoord en Sportakkoord. Samen met de betrokken samenwerkingspartners werken we de activiteiten gericht op een gezonde leefstijl en het stimuleren van sport verder uit. In oktober 2022 vond een tussentijdse evaluatie plaats.

We maken sport- en beweegbeleid

Sporten en bewegen is belangrijk. Het draagt bij aan een langer leven en aan een leven waarin iemand langer gezond blijft. Maar ook ontmoeting en sociale cohesie zijn onderdeel van sport en bewegen. In het sportbeleid wordt beschreven hoe sporten en bewegen gestimuleerd wordt. Ook wordt geïventariseerd welke faciliteiten ervoor nodig zijn. Daarnaast zal ook het stimuleren en ondersteunen van het verenigingsleven een plaats krijgen in het sportbeleid.

Wij gaan verder met de herinrichting van sportpark Haasbroek-De Klaverhal

Nadat in 2017 de verduurzamingsopties van de Klaverhal zijn verkend is besloten in te zetten op het bouwen van een nieuwe sporthal. Deze moet op sportpark Haasbroek komen te staan. Daarvoor is herinrichting van het sportpark nodig. In 2023 wordt met een nieuwe projectleider verder gewerkt aan dit plan. Om te komen tot een functioneel programma van eisen worden vanzelfsprekend de belanghebbende partijen betrokken. Hiervoor is nog € 30.000 in het bestaande voorbereidingskrediet. Om verder te kunnen met het plan is een nieuw krediet nodig. Hiervoor ontvangt de raad een apart voorstel.

Wij zetten in op behoud van het zwembad voor Zoeterwoude

In het seizoen 2022 konden wij het zwembad weer openstellen voor alle doelgroepen en waren wij niet gehouden aan Coronamaatregelen. Wij hopen en gaan er vanuit dat deze situatie ook voor 2023 geldt.

We blijven het grote belang van het zwembad als ontmoetingsfunctie voor de jeugd zien én we streven er naar om door het exploiteren van het zwembad 30 tot 60 minuten per dag te bewegen. De reacties van de inwoners en van bezoekers van buiten de gemeente over het zwembad zijn zonder uitzondering positief. Wij hopen in 2023 weer het aanbod van activiteiten op te pakken, zoals de Zwem4daagse, de barbecue voor de vaste zwemmers en het 'dubbeltjes duiken' voor de jeugd. Vanzelfsprekend zijn de eisen van onderhoud, hygiëne,

toezicht en aansprakelijkheid hierbij een voorwaarde. Wij voldoen aan de door de Omgevingsdienst Midden Holland gecontroleerde, wettelijke eisen. Noodzakelijke klein onderhoud aan het pand pakken we zoveel mogelijk in eigen beheer op. We kijken naar de staat van het zwembad(gebouw). Op basis van de uitkomsten maken we een plan voor de toekomst.

Het zwembad brengen wij ook weer onder de aandacht met een folder en berichten op Facebook, de gemeentelijke website en de gemeenteberichten in de huis-aan-huis krant.

2B.3 Gezondheid

Doelstelling	Prestatie	Activiteiten 2022
Wettelijke taken uitvoeren.	1a. Opdracht aan Hecht voor uitwerken wettelijke taken.	We zorgen voor de uitvoer van wettelijke taken in de publieke gezondheidszorg.
	1b. Uitwerken thema's landelijke nota gezondheidsbeleid.	Wij stellen een nieuwe nota Sociaal Beleid op.
	1c. Plan dementievriendelijke gemeente uitvoeren.	Alzheimer Nederland hield in 2022 een dementiescan. Het advies dat hieruit komt is basis voor het plan dementievriendelijk Zoeterwoude
		We scholen het gemeentepersoneel.
		We stimuleren de ondernemers hun personeel te scholen.
Ongedierteoverlast voorkomen.	2. Ongediertebestrijding na melding van burgers of na eigen waarneming.	Wij inspecteren overlastlocaties, bestrijden ongedierte en geven voorlichting als inwoners een melding doen. We voeren daarbij de wettelijke taak tot registreren van meldingen van overlast uit.

1a. Wij geven Hecht opdracht voor het uitvoeren van wettelijke taken publieke gezondheid

In de Wet Publieke Gezondheid (WPG) staan de wettelijke taken die de gemeente heeft op het gebied van de volksgezondheid. Het merendeel van deze wettelijke taken voert Hecht uit. Dit is een gemeenschappelijke regeling van 18 gemeenten in de regio Hollands Midden. Het doel is de gezondheid en het welbevinden van de burger te bewaken, te beschermen en te bevorderen in zowel normale als in crisismoments. Voor een uitgebreid takenoverzicht verwijzen we naar de Programmabegroting 2023 van Hecht.

1b. Uitwerken actiepunten landelijke nota gezondheidsbeleid

In 2022 evalueerden we de nota Sociaal Beleid 'Zoeterwoude Gelukkig en Gezond'. We werken aan een nieuwe integrale nota sociaal beleid 2023-2026. In die nieuwe nota besteden we ook aandacht aan actiepunten vanuit de landelijke nota volksgezondheid 2020-2024. Ook betrekken we hier de uitwerking van het Leefstijlakoord bij.

Daarnaast gaan we aan de slag met een aantal specifieke gezondheidsvraagstukken:

1. Vergroten gezondheid in de fysieke- en sociale leefomgeving;
2. Verkleinen gezondheidsachterstanden;
3. Aandacht voor thema's voor jeugd en jongvolwassenen, vastgesteld in nota jeugdbeleid;
4. Bijdragen aan vitaal ouder worden.

Het thema eenzaamheid krijgt speciale aandacht.

Op dit moment is nog niet duidelijk welk budget nodig is voor de uitvoering van dit beleid. Bij vaststelling van de nota door de gemeenteraad in het voorjaar van 2023 worden de nodige middelen aangevraagd.

We dienen een aanvraag in voor SPUK (specifieke uitkering)

Voor een aantal thema's binnen het sociaal beleid en volksgezondheid komt een brede SPUK regeling waarvoor we een aanvraag in kunnen dienen. De bedragen die daarbij gemoeid zijn, zijn nog niet bekend. Wel betreft het onder andere de brede regeling combinatiefuncties, uitvoeringsbudget sportakkoord en preventieakkoord, eenzaamheid, mentale kwetsbaarheid en kansrijke start. Afhankelijk van de voorwaarden die daaraan verbonden zijn, vragen we (een gedeelte van) de SPUK aan.

1c. Plan dementievriendelijke gemeente uitvoeren

Alzheimer Nederland voert een dementiescan voor onze gemeente uit en geeft hierop een advies. De werkgroep dementievriendelijk Zoeterwoude bestaat uit inwoners en casemanagers dementie. In deze werkgroep wordt het advies van Alzheimer Nederland uitgewerkt. We vragen hiervoor € 10.000 voor een periode van drie jaar aan.

2. Ongediertebestrijding na melding burgers of na eigen waarneming

Wij blijven inwoners er op wijzen dat het voeren van eenden ongewenst is. Als voer blijft liggen omdat eenden het niet opeten, kan dit ongedierte aantrekken. Daarnaast verwijzen wij naar gespecialiseerde bedrijven en attenderen wij bewoners op waar ze informatie vinden over verschillende soorten ongedierten.

Wij gebruiken geen gif bij het bestrijden van ongedierte

Uitzondering hierop is een plaag die niet door vangklemmen verholpen kan worden. Wij registreren meldingen van overlast. Hierbij wordt aangegeven wanneer, waar en door wie de overlast is gemeld, wat de overlast is en hoelang de bestrijding duurt.

2B Kengetallen en Financieel overzicht

Kengetallen/beleidsindicatoren

	2020	2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Verplichte set beleidsindicatoren				
Voldoet niet aan beweegnorm (Niet sporters) ¹	45%	53%	50%	50%

¹ Bron: CBS/RIVM, percentage van inwoners

Financieel overzicht 2B Actieve en gezonde gemeente

Programma bedragen x € 1.000,-	L/B	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Meerjarenraming		
					2024	2025	2026
2B.1 Cultuur en monumenten	Lasten	456	631	534	531	531	531
	Baten	-60	-60	-59	-59	-59	-59
Saldo		397	572	474	472	472	472
2B.2 Sporten en bewegen	Lasten	565	616	588	588	586	586
	Baten	-238	-162	-162	-142	-142	-142
Saldo		327	454	426	446	444	444
2B.3 Gezondheid	Lasten	504	576	640	601	566	556
	Baten	-33	-10	-30	-10	0	0
Saldo		471	566	610	591	566	556
Totaal	Lasten	1.525	1.823	1.762	1.720	1.683	1.673
Totaal	Baten	-331	-232	-252	-211	-201	-201
TOTAAL SALDO VAN BATEN EN LASTEN		1.194	1.591	1.510	1.508	1.481	1.471
Totaal	Toevoeging	0	0	0	0	0	0
Totaal	Onttrekking	0	0	0	0	0	0
TOTAAL MUTATIE IN RESERVES		0	0	0	0	0	0
Begrotingstotaal	Lasten/ Toev.	1.525	1.823	1.762	1.720	1.683	1.673
Begrotingstotaal	Baten/ Onttr.	-331	-232	-252	-211	-201	-201
GERAAMD RESULTAAT		1.194	1.591	1.510	1.508	1.481	1.471

Financiële toelichting

De lasten van het programma 2B Actieve en gezonde gemeente zijn in 2023 € 61.000 lager dan 2022. De baten zijn licht hoger met € 20.000. Per programmonderdeel staat hieronder een toelichting.

De uitgaven voor Cultuur en Monumenten zijn in 2023 € 97.000 lager dan in 2022, terwijl de baten bijna gelijk blijven. Dit komt doordat in 2022 er incidenteel budget voor coronasteunmaatregelen beschikbaar was, maar in 2023 is dit vervallen.

Voor Sporten en Bewegen zijn in 2023 € 28.000 minder lasten opgenomen dan in 2022, terwijl de baten gelijk blijven. Ook hier komt dit doordat incidenteel budget voor coronasteunmaatregelen beschikbaar was. Dit budget is in 2023 vervallen.

Bij Gezondheid zijn de geraamde lasten in 2023 € 640.000, dit is € 64.000 hoger dan in 2022. De baten stijgen in 2023 met € 20.000. De lasten stijgen door € 10.000 extra uitgaven voor het dementievriendelijk maken van de gemeente, € 40.000 voor het realiseren van een sportplek aan het Waterlooppad en € 14.000 hogere bijdrage aan de gemeenschappelijke regeling Hecht. De € 20.000 hogere baten betreft de provinciale bijdrage aan het realiseren van eerdergenoemde sportplek aan het Waterlooppad.

Daarnaast spelen op alle beleidsterreinen binnen deelprogramma 2B Actieve en gezonde gemeente effecten in het meerjarenbeeld. Hieronder vallen bijstellingen van kapitaallasten, interne verrekeningen, indexering salarislasten en overige kleinere verschillen die van invloed zijn op het budget 2023.

Investerings Actieve en gezonde gemeente

Jaar van aanvraag krediet	Omschrijving object	Investerings- bedrag	Kapitaallasten		
			2024	2025	2026
2023	Ballenvanger sportpark Haasbroek	8.500	567	567	567

Ballenvanger sportpark Haasbroek

De ballenvanger op sportpark Haasbroek is aan vervanging toe. Voor de vervanging is een investeringskrediet van € 8.500 nodig. De ballenvanger is te verplaatsen als deze in de toekomst op een andere plek nodig is.

2.1.3 Wonen en Ruimte

Portefeuillehouders burgemeester F.Q.A. van Trigt, wethouder H.P. Olthof en wethouder M.J.P. Paardekooper

Omschrijving van het programma

Dit programma omvat de ruimtelijke opgaven van de gemeenten. Het programma omschrijft zowel de ontwikkelingen als het beheer van de openbare ruimte.

3A Ontwikkeling leefomgeving

3A.1 Groene Hartbeleid

We vinden het belangrijk dat onze agrarische ondernemers een stevige plaats behouden in onze gemeente

Het Groene Hartbeleid is gericht op het versterken van de agrarische activiteiten in Zoeterwoude. We steunen onze agrariërs in hun zoektocht om een toekomstbestendige onderneming voor te zetten. Waar mogelijk verbinden wij dit met de thema's recreatie, cultuurhistorie en biodiversiteit. Daarom zetten we in op een evenwichtige balans tussen wonen, werken en leven. Dit doen we in samenwerking met de ondernemers, gebruikers en mede-overheden.

Landschap en Cultuurhistorie

Een verdere versterking van het landschap en de cultuurhistorie vindt plaats in afstemming met de gebruikers, eigenaren en beheerders. Hierin zijn regionale samenwerking van groot belang. Deze samenwerking evalueren we op effectiviteit en zetten we waar nuttig is voort. Nadrukkelijk wordt er samengewerkt met de aangrenzende gemeenten, Provincie Zuid-Holland en Holland Rijnland.

Doelstellingen	Prestaties	Activiteiten 2023
Ontwikkeling en behoud van het agrarische werklandschap.	Ontwikkelen en bescherming van het landschap in beleid, beheer en communicatie.	Waar wenselijk/nodig participeren in regionale ontwikkelingen vanuit de Provincie/Holland-Rijnland/Leidse Ommelanden en NOVEX.
	Toekomst voor het veenweidelandschap.	Ontwikkelen van draagvlak binnen en buiten de gemeente. Zichtbaar maken van de agrarische hoofdtaak. Nader uitwerken Omgevingsvisie en effectuering in Ruimtelijke Opgaven Zoeterwoude en actief deelnemen aan provinciale regiegroepen.
Behoud van de cultuurhistorische waarden.	Bescherming van de cultuurhistorische landschapswaarden en bouwwerken in beleid, beheer en communicatie.	Waar mogelijk en wenselijk deelnemen aan (regionale) initiatieven en/of deze faciliteren. Met name door Holland Rijnland en NOVEX.
	Uitvoering monumentenbeleid.	Op verzoek groenadvies geven aan eigenaren en intern bij het beoordelen van aanvragen, als onderdeel van het monumentenbeleid.

Biodiversiteit

Doelstellingen	Prestaties	Activiteiten 2023
Het vergroten van biodiversiteit in Zoeterwoude.	Projecten uitvoeren waarin we doelstellingen op het gebied van het vergroten van de biodiversiteit behalen.	Gemeentelijk groenvakken: bij zowel nieuwe vakken als vakken die aangepast worden, planten we beplanting die de biodiversiteit verhoogd.
		Project 'Versterken bijenlint/biodiversiteit Weipoort-Zoetermeerse Plas'.
		Bijvriendelijke initiatieven van de inwoners, ondernemers en bedrijven waar mogelijk faciliteren. Betreft voor 2023 bedrijventerrein Rijndijk.
		Bijdrage leveren aan het project 'Behoud van het genetische diversiteit van houtachtige' (Groene Cirkels).

Doelstellingen	Prestaties	Activiteiten 2023
		Inhoud geven aan de intentieverklaring VCA (Voluntary Conservation Area).

Om de biodiversiteit in onze agrarische gemeente te vergroten werken we al diverse jaren samen binnen het initiatief 'Groene Cirkel Bijenlandschap'. Deze samenwerking zetten we voort en verbreden we met onze ondernemers op de bedrijventerreinen.

Recreatie

Doelstellingen	Prestaties	Activiteiten 2023
Zoeterwoude is aantrekkelijk voor (dag)recreanten.	Zoeterwoude is toegankelijk en aantrekkelijk voor fiets-, wandel-, vaar- en skeelerverkeer.	Website en facebookpagina www.ontdekzoeterwoude.nl beheren, onderhouden en promoten.
		In standhouden van het recreatieve netwerk met onder andere de Boerenkaasroute, Fietsknooppunten en vaarnetwerk en ontsluiten van culturele informatie over de route.
	Er is draagvlak voor behoud van het landelijk gebied van Zoeterwoude bij omwonenden en recreanten.	Limes routes: ontwikkelingen volgen en zo mogelijk aanhaken.
		Actief communiceren over de behaalde resultaten in de Groene Leefomgeving.

Onze basis voor recreatie, promotie en samenwerking met ondernemers is goed

De recreatieve infrastructuur is de laatste jaren verder uitgebreid. We ontwikkelden samen met ondernemers nieuwe fiets- en wandelroutes en maakten de website www.ontdekzoeterwoude.nl. Dit beleid wordt voortgezet.

Duurzaam (beheer)

Doelstellingen	Prestaties	Activiteiten 2023
Duurzame ondernemers.	Waar mogelijk samenwerken met ondernemers en afspraken maken over duurzame inrichting en beheer van de Groene leefomgeving.	Inzet van communicatie en de website www.zoeterwoudegaatgoed.nl om duurzaam gedrag te stimuleren.
		Proactieve, ondersteunende en faciliterende rol van de gemeente, bijvoorbeeld bij zonnepanelen op agrarische daken.
Duurzame inwoners.	Uitvoering geven aan de duurzaamheidsagenda.	Inzet van communicatie en de website www.zoeterwoudegaatgoed.nl om duurzaam gedrag te stimuleren met aandacht voor citizen science projecten, onderzoek Naturalis en klimaatadaptatie.
Duurzame gemeente.	Uitvoering geven aan de duurzaamheidsagenda.	Verwerking van Zoeterwouds bermmaaisel tot papier en mogelijke andere producten.

De laatste jaren voerden we als gemeente Zoeterwoude een verduurzaming in het beheer van de openbare ruimte door. Deze lijn zetten we de komende jaren door. Hierin worden ondernemers, bewoners en recreanten betrokken.

3A.2 Economische Zaken

Portefeuillehouder wethouder H.P. Olthof.

Omschrijving van het programma

Dit programma betreft het scheppen van randvoorwaarden voor een gunstig en duurzaam ondernemersklimaat, werkgelegenheid en het optimaliseren van de detailhandelsvoorzieningen in de gemeente.

We stimuleren het ondernemersklimaat in Zoeterwoude en de regio

Zoeterwoude kent naar verhouding veel bedrijvigheid. Het aantal banen per 100 inwoners is meer dan twee keer zo hoog als in andere gemeenten in de regio. In de ranglijst van economische toplocaties die jaarlijks wordt gepubliceerd door Elsevier, stond Zoeterwoude in 2021 op een vierde plaats in Zuid-Holland (in Nederland op plaats 22). Daar zijn we trots op.

Een goed ondernemersklimaat is van meer dan plaatselijk belang. Daarom werken we samen met de gemeenten Katwijk, Leiden, Leiderdorp, Oegstgeest en Voorschoten aan de Economische Agenda van de Leidse regio. Dat doen we onder de naam Economie071.

Dienstverlening gemeente

Doelstellingen	Prestaties	Activiteit 2023
Dienstverlening door de gemeente is naar tevredenheid van de ondernemers.	De ondernemerstevredenheid is minimaal een 7.	Blijven peilen en monitoren. Bijvoorbeeld met landelijk MKB-onderzoek en periodiek de lokale Ondernemerspeiling De rol van de bedrijfscontactfunctionaris verder verbeteren
	Inzet van nieuwe (digitale) communicatiemiddelen.	Digitale dienstverlening aan ondernemers verbeteren. bijvoorbeeld door de ondernemerspagina op onze website uit te breiden met meer informatie over ondernemen in Zoeterwoude en mogelijkheden om online aanvragen te doen.
	Regelmatig overleg met organisaties van ondernemers.	Bestaande overleggen en samenwerking met vertegenwoordigers van bedrijventerreinen (Heineken, Grote Polder) en winkelgebieden (Rijneke Boulevard) voortzetten. Overleg met Ondernemersvereniging Zoeterwoude (OVZ) en andere bedrijventerreinen zoals Keer-weer en Oosthoek beter organiseren.

In het MKB onderzoek uit 2021 beoordeelden de ondernemers onze dienstverlening met een 7,4. Uit de Ondernemerspeiling die we in april 2021 zelf lieten uitvoeren, scoorden we een 6,9 (andere gemeenten met <25.000 inwoners scoorden 6,5). Ook in 2023 gaan we aan de slag om de ondernemerstevredenheid minimaal op een 7 te houden.

Werklocaties

Doelstellingen	Prestaties	Activiteit 2023
Bedrijventerreinen, kantorenlocaties en winkelgebieden zijn vitale werklandschappen, deels van regionale betekenis.	De gemeente neemt actief deel in regionale programma's die, gebaseerd op een regionale visie, de werklandschappen up-to-date houden.	Voortzetten diverse projecten met de Leidse regio in Economie071-verband. Verlengen convenant Economie071 tot en met 2026.

Doelstellingen	Prestaties	Activiteit 2023
	De gemeente stimuleert het up-to-date houden van bedrijventerreinen en kantorenlocaties.	Voor het gebied Keer-weer/Miening/Europaweg is in 2023 een nieuw bestemmingsplan vastgesteld. De revitalisering krijgt vorm, eventueel aangevuld met woningbouw. Bedrijventerrein Oosthoek oppakken: onderzoek en (gebieds)visie.
Het winkelaanbod is van goede kwaliteit en afgestemd op de wensen van de lokale en regionale consument.	In Zoeterwoude-Rijndijk verbetert het winkelaanbod voor dagelijkse boodschappen.	We stimuleren een goede invulling van het winkelcentrum in Verde Vista centrumplan. Dat doen we onder andere ook door ruimte voor standplaatsen mogelijk te maken
	In overleg met inwoners en ondernemers verbeteren we de uitstraling en het gebruik van het dorpsplein.	Project vitaal dorpscentrum krijgt vorm. De eerste aanpassingen vinden in 2023 plaats Verruimen dagen en tijdblokken standplaatsen op het dorpsplein.

De werklocaties die we in onze gemeente kennen zijn bedrijventerreinen, kantorenlocaties en winkelgebieden. Daarnaast bestaat een groot deel van het oppervlakte van onze gemeente uit agrarisch werklandschap. Het agrarisch werklandschap is ondergebracht in Programma 3A.1, Groene Hartbeleid. Hier vindt ook het grootste deel van recreatie en toerisme plaats (inclusief het Recreatief Transferium).

We gaan aan de slag met bedrijventerrein Keer-weer en omliggend gebied

Eind 2021 is de gebiedsvisie Keer-weer vastgesteld. Deze visie gaat over het gebied Keer-weer, "het eiland", Miening en Europaweg. Hierin is het scenario "gemengd woon-werkgebied" gekozen. In 2023 werken we samen met alle betrokkenen verder aan het uitwerken van het voorkeursscenario in de gebiedsvisie.

We gaan ook aan de slag met bedrijventerrein Oosthoek

De afgelopen jaren stond de aanpak van bedrijventerrein Oosthoek regelmatig in de begroting. We hebben door gebrek aan capaciteit nog geen start gemaakt met het verbeteringstraject voor het bedrijventerrein. Er liggen uitdagingen op het gebied van de openbare ruimte, mogelijk ander gebruik van een of meerdere panden, het verbeteren van de communicatie met de gemeente en het organiseren van de ondernemers en pandeigenaren. In 2023 begroten we daarom voldoende middelen voor de aanpak van Oosthoek.

We onderzoeken samen met gemeente Alphen aan den Rijn en Heineken een mogelijk bedrijventerrein Barrepolder Oost

Een nieuw bedrijventerrein, dat grotendeels op het grondgebied van Alphen aan den Rijn ligt, biedt kansen voor zowel Zoeterwoude als de Leidse regio. De ruimte voor bedrijven in onze regio is immers schaars. In 2022 is gemeente Alphen aan den Rijn gestart met het mogelijk maken van bedrijventerrein Barrepolder-Oost. Hier is ook het regionale 150kV-station gepland. De ontsluiting van dit terrein is voorzien via het terrein van Heineken. Ambtelijk wordt hierover tussen beide gemeenten momenteel afgestemd. Bestuurlijk worden tussen Alphen aan den Rijn en de gemeenten in Economie071-verband in het najaar van 2022 afspraken gemaakt over het instellen van een projectteam en/of stuurgroep Barrepolder Oost.

In 2023 werken we verder aan een vitaal en toekomstbestendig centrum van Zoeterwoude-Dorp

In de Retailvisie Leidse regio 2025 is de regionale hoofdstructuur van de detailhandel vastgelegd. Voor de winkels in de dorpskern zijn de maatregelen de afgelopen jaren uitgewerkt in nauw overleg met betrokken partijen. Eind 2021 is het project Vitaal dorpscentrum gestart. In 2022 werkten we hieraan met betrokken ondernemers, pandeigenaren en bewoners. Het ontwerp voor de buitenruimte in de dorpskern wordt na de zomer van 2022 aan de raad aangeboden. In 2023 kan gestart worden met de eerste werkzaamheden.

Het centrumgebied Verde Vista Meerburg is waarschijnlijk in 2023 klaar

In de Gebiedsvisie Zoeterwoude-Rijndijk is Verde Vista Meerburg aangewezen als lokatie voor het toekomstige winkelgebied voor de Rijndijk. De bewoners krijgen een supermarkt voor de dagelijkse boodschappen in de eigen buurt. De bouw van het centrumgebied is gestart en is eind 2023 klaar, met mogelijke uitloop naar begin 2024. We willen stimuleren dat er naast de supermarkt een goed aanbod komt in de andere commerciële ruimte(n) in het nieuwe centrum. Ook gaan we naast het Molenplein de mogelijkheid bieden voor een of meer standplaatsen op meerdere dagen. Dit zorgt voor meer levendigheid in het centrum en een gevarieerd aanbod voor het winkelpubliek.

In 2023 leggen we mantelbuizen aan om glasvezel in het buitengebied mogelijk te maken

Het dossier "glasvezel" wordt per 2023 overgeheveld van programma 1 Bestuur, Dienstverlening en Veiligheid naar 3A.2 Economische Zaken. De raad stelde in 2022 een krediet beschikbaar van € 1.670.000 voor de aanleg van mantelbuizen voor onder andere glasvezel. Hiermee kan de gemeente mantelbuizen aanleggen, waarna een marktpartij in deze buizen glasvezel kan aanleggen. Alleen op die manier is aanleg van glasvezel in het buitengebied rendabel. Na de zomer van 2022 start de aanbesteding. De aanleg van mantelbuizen verwachten we in de eerste helft van 2023 uit te voeren.

3A.3 Vergunning, handhaving, toezicht

Geschatte legesaanvragen 2023

Voor 2023 is de schatting dat het aantal aanvragen vergeleken met 2022 daalt. Deze daling komt doordat per 1 januari 2023 de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) in werking treedt. De Eerste Kamer kan hierover nog een ander besluit nemen, maar dat is niet te verwachten. Hiermee verandert de wijze van vergunningverlening. De inschatting is dat het aantal aanvragen hierdoor voor ongeveer 50% afneemt. Hier komen bouwmeldingen voor in de plaats. Daar mag de gemeente geen leges voor in rekening brengen.

De legesopbrengst voor het in behandeling nemen van aanvragen om vergunning varieert per jaar sterk

Wij kunnen deze niet goed ramen. De inhoud van de Tarieventabel 2023 is namelijk nog niet bekend. Ook hangt het af van het moment van het indienen van een aanvraag om vergunning en de dan geldende regelgeving. Geplande legesopbrengsten kunnen doorschuiven naar een ander jaar. Dat kan een grote invloed hebben op de raming die hieronder staat. De legesopbrengsten van de projecten in het overzicht gaan uit van de opzet van de Tarieventabel 2022 en een inschatting van de in 2023 geldende wetgeving. Bij de overige aanvragen maken we een voorzichtige inschatting voor de gevolgen van de invoering van de Wkb. Zoals bij de vorige begroting aangegeven heeft het doorschuiven van het project Weidelaan grote gevolgen voor de legesopbrengsten.

Legesopbrengsten 2022

Naam project	Omschrijving project	Schatting bouwkosten exclusief btw	Tarief	Schatting leges bouwactiviteit (art. 2.3.2.1 Tarieventabel)	Schatting overige leges Titel 2 Tarieventabel	Totaal
Weidelaan - kassen	22 woningen	€ 6.200.000	n.v.t.: Wkb	€ 0		
Nieuwe Bernardus	Bernardusschool	€ 5.400.000	1,8%	€ 97.200		
Overige aanvragen	Schatting: € 4.800 / maand				€ 57.600	
Totaal				€ 97.200	€ 57.600	€ 154.800

Omgevingsvergunningen en meldingen de afgelopen jaren

Wabo activiteit	2020	2021	Schatting 2022
Bouwen	67	76	78
Werk of werkzaamheid	6	7	3
Afwijking bestemmingsplan	36	36	24
Brandveilig gebruik	0	2	0
Monumenten	3	4	8
Slopen volgens ruimtelijke regels	1	1	2
Weg aanleggen	0	2	0
In/Uitrit	9	9	2
Kappen	14	17	11
Reclame	1	4	2

Bouwbesluit activiteiten	2020	2021	Schatting 2022
Melding brandveilig gebruik	6	0	0
Intheffing van het Bouwbesluit	0	2	2
Totalen	143	160	132
In al of niet meervoudige aanvragen	101	110	99
Waarvan met uitgebreide procedure met een verklaring van geen bedenkingen of coördinatieregeling	2	1	2

Voor toezicht en handhaving:

Zie de paragraaf Handhaving

We evalueren en actualiseren het ligplaatsenbeleid

In 2023 gaan we het ligplaatsenbeleid evalueren en actualiseren. Daarin kijken we naar aantallen, ligging, de wachtlijst, onderhoud, doorstroming, tarieven, wellicht verkoop van ligplaatsen en eventueel uitbesteden van de uitgifte. Op basis van het huidige ligplaatsbeleid is doorstroming nauwelijks mogelijk.

We evalueren de afgifte van vergunningen ligplaatsen en van evenementen

We gaan de afgifte van vergunningen voor zowel ligplaatsen als evenementen in 2023 evalueren en kijken naar verbeteringen of aanpassing in het proces van afgifte.

3A.4 Omgevingswet

De Omgevingswet treedt in werking per 1 januari 2023

Deze datum is nog niet definitief bepaald. Naar verwachting neemt de Eerste Kamer daarover een besluit in oktober. Vooralsnog gaan we ervan uit dat de Omgevingswet met ingang van 2023 in werking treedt. Als de Omgevingswet dan niet in werking treedt heeft dit financiële consequenties. In dat geval nemen we de gevolgen daarvan op in de voorjaarsnota. In de risicoparagraaf staat beschreven wat de consequenties zijn van de onzekerheid over de datum van inwerkingtreding.

Vergunningverlening gaat volgens de nieuwe wet

Dit geldt voor het hele proces: vooroverleg en beantwoording van vragen bij het omgevingsloket, behandeling en advisering over vergunningaanvragen en toezicht en handhaving. Bovendien treedt samen met de Omgevingswet ook de Wet kwaliteitsborging in de bouw in werking. Ondanks het testen en oefenen in de voorbereidingsfase

heeft deze nieuwe manier van werken impact. Het komende jaar staat in het teken van het opdoen van de eerste ervaringen en bijsturen indien nodig. Uitgangspunt blijft dat deze werkzaamheden gedekt worden door legesinkomsten.

We gaan aan de slag met de nieuwe instrumenten

Hieronder vallen de omgevingsvisie, het omgevingsplan en toepasbare regels. De omgevingsvisie is vastgesteld en is de basis voor het ja, mits-kompas dat we gebruiken om samen met initiatiefnemers te werken aan gemeentelijke doelen. Het omgevingsplan wordt de komende jaren stap voor stap een plan voor de hele gemeente. De deadline daarvoor is 2029. In 2023 is de eerste stap besluitvorming over het landelijk gebied. De eerste toepasbare regels stellen we per 2023 beschikbaar.

Misschien wordt de Omgevingswet ingevoerd met Tijdelijke Alternatieve Maatregelen

Als het landelijke digitale stelsel nog onvoldoende stabiel werkt kan de Omgevingswet in werking treden met beperkte digitale eisen: Tijdelijke Alternatieve Maatregelen (TAM's). Gemeentes kunnen dan gedeeltelijk (met name voor ontwikkelingsprojecten) gebruik blijven maken van huidige digitale eisen. Dit heeft voor ons geen financiële gevolgen omdat onze software met zowel de oude als de nieuwe eisen werkt. Wel is het dan zo dat initiatiefnemers daarover op tijd met hun adviesbureau een keuze moeten maken.

Het meerjarenbudget voor het maken en actualiseren van beleid is toereikend

Het maken van de regels van het omgevingsplan gaat samen met het aanpassen van toepasbare regels. Voor het actueel houden van de omgevingsvisie, het opbouwen van het omgevingsplan en het bijhouden van toepasbare regels is voor de komende jaren een structureel budget opgenomen. Dit budget is in 2023 hoger vanwege de overgang van de implementatiefase naar het reguliere werk. Voor de implementatie van de Omgevingswet is een beperkte toelage toegevoegd aan het gemeentefonds die is toegevoegd aan het budget.

3A.5 Volkshuisvesting

Wonen en huisvesting blijft ook in de komende jaren een belangrijk speerpunt

Veel jongeren willen in de gemeente blijven wonen, maar het ontbreekt aan beschikbare woningen en/of de financiële middelen om dat te bereiken. Ook senioren willen graag oud worden in de gemeente waar ze vaak al hun hele leven wonen. Voor ons is een goede doorstroming op de woningmarkt van groot belang. Voor de ouderen zelf en ook voor jongere generaties.

Om de groeiende vraag naar huisvesting het hoofd te kunnen bieden, moeten we anticiperen op extra ruimte voor woningbouw. De grens voor inbreiden is bereikt en gaat ten koste van de leefbaarheid, zoals voldoende groen en speelvoorzieningen in wijken.

Het zwaartepunt voor woningbouw ligt in Zoeterwoude Dorp

Afgelopen jaren kwamen er vooral in Rijndijk veel woningen bij. Wij zetten in op planvorming van toekomstige woningen aan de rand van het dorp. Dat moet een passend woningaanbod opleveren voor jong en oud, met ruimte voor nieuwe woonvormen.

Wij zetten in op passende en bereikbare woningbouw voor starters en bevorderen van de doorstroming

Wij streven naar een gebalanceerde verhouding tussen alle segmenten van de woningmarkt. Wij houden hierbij de regie, waarbij maatregelen als zelfbewoningsplicht, opkoopbescherming en voorrang voor eigen inwoners (lokaal of regionaal) beleidsmatig worden vastgelegd. Bij particuliere verhuurders met een minimaal aantal woningen sturen wij aan op aansluiting bij het regionale woonruimteverdeelsysteem. De beleidswijzigingen hebben geen directe invloed op de begroting 2023.

Wij willen inspelen op de vraag naar tijdelijke woningbouw

Wij onderzoeken of er binnen de gemeente geschikte (kleinschalige) locaties zijn waar dergelijke ontwikkelingen mogelijk zijn, die later ook weer afgeschaald kunnen worden. Vanuit het Rijk is er een Taskforce versnelling tijdelijke huisvesting die gemeenten kan ondersteunen bij het onderzoeken naar lokale mogelijkheden.

Het woningbouwprogramma 2022-2025 leidt tot een woningvoorraad van 4.748 woningen

Zoals blijkt uit onderstaand overzicht neemt onze woningvoorraad tot en met 2025 toe met 812 woningen. Voor de periode na 2024-2025 moeten we nadenken over woningbouwlocaties en plannen maken om in de woningbehoefte te kunnen voorzien.

Overzicht woningbouwplannen

Project	2022	2023	2024	2025
Zwethof		20	23	
Swetterhage				90
Weidelaan			23	
Hoge Rijndijk 48a-h	34			
Hoge Rijndijk 103		12		
VVM (Centrum)		150		
VVM (ABC)			400	
Totaal	34	182	446	90

Toelichting op de woningbouwplannen

De woningen aan de Kopperwetering 3 en 5 betreft een transformatie van een leegstaand kantoorpand naar woonappartementen. De ontwikkeling is nog onzeker en is daarom niet meegenomen in de tabel. Ook de ontwikkeling van Hoge Rijndijk 103 en de 90 woningen van Swetterhage zijn onzeker.

Wij hebben (nog) voldoende krediet beschikbaar voor de startersleningen in 2023

Gelet op ons woningbouwprogramma voor 2023 verwachten wij voldoende krediet te hebben voor het verlenen van startersleningen. In 2023 zijn geen (grote) projecten waarin (sociale) koopwoningen worden opgeleverd. Als blijkt dat wij voor de 10 goedloper koopappartementen aan de Schenkelweg 4 (voormalige bibliotheek) veel aanvragen ontvangen kan dat leiden tot een uitputting van ons krediet. Dan volgt een apart voorstel voor het beschikbaar stellen van extra krediet voor de startersleningen.

Doelstelling	Prestaties	Activiteiten 2023
Woningbezit onder starters stimuleren.	Startersleningen verstrekken.	Informatie verstrekken.
		Aanvragen startersleningen in behandeling nemen.
		Aanvragen afstemmen met SVn (uitvoerend orgaan).
		Financiën beschikbaar stellen voor de verstrekte lening.
	Uitvoering geven aan de in 2021 gewijzigde verordening startersleningen Zoeterwoude.	Aanvragen startersleningen toetsen aan de verordening.
Toe-/afwijzingsbrieven verzorgen op basis van de verordening.		

Wij zetten een bewustwordingscampagne op voor de Blijverslening

Op 24 februari 2022 besloot de raad om de Blijverslening voor een periode van twee jaar in stand te houden.

Hierbij is aandacht gevraagd voor het bevorderen van de bewustwording van de Blijverslening voor de doelgroep.

Wij hebben in 2022 een bewustwordingscampagne opgezet met als doel om in 2022 en 2023 de mogelijkheden van de Blijverslening goed onder de aandacht te brengen van de doelgroep.

Aandachtspunt bij het toewijzen van een Blijverslening is dat de de lening ten laste komt van hetzelfde krediet als de starterslening. Als er aanvragen binnenkomen, dan zullen er extra financiële middelen beschikbaar moeten worden gesteld. Zeker als ook de aanvragen voor startersleningen toenemen.

Doelstelling	Prestaties	Activiteiten 2023
Bevorderen van langer zelfstandig thuis wonen door de beschikbaarheid van blijversleningen.	Stimuleren van ouderen om hun woning preventief aan te passen.	Doelgroep stimuleren na te denken over het levensloopbestendig maken van hun woning door bewustwording (voorlichting).
		Inwoners/doelgroep actief informeren over het product Blijverslening.
	Leningen beschikbaar stellen voor het levensloopbestendig maken van de woning.	Informatie verstrekken.
		Aanvragen blijversleningen in behandeling nemen en toetsen aan de verordening.
		Aanvragen afstemmen met de uitvoerende partij (SVn).
		Toe-/afwijzingsbrieven verzorgen.
		Financiën beschikbaar stellen aan SVn voor de blijverslening.

3A.6 Grondzaken

Omschrijving van het programma

In dit onderdeel worden alle grondzaken besproken die niet onder de andere programma-onderdelen vallen: het beheer van panden en gronden in bezit bij de gemeente en de verkoop van snippergroen, parkeerplaatsen en nutsvoorzieningen. Het beleid voor aan- en verkopen staat verwoord in de Nota grondbeleid, welke wordt toegelicht in de paragraaf Grondbeleid.

Doelstelling	Prestaties	Activiteiten 2023
We nemen of houden gemeentelijk eigendom in bezit als dat noodzakelijk is voor het functioneren van de openbare ruimte, of om invulling te geven aan een sociaalmaatschappelijke doelstelling.	We exploiteren vastgoed.	We innen huur en beheren het vastgoed.
		We onderzoeken de mogelijkheden het vastgoed af te stoten.
	We verkopen snippergroen, parkeerplaatsen en grond voor nutsvoorzieningen.	Aanvragen verkoop toetsen we aan het beleid.
		Incidentele verkopen.

We exploiteren in principe alleen vastgoed met een sociale of maatschappelijke functie

Het beleid is ons vastgoed zoveel mogelijk af te stoten. Er resteren nog enkele panden die we exploiteren

We werken mee aan de verkoop van snippergroen, parkeerplaatsen en grond voor nutsvoorzieningen

De afweging die we daarbij maken staat beschreven in de Nota Grondbeleid. De verzoeken tot verkoop brengen kosten om ze af te handelen met zich mee. De verkoop van objecten levert een incidentele bijdrage aan de begroting.

3A.7 Ruimtelijke ontwikkeling

Portefeuillehouder wethouder H.P. Olthof.

Omschrijving van het programma

Dit programma bevat de gemeentelijke activiteiten op het gebied van ruimtelijke ontwikkeling, bestemmingsplannen, volkshuisvesting, kwaliteit van woningen en de woonomgeving en woonwagenzaken.

Doelstelling	Prestaties	Activiteiten 2023
Integraliteit ontwikkelingen bewaken.	Opstellen/herzien Agenda Ruimtelijke Ontwikkelingen Zoeterwoude (ROZ).	Vaststellen agenda ROZ 2023.
Wonen	242 woningen, doelgroepen jongeren, senioren.	Zwethof, Verde Vista Meerburg, Weidelaan.
Gezondheid	Gezonde Leefomgeving.	Klimaatadaptatie nieuwbouwplannen, vergroten biodiversiteit nieuwbouwplannen.
Bereikbaarheid	Verbeteren bereikbaarheid Hoge Rijndijk.	Ongelijkvloerse kruising/Burgemeester Smeetsweg.
Spelen	In alle ruimtelijke plannen rekening houden met spelen voor de verschillende doelgroepen.	Speeileiland Zwethof.
Onderwijs	Nieuwbouw nieuwe Bernardus: schoolgebouw, schoolplein en herstructurering openbare ruimte.	Projectleiding nieuwbouw Bernardusschool, bouwrijp maken bouwlocatie, herinrichting Oranjelaan, herinrichting openbare ruimte.
Voorzieningen	Minimaal het in stand houden van voorzieningen. Maximaal het vergroten van voorzieningen.	Project een vitaal dorpscentrum.
Bedrijventerreinen	Bedrijvigheid in (en nabij) Zoeterwoude faciliteren en voorzieningen voor ondernemers verbeteren.	Herstructurering Keer-weer, Barrepolder-Oost

Agenda Ruimtelijke Ontwikkelingen Zoeterwoude (ROZ)

De Agenda ROZ hangt onder de omgevingsvisie. De omgevingsvisie voor Zoeterwoude is handzaam en bruikbaar. In de Agenda ROZ wordt dit via het toepassen op concrete uitwerkingsprojecten direct getoetst. In de agenda worden alle ruimtelijke ontwikkelingen getoetst aan de uitgangspunten uit de omgevingsvisie. Hieraan worden 'capaciteit' en 'financiën' als toetsingskader gekoppeld. Zo kan jaarlijks een uitvoeringsagenda vastgesteld worden.

In Zwethof realiseren we 44 woningen in het dure segment

41 woningen realiseert de gemeente, 3 woningen worden gerealiseerd door particulieren. De procedures zijn allemaal doorlopen. De bouw is gestart in 2022. In 2023 worden de woningen opgeleverd en wordt het gebied woonrijp gemaakt.

De grondexploitatie is opgenomen in een VOF, waarin de gemeente voor 50% aandeelhouder is. De grondexploitatie sluit positief.

De laatste fase in Verde Vista Meerburg

We bouwen 400 appartementen voor de doelgroepen senioren, starters en sociaal. In het centrumplan worden 150 appartementen gebouwd voor de doelgroepen sociaal en middenhuur. De grondexploitatie is opgenomen in een CV-BV constructie. De gemeente is voor 50% aandeelhouder. Financiële consequenties zijn opgenomen in de GREX OMM.

Ruimtelijke vertaling programma van eisen Sportpark Haasbroek

In samenspraak met de belanghebbenden wordt vanuit het programma sport een functioneel programma van eisen gemaakt. Dit programma wordt ruimtelijk vertaald. Het doel is om de ruimte op het sportpark zo optimaal mogelijk te gebruiken.

We streven naar oplevering van de nieuwe Bernardusschool in 2024

Ook de Stichting Kinderopvang Zoeterwoude (SKZ) wordt hierin gehuisvest. De stichting wordt eigenaar van een deel van het gebouw. Met SKZ is een 'Overeenkomst van Erfpacht met recht van opstal' overeengekomen. Het schoolbestuur is bouwheer voor het gebouw. De gemeente zorgt voor de veranderingen in de openbare ruimte en het bouwrijp maken van het perceel. Door kostenstijgingen lopen de bouwkosten op. In 2023 hebben we meer zicht op de bouwkosten en doen we de raad een goed onderbouwd sepeeraat voorstel voor verhoging van het budget.

Een ontwikkelaar wil 23 woningen aan de Weidelaan realiseren

Daarvan zijn vijf woningen sociaal. Gekoppeld aan deze ontwikkeling is de sanering van de glastuinbouwlocatie aan de Papeweg. De samenwerkingsovereenkomst tussen de gemeente, de eigenaren van de grond en de ontwikkelaar is in 2021 ondertekend. De planologische procedure is gestart in 2022. De gemeentelijke kosten zijn voor rekening van de ontwikkelende partij.

In de Oude Bibliotheek worden tien startersappartementen gerealiseerd

Dit is het laatste onderdeel van de vastgoed carrousel. Deze heeft als doel gemeentelijk vastgoed waar mogelijk af te stoten en te herontwikkelen, en een nieuw Cultuurhuis te stichten. Oplevering is in 2023. De gemeentelijke kosten zijn voor rekening van de ontwikkelende partij.

We werken aan een vitaal dorpscentrum

In 2022 is in samenwerking met de ondernemers en bewoners van het dorpscentrum een ontwerp voor het dorpscentrum gemaakt. Hierin zijn knelpunten en kansen verwerkt. Dit ontwerp wordt voorgelegd aan het college en de gemeenteraad. Voor de uitvoering wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van momenten in de beheercyclus, zodat werk met werk gemaakt kan worden. Om stappen te maken in de uitvoering is wel uitbreiding van het (beheer)budget noodzakelijk. Fasering in de uitvoering wordt bepaald door het college. Voorstel voor 2023 is te starten met een eerste fase waarbij de grootste knelpunten en kansen (afval, verkeersveiligheid en parkeren) direct aangepakt worden. Deze eerste fase betreft de omgeving Dr. Kortmannstraat en de Loethe. Hier wordt zoveel mogelijk werk-met-werk gemaakt door beheerbudgetten (riool, afval, wegen en verkeer) te koppelen aan nieuw uitvoeringsbudget. Onderstaande budgetten zijn of beschikbaar, of zijn in deze begroting aangevraagd (zie Programma 3B):

Verkeer: € 100.000

Wegen: € 50.000

Afval: € 55.000

Riolering: € 20.000

Naast deze budgetten is een uitvoeringskrediet van € 450.000 nodig. Dit budget is in de Najaarsnota 2022 al aangevraagd, aangezien een aantal voorbereidingskosten al eind 2022 beginnen. Het totaal beschikbare budget 2023 voor het project Vitaal Dorpscentrum komt hiermee op € 675.000. Dat is exclusief € 25.000 aan plankosten die wij in 2022 uitgeven. In totaal verwachten wij voor het hele project € 700.000 aan kosten.

Project Keer-weer in volle gang

De Visie Keer-weer is samen met het voorbereidingsbesluit en een bestuursopdracht door de raad vastgesteld in 2021. Er is gestart met een verkeersonderzoek en het opstellen van een bestemmingsplan in 2022. Naar verwachting wordt de uitkomst van het verkeersonderzoek eind 2022 aan de raad aangeboden. Het ontwerp-

bestemmingsplan volgt begin 2023. Er is voldoende voorbereidingskrediet beschikbaar om dit mogelijk te maken. De kosten worden via een samenwerkingsovereenkomst geregeld

De ontwikkeling van Barrepolder-Oost biedt kansen voor Zoeterwoude en de Leidse Regio

In 2022 is gemeente Alphen aan den Rijn gestart met het mogelijk maken van bedrijventerrein Barrepolder-Oost. Hier is ook het regionale 150kV-station gepland. De ontsluiting van dit terrein is voorzien via het terrein van Heineken. Ambtelijk wordt hierover tussen beide gemeenten momenteel afgestemd. Bestuurlijk worden tussen Alphen aan den Rijn en de gemeenten in Economie071-verband in het najaar van 2022 afspraken gemaakt over het instellen van een projectteam en/of stuurgroep Barrepolder Oost.

Met deze ontwikkeling ontstaan onder andere kansen op de Grote Polder. Het aanbod van (grotere) bedrijfsruimtes groeit in de nabije regio. Er is daarmee betere mogelijkheid voor lokale bedrijven om door te stromen en uit te breiden in Zoeterwoude. Hierdoor zijn bedrijven toekomstbestendig en blijven zij beschikbaar voor Zoeterwoude en de regio.

Rijnhart Wonen wil een flat aan de Kerklaan renoveren en indien mogelijk optoppen

In 2022 diende Rijnhart Wonen hiervoor een plan in. De bedoeling is om 11 of 12 extra appartementen toe te voegen. De gemeente heeft het onderzoek bijgestaan met ambtelijke adviezen. Verdere werkzaamheden worden verrekend middels leges. Mocht uiteindelijk blijken dat er openbare ruimte nodig is om het plan tot uitvoer te brengen, dan gaan we een samenwerkingsovereenkomst aan met Rijnhart Wonen.

We participeren in het project Ongelijkvloerse kruising/Burgemeester Smeetsweg

Dit is een provinciaal project. Het komt ten goede aan de ontsluiting van Zoeterwoude-Rijndijk. In de Staat van Zoeterwoude is werkbudget aangevraagd om eigen onderzoeken voor onder andere het concept-bestemmingsplan mogelijk te maken. Verwacht wordt dat in 2023 ook werkbudget nodig is om bijvoorbeeld de samenwerkingsovereenkomst met de provincie juridisch sluitend te krijgen.

3A.8 Duurzaamheid en Milieu

Doelstelling	Prestatie	Activiteiten 2023
In 2050 energieneutraal.	Bijdragen aan het verduurzamen van Zoeterwoude en uitvoering geven aan de energietransitie.	Uitvoering geven aan de projecten Energiebesparing, Grootschalige Opwek, ZonopDaken en VanGasLos.
		Opstarten van het project Circulaire Economie en verder brengen van Duurzame Mobiliteit.
In 2030 40% minder CO2-uitstoot (ten opzichte van 1990).	Het stimuleren van bewoners en ondernemers tot milieuvriendelijk gedrag en het nemen van duurzame initiatieven.	Communicatie en participatie over energiebesparing met bewoners en ondernemers onder andere via de GOED-krant.
		Communicatie en participatie over biodivers inrichten en beheren openbare ruimte en private gronden (onder andere via GOED-site en folders).
	Het stimuleren van bedrijven en organisaties tot milieuvriendelijk beleid-/bedrijfsvoering.	Aanpak Inclusieve Energietransitie ('energiermoede') wordt voortgezet, met in 2022 toegekende financiële middelen van het Rijk.
		Kantoren groter dan 100m2 moeten in 2023 minimaal label C hebben/ krijgen (landelijke regelgeving). Gemeente moet dit handhaven, ODWH inventariseert.

Doelstelling	Prestatie	Activiteiten 2023
	Het faciliteren van duurzame opwek van energie.	Vorbereiding op initiatieven voor opwekken van energie op grote schaal door middel van communicatie en participatie. Platform Grootchalige Opwek zorgt voor verbinding tussen initiatiefnemers, inwoners en overheden.
Klimaatbestendig Zoeterwoude.	In 2022 zijn risicodialogen afgerond en zijn conclusies uitgewerkt in onder andere projecten als herstructurering van Zonnegaarde en bedrijventerrein Grote Polder.	Op de Grote Polder herstructureringswerkzaamheden in de openbare ruimte uitvoeren en deze direct klimaatadaptief toepassen. Hier is subsidie vanuit de Impulsregeling voor beschikbaar. Uitvoering is om meerdere redenen uitgesteld en verplaatst naar 2023.
		Daar waar renovaties of herstructurerings-werkzaamheden uitgevoerd worden in de openbare ruimte zijn deze direct ook 'klimaatadaptief' conform vastgesteld beleid.
Verduurzamen eigen organisatie.	Verduurzaming eigen vastgoed en duurzame inkoop (uitvoering Manifest Maatschappelijk Verantwoord Inkopen). Stimuleren verduurzamen maatschappelijk vastgoed.	Suetanborg is verkocht en wordt getransformeert. Oude Bibliotheek is in 2022 verkocht en wordt in 2023 getransformeerd naar tien startersappartementen. .
		In 2022 is gestart met het bouwen van de nieuwbouwlocatie Bernardus. In 2023 wordt gestart met de nieuwbouw Bernardus.
		Opstellen beleid voor het verduurzamen van gemeentelijk vastgoed. Afzonderlijke objecten zijn reeds in kaart gebracht.
Gasloos conform Convenant Holland Rijnland.	Bestaande wijken van het gas af.	Definitieve versie van de transitievisie warmte is vastgesteld in 2022. De inhoud communiceren met de inwoners om te ondersteunen in de transitie in 2023.
	Gasloze transformaties.	De gemeente onderzoekt hoe transformaties en renovaties van bestaande panden gasloos uitgevoerd kunnen worden.
	Ondersteuning Zoeterwoude Duurzaam 2030 (ZWD2030).	Samenwerking met Zoeterwoude Duurzaam 2030 voorzetten. Mogelijke pilot Zuidhof VanGasLos ondersteunen waar mogelijk.
Elektriciteitsvoorziening Leidse Regio.	Duurzaam en toekomstbestendige elektriciteitsvoorziening in de Leidse Regio. Voldoende en kwalitatief goede 150kV en 50kV stations en een goede ondergrondse infrastructuur voor energie.	In 2022 is een locatie voor het nieuwe regionale 150kV station bepaald. Deze komt in Alphen aan den Rijn en grenzend aan Zoeterwoude (Barrepolder-Oost). Naar verwachting is samenwerking op dit onderwerp met Alphen zeer noodzakelijk.
		Onderzoek naar drukte in de ondergrond is in 2022 uitgevoerd. Deze informatie wordt gebruikt om gesprekken met NUTS-bedrijven te voeren en ordening en sturing in de ondergrond mogelijk te maken.

Doelstelling	Prestatie	Activiteiten 2023
Warmtevoorziening Leidse Regio.	Duurzame en toekomstbestendige warmtevoorziening in de Leidse Regio met de minst maatschappelijke kosten.	Evaluatie van gezamenlijk programma Warmte Leidse Regio (WLR) op de onderdelen: - Programmeamteam WLR; - Financieel-economisch ontwerp Open Regionaal Energiesysteem; - Marktordening; - Budget (wat is er bereikt met het beschikbaar gestelde budget en wat is er nodig voor het vervolg).
Transparantie voor bestuur en bewoners/gebruikers.	Het Programma Energietransitie is een complex en uitgebreid programma met veel 'nieuwe' oplossingen en projecten. Transparantie is voor iedereen van belang.	Communicatieplan wordt herzien (jaarlijkse activiteit). Op alle mogelijke manieren wordt gewerkt aan informatieverbreiding en draagvlakvergroting onder bewoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties. Dit moet leiden tot samenwerking en zo tot het halen van doelstellingen. Ingezette middelen zijn onder andere de GOED-krant, de GOED-website en de Participatie-bakfiets. Participatie is een voortdurend proces dat per project toegepast wordt (GrootschaligeOpwek=Platform, VanGasLos=werkgroep). Naast projectmatig wordt een overall participatietraject gevolgd vanuit het Programma Duurzaamheid en Energietransitie.

Programma Duurzaamheid

We zetten het budget voor duurzaamheidssubsidies voort om duurzaamheidsmaatregelen te stimuleren

Jaarlijks stelt de gemeente een bedrag beschikbaar voor subsidies aan bewoners voor het verduurzamen van hun woning én een bedrag voor duurzame initiatieven van Zoeterwoudse bewoners(organisaties) en ondernemers. Deze bedragen komen ten laste van de Reserve Duurzaamheid die voor deze activiteiten is ingesteld.

Het bestaande beleid kan nog tot en met 2023 worden voortgezet

Dat kan gezien de huidige omvang van de Reserve Duurzaamheid. Voor de periode daarna is het aan de raad om te besluiten of en hoe het beleid wordt voortgezet en hoe we dat financieren. Dit mede op basis van ontwikkelingen met betrekking tot de energietransitie en klimaatadaptatie.

De jaarlijkse budgetten bedragen € 130.000 voor subsidies en leningen en € 30.000 voor duurzame initiatieven ('Initiatievenpot').

Doelen en activiteiten staan beschreven in het programma Duurzaamheid

Dit programma moet worden geactualiseerd. Hiervoor is financiering nodig. De benodigde middelen worden in de begroting 2023 aangevraagd. Het programma wordt deels uitgevoerd middels projecten en deels door verduurzamen van bestaande activiteiten. De verschillende projecten staan hieronder beschreven.

Projecten uit het programma Duurzaamheid

Klimaatadaptatie en biodiversiteit

Voor klimaatadaptatie is in 2021 beleid vastgesteld. Hier wordt in 2023 uitvoering aan gegeven. Er wordt zoveel mogelijk werk-met-werk gemaakt om grote inversteringen te voorkomen.

Voor biodiversiteit verwijzen we naar 3A.1

Energiebesparing

In 2023 wordt vol ingezet op isolatie van bestaande bouw. Daarbij wordt gebruik gemaakt van gelden die beschikbaar komen via het Nationaal Isolatie Programma.

De aanpak van energiearmoede (Inclusieve Energietransitie) wordt in 2023 voortgezet. Daarbij maken we gebruik van middelen die in 2022 door het Rijk beschikbaar zijn gesteld.

We gaan bewoners motiveren voor diverse energiebesparende maatregelen

Hiervoor zijn vouchers beschikbaar. We hebben het dan over:

1. Het aanbrengen van kleine energiebesparende maatregelen;
2. Het energiezuinig laten inregelen van verwarmings- en ventilatiesystemen;
3. Het laten geven van 'op de specifieke woning gericht' advies over energiebesparing;
4. Het laten geven van algemeen advies over energiebesparing.

Duurzame mobiliteit

Voor Duurzame mobiliteit is in 2022 een A3 met een Plan van Aanpak vastgesteld. In 2023 wordt nieuw laadpalenbeleid ontwikkeld. Ook wordt verder onderzocht hoe het verduurzamen van mobiliteit in onze gemeente vorm kan krijgen. Onderdeel hiervan is een mogelijke mobiliteitshub waar electriciteit en waterstof voor mobiliteit deel van uitmaken.

Programma Energietransitie

Het programma Energietransitie heeft als doel een energieneutrale gemeente in 2050

Het programma Energietransitie is gestart in 2019. Middels verschillende uitvoeringsprojecten werken we aan het behalen van de doelen. Deze projecten staan hieronder beschreven.

Voor de uitvoering is een programmateam aangesteld en is een reserve ingericht

Hiervoor is € 750.000 beschikbaar. Per jaar is hier werkbudget uit geput. Hiervan werd inhuur, communicatie, uitvoering en onderzoek betaald. Het gewenste resultaat is het uiteindelijke doel, een energieneutrale gemeente in 2050. Er zijn verschillende (Europese, landelijke en regionale) subsidie aangevraagd en verkregen. In de reservering is nog € 300.000 aanwezig. Dit bedrag is gereserveerd als risicodekking voor de Europese subsidie 'Elena-subsidie'. Een verdere toelichting op de financiën van het programma Energietransitie staan in de paragraaf "Kengetallen en Financieel overzicht".

Projecten uit het programma Energietransitie

Project Grootschalige opwek

Het grootschalig opwekken van duurzame energie heeft veel impact op onze leefomgeving. In lijn met de RES 1.0 wordt vooral ingezet op wind- en zonne-energie. Zon en wind langs grootschalige infrastructuur waarbij geldt dat we grote opweklocaties voor zonne-energie zoveel mogelijk op grote daken leggen en nadrukkelijk niet op agrarische grond. We faciliteren initiatieven binnen de regionale zoekgebieden op een manier waarop initiatiefnemers alle mogelijkheden en onmogelijkheden onderzoeken. Belangrijk daarbij is de betrokkenheid van de omgeving, maatschappelijk draagvlak en landschappelijke inpassing. Met het platform grootschalige opwek brengen we diverse partijen en belangen bij elkaar aan tafel.

Op het snijvlak van grootschalige opwekken en minder capaciteit van het elektriciteitsnet vragen, spelen kleine windturbines een belangrijke rol. Met name bij agrarische bedrijven is dit een kansrijke manier op weg naar energieneutraliteit. Daar bieden wij ruimte voor.

Wijkaanpak Zoeterwoude Rijndijk Van Gas Los

In 2020 is het project Rijndijk Van Gas Los gestart. Het is het eerste uitvoeringsproject waarbij met een wijkgerichte aanpak woningen aardgasvrij en verduurzaamd worden. In de decembercirculaire van 2019 zijn

middelen beschikbaar gesteld (klimaatmiddelen Transitievisie Warmte en wijkaanpak) om te kunnen beginnen met de wijkaanpak.

Het afgelopen jaar is veel onderzoek gedaan naar de mogelijkheden om Rijndijk aardgas vrij te maken. Ook is veel tijd besteed aan communicatie en participatie. In de volgende fase is het de bedoeling om over te gaan tot maatregelen in de wijk.

Het huidige subsidielandschap biedt de mogelijkheid om de komende tijd te focussen op hoe Rijndijk 'aardgasvrij ready' te krijgen. Hierin worden inwoners gestimuleerd om te isoleren, op te wekken en kennis op te bouwen. Hiermee worden woningen voorbereid op de toekomstige warmtetechniek. Tegelijkertijd wordt CO₂-uitstoot en gebruik van fossiele brandstoffen verminderd.

Warmte Leidse Regio

Zoeterwoude werkt samen met de gemeenten Leiden, Leiderdorp, Oegstgeest, Voorschoten en Katwijk aan de warmtetransitie (SOK WLR). In dit samenwerkingsverband is een Plan van Aanpak opgesteld dat wordt uitgevoerd door een eigen programmaorganisatie en met een door de zes gemeenten beschikbaar gesteld budget (2 mln+). Aan het einde van 2022 wordt deze samenwerking geëvalueerd. Daarna wordt bepaald of en hoe de samenwerking wordt voortgezet in 2023 en verder. Belangrijke input voor de evaluatie en voortzetting van de samenwerking zijn de volgende documenten:

1. Financieel-economische ontwerp van een Open Regionaal Energiesysteem (ORES):
Met verschillende scenario's wordt in kaart gebracht hoe een ORES er uit kan komen te zien qua ontwerp. Met de studie wordt aangetoond of een ORES zinvol is en welk scenario het meest kansrijk is.
2. Analyse mogelijkheden marktordening:
Dit document dient als basis om bestuurlijk gesprekken te voeren over de marktordening van een ORES.

3A Kengetallen en Financieel overzicht

Kengetallen/Beleidsindicatoren

	2020	2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Verplichte set beleidsindicatoren				
Beleidsindicatoren Economie				
Functiemenging ¹	67,9%	nbn	68%	68%
Vestigingen (van bedrijven) ²	143,2	nbn	160	160
Beleidsindicatoren Economie				
Hernieuwbare elektriciteit ³	52,5%	nbn		
Beleidsindicatoren Volkshuisvesting				
Nieuw gebouwde woningen ⁴	57	51		
Demografische druk ⁵	73%	74,7%		

1 Bron: LISA, percentage - menging van wonen, werken, recreatie en detailhandel in gemeentelijke gebied

2 Bron: LISA, aantal per 1.000 inwoners (15-64 jaar)

3 Bron: RWS, opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa, percentage

4 Bron: BAG, aantal per 1.000 woningen

5 Bron: CBS, percentage 0-20, 65+-jarigen ten opzichte van 20-64 jarigen

Financieel overzicht 3A Ontwikkeling leefomgeving

Programma bedragen x € 1.000,-	L/B	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Meerjarenraming		
					2024	2025	2026
3A.1 Groene Hartbeleid	Lasten	114	88	91	91	91	110
	Baten	17	0	0	0	0	0
Saldo		131	88	91	91	91	110
3A.2 Economische Zaken	Lasten	132	218	151	193	193	193
	Baten	-2	-1	-1	-1	-1	-1
Saldo		131	217	150	192	192	192
3A.3 Vergunning, handhaving, toezicht	Lasten	655	604	730	655	655	655
	Baten	-172	-283	-100	-100	-100	-100
Saldo		483	321	630	555	555	555
3A.4 Omgevingswet	Lasten	995	975	520	348	348	348
	Baten	-6	-14	-14	-14	-14	-14
Saldo		989	961	507	335	335	335
3A.5 Volkshuisvesting	Lasten	136	252	132	132	131	129
	Baten	-10	-22	-22	-22	-22	-22
Saldo		127	230	110	110	109	107
3A.6 Grondzaken	Lasten	63	89	72	72	72	72
	Baten	-85	-33	-33	-33	-33	-33
Saldo		-21	57	39	39	39	39
3A.7 Ruimtelijke Ontwikkeling	Lasten	3.536	1.012	149	149	149	149
	Baten	-3.942	-1.273	0	0	0	0
Saldo		-406	-261	149	149	149	149

Programma bedragen x € 1.000,-	L/B	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Meerjarenraming		
					2024	2025	2026
3A.8 Duurzaamheid	Lasten	1.338	1.551	1.206	961	961	961
	Baten	-35	-200	-90	-91	-91	-91
Saldo		1.303	1.351	1.116	869	869	869
Totaal	Lasten	6.969	4.788	3.050	2.600	2.600	2.616
Totaal	Baten	-4.234	-1.826	-259	-261	-261	-261
TOTAAL SALDO VAN BATEN EN LASTEN		2.736	2.963	2.792	2.340	2.339	2.356
Totaal	Toevoeging	0	0	0	0	0	0
Totaal	Onttrekking	0	0	0	0	0	0
TOTAAL MUTATIE IN RESERVES		0	0	0	0	0	0
Begrotingstotaal	Lasten/ Toev.	6.969	4.788	3.050	2.600	2.600	2.616
Begrotingstotaal	Baten/ Onttr.	-4.234	-1.826	-259	-261	-261	-261
GERAAMD RESULTAAT		2.736	2.963	2.792	2.340	2.339	2.356

Financiële toelichting

Het budget voor het programmaonderdeel Ontwikkeling leefomgeving is in 2023 wijkt op onderdelen fors af van het budget in 2022. Dit komt voor een belangrijk deel vanwege ontwikkelingen binnen ruimtelijke ontwikkelprojecten. Hieronder zijn de belangrijkste verschillen ten opzichte van de begroting 2021 verklaard. Kleinere verschillen als gevolg van interne verrekeningen, indexering van salarissen, bijstelling van kapitaallasten zijn niet nader toegelicht.

Het budget voor Economische Zaken is in 2023 € 67.000 lager dan in 2022. Dit komt door het vervallen van incidenteel budget voor de onderzoekskosten voor glasvezel en de aanpak voor het bedrijventerrein Oosthoek.

Voor het onderdeel Vergunning, Handhaving en Toezicht is in 2023 € 877.000 aan budget beschikbaar, een stijging met € 273.000 ten opzichte van 2022. Door de invoering van de Omgevingswet is de verwachte legesopbrengst verlaagd met € 165.000. Daarnaast is er meer inzet van medewerkers voor vergunningverlening begroot om in 2023 een goede uitvoering aan de vergunningverlening te kunnen geven.

Op het beleidsonderdeel Omgevingswet dalen de geraamde uitgaven in 2023 naar € 377.000. Dat heeft ook te maken met de invoering van de Omgevingswet, grotendeels omdat incidentele budgetten vanwege de invoering zijn vervallen.

Voor Volkshuisvesting is in 2023 € 188.000 aan budgetten beschikbaar. Dat is € 64.000 minder dan in 2022, vanwege een aantal incidenteel budgetten in 2022 die vervallen in 2023. Dit gaat over incidenteel extra budget voor toezicht en handhaving en onderzoekskosten voor gebiedsontwikkeling.

Het budget voor het onderdeel Ruimtelijke Ontwikkeling wijkt in 2023 fors af van het budget in 2022. Zowel de baten als de lasten zijn ruim € 1 miljoen lager grotendeels door mutaties in de projectbudgetten van de Bloemenweide-Noord en Zwethof. In het MPG 2022 zijn deze wijzigingen in detail toegelicht.

Voor Duurzaamheid is het budget in 2023 € 235.000 lager dan in 2022. Dit komt doordat de eenmalige subsidie in 2022 van € 112.000 voor de RREW (Regeling Reductie Energiegebruik Woningen). Hierdoor zijn zowel de baten als lasten in 2023 lager dan in 2022. Verder zijn de lasten in 2023 lager doordat er voor het programma

Energietransitie, waaronder ook het project Rijndijk van Gas los, minder werkbudget is geraamd dan in 2022. Hierdoor zijn de lasten in 2023 ook € 221.000 lager. Wel is er in deze begroting € 50.000 extra werkbudget voor Energietransitie opgenomen dan eerder was begroot. Dit geldt ook voor een budget van € 30.000 voor onderzoek naar de ontwikkeling van de Ongelijkvloerse Kruising en Barrepolder-Oost.

Nadere financiële toelichting lopende programma's binnen het Duurzaamheid

Programma duurzaamheid

De jaarlijkse budgetten bedragen € 130.000 voor subsidies en leningen en € 30.000 voor duurzame initiatieven ('Initiatievenpot'). Voor de Regeling Reductie Energiegebruik Woningen (RREW) is een subsidie beschikbaar en is geen extra budget nodig.

Programma Energietransitie

In 2019 is gestart met een reservering van € 750.000 voor het programma in de reserve Energietransitie. Hiervan is € 300.000 gereserveerd als dekking voor de Elenasubsidie. Eind 2022 is circa € 400.000 van de € 750.000 euro uitgegeven. Hier staat tegenover dat er sinds 2019 circa € 619.000 euro is binnengehaald aan subsidiebijdrages voor de verschillende projecten. Voor 2023 is nieuwe werkbudget van € 50.000 nodig, waarbij we al rekening houden met een restantbudget uit 2022. Dit houden wij in 2022 over, doordat een externe inhuur in vaste dienst bij de gemeente is gekomen en minder op het budget Energietransitie drukt.

De verhoging van het werkbudget van € 50.000 dekken wij uit de algemene reserve. Als de projecten die onder de Elenasubsidie zijn uitgevoerd vervalt de reservering van € 300.000 in de reserve Energietransitie weer vrij ten gunste van de algemene reserve. Deze werkwijze is gelijk aan die van 2022.

Project Grootschalige Opwek

Communicatie en participatie € 10.000,-. We organiseren daarmee platformbijeenkomsten en participatie voor inwoners. Deze kosten worden betaald uit het programma Energietransitie. Hier is geen apart budget voor nodig.

Rijndijk Van Gas los

Tot op het heden zijn de kosten voor Rijndijk VanGasLos afkomstig uit subsidies en de decembercirculaire 2019. Voor 2022 is er geen budget meer. Om verdere uitvoering van het project mogelijk te maken is in 2022 een werkbudget van € 106.000. Hiervan betalen we projectondersteuning, communicatie en participatie en activiteiten in de wijk. Net als bij het werkbudget voor Energietransitie dekken wij de kosten uit de algemene reserve, die weer aangezuiverd wordt als de reservering van € 300.000 vanwege de Elenasubsidie in de reserve Energietransitie vrijvalt.

Warmte Leidse regio

De gemeente levert een bijdrage van € 62.145 om tot eind 2022 de warmtetransitie vorm te geven samen met de regionale partners. Ter dekking wordt dit bedrag toegevoegd aan het werkbudget van het Programma Energietransitie, deels in 2021 en deels in 2022. Hiervoor is een budget aangevraagd in de Staat van Zoeterwoude. Voor 2022 is dit een bedrag van € 41.430.

In 2023 gaan we mantelbuizen aanleggen om glasvezel in buitengebied mogelijk te maken

De raad heeft in 2022 een krediet van € 1.670.000 beschikbaar gesteld voor het aanleggen van mantelbuizen voor onder andere glasvezel. Hiermee kan de gemeente mantelbuizen in het buitengebied gaan aanleggen, waardoor een marktpartij glasvezel kan aanleggen. Alleen op die manier is de aanleg van glasvezel in het buitengebied rendabel. Na de zomer van 2022 is de aanbesteding gestart. De aanleg van mantelbuizen verwachten we in eerste helft van 2023 uit te voeren.

Dorpscentrum

Het project Dorpscentrum gaat in 2023 van start met de eerste fase. Hiervoor is in de Najaarsnota een uitvoeringskrediet van € 450.000 aangevraagd. Daarnaast is een deel van het uitvoeringsbudget al beschikbaar in de begroting 2023 in bestaande budgetten van onderdeel 3B Beheer openbare ruimte. Het totale project kost naar verwachting € 700.000.

3B Beheer Openbare ruimte

Dit onderdeel omvat de onderwerpen Openbare Ruimte, Afval en reiniging en Riolering. Het onderdeel Openbare Ruimte bestaat weer uit de volgende disciplines:

- Openbaar groen;
- Begraafplaatsen;
- Ongediertebestrijding;
- Wegen, straten en pleinen;
- Straatmeubilair;
- Openbare verlichting;
- Kabels en leidingen;
- Civiele kunstwerken;
- Verkeer;
- Watergangen;
- Spelen.

In dit programma staan de gemeentelijke activiteiten voor het beheer en onderhoud van de verschillende disciplines. Daarnaast bevat dit programma het beleid binnen de gemeente. De verschillende ambities staan bij de betreffende onderdelen op de volgende pagina's. De algemene, gemeenschappelijke doelstellingen (inclusief prestaties en activiteiten) staan in de onderstaande tabel weergegeven.

Doelstelling	Prestaties	Activiteiten
Duurzame en veilige instandhouding van de Openbare Ruimte.	Dagelijks beheer op orde.	Onderhoud conform geldende beheerplannen.
		Areaal op orde (beheersysteem).
		Het uitvoeren van groot en klein onderhoud op basis van visuele inspecties.

3B.1 Openbare ruimte

Het onderdeel Openbare Ruimte bestaat uit de volgende disciplines:

- A. Openbaar groen;
- B. Wegen, straten en pleinen;
- C. Straatmeubilair;
- D. Openbare verlichting;
- E. Civiele kunstwerken;
- F. Verkeer;
- G. Watergangen;
- H. Spelen.

Als laatste staan onderaan dit overzicht de projecten van team Buitenruimte beschreven (I).

A. Openbaar groen

Doelstelling	Prestaties	Activiteiten 2023
Duurzame instandhouding van het openbaar groen.	Vervanging van beplanting waar nodig.	Openbaar aanbesteden van inkoop van planten en bomen. De beplanting vervangen waar nodig in de integrale projecten.
	Geen chemische onkruidbestrijding en kunstmest.	Blijft gehandhaafd.

Doelstelling	Prestaties	Activiteiten 2023
	Duurzame beplanting.	Dit is opgenomen in de nieuwe raamovereenkomst voor bomen, struiken en (vaste)waterplanten.

Het openbaar groen is gevarieerd en biodivers

Openbaar groen is de drager van een duurzame leefomgeving waarin het fijn is voor burgers en waar ook plaats is voor fauna (zoals kleine zoogdieren, vogels en insecten). Het beheer voeren we uit met respect voor mens en dier. De komende jaren moeten we nog steeds rekening houden met uitbreiding van de bestrijding van diverse ziekten en plagen in het openbaar groen. Denk hierbij aan de essentaksterfte, de eikenprocessierups, luizen en de invasie van exoten zoals de Japanse Duizendknoop.

De groene parkeerplaatsen vergen ander 'groen' onderhoud

In de afgelopen perioden zijn verschillende straten gerenoveerd en klimaatbestendig ingericht. Een aantal parkeerstroken moeten gemaaid worden. Het komende jaar gebruiken we om tot goede oplossingen en aanpassingen te komen.

B. Wegen, straten en pleinen

Doelstelling	Prestatie	Activiteiten 2023
Duurzame en veilige instandhouding van het wegenareaal.	Effectieve gladheidsbestrijding ter voorkoming van ongevallen en aansprakelijkheidsstellingen.	Uitvoeren van preventieve strooiacties met behulp van een eigen gladheidsmeldsysteem.
		Reconstructie Vogelweide.
	Realisatie uitvoeringsplan Wegen.	Reconstructie Dorp-Zuid.
		Herinrichting Watertje.

We realiseren projecten uit het uitvoeringsplan Wegen

Het uitvoeringsplan geeft per jaarschijf inzicht in de beheeropgave. Daarbij maken we onderscheid in regulier onderhoud, groot onderhoud en vervangingen. Bij het in beeld brengen van de maatregelen wordt afstemming gezocht met andere disciplines, zodat met name bij groot onderhoud en vervanging sprake is van integrale planning en uitvoering. In 2023 dragen we vanuit wegen €50.000 bij aan de eerste fase van de revitalisering Dorpscentrum voor het onderdeel omgeving Loethe (beschikbaar exploitatiebudget).

Voor 2023 staan de onderstaande projecten op de planning. Deze worden nader toegelicht bij I.

Reconstructie Vogelweide

Het vervangen van de verharding in de Vogelweide maakt onderdeel uit van het integrale project Vogelweide. Als klimaatadaptieve maatregel worden de parkeervakken uitgevoerd met een open verhardingsstructuur (grasparkeren). Om dit project te realiseren is nog een investeringskrediet nodig van € 1.362.033. Er is al eerder een investeringskrediet van € 200.000 beschikbaar gesteld.

Reconstructie Dorp-Zuid

Dit gebied wordt omsloten door de Schenkelweg, Zuidbuurtseweg, Korte Miening en Dr. Kortmannstraat. De reconstructie wordt mogelijk in twee fasen uitgevoerd. Een deel van het wegenproject als onderdeel van het rioleringsproject Korte Miening. Het overige deel wordt in breder verband uitgevoerd. Als klimaatadaptieve maatregel worden de parkeervakken uitgevoerd met een open verhardingsstructuur (grasparkeren). Om het wegenproject te realiseren is een investeringskrediet nodig van € 1.366.101.

Herinrichting Watertje

In plaats van onderhoud is gekozen voor een herinrichtingsproject vanwege onder andere de verschillende schades aan het wegdek. Hierbij is gekozen voor het uitgangspunt om het mooie karakter van het Watertje te benadrukken door het toepassen van nieuwe gebakken straatstenen. De projectgrenzen lopen van Noordbuurtseweg/Dorpsstraat tot aan de Nieuweweg. Hiervoor is een extra investeringskrediet benodigd van € 204.345. Er is al een investeringskrediet van € 267.000 beschikbaar.

C. Straatmeubilair

Doelstelling	Prestaties	Activiteiten 2023
Duurzame instandhouding van het straatmeubilair.	Uitvoeringsplan Straatmeubilair.	Inventarisatie en vaststellen gebruiksstaat van het straatmeubilair middels het uitvoeren van een inspectie.

Het straatmeubilair wordt dit jaar verder geïnventariseerd en geïnspecteerd

Hiermee hebben we een goed beeld van ons areaal en de status ervan. Aan de hand van deze gegevens kan het beheer conform het beheerplan opgepakt worden. In de (integrale) projecten wordt het straatmeubilair sinds 2022 meegenomen.

D. Openbare verlichting

Doelstelling	Prestaties	Activiteiten 2023
Het openbare leven bij duisternis goed en veilig laten functioneren.	Beheer en onderhoud op orde.	Sturen op korte responsetijden bij de aannemer.
		Schrijven en aanbesteden nieuw onderhouds- en vervangingsbestek 2024 en verder.
Duurzame instandhouding van de openbare verlichting.	Uitvoering beheerplan 2020-2023.	Afstemming vervangingen op integrale projecten.
		Inlopen achterstand lichtmast vervanging.
		Versnelde toepassing energiezuinige LED-lichtbronnen (LED-transitie).
Veilige elektrische installaties.	Voldoen aan de veiligheidseisen.	Inspectie en onderhoud elektrische installaties.

Bij integrale projecten passen we de openbare verlichting aan of vervangen we deze

Dan worden ook vaak werkzaamheden uitgevoerd aan de openbare verlichting. Dit kan het tijdelijk verwijderen en weer terugplaatsen van lichtmasten zijn, of het aanpassen van de locaties van lichtmasten bij wijzigingen van de openbare ruimte. Daar waar mogelijk worden bij integrale projecten de lichtmasten en armaturen vervangen. Dat doen we onder andere op basis van de levensduur van de materialen.

We gaan de achterstand in lichtmastvervanging inlopen

Door het laten uitvoeren van stabiliteitsmetingen aan lichtmasten is er meer inzicht verkregen in de kwaliteit en resterende levensduur van het oudere deel van het verlichtingsareaal. De metingen hebben duidelijk gemaakt dat er een achterstand is in de vervangingsopgave van de lichtmasten. Op basis van de resultaten uit de metingen is het vervangingsprogramma lichtmasten 2023-2026 aangepast. Voor 2023-2024 is het vervangingsprogramma afgestemd op het integrale programma. Afstemming in de jaren hierna volgt als hierover meer bekend is. Daar waar lichtmasten worden vervangen worden ook de conventionele verlichtingsarmaturen en verouderde eerste generatie LED-armaturen vervangen door de nieuwste LED-verlichtingsarmaturen.

Om de continuïteit te borgen vervangen we bij de vervanging van lichtmasten ook de armaturen

Vanaf 2010 zijn er eerste generatie LED-armaturen in de gemeente geplaatst. Bij deze LED-armaturen is een verhoogde uitval en lichtterugval geconstateerd.

Het volledige areaal openbare verlichting voeren we versneld uit met nieuwe lichttechnologieën

LED-lichtbronnen zijn op dit moment de meest betrouwbare energie-efficiënte en onderhoudsarme lichtbronnen. Naar verwachting is hiermee een energiebesparing van minimaal 50% te behalen ten opzichte van de huidige conventionele lampen. Door de meer gerichte lichtbundels van LED-lichtbronnen wordt de lichtvervuiling beperkt. Daarnaast wordt de verlichting altijd gedimd tijdens de latere avond en nachtelijke uren. Met het uitvoeren van de LED-transitie dragen we bij aan de doelstellingen voor de openbare verlichting uit het energieakkoord en vanuit de duurzaamheidsambitie.

We beperken de veiligheidsrisico's door een slechte staat van de openbare verlichting tot een minimum

De wettelijke aansprakelijkheid maakt dat deze taak een wettelijke grondslag kent. Om de veiligheid te borgen is er een 24/7 storingsdienst bij de aannemer, worden storingen zo spoedig mogelijk verholpen en vervangt de gemeente verouderde en verslechterde objecten tijdig. Door het periodiek uitvoeren van onderhoud en inspecties en het verhelpen van geconstateerde gebreken blijven de elektrische installaties aan de gestelde veiligheidseisen voldoen.

Financiële consequentiesprogramma 2023-2026

Het inlopen van de achterstand in lichtmastvervanging, vervanging verouderde LED-armaturen en aanpassingen/vervangingen bij integrale projecten zijn verwerkt in de investeringsbudgetten.

In 2023 en 2024 worden de lichtmasten en armaturen vervangen in de integrale projecten Verlaatweg, Vogelweide en Korte Miening. Dit heeft een budgetverhoging tot gevolg van € 91.000 in 2023 en € 66.000 in 2024. Het vervangingsprogramma lichtmasten en armaturen 2025-2026 betreft vooralsnog alleen de sectorale projecten Bloemenweide en Blankaartpark. De budgetverhoging hier is respectievelijk € 58.000 en 52.000.

Het budget voor de LED-transitie, onderhoud en inspecties is vanuit het beheerplan 2020-2023 al verwerkt in de bestaande budgetten.

E. Civiele kunstwerken

Doelstelling	Prestatie	Activiteiten 2023
Duurzame instandhouding van de civieltechnische kunstwerken.	Dagelijks beheer op orde.	Uitvoeren werkzaamheden conform uitvoeringsplan.

F. Verkeer

Doelstelling	Prestatie	Activiteiten 2023
Goede inrichting van het wegennet en goede organisatie van het verkeer. Dat betekent dat we voldoen aan de eisen met betrekking tot verkeersveiligheid, bereikbaarheid, gezondheid, leefbaarheid, inclusiviteit en duurzaamheid.	Afstemming met, en belangen-behartiging bij andere overheden.	Regionale afstemming en overleg (onder andere Holland Rijnland, Provincie Zuid-Holland, politie, buurgemeenten en Rijkswaterstaat).
	Projecten voorbereiden en begeleiden.	Maatregelen uit het Verkeersveiligheidsplan vertalen naar projecten en activiteiten. Hierbij tevens "werk met werk" maken. Maatregelenpakket fietspaden afgestemd met de Provincie (compensatie station).
	Beleid en uitvoeringsprogramma's maken op het gebied van verkeer en vervoer.	Regionaal en integraal afgestemd beleid (onder andere in samenwerking met bedrijven, inwoners en werkgevers).

Veiligheid en duidelijkheid staat voorop in het verkeer

Het is van groot belang dat iedere verkeersdeelnemer veilig gebruik kan maken van de openbare wegen. Daarvoor is duidelijkheid en eenduidig verkeersbeleid noodzakelijk. Het programma Verkeer richt zich hierop. Vanuit het programma voeren we verschillende activiteiten uit.

De mobiliteit en het verkeer moet veiliger

Vanuit verkeersveiligheid is er overleg met Regionaal Overleg Verkeer (ROV), Holland Rijnland, Politie en Rijkswaterstaat. Bij het ROV gaat het om regionale acties en (school)campagnes ten behoeve van verkeersveiligheid, zoals de BOB-campagne of spandoeken "Onze scholen zijn weer begonnen!".

Met Holland Rijnland bespreken we de verkeersveiligheid en subsidies voor maatregelen.

Voor de Hoge Rijndijk is een projectleider ingezet (2022) om de verschillende maatregelen tot uitvoer te brengen in samenwerking en overleg met de betrokken partijen. Hiervoor moeten nog keuzen gemaakt worden.

Bij het Rijk gaan we een aanvraag doen (2022) voor de verkeersveiligheid in het Dorpscentrum in het kader van de investeringsimpuls verkeersveiligheid (maximaal 50% subsidie, tot een maximaal bedrag van circa € 42.000). Dit geld gebruiken we als bijdrage aan de eerste fase van de revitalisering Dorpscentrum (onderdeel omgeving Loethe). Daarnaast is extra budget van € 15.000 opgenomen om 'werk met werk' te maken. De meerkosten die in een project ontstaan door aanvullende verkeersmaatregelen kunnen daaruit gefinancierd worden.

De mobiliteit en verkeer moet duurzamer

De verduurzaming van mobiliteit hangt samen met andere strategieën zoals de Regionale Energie Strategie (RES) en de ruimtelijke ontwikkelagenda. Deze transitie claimt ook vanuit verkeer extra ruimte doordat er bijvoorbeeld steeds meer laadpalen worden geplaatst. Daarnaast is het behoud van karakteristiek groen ook noodzakelijk. De druk op de openbare ruimte neemt hierdoor toe.

Uitvoering van verkeersveiligheidsplan en maatregelenpakket fietspaden

De punten uit het verkeersveiligheidsplan die voor 2023 in de planning staan, worden uitgevoerd.

De maatregelen fietspaden zijn afgestemd met de provincie. Het gaat hierbij om Balkenpad, Molenpad, Lange Kerkepad, Korte Kerkepad, Noordbuurtseweg fase 2, Bedrijventerrein Grote Polder (industrieweg en Handelsweg), Miening (inclusief Europalaan), Hoge Rijndijk en Geerweg. Deze fietspaden worden opgepakt als compensatie voor het niet doorgaan van het station Meerburg. De voorbereidingen zijn opgestart in 2022. De verwachting is dat een groot deel van de uitvoering in 2023 plaatsvindt. Budget voor de uitvoering is geregeld in de Staat van Zoeterwoude. De werkzaamheden zijn 100% subsidiabel.

G. Watergangen

Doelstelling	Prestaties	Activiteiten 2023
Duurzame instandhouding beschoeiingen.	Het vervangen van beschoeiing volgens het beheerplan.	We vervangen de beschoeiing ter hoogte van de Productieweg 42 t/m 68.
		We vervangen de beschoeiing van de Vogelweide. Dit lift mee in project Vogelweide.
		We laten alle beschoeiing binnen Zoeterwoude inspecteren.
	Waar mogelijk omvormen naar natuurlijke oevers.	Dit voeren we waar mogelijk uit binnen bovengenoemde projecten.
Duurzame instandhouding water.	Uitvoering beheerplan en uitvoeringsplan Water.	We baggeren in 2023 1/10 deel van de Zoeterwoudse sloten.

Duurzame instandhouding beschoeiingen

Biodiversiteit staat hoog in het vaandel bij de gemeente Zoeterwoude. Bijvoorbeeld door de aanleg van natuurvriendelijke oevers. Natuurvriendelijke oevers zijn oevers die niet alleen een waterkerende functie hebben, maar ook rekening houden met de natuur en het landschap. Planten en dieren voelen zich hier meer thuis dan

bij een traditionele (verharde) oever. Een natuurvriendelijke oever biedt een plek voor meer planten en dieren. Dat heeft op zijn beurt weer positieve effecten op de waterkwaliteit. Daarnaast is de esthetische waarde van natuurvriendelijke oevers veelal hoger dan dat van de traditionele oevers.

Waar mogelijk realiseren we natuurvriendelijke oevers

En we behouden en beschermen bestaande natuurvriendelijke oevers. Waar beschoeiing aan vervanging toe is en deze niet noodzakelijk is voor de instandhouding van de oever, wordt de oever omgevormd naar een natuurlijke oever. Dit is een oever die niet de naam natuurvriendelijke oever mag hebben, maar wel zo gedimensioneerd is dat de oeervervegetatie voor stevigheid zorgt.

Duurzame instandhouding water

De gemeente Zoeterwoude vindt het belangrijk om de watergangen te baggeren. De baggerwerkzaamheden zijn enerzijds van belang om te voldoen aan de wettelijke onderhoudsplicht die bij de keur van het Hoogheemraadschap geregeld is. Ook hebben baggerwerkzaamheden effect op de kwaliteit van het water. Te ondiep water heeft een negatief effect op de waterkwaliteit. Zo beperkt ondiep water het zelfreinigend vermogen van het water en zorgt het voor vissterfte en botulisme.

We onderhouden de watergangen bij voorkeur zelf

De gemeente baggert de watergangen en de kosten worden verhaald op de overige onderhoudsplichtigen. In het landelijk gebied wordt in overleg met de particulier (en voor zover de kwaliteit van de bagger dit toelaat) de uitkomende bagger veelal op percelen van particulieren verspreid.

H. Spelen

Doelstelling	Prestaties	Activiteiten 2023
Er zijn voldoende speelplekken op de juiste locatie.	Uitvoering actieplan Spelen.	Uitvoeren van een aantal acties uit de meerjarenplanning van het Speelplan
		We gaan aan de slag met verschillende speelplekken in de Vogelweide (Fuut, Gans, Kievit en Reiger) conform uitvoeringsplan Spelen. Deze worden integraal opgepakt in het project Vogelweide.

Speelplekken Vogelweide

De speelplekken in de Vogelbuurt (Vogelweide) worden meegenomen in de integrale aanpak van de Vogelweide. Hiervoor is al geld begroot via het Uitvoeringsplan Spelen.

I. Projecten Buitenruimte

Met alle beheerdisciplines is afstemming gezocht om aanstaande projecten (werken) integraal te benaderen. Na een inventarisatie van opgaven zijn de plannings en de werkgrenzen op elkaar afgestemd. Dit heeft geresulteerd in onderstaande projecten. Als planjaar is aangehouden het jaar dat de voorbereidingen opstarten. Een overzicht, inclusief financiën, van deze projecten met een toelichting is opgenomen in een aparte bijlage "Projecten Buitenruimte".

- Broekweg - 2022
- Nassaupad - 2022
- Moerascypreslaan - 2022
- Parallelweg Hoge Rijndijk - 2022
- Vogelweide - 2023
- Watertje - 2023
- Productieweg - 2023
- Ommedijkseweg - 2023

3B.2 Afval en reiniging

Onze visie op afval

Eén van de speerpunten van het Zoeterwoudse afvalbeleid is het streven naar een circulaire economie. Dat betekent dat afval zoveel mogelijk als grondstof moet worden (her)gebruikt. De mate van afvalscheiding en het verminderen van restafval zijn dus twee belangrijke pijlers om het succes van onze circulaire doelstellingen te meten. Wat betreft afvalscheiding en het verminderen van restafval loopt Zoeterwoude al jaren regionaal voorop. Ook in 2023 willen wij dit voortzetten.

Vermindering van het restafval

Het langetermijndoel is wederom het stimuleren van afvalscheiding. Hierdoor wordt het verminderen van restafval direct gestimuleerd, want beter afval scheiden betekent minder restafval. Zoeterwoude streeft daarom in 2023 naar een restafvalgewicht van maximaal 60 kilogram per inwoner. Eventueel aanhoudende COVID-19 maatregelen zoals het thuiswerkadvies kunnen er voor zorgen dat het gewicht in 2023 hoger is dan het streefdoel. Dit gebeurde ook in 2022.

Op de lange termijn willen we het streefgewicht van 60 kilogram restafval per inwoner halveren

Om deze doelstelling te kunnen behalen, willen wij inwoners informeren over in welke afvalstromen nog kansen te behalen zijn. Zo bouwen we gezamenlijk het aantal kilogrammen restafval verder af. Met behulp van bewustwordingscampagnes en voorlichtingen over onder andere het scheiden van keukenafval bij GFT zijn er in 2023 flinke slagen te maken. Ook voor het op de juiste manier wegdoen van elektronische apparaten en batterijen zien we nog mogelijkheden voor verbetering. Met een nieuw inzamelsysteem voor oud papier en karton (OPK) wordt de huis-aan-huis inzameling door Renewi met hulp van verenigingen vervangen en in 2023 naar een langdurige oplossing omgezet.

Doelstelling	Resultaten	Activiteiten 2023
Verminderen restafval: maximaal 60 kg per inwoner per jaar in 2023.	Omgekeerd inzamelen. Verhogen serviceniveau voor alle goed herbruikbare afvalstromen.	Nieuwe inzamelsystematiek Oud Papier en Karton (OPK) introduceren.
Verbreden kennisniveau over afvalscheiding en betrokkenheid inwoners vergroten.	Grotere betrokkenheid bij de inwoners en motivatie bij inwoners voor verbeterde afvalscheiding.	Inzet op publiciteit en informatie.

Soort afval (kg.) per inwoner	2020	2021	1e helft 2022
Restafval	64	73	33
PBD	32	38	18
Papier	50	47	22
Glas	29	27	12
Textiel	8	8	3
Totaal	303	316	143

We realiseren een milieuparkje in de eerste fase van de revitalisering Dorpscentrum (Loethe)

Dit nieuwe milieuparkje is ter vervanging van de huidige locatie (bovengronds) op de Loethe. Deze locatie geeft veel overlast. Daarom is dit gebied meegenomen in de planvorming voor het Dorpscentrum. Om in de eerste fase dit urgente probleem op te lossen is een investeringskrediet nodig van €55.000 voor de aanschaf en plaatsing van vier ondergrondse containers (waarvan één perscontainer). Dit geld gebruiken we als bijdrage aan de eerste fase van de revitalisering Dorpscentrum (onderdeel omgeving Loethe).

Het tarief Afvalstoffenheffing stijgt in 2023

De kosten van afvalinzameling en -verwerking zijn al enkele jaren hoger dan de opbrengsten uit de afvalstoffenheffing. Hierdoor is de zogeheten kostendekkenheid van de tarieven op dit moment erg laag. Hierdoor zijn wij genoodzaakt de tarieven vanaf 2023 te laten stijgen.

In de begroting 2023 en de meerjarenraming voor 2024-2027 is een verhoging van het vastrecht en het tarief voor diftar verwerkt, zoals aangegeven in onderstaande tabel. Door de tarieven te verhogen stijgt de kostendekkenheid van 76,4% in 2023 stapsgewijs naar 95% in 2026. Dit betekent dat in 2026 nog maar 5% van de kosten niet uit de heffingen worden betaald ten opzichte van 24% in 2023.

Ontwikkeling tarieven	2023	2024	2025	2026
Vastrecht	+7,5%	+7,5%	+5,0%	+5,0%
Diftar	+10%	+10%	+10%	+10%

3B.3 Riolering

Het afvoeren van aangeboden (afval)water is een wettelijke gemeentelijke verplichting ter bevordering van de volksgezondheid. Ook afvoer van hemelwater is een taak van de gemeente. Hiervoor is de aanleg van riolering en het onderhoud ervan noodzakelijk. Bij riolering worden diverse doelstellingen nagestreefd.

Doelstelling	Prestatie	Activiteiten 2023
Afvoeren afvalwater.	In stand houden van een robuust gemeentelijk rioelstelsel.	Reinigen van het stelsel.
		Verrichten van inmetingen.
		Vervangen drukriolering.
		Vervangen riolering Dorpscentrum.
Voorkomen van overstorten.	In stand houden van een robuust gemeentelijk rioelstelsel en van (riool)gemalen.	Uitvoeren van (deel)inspecties.
		Periodiek reinigen van het stelsel.
		Repareren/vervangen riolering, onder andere Korte Miening en omstreken.
		Monitoren overstorten.
Verminderen aanbod vuilwater aan waterzuivering.	Scheiden van vuil en schoon water.	Afronden aanleg regenwaterriolering Westwout.
		Afkoppelen straatkolken van vuilwaterriolering.
		Afkoppelen dakvlakken.
Klimaatadaptie.	Zorgen voor meer waterberging. Vertraagd afvoeren regenwater. Aanleggen robuust regenwaterstelsel (Westwout).	Afkoppelen dakvlakken en straatkolken van vuilwaterstelsel en aansluiten op regenwaterstelsel in Westwout.
		Afkoppelen van zoveel mogelijk particuliere dakvlakken.

We verminderen het aanbod vuilwater

Door het scheiden van vuilwater en hemelwater (regen) voorkomen we vermenging van schoon hemelwater met vuilwater. Hierdoor vermindert het aanbod van vuilwater aan de zuiveringsinstallaties aanzienlijk. In 2023 ronden we de aanleg van de regenwaterriolering in de wijk Westwout af. We ronden de voorbereidingen voor de uitvoering van rioolvervangingen in de wijk Vogelweide af en starten met de aanbesteding en uitvoering hiervan.

We repareren en vervangen riolering in de Korte Miening en omstreken

Daar zijn in meerdere straten de rioolbuizen kapot door achtergebleven (paal)funderingen. Deze riolering moet vervangen worden. We leggen er ook een hemelwaterriolering bij. De voorbereiding voor deze werkzaamheden zijn gestart en aanbesteding en uitvoering volgen in 2023. Het voorbereidingskrediet van € 100.000 is beschikbaar. Om de uitvoering te realiseren is een uitvoeringskrediet nodig van € 500.000.

We vervangen het laatste deel van de riolering van de Dorpstraat tot aan het gemaal aan de Loethe

Het Dorpscentrum wordt heringericht en om werk met werk te maken wordt vooraf het laatste deel van de riolering (deel Dr. Kortmanstraat). Hiervoor is een krediet van € 550.000 nodig.

Klimaatadaptatie brengen we verder onder de aandacht

Door in hevigheid toenemende neerslag is er in het land op veel plaatsen regenwateroverlast ontstaan. Met de aanleg van gescheiden stelsels maken we het stelsel robuuster zodat ze deze hevige buien aankunnen. Ook is onderzoek nodig naar het functioneren van het systeem. Hiervoor inventariseren we de data en meetgegevens. Daarnaast is voorlichting noodzakelijk om inwoners en bedrijven zoveel mogelijk te motiveren hun daken af te koppelen van het vuilwaterriool en aan te sluiten op het regenwaterriool.

In 2023 is er een bedrag van € 100.000 beschikbaar. Hiermee maken we onder andere klimaatadaptatieve maatregelen mogelijk. Voor particulieren is dit mogelijk vanuit het project. Denk hierbij aan open bestrating. Door de aanleg van open bestrating, zoals bijvoorbeeld grastegels in parkeervakken, wordt meer regenwater opgenomen in de bodem en wordt het rioolstelsel ontlast. Deze maatregelen verminderen ook hittestress.

Financiële consequenties prijstijgingen

Door de huidige kostenstijgingen hebben we de begroting voor riolering vanaf 2023 verhoogd met de volgende percentage's:

- Energiekosten 30%;
- Dagelijksonderhoud 10%;
- Investeringskredieten 15%.

3B Kengetallen en Financieel overzicht

Kengetallen/beleidsindicatoren

	2020	2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Verplichte set beleidsindicatoren				
Huishoudelijk restafval ¹	62	73	60	60

¹ Bron: CBS, kilogram per inwoner

Financieel overzicht 3B Beheer Openbare ruimte

Programma bedragen x € 1.000,-	L/B	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Meerjarenraming		
					2024	2025	2026
3B.1 Openbare ruimte	Lasten	2.588	3.381	3.142	3.280	3.473	3.418
	Baten	-80	-46	-92	-42	-42	-42
Saldo		2.507	3.335	3.051	3.238	3.432	3.377
3B.2 Afval en reiniging	Lasten	832	1.003	1.080	1.141	1.094	1.095
	Baten	-887	-1.009	-1.169	-1.400	-1.409	-1.466
Saldo		-55	-7	-89	-259	-315	-370
3B.3 Riolering	Lasten	1.015	1.002	1.121	1.170	1.148	1.137
	Baten	-1.204	-1.188	-1.351	-1.420	-1.387	-1.393
Saldo		-190	-185	-229	-250	-240	-256
Totaal	Lasten	4.435	5.386	5.343	5.591	5.715	5.651
Totaal	Baten	-2.172	-2.243	-2.611	-2.861	-2.838	-2.900
TOTAAL SALDO VAN BATEN EN LASTEN		2.263	3.144	2.732	2.730	2.877	2.751
Totaal	Toevoeging	0	0	0	0	0	0
Totaal	Onttrekking	0	0	0	0	0	0
TOTAAL MUTATIE IN RESERVES		0	0	0	0	0	0
Begrotingstotaal	Lasten/ Toev.	4.435	5.386	5.343	5.591	5.715	5.651
Begrotingstotaal	Baten/ Onttr.	-2.172	-2.243	-2.611	-2.861	-2.838	-2.900
GERAAMD RESULTAAT		2.263	3.144	2.732	2.730	2.877	2.751

Financiële toelichting

Voor het beheer van Openbare Ruimte is in 2023 per saldo € 2.732.000 begroot. Hierbij valt op dat de begrote lasten nagenoeg gelijk zijn ten opzichte van 2022 (€ 43.000 lager), maar dat er wel meer baten zijn geraamd voor een bedrag van € 368.000. Hieronder lichten wij de belangrijkste verschillen toe.

Kleinere verschillen als gevolg van interne verrekeningen, indexering van salarissen, bijstelling van kapitaallasten zijn niet nader toegelicht.

Openbare ruimte

De lasten voor het beheer van de openbare ruimte zijn in 2023 € 239.000 lager in 2022. Dit komt doordat er in 2022 incidenteel meer budget beschikbaar was voor diverse beheerwerkzaamheden. Er was meer budget voor asfalteringswerkzaamheden, het opstellen van het beleidsplan openbare verlichting en de vervanging van

lichtmasten, de uitvoering van maatregelen uit het verkeersveiligheidsplan en de aanpak van bebording. Deze budgetten zijn in 2023 vervallen, waardoor de kosten lager zijn dan in 2022.

Afval en reiniging

Door de groei van het aantal woningen nemen de kosten van afvalinzameling en -verwerking toe ten opzichte van de begroting 2022 met € 77.000. Daarnaast nemen ook de inkomsten uit de afvalstoffenheffing toe met € 160.000. Dit komt niet alleen door de groei van het aantal woningen, maar ook omdat het tarief voor vastrecht en diftar stijgt. De tarieven stijgen doordat de kosten al langere tijd hoger zijn dan de opbrengsten uit de afvalstoffenheffing. Dat lijkt in eerste instantie misschien niet uit bovenstaande tabel, waar er een voordeel van € 89.000 voor Afval en reiniging staat vermeld. Hierin zijn echter niet de overheadkosten van de organisatie in meegenomen, die wél onderdeel uitmaken van het tarief. In de paragraaf Lokale heffingen is dit in detail toegelicht. Daar is te lezen dat in 2023 de kostendekkenheid 76,4% is, oftewel 23,7% van de kosten wordt niet gedekt door de Afvalstoffenheffing.

Riolering

Bij Riolering geldt ook dat de baten toenemen door de groei van het aantal woningen. De kosten nemen echter toe door prijsindexatie op onderhoud en energie. Hierdoor stijgen de lasten met € 119.000 ten opzichte van 2022 en de baten met € 163.000.

Investerings Beheer Openbare ruimte

Jaar van aanvraag krediet	Omschrijving object	Investeringsbedrag	Kapitaallasten		
			2024	2025	2026
2023	4 ondergrondse containers dorpscentrum De Loethe	55.000	3.667	3.667	3.667
	Herinrichting 't Watertje	204.345	8.174	8.174	8.174
	Inv Openbare Verlichting 2023	74.100	3.900	3.900	3.900
	Reconstructie Dorp Zuid ophoging en vervanging wegen	1.366.101	54.644	54.644	54.644
	Reconstructie Vogelweide vervanging verharding wegen	1.362.033	54.481	54.481	54.481
	Renovatie beschoeiingen 2023	162.000	6.480	6.480	6.210
	Renv. en omvormen openb. groen 2023	126.000	3.150	3.150	3.150
	Speelplekken bomenbuurt	34.000	2.267	2.267	2.267
	Uitv. beleidsplan spelen 2023	5.900	421	391	391
	Vervangen bruggen 2023	0	0	0	0
	Vervangen elementen 2023	27.000	540	540	540
	Vervangen lichtmasten Verlaatweg	25.000	1.667	1.667	1.667
	Vervangen riolering Dorpscentrum - Loethe	550.000	13.750	13.750	13.750
	Vervangen straatmeubilair 2023	129.000	6.450	6.450	6.450
	Vervanging riolering 2023	573.000	14.325	13.967	13.967
	Vorbereidingskosten project Bomenbuurt	100.000	4.000	4.000	4.000
	VV drukriolering 2023	110.800	7.387	7.387	7.387
	VV gemalen 2023	168.000	11.200	11.200	11.200
2024	Krediet Grote Polder	3.600.000	0	144.000	144.000
	Openbare verlichting 2024	77.000	0	3.850	3.850
	Renovatie beschoeiingen 2024	213.000	0	8.520	8.520

Jaar van aanvraag krediet	Omschrijving object	Investerings- bedrag	Kapitaallasten		
			2024	2025	2026
	Renv. en omvormen openb. groen 2024	126.000	0	3.150	3.150
	Uitv. Beleidsplan spelen 2024	40.300	0	2.687	2.687
	Vervangen lichtmasten Korte Miening eo	66.000	2.063	4.263	4.263
	Vervangen lichtmasten Vogelweide	66.000	2.063	4.263	4.263
	Vervanging riolering 2024	598.000	0	14.950	14.950
	Vervanging wegen 2024	770.000	0	30.800	30.800
	VV drukriolering 2024	15.600	0	1.040	1.040
	VV gemalen 2024	45.250	0	3.017	3.017
2025	Openbare verlichting 2025	77.000	0	0	3.850
	Renovatie beschoeiingen 2025	213.000	0	0	8.520
	Renoveren en omvormen groen 2025	126.000	0	0	3.150
	Uitv. Beleidsplan spelen 2025	40.300	0	0	2.687
	Vervangen lichtmasten Blankaartpark	58.000	0	0	3.867
	Vervangen straatmeubilair 2024	129.000	0	0	6.450
	Vervanging riolering 2025	598.000	0	0	14.950
	Vervanging wegen 2025	770.000	0	0	30.800
	VV drukriolering 2025	92.850	0	0	6.190
	VV gemalen 2025	27.650	0	0	1.843
2026	Openbare verlichting 2026	77.000	0	0	0
	Renovatie beschoeiingen 2026	213.000	0	0	0
	Renoveren en omvormen groen 2026	126.000	0	0	0
	Uitv. Beleidsplan spelen 2026	40.300	0	0	0
	Vervangen lichtmasten Bloemenweide	52.000	0	0	0
	Vervanging riolering 2026	647.000	0	0	0
	VV drukriolering 2026	92.850	0	0	0
	VV gemalen 2026	16.000	0	0	0
Totaal		14.085.379	200.627	416.652	498.689

Investerings

De vervangingsinvesteringen in de openbare ruimte zijn in overeenstemming met de beheerplannen 2020-2023 en het integraal waterketenplan 2018-2023 (IWKP). Voor 2023 levert dit een investeringsbedrag op van € 1.400.000.

In 2023 worden de beheerplannen herzien. Vooruitlopend daarop voorzien wij al extra investeringen, die nog niet in het huidige beheerplan in het jaar 2023 waren opgenomen. Het gaat met name om twee grote reconstructies van wegen en de vervanging van riolering van het Dorpscentrum voor een bedrag van in totaal € 3.200.000. In totaal bedraagt het investeringvolume voor het beheer van de openbare ruimte in 2023 € 5.100.000.

2.1.4 Overhead

Portefeuillehouders burgemeester F.Q.A. van Trigt en wethouder H.P. Olthof.

Overhead is het geheel van activiteiten, gericht op de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. In de programma's nemen we alleen de kosten op die direct samenhangen met het primaire proces, zoals de salarislasten. De indirecte kosten, die samenhangen met de werkzaamheden van de gemeente, staan in het programma Overhead.

Het programma Overhead is nauw verwant met de paragraaf 2.2.5 Bedrijfsvoering. Hierin zijn de diverse overheadzaken verder uitgewerkt en omschreven. In programma Overhead zijn de doelstellingen, prestaties en activiteiten terug te vinden. Verder nemen we in dit programma de formatie en de kengetallen op.

4A Overhead

Doelstelling	Prestatie	Activiteiten 2023
Voldoen aan de diverse maatschappelijke opgaven.	Beschikbaarheid eigen personeel.	Op basis van de opgestelde strategische personeelsplanning zorgen we dat we kunnen blijven voldoen aan onze personele bezetting. We zetten in op behoud, ontwikkeling, groeimogelijkheden en warme overdracht bij verwacht vertrek. (Bijvoorbeeld pensionering)
		We maken goed gebruik van het opleidingsbudget voor groei- en competentieontwikkeling van medewerkers.
	Aanvulling door externe inhuur.	Door de krappe arbeidsmarkt maken we op een aantal functies bijna structureel gebruik van externe inhuur om onze taken te kunnen blijven uitvoeren. Daarnaast zetten we externe inhuur in voor specialistische taken, ondersteuning of vervanging. Onze ingehuurde medewerkers zijn deel van de organisatie en werken volgens Zoeterwoudse maatstaven.
	De gemeentelijke organisatie is op orde en in staat complexe opgaven te realiseren.	De ontwikkeling van de organisatie is een continu aandachtspunt. Door gerichte ontwikkeling en verdeling van de taken zorgen we voor een robuuste, evenwichtige organisatie.
Gebruikmaken van (nieuwe) instrumenten in het personeelsbeleid om personeel te binden en te motiveren.	Onderhoud functiehuis.	Het functiehuis wordt up-to-date gehouden door het HR21 systeem. Het functiehuis wordt verder geevalueerd in 2023.
	Arbeidsmarkttoelage.	Waar nodig zetten wij een arbeidsmarkttoelage in om de juiste expertise aan te trekken of te behouden.
	Aandacht voor teambuilding en teamontwikkeling.	We organiseren activiteiten voor teamontwikkeling en teambuilding voor de teams, domeinen en/of organisatie.
		Financiële bijdrage en ondersteuning voor de personeelsvereniging.
	Aantrekkelijk werkgeverschap.	We gebruiken de resultaten van enquêtes en onderzoeken om de verschillende onderdelen van het werkgeverschap te verbeteren.

Doelstelling	Prestatie	Activiteiten 2023
		De gemeente is een aantrekkelijke werkgever, die ruimte biedt voor ontwikkeling. Dit kan door ondersteuning via het opleidingsplan en/of groei en ontwikkeling in de functie.
Voldoen aan de arbeidsomstandighedenwet.	Hybride werken	Zorgen voor goede faciliteiten om thuis te werken in combinatie met werken op kantoor.
	Verbetering kantine algemene dienst.	De kantine van de algemene dienst wordt verbeterd. Dit wordt meegenomen in het gebouwonderhoud.
	Risicoinventarisatie en Evaluatie (RI&E)	Via de RI&E is aandacht voor risico's in huisvesting en werkplek op de gemeentelijke locaties. De Coördinator RI&E en de BHV Coördinator werken nauw samen om dit proces te borgen.
Doelmatigheid en efficiënt organiseren.	(Doelmatigheids)onderzoek.	Met de quickscan naar het organisatievermogen is een eerste stap gezet in het in kaart brengen van de sterke en zwakke punten van de organisatie. We geven in 2023 verder uitvoering aan de verbeterpunten.
	Ontwikkeling Servicepunt71/ bedrijfsvoering bij de gemeente Leiden	De doorontwikkeling van het Servicepunt/bedrijfsvoering bij de gemeente Leiden is in gang gezet. Met ingang van 2023 wordt dit gerealiseerd. Wij blijven de effecten voor Zoeterwoude monitoren en maken gebruik van de bijsturingmomenten.

Toelichting

In 2022 hebben we een medewerkersonderzoek gehouden. In dit medewerkersonderzoek is naar voren gekomen dat de werkdruk bij de gemeente hoog is, maar dat de werknemers ook de gemeente ervaren als een fijne werkgever. We zijn op basis van het onderzoek World-class Workplace geworden. Daarmee behoren we tot de club werkgevers die bovengemiddeld scoren op werkgeverschap. Dat willen we zo houden. Daarom zetten we voor het komende jaar in op de zachte kant van het werkgeverschap, zoals een gezellige werkomgeving, een goede sfeer en onderling contact tussen medewerkers.

Vanwege de coronacrisis hebben we de afgelopen jaren weinig tot niet op kantoor kunnen werken. Wel is de organisatie uitgebreid met nieuwe medewerkers, die voornamelijk vanachter hun beeldscherm kennis hebben gemaakt met het team en de organisatie. Om het teamgevoel verder te versterken zetten we komend jaar in op het organiseren van extra teambuilding via leuke activiteiten en activiteiten voor de ontwikkeling van de medewerkers.

In 2023 gaat er ook wat veranderen rondom de dienstverlening naar de organisatie toe. De organisatie Servicepunt71 wordt opgeheven. Hiervoor in de plaats komt een centrumregeling met de gemeente Leiden. Deze centrumregeling gaat dezelfde taken vervullen als het Servicepunt71. Voor de gemeente vraagt dit wel extra aandacht in het kader van accounthouderschap richting de nieuwe regeling. Hier zullen we het komend jaar extra op inzetten, zodat de dienstverlening en bedrijfsvoering naar onze medewerkers minimaal hetzelfde blijft en zelfs beter wordt.

Budgetten Algemene Dienst

De budgetten van de Algemene Dienst worden beschreven in programma overhead en daarna doorberekend naar de producten waaraan zij worden besteed. Binnen het team zijn er diverse budgetten die door wet- en regelgeving of door inflatie op dit moment niet meer toereikend zijn. Onder andere het onderhoud aan het spoor

via Prorail en de onderhoudsbudgetten van de werf en contributies op het gebied van de dienstvoertuigen nemen toe in kosten.

4A.1 Personeel

Op het gebied van personeel blijven we inzetten op aantrekkelijk werkgeverschap van de gemeente. De verbeterpunten uit het medewerkersonderzoek 2022 nemen we mee in de diverse ontwikkelingen.

Formatie

Organisatieonderdeel	Formatie per 01-01-2022	Formatie per 01-01-2023
College	3,00	2,80
Griffie	1,28	1,33
Totaal aantal fte bestuur	4,28	4,13
Gemeentesecretaris	1,00	1,00
Controller	1,00	1,00
Concernstaf	6,92	8,39
Ruimtelijke Ontwikkeling	24,01	25,58
Beheer en bedrijfsvoering - <i>Waarvan Algemene Dienst</i>	30,03 14,00	31,19 14,00
Samenleving - <i>Waarvan Zwembad</i>	20,35 1,98	20,63 1,98
Totaal aantal fte organisatie	83,31	87,79
Totaal fte Bestuur en organisatie	87,59	91,92

Formatiewijzigingen naar aanleiding van de Staat van Zoeterwoude

In de Staat van Zoeterwoude zijn diverse formatiewijzigingen door de raad vastgesteld. Deze zijn grotendeels verwerkt en de recente formatie in fte is ook in de bovenstaande tabel terug te vinden. Mogelijk vinden er nog (kleine) verschuivinge in het beeld per 01-01-2023 plaats op basis van de definitieve verwerking van de formatieplaatsen.

4A.2 Huisvesting

Op het gebied van huisvesting zijn op dit moment geen grote nieuwe projecten voorzien. Binnen dit onderdeel houden we continue aandacht voor de werkplek en de bijbehorende voorzieningen. We doen dit door middel van onderhoud en, waar mogelijk, verbetering. Specifiek aandachtspunt binnen dit onderdeel is het faciliteren van hybride werken. Hierin volgen wij de landelijke richtlijnen en werken wij samen met de regiogemeenten.

Diverse lopende projecten werken mogelijk door in in 2023

Het gaat dan om de verbouwing van de gemeentewerf en het inrichten van de raadzaal met onder andere AV-middelen. Deze zijn bij de raad al bekend. Voor de verbouwing van de gemeentewerf is de planvorming in 2022 gereed. Over de raadzaal volgt een afzonderlijk raadsvoorstel met daarin de kosten van de noodzakelijke voorzieningen. De toiletgroepen van het gemeentehuis zijn bij de laatste grote verbouwing niet meegenomen. In 2023 kijken we naar modernisering ervan.

Per 1 januari 2023 komt er een verbod op wegwerpbekers

Dit zijn kantoorbenodigheden die vallen onder huisvesting. Voor invoering van dit verbod investeren wij in een meer duurzame oplossing voor het gebruik van bekens.

4A.3 ICT

Vanaf 1 januari 2023 wordt de bedrijfsvoering (en dus ICT) van onder andere de gemeente Zoeterwoude overgedragen van Servicepunt71 naar de gemeente Leiden. Met deze wijziging van de samenwerking borgen de regionale gemeenten de kwaliteit en continuïteit van de bedrijfsvoering.

Binnen de ICT is aandacht voor het vergroten van de kwaliteit en het verminderen van de kwetsbaarheid van de organisatie. Op dit gebied ontwikkelen wij, samen met de regiogemeenten, diverse digitale middelen door. We doen dit in aansluiting op de behoefte van de organisatie.

4A.4 Uitbesteding bedrijfsvoering

In dit onderdeel hebben we kort aandacht voor de uitbesteding van onze bedrijfsvoering aan andere partijen. In de paragraaf Bedrijfsvoering is een uitgebreidere omschrijving opgenomen van de concrete ontwikkelingen op dit gebied.

Doorontwikkeling Servicepunt71

De doorontwikkeling van het Servicepunt71 richting een centrumregeling is onderzocht. In de komende jaren wordt gekozen voor het overdragen van de bedrijfsvoeringsorganisatie aan de gemeente Leiden. Hierbij nemen de andere gemeenten middels dienstverleningsovereenkomsten de nodige bedrijfsvoering af van de vernieuwde regeling. Uitgangspunt van deze ontwikkelingen is het overdragen van de bedrijfsvoering 'as is', zonder meerkosten en met verdere verbetering van de kwaliteit.

4A Kengetallen en Financieel overzicht

Kengetallen/beleidsindicatoren

	2020	2021	2022	Begroting 2023
Verplichte set beleidsindicatoren				
Formatie ¹	8,98	9,00	8,32	9,09
Bezetting ¹	8,10	7,85	7,23	7,54
Apparaatskosten ²	€ 847	€ 879	€ 821	€ 1.078
Externe inhuur ³	16,2%	22,4%	11,8%	6,9%
Overhead ⁴	21,3%	17,3%	18,5%	20,3%

¹ fte per 1.000 inwoners

² Kosten per inwoner

³ Percentage van totale loonsom incl. externen

⁴ Overheadkosten als percentage van de totale lasten

Financieel overzicht Overhead

Programma bedragen x € 1.000,-	L/B	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Meerjarenraming		
					2024	2025	2026
4A.1 Personeel	Lasten	2.248	2.349	2.655	2.629	2.651	2.651
	Baten	-65	-66	-40	-9	-9	-9
Saldo		2.184	2.282	2.615	2.620	2.642	2.642
4A.2 Huisvesting	Lasten	241	233	224	216	212	209
	Baten	-8	-10	-10	-10	-10	-10
Saldo		233	222	214	206	201	199
4A.3 ICT	Lasten	132	298	302	346	357	367
	Baten	-2	0	0	0	0	0
Saldo		129	298	302	346	357	367
4A.4 Bedrijfsvoering	Lasten	2.417	2.535	2.182	2.151	2.147	2.147
	Baten	0	-1	-1	-1	-1	-1
Saldo		2.417	2.535	2.181	2.151	2.146	2.146
Totaal	Lasten	5.038	5.414	5.363	5.343	5.366	5.374
Totaal	Baten	-75	-77	-51	-20	-20	-20
TOTAAL SALDO VAN BATEN EN LASTEN		4.962	5.337	5.312	5.322	5.346	5.354
Totaal	Toevoeging	0	0	0	0	0	0
Totaal	Onttrekking	0	0	0	0	0	0
TOTAAL MUTATIE IN RESERVES		0	0	0	0	0	0
Begrotingstotaal	Lasten/ Toev.	5.038	5.414	5.363	5.343	5.366	5.374
Begrotingstotaal	Baten/ Onttr.	-75	-77	-51	-20	-20	-20
GERAAMD RESULTAAT		4.962	5.337	5.312	5.322	5.346	5.354

Financiële toelichting

Voor de budgetten van de Algemene Dienst vragen we een totale verhoging van € 13.000 aan. Het merendeel van deze verhoging zit in de onderhoudskosten. Dit gaat om circa €10.000. Deze kosten vallen binnen programma Overhead. De investeringen voor de Algemene Dienst staan opgenomen in programma Algemene Dekkingsmiddelen.

De kosten voor personeel nemen toe ten opzichte van de vorige jaarrekening. Dit is het gevolg van het opnemen van nieuwe formatie, zoals besloten in de Staat van Zoeterwoude.

2.1.5 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

Portefeuillehouder wethouder H.P. Olthof

Omschrijving van het programma

Het programma Algemene Dekkingsmiddelen en Onvoorzien geeft inzicht in het beleid en de ontwikkelingen over inkomsten en opbrengsten voor de realisatie van het gewenste gemeentelijke voorzieningenniveau.

5A Algemene dekkingsmiddelen

5A.1 Belastingen

We laten de lasten van inwoners niet meer stijgen dan strikt noodzakelijk

De doelstelling van het belastingbeleid van de gemeente is er steeds op gericht de lasten van inwoners niet meer te laten stijgen dan strikt noodzakelijk is om het voorzieningenniveau in de gemeente in stand te houden. Daarom verhogen wij de opbrengsten uit belastingen met 3% ten opzichte van de raming van 2022. Daarnaast houden wij rekening met de groei van het aantal woningen in de gemeente. Hierdoor nemen de totale opbrengsten in euro's toe. Procentueel blijft de verhoging beperkt tot de genoemde 3%.

Wet Onroerende Zaken (WOZ)

De uitvoering van de wet WOZ is uitbesteed aan de Belastingssamenwerking Gouwe-Rijnland (BSGR). Dit samenwerkingsverband voert voor 11 gemeenten en het hoogheemraadschap Holland Rijnland de heffing en invordering van de lokale en waterschapsbelastingen uit. Verder beoordeelt de landelijke Waarderingskamer de kwaliteit van de waardering van WOZ-objecten en de uitvoering van de wet WOZ binnen de gemeente. Voor Zoeterwoude is het algemene oordeel over 2021 "Goed". Dat betekent dat de kwaliteit van de taxaties van goede kwaliteit is en het werkproces van de WOZ op alle onderdelen aan de kwaliteitseisen voldoet. Dat is niet alleen belangrijk voor onze eigen heffingen. De Belastingdienst en het Waterschap maken ook gebruik van de WOZ-waarde. Daarnaast bepaalt het voor een deel de hoogte van de huur van woningen.

De BSGR hanteert sinds 2020 een kostprijsmodel dat is gebaseerd op het aantal handelingen per belastingsoort. Hierdoor is er beter zicht op de kosten van de belastingprocessen. De begroting 2023 van de BSGR laat zien dat de kosten voor het waarderen van de WOZ-objecten € 122.900 bedraagt en voor het opleggen en innen van alle aanslagen € 57.100.

Onroerende zaakbelasting (OZB)

De opbrengst uit OZB is een algemeen dekkingsmiddel voor de gemeente en ter vrije bestemming van de raad. Met de inkomsten uit OZB dekken we in 2023 ongeveer 20% van de kosten van de gemeente.

Voor de raming inkomsten uit OZB gaan wij uit van een opbrengstenstijging van 3% in 2023 ten opzichte van de raming van 2022. Het raadsbesluit om de OZB-opbrengsten voor niet-woningen in 2023 met 1,25% te laten stijgen is meegenomen. Dat geldt ook voor de groei van het aantal woningen met 2,26% ten opzichte van het aantal woningen in 2022. Door de verwachte groei van de woningen ziet de woningvoorraad er de komende jaren als volgt uit:

Ontwikkeling woningvoorraad	2022	2023	2024	2025	vanaf 2026
Aantal woningen per 1-1	3.936	4.025	4.225	4.761	4.771
Groei gedurende het jaar	89	200	536	10	10
Groei in %	4,23%	4,37%	13,72%	1,92%	0%

Meer woningen betekent hogere inkomsten uit OZB. Het betekent ook hogere kosten vanwege uitbreiding van het voorzieningenniveau. Op basis van bovenstaande uitgangspunten zijn de verwachte inkomsten voor de OZB 2023 berekend en in onderstaande tabel opgenomen.

Opbrengst uit OZB	Eigenaren woningen	Eigenaren niet-woningen	Gebruikers niet-woningen
Opbrengstverwachting 2022	€ 2.017.000	€ 1.910.000	€ 853.000
Volume uitbreiding 2022-2023	€ 45.000	€ 14.000	€ 6.000
Basisopbrengsten 2023	€ 2.062.000	€ 1.924.000	€ 860.000
Indexstijging 3%	€ 62.000	€ 58.000	€ 26.000
Raadsbesluit oktober 2019	€ 0	€ 25.000	€ 11.000
Begrote opbrengst 2023	€ 2.124.000	€ 2.007.000	€ 896.000

De komende jaren stijgt de OZB-opbrengst door de verwachte groei van het aantal woningen. In onderstaande tabel is deze groei in beeld gebracht.

Opbrengst uit OZB	2023	2024	2025	2026
Eigenaren woningen	€ 2.124.000	€ 2.249.000	€ 2.585.000	€ 2.591.000
Eigenaren niet-woningen	€ 2.007.000	€ 2.022.000	€ 2.037.000	€ 2.052.000
Gebruikers niet-woningen	€ 896.000	€ 903.000	€ 910.000	€ 917.000
Totale opbrengst	€ 5.027.000	€ 5.174.000	€ 5.532.000	€ 5.560.000

In december 2022 stelt de raad de tarieven voor 2023 vast aan de hand van de bovenstaande opbrengstraming in de begroting 2023 en de meest recente waardeontwikkeling van het vastgoed. Als de waarde van onroerend goed in het economisch verkeer stijgt, kunnen de tarieven lager worden vastgesteld. Als de waarde daalt, stijgen de tarieven extra om de gewenste opbrengst te realiseren. Daarmee is de waardeontwikkeling van woningen niet van invloed op de inkomsten uit OZB. Wel kan de waardeontwikkeling van onroerend goed in individuele gevallen afwijken van het gemiddelde. Daardoor is het mogelijk dat individuele aanslagen afwijken van de gemiddelde waardedaling of -stijging van alle objecten.

Bedrijven investeringszone (BIZ)

Voor het afgebakende gebied Industrierrein Grote Polder is een BedrijvenInvesteringsZone (BIZ) ingesteld in samenwerking met de Vereniging Grote Polder. Op basis van de WOZ-waarde van de panden in het gebied betalen de ondernemers een opslag op de OZB. De opbrengst van deze heffing betalen wij, na aftrek van de perceptiekosten, in de vorm van een subsidie door aan de Vereniging Grote Polder. Zij verzorgt hiermee het beheer van het bedrijventerrein, zoals onderhoud en veiligheid. De opbrengst wordt jaarlijks geraamd op € 150.000.

5A.2 Financiering

Dividend

De gemeente heeft aandelen in de volgende bedrijven:

Bank Nederlandse Gemeenten

Aandelenbezit: 26.871 van in totaal 55.690.720 aandelen (0,05%).

Verwachte dividenduitkering 2023: € 60.000.

Ontwikkelingen: geen bijzonderheden.

Netwerkbedrijf Alliander

Aandelenbezit: 216.395 van in totaal 136.794.964 (0,16%).

Verwachte dividenduitkering 2023: € 150.000.

Ontwikkelingen: geen bijzonderheden.

Toelichting: In 2021 is de kapitaalstructuur van Alliander versterkt met een obligatielening van € 600 miljoen, waarbij het mogelijk is om op termijn de lening om te zetten in aandelen. Ons aandeel in deze lening bedraagt afgerond evenveel als ons aandelenbezit. Het is 0,16% oftewel € 949.000. Wij ontvangen vanaf 2022 jaarlijks een rentevergoeding over dit bedrag. De rentevergoeding stopt als de lening is omgezet in aandelen. Dan vindt mogelijke een hogere dividenduitkering plaats. Dit is afhankelijk van de jaarlijkse resultaten van Alliander. Door de grote uitdagingen in het kader van de energietransitie is op dit moment onzeker wat de omvang van de dividenduitkering in de toekomst is. Vooralsnog is meerjarig € 150.000 per jaar als dividenduitkering begroot. Dat is gebaseerd op de dividenduitkeringen van de afgelopen paar jaar.

Waterbedrijf Oasen

Aandelenbezit: 9 van in totaal 748 aandelen (0,74%).

Verwachte dividenduitkering 2022: nihil.

Ontwikkelingen: geen bijzonderheden.

Toelichting: De aandeelhouders van Oasen ontvangen geen dividend. Het bedrijf werkt met kostendekkende watertarieven en streeft geen winst na.

Financieringsresultaat

Het financieringsresultaat is het gevolg van de afronding van het renteomslagpercentage. Om de juiste rentekosten aan alle investeringen toe te rekenen delen we het totaal aan te betalen rente in het begrotingsjaar door het financieringstekort in het begrotingsjaar. De uitkomst van die rekensom geeft de omslagrente aan die we vervolgens afronden op 0,1% nauwkeurig. Het verschil dat daardoor ontstaat is het financieringsresultaat. Op begrotingsbasis maken we berekeningen zo nauwkeurig mogelijk. Vanwege de lage marktrente is het renteomslagpercentage voor 2022 bepaald op 0,0%. Door recente wereldwijde ontwikkelingen zien we de marktrente wel oplopen. Vooralsnog geeft dat geen aanleiding om af te wijken van de berekende omslagrente.

5B.3 Algemene uitkering

Algemene uitkering

De algemene uitkering uit het gemeentefonds is geactualiseerd naar de stand van de meicirculaire 2022 van het rijk. Daarnaast zijn alle maatstaven herijkt die invloed hebben op de omvang van de algemene uitkering, zoals het aantal inwoners en woningen dat toeneemt door de groei van de gemeente. Het beeld daarin is positiever dan waar wij in de Staat van Zoeterwoude 2022-2026 mee hebben gerekend. De ontwikkeling van de algemene uitkering is in onderstaande tabel in beeld gebracht.

+ = voordelig	2023	2024	2025	2026
Algemene uitkering in begroting 2023-2026	€ 14.764.000	€ 15.439.000	€ 16.766.000	€ 15.770.000
Specificatie mutaties meicirculaire 2022				
1. Algemene ontwikkeling en groei	547.000	350.000	1.610.000	582.000
2. Verlaging budget Jeugd	-155.000	-226.000	-207.000	-143.000

+ = voordelig	2023	2024	2025	2026
3. Verschuiving specifieke uitkering	-147.000	-147.000	-148.000	-149.000
4. Overige kleine mutaties	32.000	30.000	6.000	5.000
Totaal mutaties meicirculaire 2022	277.000	7.000	1.261.000	295.000

In de raadsinformatiebrief van juni 2022 is de raad geïnformeerd over de ontwikkelingen in de meicirculaire. Hieronder zijn de mutaties kort toegelicht.

Toelichting op mutaties meicirculaire

1. Algemene ontwikkeling en groei	De algemene uitkering stijgt als gevolg van prijsontwikkeling op lonen en prijzen (inflatie). Ook neemt het totale volume van rijksuitgaven toe. Daardoor krijgt de gemeente ook meer budget (trap op-trap af systematiek). Verder zijn het aantal woningen en inwoners herijkt op basis van het werkelijke aantal inwoners per 1 januari 2022 en de verwachte, maar vertraagde, groei van het aantal nieuwe woningen. Dit laatst zorgt met name voor een verschuiving van budget van 2024 naar 2025. In de bovenstaande tabel is hierdoor maar een kleine stijging in 2024 zichtbaar van € 7.000. Daartegenover kan de stelpost groei in 2024 voor een belangrijk deel vrijvallen, waardoor er toch nog aanzienlijk meer budget beschikbaar is. Tot slot is het effect van de herverdeling van het gemeentefonds verwerkt, waardoor er in 2023 een korting van € 7,50 per inwoner is verwerkt. In 2024 is de korting € 22,50 per inwoner en in 2025 en 2026 € 37,50 per inwoner.
2. Verlaging budget Jeugd	In de meicirculaire is er onverwacht minder geld voor Jeugd. Dit heeft waarschijnlijk te maken met het effect van de herverdeling die in deze circulaire is verwerkt. Daardoor zijn maatstaven aangepast en geactualiseerd van peiljaar 2019 naar 2023. Voor 2024 en verder zijn de bedragen daarop naar beneden bijgesteld. Wij hadden nog niet al het geld ingezet in de begroting, dus we verlagen de stelpost Jeugd ook met dezelfde bedragen. We hebben de bedragen opgenomen volgens landelijke richtlijnen van het Rijk en VNG. Hierdoor zijn de toegezegde middelen opgenomen met daarin verwerkt de besparingsopgaven van het Rijk.
3. Specifieke uitkeringen sociaal domein naar algemene uitkering	Vanwege de nieuwe verdeling van het gemeentefonds verschuift het specifieke budget voor Participatie en Voogdij/18+ naar de algemene uitkering. Dit is een budgetneutrale verschuiving tussen de zogeheten integratie-uitkering en de algemene uitkering. In de tabel hierboven is dit apart gepresenteerd, zodat duidelijk is om welke bedrag het gaat. Het bedrag onder 1. Algemene ontwikkeling en groei is verhoogd met hetzelfde bedrag.
4. Overige kleine mutaties	De belangrijkste mutatie is een structurele verhoging van het budget voor BOA's met € 30.000. Dit bedrag is verhoogd, omdat de BOA's de afgelopen jaren steeds meer taken zijn gaan uitvoeren binnen hun bevoegdheid op het gebied van handhaving en veiligheid in de openbare ruimte. Daarnaast gaat het rijk vanaf 2024 uit van een eigen bijdrage voor huishoudelijke hulp zoals opgenomen in het coalitieakkoord. Hierdoor daalt de algemene uitkering vanaf 2024 met ongeveer € 25.000. Verder zijn een aantal kleinere mutaties verwerkt in budgetten voor het sociaal domein voor inburgering (leerbaarheidstoets) en valpreventie voor ouderen.

Stelpost groei van de gemeente

Tegenover de hogere inkomsten vanwege groei van de gemeente in de komende jaren staan ook hogere kosten voor onder andere sociale voorzieningen en maatschappelijke ondersteuning, cultuur en onderhoud. Om die reden is bij de Stelposten een deel van de groei beschikbaar gehouden voor ontwikkelingen in de komende jaren. Deze kan in de komende jaren concreet worden ingevuld voor noodzakelijke uitgaven.

Doordat de woningbouw vertraging oploopt verwachten we in 2024 minder inwoners en daardoor een lagere algemene uitkering dan eerder gedacht. Hierdoor is ook de stelpost groei naar beneden bijgesteld.

Overige ontwikkelingen

In 2026 daalt de algemene uitkering fors met bijna € 1.000.000 ten opzichte van 2025. Deze daling komt doordat het rijk verwacht in 2026 met een nieuwe normeringssystematiek te komen. Hoe deze nieuwe systematiek er precies uit gaat zien is nog niet duidelijk. In ieder geval volgen hier nieuwe financiële verhoudingen uit tussen het rijk en de gemeenten. Vooruitlopend hierop heeft het rijk wel alvast de algemene uitkering verlaagd. Hierdoor zijn wij niet in staat om een meerjarig sluitende begroting te presenteren vanaf 2026. Dit speelt ook bij andere gemeenten.

5B.4 Mutaties reserves

In hoofdstuk 3.2 worden de mutaties in de reserves nader toegelicht.

5B.5 Onvoorzien en overig

Stelposten en onvoorzien

In de begroting is een aantal stelposten opgenomen ter dekking van onvoorziene kosten en verwachte onderuitputting van een aantal specifieke budgetten.

Onvoorzien

In de begroting nemen we standaard een bedrag op voor kosten die bij het opstellen van de begroting niet konden worden voorzien en waarvan uitstel tot een volgende begrotingsjaar niet verantwoord is. De stelpost Onvoorzien baseren we op ongeveer € 5 per inwoner. Vanwege de stijging van het aantal inwoners de komende jaren stijgt ook de stelpost Onvoorzien. In 2023 bedraagt de stelpost € 50.000 en deze stijgt in 2026 naar € 58.000.

Investerings

In het meerjareninvesteringsplan staan alle lopende en toekomstige investeringen met het geplande jaar van uitvoering opgenomen. Op basis van deze planning berekenen wij de verwachte kapitaallasten van deze investeringen. In de praktijk weten wij dat de planning van de uitvoering van de projecten door allerlei oorzaken kan veranderen. Hierdoor zijn projecten later afgerond en starten de kapitaallasten ook later dan gepland. Het budget voor kapitaallasten is daarom elk jaar te ruim ingeschat. Om dit effect tegen te gaan verlagen wij het berekende budget voor kapitaallasten uit het meerjareninvesteringsplan jaarlijks met € 150.000 door een stelpost onderuitputting kapitaallasten op te nemen.

Groei van de gemeente

Zoeterwoude groeit. De komende jaren komen er meer woningen en meer inwoners in onze gemeente. Hierdoor stijgen de inkomsten uit de algemene uitkering van het rijk en uit belastingen. De groei zorgt ook voor extra kosten. De kosten voor het beheer van de openbare ruimte stijgen. Ook de uitgaven in het sociaal domein voor sociale voorzieningen en jeugd stijgen. Op dit moment is nog niet duidelijk wat de omvang van deze extra kosten is, in welk tempo ze stijgen en in welke domeinen extra uitgaven nodig zijn.

Om het geld in relatie tot de groei beschikbaar te houden en op de juiste tijd en plaats in te kunnen zetten, nemen wij een stelpost groei op. In het huidige begrotingsjaar 2023 zijn alle middelen toegekend. De stelpost is alleen vanaf 2024 opgenomen.

Jaar	2024	2025	2026
Stelpost groei	€ 465.000	€ 1.597.000	€ 1.560.000

Stelpost prijsindexatie

Vanwege de huidige, wereldwijde marktkontwikkelingen is in de Staat van Zoeterwoude een stelpost voor prijsindexaties opgenomen. De inflatie is erg hoog en het is onduidelijk op welke manier dit invloed heeft op de prijzen en op welke budgetten dit van toepassing is. In plaats van budgetten die mogelijk een inflatiecorrectie nodig hebben direct te verhogen, kiezen we voor een centraal indexbudget. Hieruit kan de organisatie putten als

een specifiek budget daadwerkelijk een prijsindexatie nodig heeft. De omvang van het indexbudget is gebaseerd op een aanname van prijsindexaties zoals bekend in mei 2022 bij het opstellen van de Staat van Zoeterwoude. Hierbij is met name gekeken naar de onderhoudsbudgetten en vervangingsinvesteringen in de openbare ruimte, omdat deze budgetten het meest onder druk staan van prijsindexaties. De omvang van het indexbudget staat in onderstaande tabel:

Jaar	2023	2024	2025	2026
Stelpost prijsindex	€ 505.000	522.000	€ 541.000	€ 541.000

Wet Modernisering Vennootschapsbelasting (Vpb)

Met ingang van 2016 is de Wet Modernisering Vpb-plicht overheidsondernemingen van toepassing op gemeenten. Gemeenten zijn belastingplichtig voor de Vpb voor zogeheten ondernemingsactiviteiten als deze activiteiten aan de volgende drie criteria voldoen: een duurzame organisatie van kapitaal en arbeid, deelname aan het economisch verkeer en het hebben van een winst oogmerk.

Vanaf 2016 inventariseren wij jaarlijks, met fiscale ondersteuning, welke activiteiten van de gemeente aan deze eisen voldoen. Hieruit bleek dat wij geen activiteiten uitvoeren die hieronder vallen. Over enkele activiteiten is ook overleg gevoerd met de Belastingdienst. Zij hebben onze visie over die activiteiten bevestigd. Wel merken we 1% van de inkomsten op herbruikbare afvalstoffen (metaal, papier, textiel etc) 1% als winst aan. Dat doen we op basis van afspraken tussen de VNG en de belastinginspecteur. Voor Zoeterwoude gaat het om 1% van gemiddeld € 20.000 per jaar, ofwel € 200. Over de winst is 15% vennootschapsbelasting (€ 30) verschuldigd. Dit bedrag ramen we niet apart.

5A Kengetallen en Financieel overzicht

Kengetallen/beleidsindicatoren

	2020	2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Verplichte set beleidsindicatoren				
Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishouden ¹	€ 813	€ 834	€ 982	€ 1.030
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden ¹	€ 824	€ 845	€ 982	€ 1.030
Gemiddelde WOZ-waarde van woningen ²	€ 312.000	€ 324.000	-	-

¹ Bron: COELO, in euro's

² Bron: CBS, in euro's

Financieel overzicht Algemene dekkingsmiddelen

Programma bedragen x € 1.000,-	L/B	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Meerjarenraming		
					2024	2025	2026
5A.1 Belastingen	Lasten	247	247	283	283	283	283
	Baten	-5.312	-4.879	-5.179	-5.325	-5.683	-5.712
Saldo		-5.066	-4.632	-4.896	-5.042	-5.400	-5.428
5A.2 Financiering	Lasten	376	201	187	234	234	234
	Baten	-810	-561	-530	-530	-210	-210
Saldo		-434	-360	-343	-296	24	24
5A.3 Algemene uitkering	Lasten	0	0	0	0	0	0
	Baten	-12.546	-14.340	-14.764	-15.439	-16.766	-15.464
Saldo		-12.546	-14.340	-14.764	-15.439	-16.766	-15.464
5A.5 Onvoorzien en overige	Lasten	1	388	313	879	2.027	2.009
	Baten	-2	-1	-1	-1	-1	-1
Saldo		-1	387	312	877	2.026	2.008
Totaal	Lasten	624	836	784	1.396	2.544	2.526
Totaal	Baten	-18.671	-19.781	-20.474	-21.296	-22.661	-21.387
TOTAAL SALDO VAN BATEN EN LASTEN		-18.047	-18.945	-19.690	-19.900	-20.116	-18.861
RESERVES 5A.4 Mutaties reserves	Toevoeging	674	731	454	454	454	454
	Onttrekking	-2.749	-2.682	-844	-818	-212	-249
Saldo		-2.075	-1.951	-390	-364	242	205
Totaal	Toevoeging	674	731	454	454	454	454
Totaal	Onttrekking	-2.749	-2.682	-844	-818	-212	-249
TOTAAL MUTATIE IN RESERVES		-2.075	-1.951	-390	-364	242	205
Begrotingstotaal	Lasten/ Toev.	1.298	1.567	1.238	1.850	2.998	2.980
Begrotingstotaal	Baten/ Ontr.	-21.420	-22.463	-21.318	-22.114	-22.873	-21.636
GERAAMD RESULTAAT		-20.122	-20.896	-20.080	-20.264	-19.874	-18.656

5A.4 Mutaties reserves bedragen x € 1.000,-		Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Algemene reserve	Toevoeging	337	0	0	0	0	0
	Onttrekking	-1.391	-1.505	-350	-350	0	0
Saldo		-1.054	-1.505	-350	-350	0	0
Reserve huisvesting onderwijs	Toevoeging	0	0	0	0	0	0
	Onttrekking	-21	-62	-39	-81	0	0
Saldo		-21	-62	-39	-81	0	0
Reserve volkshuisvesting	Toevoeging	0	350	0	0	0	0
	Onttrekking	-6	-6	-6	-6	-6	-6
Saldo		-6	344	-6	-6	-6	-6
Res. riolering Dorp Zuid + Zuidbuurtse	Toevoeging	0	0	0	0	0	0
	Onttrekking	-27	-29	-20	0	0	0
Saldo		-26	-29	-20	0	0	0
Reserve Duurzaamheid	Toevoeging	0	0	0	0	0	0
	Onttrekking	-135	-160	-160	0	0	0
Saldo		-135	-160	-160	0	0	0
Reserve Bedrijfsvoering	Toevoeging	0	0	0	0	0	0
	Onttrekking	-288	-123	0	0	0	0
Saldo		-288	-123	0	0	0	0
Reserve SOZZ	Toevoeging	1	1	1	1	1	1
	Onttrekking	-3	-3	-1	-1	-1	-1
Saldo		-3	-2	0	0	0	0
R. Vereveningsfonds gebiedsontwikkeling	Toevoeging	0	0	0	0	0	0
	Onttrekking	-27	-35	0	0	0	0
Saldo		-27	-35	0	0	0	0
R. Compensatie NUON dividend	Toevoeging	0	0	0	0	0	0
	Onttrekking	-100	-115	0	0	0	0
Saldo		-100	-115	0	0	0	0
Reserve Sociaal Domein	Toevoeging	0	0	0	0	0	0
	Onttrekking	-289	-306	-165	-225	-50	-50
Saldo		-289	-306	-165	-225	-50	-50
Res. dekking afschrijving investerings	Toevoeging	0	0	0	0	0	0
	Onttrekking	0	-4	-4	-4	-4	-4
Saldo		0	-4	-4	-4	-4	-4
Reserve Toezicht en Handhaving	Toevoeging	0	0	0	0	0	0
	Onttrekking	0	0	-100	0	0	0
Saldo		0	0	-100	0	0	0
Reserve Energietransitie	Toevoeging	0	0	0	0	0	0

5A.4 Mutaties reserves bedragen x € 1.000,-		Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
	Onttrekking	-64	0	0	0	0	0
Saldo		-64	0	0	0	0	0
Reserve Grote Projecten	Toevoeging	336	380	453	453	453	453
	Onttrekking	0	0	0	0	0	0
Saldo		336	380	453	453	453	453
Res.dekking afschrijv. Bernardusschool	Toevoeging	0	0	0	0	0	0
	Onttrekking	0	0	0	-151	-151	-188
Saldo		0	0	0	-151	-151	-188
Reserve Omgevingswet	Toevoeging	0	0	0	0	0	0
	Onttrekking	-400	-334	0	0	0	0
Saldo		-400	-334	0	0	0	0
5A.4 Mutaties reserves		-2.075	-1.951	-390	-364	242	205

Investerings Algemene dekkingsmiddelen

Jaar van aanvraag krediet	Omschrijving object	Investerings- bedrag	Kapitaallasten		
			2024	2025	2026
2023	Pekel oplosser 2000 2023	7.500	750	750	750
	Pick Up Tuindersdorp	45.000	5.625	5.625	5.625
	Snipperkar tuinders	13.500	1.688	1.688	1.688
	Tractor New Holland	52.000	6.500	6.500	6.500
	Vervanging rioolbus	56.000	7.000	7.000	7.000
Totaal		174.000	21.563	21.563	21.563

Financiële toelichting

In 2023 is het saldo op het programma Algemene Dekkingsmiddelen € 816.000 lager dan in 2022, ondanks dat de opbrengsten stijgen door de hogere algemene uitkering en belastingen met € 724.000. De verlaging komt hoofdzakelijk door mutaties in de reserves en voorzieningen met € 1.561.000. In 2022 waren er incidentele onttrekkingen begroot die in 2023 niet of in mindere mate voorkomen. Dit gaat met name om budgetoverhevelingen, budget voor het programma Energietransitie en de invoering van de Omgevingswet en extra formatiebudget. De overige verschillen ten opzichte van 2022 zijn uitgebreid toegelicht bij de verschillende onderdelen van het programma.

Investerings

Voertuigen algemene dienst (pickup en rioolbus)

In 2023 vervangen wij de huidige pickup voor de tuinders en de rioolbus. We verwachten hier een bedrag van respectievelijk € 45.000 en € 56.000 (in totaal € 101.000) voor nodig te hebben. In de begroting 2022 hadden we deze vervangingen al aangekondigd voor een totaalbedrag van € 87.000, maar door prijsstijgingen is een hoger bedrag nodig.

Pekel oplosser 2023

De huidige pekeloplosser is aan vervanging toe. De verwachte kosten voor de vervanging zijn € 7.500.

Nieuwe tractor 2023

In de begroting 2022 hadden wij ook de vervanging van de tractor in 2023 aangekondigd. Hiervoor was een bedrag van € 39.000 begroot. Door prijsstijgingen verwachten wij nu € 52.000 nodig te hebben.

Investering driezijdige kiepcar (snipperkar)

De driezijdige kiepcar voor het groenbeheer moet worden vervangen in 2023. Voor de vervanging is een bedrag van € 13.500 nodig.

2.2 Paragrafen

In de begroting leggen we in afzonderlijke paragrafen de beleidslijnen vast met betrekking tot relevante beheersmatige aspecten die relaties kunnen hebben met meerdere programma's. De volgende onderwerpen zijn in een paragraaf opgenomen:

1. Lokale heffingen
2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing
3. Onderhoud kapitaalgoederen
4. Financiering
5. Bedrijfsvoering
6. Verbonden Partijen
7. Grondbeleid
8. Handhaving
9. Duurzaamheid

2.2.1 Lokale heffingen

Inleiding

In deze paragraaf geven we inzicht in de lokale belastingen en heffingen. De paragraaf gaat in op de tariefontwikkeling, de opbrengsten, de lokale lastendruk en de kostendekkendheid van afvalstoffenheffing en rioolrecht.

De gemeente Zoeterwoude kent de volgende heffingen en leges:

1. Onroerende-zaakbelastingen (OZB)
2. Rioolrecht
3. Afvalstoffenheffing en reinigingsrecht
4. Precariobelasting
5. Lijkbezorgingrechten
6. Bedrijven Investeringszone (BIZ)
7. Leges

Uitgangspunt voor de lokale heffingen is evenwicht tussen het voorzieningenniveau in de gemeente en de lasten voor de burgers. De afgelopen jaren voerden we een voorzichtig en gezond financieel beleid. Het voorzieningen-niveau hielden we op peil, terwijl de lasten voor de inwoners niet meer dan noodzakelijk stegen. De precariobelasting, lijkbezorgingsrechten en de BIZ hebben geen directe invloed op de lokale woonlasten en lichten we, waar noodzakelijk, toe in het betreffende programma van de begroting.

Het Belasting Samenwerkingsverband Gouwe Rijnland (BSGR) verzorgt de uitvoering van de Wet Waardering Onroerende zaken, de inning van de OZB, de rioolrechten, de afvalstoffenheffing en de BIZ. In de gemeenschappelijke regeling BSGR zijn de belastingtaken samengevoegd van 11 gemeenten en het hoogheemraadschap Holland Rijnland.

1. Onroerende Zaakbelasting (OZB)

De opbrengst van de onroerend zaakbelasting (OZB) is gebaseerd op de inkomsten uit de OZB van vorig jaar verhoogd met een prijsindexatie. In de Staat van Zoeterwoude hebben wij dit percentage prijsindexatie op 3% vastgesteld. De totale OZB opbrengst voor de gemeente stijgt hierdoor in 2023 met 3%.

Daarnaast stijgt de totale OZB opbrengst ook doordat het aantal woningen stijgt. Wij houden in de meerjarenbegroting rekening met de meest actuele woningbouwprognose voor de komende jaren. De uitbreiding van de woningvoorraad ziet er voor de komende jaren als volgt uit:

Jaar	Aantal woningen 1 januari	Toename woningen gedurende het jaar
2022	3.936	89
2023	4.025	200
2024	4.225	536
2025	4.761	10
2026	4.771	10

Volgens de planning komen er van 2021 tot en met 2026 845 woningen bij. Dat heeft een gunstig effect op de opbrengsten uit OZB. De te verwachten opbrengst ramen we voor 2023 als volgt:

	Opbrengst- verwachting 2022	Groei woningen (89 woningen)	Index 2022-2023 (3%)	Begrote opbrengst 2023
Eigenaren woningen	€ 2.017.000	€ 45.000	€ 62.000	€ 2.124.000

In deze berekening is uitgegaan van de inkomsten in 2022 aangevuld met de groei van het aantal woningen en een gemiddelde inflatie van 3%. Meer details, waaronder voor niet-woningen en gebruikers staan in programma 5 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien.

Op basis van de verwachte OZB opbrengst 2023 wordt het bijbehorende tarief voor de OZB belasting door de raad vastgesteld. Omdat het tarief wordt berekend over de WOZ waarden van woningen en niet-woningen binnen onze gemeente is het belangrijk om de meest actuele WOZ waarden te gebruiken.

Daarmee voorkomen wij dat het tarief dat de inwoners betalen meestijgt door hogere huizenprijzen. Andersom voorkomt dit in tijden van dalende huizenprijzen dat inwoners te weinig betalen voor onze voorzieningen. Oftewel de hoogte van de WOZ waarden gebruiken wij niet om het tarief vast te stellen. Wij gebruiken alleen de prijsindexatie en corrigeren voor de groei van het aantal woningen. Het tarief is daarmee zo hoog als nodig om de begrote opbrengst van € 2.124.000 te realiseren voor woningen. Hierdoor vragen wij niet meer belasting van de burger dan nodig is om onze voorzieningen op peil te houden.

In de raadsvergadering van december 2022, als de laatste informatie over de ontwikkeling van de WOZ-waarden van vastgoed beschikbaar is, stelt de raad de daarbij behorende belastingtarieven voor 2023 vast.

2. Rioolrechten

Bij de bepaling van de tarieven Rioolrecht streven wij 100% kostendekkendheid na. Dat wil zeggen dat de opbrengsten uit rioolrecht gelijk zijn aan de kosten voor het instandhouden van het rioolstelsel. Eventuele meef of tegenvallers in de jaarrekening reserveren wij voor toekomstige jaren voor de taak riolering. Op deze manier zorgen wij ervoor dat wij niet meer rioolheffing aan de burger vragen dan wij nodig hebben voor onze kosten.

Bij het bepalen van de jaarlijkse kosten voor riolering houden wij rekening met overheadkosten. De kosten voor de overhead zijn opgenomen in programma Overhead. De overhead berekenen we daarom extracomptabel. Voor de berekening hiervan gebruiken we de volgende methode: de omvang van de taak riolering (exclusief overhead) / omvang van het totaal van de begroting (exclusief overhead) x de overhead.

De lasten en baten van Riolering zijn gebaseerd op de lasten en baten zoals opgenomen in de begroting 2023. De basis hiervoor volgt uit het Integraal Waterketenplan (IWKP) 2018-2023 dat in de raad van december 2018 is vastgesteld door de raad. Daarnaast zijn de afgelopen jaren extra kosten voor onderhoud en investeringen aangevraagd in diverse P&C documenten.

In onderstaande tabel is de berekening opgenomen van de lasten en baten van de taak Riolering en geven we inzicht in de kostendekkenheid. Het dekkingspercentage is 88,0% in 2023 en dat is lager dan het streven van 100% kostendekkendheid. De reden is dat we de klimaatadaptieve maatregelen ten laste van de voorziening brengen. Door de groei van het aantal woningen in de gemeente komen er de komende jaren meer rioolheffingen binnen. Hierdoor zal de kostendekkendheid naar verwachting weer verbeteren.

Lasten en baten taak Riolering	Bedrag
Lasten	
1. Kosten taak riolering, exclusief overheadkosten	€ 1.123.000
2. Overhead	€ 231.000
3. Variabele correctie	€ 0
Lasten taak riolering	€ 1.354.000
Baten	
1. Opbrengst Rioolrecht (gebaseerd op € 260 per aansluiting)	€ 1.159.000
2. Overige inkomsten taak riolering	€ 33.000
Baten taak riolering	€ 1.192.000
Resultaat taak riolering / Onttrekking uit Voorziening Riolering	Nadeel € 162.000
Dekkingspercentage	88,0%

3. Afvalstoffenheffing/Reinigingsrechten

Net als bij de bepaling van de rioolrechten gaan we ook bij de afvalstoffenheffing uit van 100% kostendekkendheid. De overhead rekenen we volgens dezelfde methode toe aan de kosten voor afvalstoffen. In formulevorm: de omvang van de taak reiniging (exclusief overhead) / omvang van het totaal van de begroting (exclusief overhead) x de overhead.

Het bedrag rekenen we als overhead toe aan de kosten voor afvalstoffenheffing. Hiertegenover staat dekking vanuit de tarieven om op 100% kostendekkendheid te komen. Ondanks de verhoging van het tarief afvalstoffenheffing in 2020 zijn de kosten voor de taak Reiniging nog steeds flink hoger dan de baten uit de heffingen. Niet alleen de verwerkingskosten van afvalstromen zijn in prijs gestegen. Er wordt ook meer afval aangeboden. Dit komt ook doordat vanaf 2020 de aparte luierinzameling is gestaakt. Verder wordt karton en papier anders ingezameld, waardoor het aanbieden lastiger is. Dit heeft invloed op de hoeveelheid aangeboden restafval. Hierdoor houden wij voor 2023 ook rekening met hogere verwerkingskosten van afval. Dat heeft effect op de kostendekkenheid.

Uit onderstaande berekening blijkt dat het tekort in 2023 nog steeds aanzienlijk is. Het tekort op de taak reiniging bedraagt in 2023 € 361.000.

Lasten en baten taak Reiniging	Bedrag
Lasten	
1. Lasten taak reiniging, exclusief overheadkosten	€ 1.204.000
2. Overhead	€ 326.000
Lasten taak reiniging	€ 1.530.000
Baten	
1. Opbrengst Afvalstoffenheffing plus Diftar	€ 973.000
2. Overige inkomsten taak reiniging	€ 196.000
Baten taak reiniging	€ 1.169.000
Resultaat taak reiniging	Nadeel € 361.000
Dekkingspercentage	76,4%

Woonlasten

Voor de berekening van de woonlasten 2023 per huishouden houden we de volgende opbrengsten aan:

Soort	Begroting 2023	Aantal aanslagen	gemiddeld per huishouden
OZB eigenaren van woningen	€ 2.124.000	4.025	€ 528
Rioolrechten	€ 1.159.000	4.457	€ 260
Afvalstoffenheffing, reinigingsrechten plus Diftar	€ 973.000	4.025	€ 242
Totaal opbrengsten woonlasten			€ 1.030

De woonlasten komen in 2022 voor een gemiddeld huishouden uit op € 1.030 per huishouden. Als we de woonlasten vergelijken met een aantal omliggende gemeenten dan ziet het overzicht er als volgt uit:

Gemeente ¹	Woonlasten meerpersoons huishoudens
Katwijk	€ 884
Zoetermeer	€ 922
Leidschendam-Voorburg	€ 867
Zoeterwoude	€ 1.030
Leiderdorp	€ 1.132
Leiden	€ 1.172
Oegstgeest	€ 1.244
Voorschoten	€ 1.372
Wassenaar	€ 1.516

¹ Bron: www.coelo.nl. Tarieven gebaseerd op Gem. Woonlasten 2022, voor Zoeterwoude op berekende gemiddelde woonlasten in begroting 2023.

Zoeterwoude neemt in 2023 een middenpositie in de regio. Wij vergelijken ons tarief 2022 in bovenstaande tabel nog met de tarieven 2021 van de andere gemeenten, omdat deze tarieven nog niet bekend zijn op het moment van schrijven van deze begroting. De verwachting is dat de gemiddelde woonlasten in de regio in 2023 toenemen. Hierdoor zal de werkelijke positie van Zoeterwoude zelfs iets lager uitvallen.

7. Leges titel I, II en III

Voor een aantal producten en diensten die we aanbieden brengen we leges in rekening. De opbrengsten uit deze leges mogen niet hoger zijn dan de kosten die wij hiervoor maken. Oftewel ook hier geldt dat we uitgaan van maximaal 100% kostendekkenheid van de legestarieven. De dienstverlening is gesplitst in de volgende drie onderdelen:

1. Titel 1 algemene dienstverlening
Hieronder vallen leges voor onder andere de burgerlijke stand, verstrekkingen uit de Basisregistratie Peronen, reisdocumenten, rijbewijzen.
2. Titel 2 dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning
Onder deze titel vallen alle leges voor omgevingsvergunningen en vooroverleg.
3. Titel 3 Dienstverlening vallend onder Europese Dienstenrichtlijn
Hieronder vallen leges voor onder andere horeca, evenementen en markten.

Voor de kostentoe rekening mogen alleen kosten worden toe gerekend die direct met de dienstverlening samenhangen. Tot de toe te rekenen kosten behoort onder andere:

- Directe loonkosten
- Overheadkosten*
- Directe materiaalkosten
- Perceptiekosten (kosten heffen en invorderen)
- Kosten bezwaar en beroep gericht tegen de belastingheffing of belastinginvordering
- Kosten oninbaarheid
- Kosten kwijtschelding
- BTW kosten
- Voorlichtingskosten, voor zover niet samenhangend met beleidsvoorbereiding en beleidsvaststelling.
- Kosten met betrekking tot handhaving, toezicht en controle mits het hier de eerste controle op het nakomen van vergunningsverlening betreft of specifiek samenhangt met de verleende dienst zoals de milieucontrole bij afvalstoffenheffing

* Definitie overheadkosten volgens de "notitie overhead van de commissie BBV": Overheadkosten zijn de kosten die verhaald mogen worden welke weliswaar niet rechtstreeks samenhangen met de verleende dienst, maar wel in enig verband hiermee staan.

De kosten die niet direct met de dienstverlening samenhangen mogen niet doorberekend worden. Het gaat hierbij om onder meer:

- Kosten voor beleidsvoorbereiding
- Kosten met betrekking tot handhaving, toezicht en controle, tenzij het om de bij toerekenbare kosten genoemde uitzonderingen gaat
- Kosten van inspraak- en bezwaarprocedures, met uitzondering hetgeen bij toerekenbare kosten genoemd wordt

Voor de berekening van de kostendekking is gekeken naar de alle drie onderdelen van de leges. Hierbij geldt dat voor de kostendekking kruissubsidiëring mogelijk is. Dit betekent dat een tarief voor een specifiek product wel boven de 100% uit mag komen, zolang een tarief voor een andere product lager dan 100% is. Door kruissubsidiëring kijk je dus naar de kostendekking van het totaal van alle producten. Er zijn wel uitzonderingen. Binnen de producten voor omgevingsvergunningen mag je wel subsidiëren, maar niet met andere producten daarbuiten. En er is een beperking bij een cluster van samenhangende vergunningen bij Titel 3.

De uitkomst van de berekeningen van titel 1, 2 en 3 voor 2023 staat in onderstaande tabel. Hieruit blijkt dat de gehanteerde tarieven onder de 100% kostendekking blijven.

Kostendekking Titel 1, 2 en 3	Kosten	Opbrengsten	Kostendekking
Kostendekking Titel 1	€ 93.504	€ 64.298	68,76%
Kostendekking Titel 2	€ 153.572	€ 110.579	72,00%
Kostendekking Titel 3	€ 2.690	€ 1.567	58,25%
Kostendekking totale tarieventabel	€ 249.766	€ 176.444	70,64%

2.2.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

Het weerstandsvermogen is de relatie tussen alle risico's waarvoor geen bijzondere maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn op de financiële positie van de gemeente en de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken.

Het weerstandsvermogen wordt uitgedrukt in een verhoudingsgetal Weerstandsvermogen. Die verhouding geeft aan in welke mate de gemeente in staat is om tegenvallers op te vangen zonder directe nadelige effecten voor het voorzieningenniveau of een verhoging van de lasten voor de burger. Een weerstandsvermogen van 100% geeft aan dat de gemeente in staat is om alle risico's die redelijkerwijze onderkend worden aan te kunnen. Meer tegenslag heeft mogelijk een effect op het voorzieningenniveau of de lasten voor de burger. De gemeente Zoeterwoude streeft een minimaal weerstandsratio na van 140% tot 150%.

Weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit wordt onderscheiden in een incidenteel en een structureel deel.

De incidentele weerstandscapaciteit is bedoeld voor risico's die zich eenmalig voordoen, zoals bijvoorbeeld een calamiteit. De weerstand hiertegen bestaat uit de begrotingspost Onvoorzien, de direct beschikbare Algemene reserve, de bestemmingsreserves en eventuele stille reserves (zoals bijvoorbeeld overwaarde op vastgoed of andere waardeverteenwoordigende goederen die niet in de balans zijn opgenomen). De stille reserves zijn niet in beeld gebracht en worden als pro memorie (p.m.) geraamd. Bij de berekening van het weerstandsvermogen spelen zij geen rol.

De structurele weerstandscapaciteit is voor risico's die zich gedurende langere tijd voordoen, zoals bijvoorbeeld een economische crisis. De weerstand hiertegen bestaat vooral uit de mogelijkheid tot toekomstige bezuinigingsmaatregelen en de mogelijkheid om inkomsten uit belasting te verhogen. Het structurele deel is vaak afhankelijk van politieke beleidswijzigingen. Daarom nemen we dit niet mee in de weerstandsberekeningen.

Risicomanagement

Een risico is een mogelijke gebeurtenis met een negatief gevolg voor de organisatie. De gemeente wil risico's die zij loopt zoveel mogelijk beheersen door ze structureel en op systematische wijze te herkennen, te analyseren, te beoordelen en daar waar mogelijk passende beheersmaatregelen te treffen.

Risico's worden beschreven en waar mogelijk wordt de financiële impact ingeschat. Ook wordt een inschatting gemaakt van de kans dat een risico zich ook daadwerkelijk voordoet. Om de risico's in kaart te brengen is een risicoprofiel opgesteld. In onderstaand overzicht zijn de grootste risico's met de hoogste risicodreiging opgenomen.

Belangrijkste financiële risico's

Risico (incl.gevolg)	Kans	Omvang risico	Financieel gevolg	Invloed
Gekwantificeerde risico's				
1. Niet-geïdentificeerde en niet-gekwantificeerde risico's	25%	€ 1.747.500	€ 436.875	28,40%
2. Algemene Uitkering	67%	€ 600.000	€ 402.000	26,13%
3. Voormalige dienstwoning in Landelijk Gebied	10%	€ 1.977.000	€ 197.700	12,85%
4. Verstrekte garantstellingen voor leningen aan diverse instellingen, kunnen niet (volledig) worden afgelost.	10%	€ 1.816.941	€ 181.694	11,81%
5. Kleine organisatie	50%	€ 300.000	€ 150.000	9,75%
6. Nieuw asielbeleid	50%	€ 100.000	€ 50.000	3,25%
7. Extreme weersomstandigheden	50%	€ 100.000	€ 50.000	3,25%
8. Samenwerkingsverbanden	50%	€ 75.000	€ 37.500	2,44%
9. Datalek	10%	€ 200.000	€ 20.000	1,30%
10. Bodemvervuiling	25%	€ 50.000	€ 12.500	0,81%
Niet gekwantificeerde risico's				
11. Effecten coronavirus	p.m.	p.m.	p.m.	
Totaal risico's		€ 6.966.441	€ 1.538.269	100%

Toelichting op de risico's:

1. Niet geïdentificeerde en niet gekwantificeerde risico's

Wij onderkennen het probleem dat het in sommige gevallen erg lastig is om risico's te herkennen. Op basis van die beperking nemen we 7,5% van de omzet op aan onbekende financiële, juridische en projectrisico's. Landelijk zien we een toename aan bezwaarschriften en daaraan gekoppelde financiële claims. Door wereldwijde ontwikkelingen en toegenomen is er onzekerheid over prijsstijgingen. Hierdoor hebben wij de kans dat het risico zich voordoet ook naar boven bijsteld.

2. Algemene Uitkering

Elke gemeente is in hoge mate afhankelijk van de uitkering uit het gemeentefonds. De uitkering is gebaseerd op objectieve maatstaven. Wij kunnen daarop geen invloed uitoefenen. Uit het verleden hebben wij ervaring met soms flinke mutaties die zowel positief als negatief kunnen uitpakken.

In 2026 heeft het Rijk het gemeentefonds alvast verlaagd in afwachting op een nieuwe normeringssystematiek die direct gevolgen heeft voor de financiering van gemeenten. Het is nog niet duidelijk of de nieuwe systematiek zal leiden tot dezelfde opbrengsten als in de oude systematiek. Het is ook onzeker of de invoering al in 2026 plaatsvindt. Op dit moment houden wij de omvang en het financieel gevolg ongewijzigd.

3. Voormalige dienstwoning in Landelijk Gebied

Het gaat hierbij om een zaak waarin de gemeente een toezegging uit 1990 niet is nagekomen om een voormalige dienstwoning met de bestemming Woondoeleinden op te nemen in het toenmalige ontwerpbestemmingsplan Landelijk Gebied. Het gerechtshof heeft medio 2017 een verklaring voor recht gegeven dat de gemeente daarmee onrechtmatig heeft gehandeld jegens de betrokkene. Het hof spreekt zich niet uit over de mate waarin betrokkene de kans is ontnomen op verwezenlijking van zijn plannen en ook niet over de hoogte van de eventuele schade. Voor een uitspraak hierover heeft de wederpartij zich gericht tot de rechtbank in een schadestaatprocedure. De rechtbank heeft uitgesproken dat de gemeente aansprakelijk is voor 60% van de

schade. In januari 2022 heeft de rechtbank uitspraak gedaan over de omvang van de schade en heeft deze vastgesteld op een bedrag van € 333.000 inclusief kosten en wettelijke rente. De tegenpartij is tegen deze uitspraak in hoger beroep te gaan. Aangezien de juridische kosten voor het hoger beroep voor rekening van de gemeente komen blijft er onzekerheid over de omvang van het financiële risico bestaan.

De hoogte van het risico is gebaseerd op de claim van de eisende partij. De claim is maximaal € 3.850.000. Daarvan is de hierboven genoemde 60% € 2.310.000. In 2022 is een bedrag van € 333.000 betaald als schade. Daarmee is de oorspronkelijke claim alvast verlaagd. Het berekende financiële gevolg dient ter dekking van de juridische kosten en gaat er vanuit dat het hoger beroep niet tot een andere schadeclaim leidt dan door de rechtbank is vastgesteld.

4. Garantstelling leningen aan instellingen

De gemeente heeft zich garant gesteld voor leningen die maatschappelijke instellingen zijn aangegaan voor een totaalbedrag van € 1.816.941. In een aantal gevallen is er onderliggende zekerheid in de vorm van een hypotheek. In een beperkt aantal gevallen en voor een gering bedrag is nog sprake van een garantstelling voor woningbezit. Door monitoring beheersen we dit risico.

5. Kleine organisatie

Zoeterwoude is een kleine organisatie. Dat brengt veel kansen met zich mee. Er zijn ook risico's aan verbonden. Deze risico's kunnen extern zijn. Bijvoorbeeld door een faillissement van een bedrijf in de gemeente waardoor een bovengemiddeld beroep wordt gedaan op sociale voorzieningen of een schadeclaim. Voor een grote gemeente zijn deze risico's makkelijker te dragen dan voor een kleine gemeente. Het kan ook gaan om interne risico's. Zoals het niet volledig kunnen doorvoeren van functiescheiding of kwetsbaarheid voor het feit dat een aantal personeelsleden lastig direct te vervangen zijn.

Wij zien ook steeds meer risico in de krappe arbeidsmarkt, waardoor het lastiger is om vacatures in te vullen. Het inhuren van tijdelijke krachten is dan een mogelijkheid, maar zorgt voor extra kosten. Daarnaast blijkt voor sommige vakgebieden het niet meer vanzelfsprekend dat er snel inhuur mogelijk is. Dit zorgt voor een hoger risico voor het in stand houden van ons niveau van dienstverlening, zoals ook uit de uitgevoerde organisatiescan blijkt. Wij stellen daarom het risico bij voor zowel de omvang als de kans dat het risico zich voordoet.

6. Nieuw asielbeleid

De gemeente wordt in toenemende mate geconfronteerd met mogelijke opdrachten voor de opvang van asielzoekers. Als kleine gemeente kost het veel inspanning om een relatief grote groep asielzoekers op te kunnen vangen. Door de landelijke ontwikkelingen is er minder zekerheid op het kunnen sturen op de aantallen asielzoekers. Als gevolg hiervan nemen we een bedrag van € 100.000 als risico voor de kosten van het regelen van opvang met een kans van 50% dat zich dit voor gaat doen.

7. Extreme weersomstandigheden

Door klimaatverandering bestaat er een risico op extremere weersomstandigheden. Hierbij valt op korte termijn met name te denken aan grotere buien en delen van wijken die hierdoor onder water kunnen gaan staan. Dit kan tot schade leiden voor bewoners, maar ook voor openbare voorzieningen. Eventuele schade aan wegen en openbare voorzieningen moeten worden bekostigd uit de gemeentelijke middelen. Voor het openbaar gebied worden de stresstesten geactualiseerd. Hier is een risico-inventarisatie ook onderdeel van. Vooruitlopend op deze inventarisatie hebben we alvast een bedrag van € 100.000 als risico opgenomen.

8. Samenwerkingsverbanden

Zoeterwoude werkt in toenemende mate samen met andere gemeenten en instanties, zoals de gemeenten in de Leidse regio, de centrumregeling Leiden en diverse gemeenschappelijke regelingen. Uit financieel oogpunt en continuering van de dienstverlening betekent samenwerking een vermindering van risico's. Daarentegen kan de gemeente Zoeterwoude geconfronteerd worden met extra bijdragen als de samenwerkingsverbanden waar Zoeterwoude aan deelneemt te maken krijgen met tegenvallers of optredende risico's die niet uit de middelen van die samenwerkingsverbanden kunnen worden opgevangen.

9. Datalekken

Sinds 1 januari 2016 geldt de meldplicht datalekken. Deze meldplicht houdt in dat direct een melding moet worden gedaan bij de Autoriteit Persoonsgegevens zodra een datalek zich voordoet. In sommige gevallen moet het datalek ook gemeld worden aan de betrokkene(n) van wie persoonsgegevens zijn gelekt.

Het is voor de Autoriteit Persoonsgegevens mogelijk een boete op te leggen die fors kan oplopen. In dat geval moet er wel sprake zijn van opzet, nalatigheid of onachtzaam handelen. Wij proberen de kans op datalekken zo klein mogelijk te houden door goede procedures en bewustwording bij medewerkers.

10. Bodemvervuiling

Hoewel dit risico niet groot is, hebben we het voor de volledigheid toch als risico opgenomen. Op dit moment zijn er geen locaties binnen de gemeente bekend waarvoor een verdenking van bodemverontreiniging bestaat. In het verleden zijn er een aantal keer vervuilingbronnen aangetroffen. Daarom vinden wij het niet verantwoord het risico geheel uit te sluiten.

11. Effecten coronavirus

Het coronavirus heeft grote gevolgen gehad voor de samenleving. Corona gaat niet meer weg en is onderdeel geworden van de samenleving. Toch is het nog steeds onzeker hoe het virus zich ontwikkelt en of de invloed beperkt blijft. Als het virus weer oplaait kunnen weer economische effecten optreden waardoor inwoners wederom meer aanspraak moeten doen op bijstand, jeugdzorg of schuldhulpverlening. De vraag is ook of het Rijk dan weer met steunmaatregelen komt die de gemeente moet uitvoeren. In ieder geval zal dit wederom leiden tot meer personele inzet, waarbij de vraag is welke kosten het Rijk vergoed. Om die reden dient het risico van de effecten van het coronavirus hier wel vermeld te blijven.

Benodigde weerstandscapaciteit

Uit bovenstaande blijkt dat het totaal aan risico's uitkomt op een risicobedrag van € 6.966.441. Echter, alle risico's treden nooit allemaal tegelijk op. Hierom is er een zogenaamde 'Monte Carlo simulatie' uitgevoerd. Daarbij worden op basis van het bovenstaande risicoprofiel de uitkomsten van verschillende scenario's berekend. Daaruit blijkt dat wanneer we met 90% zekerheid de risico's willen afdekken er een benodigde weerstandscapaciteit is van € 1.829.817.

Percentage	Bedrag
75%	€ 1.100.629
80%	€ 1.341.178
85%	€ 1.588.185
90%	€ 1.829.817
95%	€ 2.144.335

Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit de reserves, het budget voor onvoorziene lasten en de stille reserves.

Weerstand	Capaciteit 2023	Capaciteit 2024	Capaciteit 2025	Capaciteit 2026
1. Direct beschikbare Algemene reserve	€ 4.537.275	€ 4.187.275	€ 3.837.275	€ 3.837.275
2. Direct beschikbare Bestemmingsreserves	€ 7.924.536	€ 7.489.690	€ 7.254.844	€ 7.194.998
3. Begroting: Onvoorziene lasten	€ 48.200	€ 50.200	€ 58.400	€ 58.400
4. Stille reserves	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Totale weerstandscapaciteit	€ 12.510.011	€ 11.727.165	€ 11.150.519	€ 11.090.673

Toelichting op het beschikbare weerstandsvermogen:

1. Het bedrag in de Algemene reserve is vrij in te zetten in het geval van calamiteiten en wordt dus is het geheel meegenomen in de weerstandscapaciteit.
2. Van de Bestemmingsreserves zijn de reserve Onderwijshuisvesting en de reserve Riolering Dorp verwerkt in een kostprijsberekening. Die zijn daarom niet zomaar te herbestemmen. De reserve ter dekking van kapitaallasten van de Bernardusschool en de reserve Grote Projecten zijn bekleemde gelden voor de kapitaallasten van deze projecten. In geval van nood kunnen deze gelden weliswaar ingezet worden, maar dit veroorzaakt directe tekorten in de programma-exploitatie. Daarom worden deze niet meegenomen in de weerstandscapaciteit. De overige reserves dragen samen bij aan de weerstandscapaciteit.
3. Jaarlijks is een budget beschikbaar voor onvoorziene zaken. Dit is eveneens onderdeel van de weerstandscapaciteit.
4. Stille reserves bestaan uit het verschil tussen de actuele economische waarde van bezittingen van de gemeente en de boekwaarde op de balans. In veel gevallen is de actuele waarde hoger dan de balanswaarde. Bij verkoop kan dus een winst gerealiseerd worden. Op de balans is de hoogte van de stille reserves niet in beeld gebracht omdat de gemeente geen voornemen heeft om winst te realiseren. In de berekening spelen de stille reserves geen andere rol dan pro memorie (p.m.).

Weerstandsvermogen

De weerstandsratio van de gemeente kan nu worden berekend door de beschikbare weerstandscapaciteit te delen door het benodigde weerstandsvermogen. Het is ons beleid de weerstandsratio van de gemeente te houden tussen 1,4 en 1,5. Volgens de berekening komt onze weerstandsratio uit op 6,84. Dat is dus een riant weerstandsvermogen.

Ratio weerstandsvermogen =	Beschikbare weerstandscapaciteit	=	€ 12.510.011	= 6,84
	Benodigde weerstandscapaciteit		€ 1.829.817	

Kengetallen

De kengetallen zijn dwingend voorgeschreven door het ministerie. De getallen beogen de gemeenteraad inzicht te geven in de financiële gesteldheid van de gemeente en om gemeenten onderling beter vergelijkbaar te maken. Het gaat om de volgende kerncijfers:

	Bij begroting ultimo jaar	Normen VNG (%)			Indicatoren Zoeterwoude (%)					
		Voldoende	Matig	Onvoldoende	Rek. 2021	Begr. 2022	Begr. 2023	Mjr. 2024	Mjr. 2025	Mjr. 2026
1a	Netto schuldquote	< 100%	100% - 130%	> 130%	28,7%	54,8%	104,5%	117,8%	110,9%	114,5%
1b	Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	< 100%	100% - 130%	> 130%	24,0%	49,9%	99,5%	113,0%	106,3%	109,7%
2	Solvabiliteitsratio	> 50%	30% - 50%	< 30%	45,2%	42,6%	34,6%	32,7%	33,4%	33,1%
3	Grondexploitatie	Geen norm			-2,1%	-2,2%	-2,4%	-2,3%	-2,2%	-2,3%
4	Structurele exploitatieruimte	> 0,6%	0% - 0,6%	< 0%	1,7%	0,5%	1,5%	2,0%	2,5%	-1,4%
5	Belastingcapaciteit	< 100%	100% - 120%	> 120%	105,4%	114,7%	114,7%	114,7%	114,7%	114,7%

1. Netto schuldquote

Het kengetal 'Netto schuldquote', ook wel bekend als de netto-schuld als aandeel van de inkomsten, geeft aan of een gemeente investeringsruimte heeft of juist op zijn tellen moet passen. Daarnaast zegt het kengetal wat over de flexibiliteit van de begroting. Hoe hoger de schuld, hoe meer vaste lasten er zijn in de vorm van rente en aflossing. Daardoor wordt een begroting minder flexibel. Voor de berekening van de netto-schuldquote delen we de netto-schuld door het totaal van de inkomsten binnen de exploitatie. Ofwel:

(Onderhandse leningen + overige vaste schuld + kortlopende schuld + overlopende passiva -/- langlopende uitzettingen -/- kortlopende vorderingen -/- overlopende activa) / totale baten voor bestemming.

Een netto-schuldquote tot 100% wordt als 'voldoende' gezien. Wij beoordelen de schuldquote van 104,5% in 2022 als 'Matig'. Indien we de correctie van verstrekte leningen toepassen (regel 1b in de tabel), dan is de score 99,5%. Dat is precies 'Voldoende'.

2. Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio geeft de mate aan waarmee gemeentelijke bezittingen zijn betaald met eigen middelen in plaats van geleend geld. Anders gezegd: het aandeel van het eigen vermogen ten opzichte van het totaal vermogen. Hoe hoger de verhouding eigen vermogen ten opzichte van het totale vermogen, hoe beter de financiële positie van de gemeente. Een solvabiliteitsratio lager dan 30% wordt als onvoldoende beoordeeld. Een ratio tussen de 30-50% wordt als matig beoordeeld. Als de ratio boven de 50% ligt, dan wordt de gemeente als voldoende solvabel beoordeeld. In dit laatste geval bestaat meer dan de helft van het vermogen van de gemeente uit eigen vermogen.

In het bedrijfsleven is het kengetal van solvabiliteit van belang voor geldverstrekkers. Het kengetal geeft aan hoe financieel fit een bedrijf is en geeft een aanwijzing of een bedrijf op langere termijn aan alle betalingsverplichtingen en schulden kan voldoen. Dit principe is voor overheidsinstellingen van weinig belang, waardoor het kengetal ook minder waarde heeft. Het geeft wel een beeld hoeveel gemeentelijk bezit is gefinancierd met leningen, waarvan de rentelasten op de begroting drukken.

De conclusie is dat de solvabiliteitsratio van Zoeterwoude met 34,6% in de categorie 'Matig' valt. Toch geeft dit een vertekend beeld. Van onze reserve Nuon (13,4 miljoen euro) hebben wij 7,1 miljoen euro op deposito

bij de BNG staan tegen 4,5% rente. Als dit geld gebruikt was om (goedkopere) leningen af te lossen dan zou dat ongunstig zijn voor de exploitatie (geen inkomsten uit rente), terwijl de solvabiliteitsratio direct zou stijgen. In 2024 ontvangen wij de 7,1 miljoen euro terug uit het deposito en nemen wij dit bedrag mee in onze totale financieringsbehoefte.

3. Grondexploitatie

Het kengetal Grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (boekwaarde van gronden) is ten opzichte van de jaarlijkse baten. Wanneer een gemeente grond tegen de lage prijs van landbouwgrond heeft aangekocht, loopt ze veel minder risico dan wanneer er dure grond is aangekocht en de vraag naar woningen op enig moment stagneert. De ratio wordt berekend door de boekwaarde van in exploitatie genomen gronden en nog niet in exploitatie genomen gronden te delen door de totale baten in de begroting vóór bestemming. Deze norm is door het ministerie bepaald, maar de waarde ervan is gering. Een norm bepalen voor dit kengetal is erg lastig. De boekwaarde van de gronden in bezit zegt namelijk nog niets over de courantheid van de grond (de 'markt') voor woningbouw dan wel m² bedrijventerrein. Maatwerk is hierdoor noodzakelijk. Zo is het ook van belang hoeveel woningen of m² bedrijventerrein zijn gepland, het type, op welke plek en de te verwachten marktvrage. Dit vergt meer onderzoek dan naar voren komt uit het berekende kengetal. De boekwaarde van de gronden geeft wel weer of een gemeente veel van haar middelen heeft gestopt in grondexploitaties. De investeringen dienen namelijk nog wel terugverdiend te worden. Om deze redenen is er geen norm verbonden aan het kengetal grondexploitatie. De ratio van Zoeterwoude is voor de begroting 2021 -2,4%. Belangrijke conclusies zijn hier niet uit te trekken.

4. Structurele exploitatieruimte

Het kengetal Structurele exploitatieruimte geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte binnen de begroting is. Daarvoor berekenen we de structurele baten verminderd met de structurele lasten en delen de uitkomst door de totale baten uit de begroting voor bestemming. Het verkregen ratiogetal geeft aan of de gemeente in staat is om structurele tegenvallers op te vangen, dan wel of er nog ruimte is voor nieuw beleid. Een ratio van kleiner dan 0% geeft aan dat de structurele begrotingsruimte onvoldoende is. Van 0% tot 0,6% is de structurele begrotingsruimte matig en boven de 0,6% wordt de structurele begrotingsruimte als voldoende aangemerkt.

De ratio Structurele exploitatieruimte ligt voor Zoeterwoude op 1,5% en is daarmee onvoldoende. Dit komt omdat door de groei van de gemeente de lasten voor de baten uitlopen. De groei van de gemeente vraagt nu om extra inzet en dus kosten om de groei te kunnen realiseren. De inkomsten vanuit de algemene uitkering en onze belastingopbrengsten nemen pas toe als de nieuwe woningen zijn gerealiseerd en wij onze nieuwe inwoners welkom heten. Hierdoor is de ratio in de komende jaren licht onder de norm. Daarna stijgt de norm weer naar voldoende.

Daarbij is ook van dit kengetal de waarde niet absoluut. Uitgaven kunnen structureel zijn (meerjarig) maar dat wil nog niet zeggen dat de gemeenteraad geen keus heeft om maatregelen te treffen in geval van tegenslagen. In veel gevallen is de raad vrij om uitgaven om te buigen en daarmee de structurele uitgaven te beperken.

5. Belastingcapaciteit

De Belastingcapaciteit is de ruimte die de gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen en wordt berekend aan de hand van de woonlasten. Onder woonlasten verstaan we de som van de OZB, Rioolheffing en Afvalstoffenheffing voor een woning met een gemiddelde WOZ-waarde. Dit kengetal wordt berekend door de totale woonlasten van de huishoudens van Zoeterwoude van 2022 te vergelijken met het landelijk gemiddelde over 2021. Woonlasten onder het landelijk gemiddelde waardeert men als 'voldoende', woonlasten tussen het landelijk gemiddelde en 120% als 'matig' en woonlasten hoger dan 120% als 'onvoldoende'. De ratio voor Zoeterwoude komt in 2022 uit op 114,7% en valt dus in de categorie 'Matig'. Dat betekent dat de woonlasten voor de genoemde heffingen hoger liggen dan het gemiddelde in Nederland.

Onderlinge verhouding

Bij een aantal kengetallen zetten wij vraagtekens bij de praktische waarde voor een organisatie en al helemaal bij de praktische waarde voor een overheidsinstelling. Eén enkel kengetal zegt weinig over hoe de financiële positie beoordeeld kan worden. Zo hoeft een hoge schuld geen nadelig effect te hebben op de financiële positie, maar is dat afhankelijk van hoeveel eigen vermogen en baten er tegenover die schuld staan. Ook een tegenvallende ontwikkeling van de grondprijs hoeft nog geen negatieve invloed te hebben als de structurele exploitatieruimte groot genoeg is, of als over voldoende ruimte in de belastingcapaciteit kan worden beschikt. De kengetallen moeten daarom altijd in samenhang worden bekeken in combinatie met aanvullende analyses van de financiële positie van de gemeente. Alleen gezamenlijk en in hun onderlinge verhouding geven ze een goed beeld van de financiële positie.

De gemeente Zoeterwoude scoort op een aantal onderdelen ruim voldoende en op een aantal onderdelen matig of onvoldoende. In samenhang met de uitstekende weerstandsratio is er op het moment geen aanleiding om verder beleid te voeren gericht op het aanpassen van de financiële positie.

2.2.3 Onderhoud kapitaalgoederen

In deze paragraaf beschrijven we hoe we kapitaalgoederen in gemeentelijk eigendom beheren. Zoals in de 'Financiële verordening Gemeente Zoeterwoude' staat, werken we volgens een actueel beleidskader 'Onderhoud kapitaalgoederen'. Dit beleidskader geeft aan om welke kapitaalgoederen het gaat. Voor de vervangingsinvesteringen verwijzen wij naar de lijst investeringen bij elk programma en de samenvatting in de bijlage.

Doelstelling	Prestatie	Activiteiten 2023
Beheer op orde	Areaal is inzichtelijk.	Beheren en updaten gegevens in beheersysteem.

Beheerplannen

In de eerste helft van 2020 stelden we nieuwe beheerplannen op. Hierbij is ook een samenvatting gemaakt. Deze samenvatting gebruiken we als nieuwe 'Nota onderhoud kapitaalgoederen' en vervangt deze daarin. De nieuwe plannen zijn voor een periode van 2020 - 2023 opgesteld, zodat daarna bij de actualisering aansluiting gezocht kan worden bij het Integrale Waterketenplan.

De beleidskaders van de kapitaalgoederen bevatten per kapitaalgoed:

- de werkzaamheden die in het kader van de instandhouding van het kapitaalgoed moeten worden uitgevoerd;
- besloten onderhoudsniveau;
- de grootte van het areaal;
- de kosten voor de instandhouding van het kapitaalgoed, zoals klein en groot onderhoud;
- vervangingskosten;
- de huidige staat van onderhoud, zoals een technische beoordeling en schouw van de kwaliteit van het kapitaalgoed;
- een scenario voor het onderhoud van kapitaalgoederen.

Er bestaat geen overkoepelend wettelijk kader waarin voor gemeenten alle rechten en plichten met betrekking tot beheer van de leefomgeving zijn vastgelegd. Gemeenten hebben veel lokale keuzevrijheid maar zijn wel gebonden aan onderstaande wettelijke kaders:

- zorgplicht: een veilige openbare ruimte vanuit het Nieuw Burgerlijk Wetboek;
- kapitaalgoederen in de Gemeentewet en het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV);
- Omgevingswet voor integrale ambities per 2022.

Naast de bovenlokale wettelijke kaders en regelgevingen heeft de gemeente Zoeterwoude ook nog eigen beleidskaders voor de openbare ruimte. Op hoofdlijnen kan de gemeentelijke visie en beleidskaders die betrekking hebben op de beheerplannen als volgt beschreven worden:

- schoon;
- heel;
- veilig.

De openbare ruimte in de gemeente Zoeterwoude moet schoon, heel en veilig zijn voor haar inwoners en gebruikers. De gemeente stuurt hier actief op door tijdig en efficiënt beheer- en onderhoudsmaatregelen uit te voeren.

Financieel overzicht Onderhoudsbudget kapitaalgoederen

	Begroting	Meerjarenbegroting		
	2023	2024	2025	2026
A. Wegen 3 Wonen en Ruimte				
Kapitaallasten	280	453	628	654
Jaarlijks onderhoud	204	204	204	204
Groot onderhoud / storting voorziening	221	221	221	221
Totaal	705	878	1052	1079
B. Openbare verlichting 3 Wonen en Ruimte				
Kapitaallasten	38	55	52	60
Jaarlijks onderhoud	47	47	47	47
Groot onderhoud / storting voorziening	0	0	0	0
Totaal	85	102	99	107
C. Civieltechnische kunstwerken 3 Wonen en Ruimte				
Kapitaallasten	224	227	225	198
Jaarlijks onderhoud	122	137	137	137
Groot onderhoud / storting voorziening	0	0	0	0
Totaal	346	364	362	336
D. Verkeersregelinstallatie 3 Wonen en Ruimte				
Kapitaallasten	68	68	68	62
Jaarlijks onderhoud	57	52	57	52
Groot onderhoud / storting voorziening	0	0	0	0
Totaal	125	120	125	114
E. Speelplaatsen 3 Wonen en Ruimte				
Kapitaallasten	29	36	38	41
Jaarlijks onderhoud	40	40	40	40
Groot onderhoud / storting voorziening	0	0	0	0
Totaal	69	76	78	81
F. Waterwegen 3 Wonen en Ruimte				
Kapitaallasten	30	44	53	61
Jaarlijks onderhoud	84	85	91	25
Groot onderhoud / storting voorziening	0	0	0	0
Totaal	113	130	144	87
G. Groen 3 Wonen en Ruimte				
Kapitaallasten	23	29	32	35
Jaarlijks onderhoud	179	179	179	179
Groot onderhoud / storting voorziening	0	0	0	0
Totaal	201	208	211	214
H. Riolering 3 Wonen en Ruimte				
Kapitaallasten	516	594	552	570
Jaarlijks onderhoud	196	210	223	237

	Begroting	Meerjarenbegroting		
	2023	2024	2025	2026
Groot onderhoud / storting voorziening	0	0	0	0
Totaal	712	804	775	807
I. Accommodaties diverse programma's				
Kapitaallasten gebouwen	292	447	471	479
Jaarlijks onderhoud gebouwen	105	147	105	105
Kapitaallasten sportvelden	156	157	157	157
Jaarlijks onderhoud sportvelden	95	95	95	95
Groot onderhoud / storting voorziening	0	0	0	0
Totaal	649	846	828	836

Kerngegevens

Groen en weids		Infrastructuur	
Aantal m ² groen	445.508	Aantal m ² asfaltverharding	261.435
Aantal bomen	5.562	Aantal m ² elementenverharding	237.613
Aantal m ² sportveld (natuurgras/kunstgras)	59.323	Aantal straatnaamborden	758
		Aantal verkeersborden	1.712
Riolering		Aantal zitbanken	102
Lengte druk/vacuüm riool (Km ¹)	32	Aantal civiele kunstwerken	88
Lengte vrijverval riool (Km ¹)	30	Aantal lichtmasten	2.025
Lengte hemelwater riool (Km ¹)	7	Aantal m1 beschoeiing	11.120
Aantal Rioolgemalen	19	Aantal afvalbakken	117
Aantal Druk-Vacuumputten	245		
Aantal Overstortmeters	14		

2.2.4 Financiering

Inleiding

In deze paragraaf zetten we de financieringsfunctie uiteen voor de jaren 2023-2026. Daarbij gaan we in op algemene ontwikkelingen en ontwikkelingen, specifiek voor de gemeente Zoeterwoude. Onder de algemene ontwikkelingen komen de renteontwikkelingen en ontwikkelingen van wet- en regelgeving aan de orde. De ontwikkelingen voor de gemeente Zoeterwoude richten zich in het bijzonder op de renterisiconorm, de kasgeldlimiet en de financiering.

Algemene ontwikkelingen

Renteontwikkelingen

De rente op de geld- en kapitaalmarkt wordt voornamelijk bepaald door het beleid van de Europese Centrale Bank (ECB). Doel van de ECB is prijsstabiliteit: een inflatie van 2% op de middellange termijn. Het laatste jaar is de inflatie enorm gestegen en dus veel hoger dan dit doel. De inflatie is omhooggeschoten door de sterk gestegen energieprijzen, verstoringen in de levering van producten door de coronacrisis én de oorlog in Oekraïne. De vraag is nu dus hoger dan het aanbod en daardoor stijgen veel prijzen. De ECB verwacht dat de inflatie ook op de middellange termijn boven 2% uitkomt. De ECB wil de vraag afremmen met een renteverhoging en heeft daarom de rente in juli en september 2022 verhoogd.

Wij verwachten mede op basis van de renteverwachting van een aantal financiële instellingen dat de markttrentes voor de middellange termijn zullen gaan stijgen.

Hieronder zijn de rentepercentages weergegeven waarmee we hebben gerekend voor de nieuw aan te trekken leningen.

Renteontwikkelingen

Omschrijving	2022	2023	2024	2025	2026
Rente kapitaalmarkt	0,50%	1,50%	2,00%	2,50%	3,00%
Rente geldmarkt	0,00%	0,00%	0,25%	0,50%	0,50%

Ontwikkelingen voor de gemeente Zoeterwoude

In artikel 2 van het Treasurystatuut Zoeterwoude zijn de volgende doelstellingen geformuleerd

- het verzekeren van duurzame toegang tot financiële markten tegen acceptabele condities
- het beschermen van vermogens- en (rente-)resultaten tegen risico's zoals renterisico's, koersrisico's, kredietrisico's en liquiditeitsrisico's
- het minimaliseren van de interne en externe verwerkingskosten bij het beheren van de geldstromen en financiële posities
- het optimaliseren van de renteresultaten binnen de wet Financiering Decentrale Overheden (wet FIDO), respectievelijk de limieten en richtlijnen van dit statuut

De treasuryfunctie dient uitsluitend de publieke taak van de gemeente binnen de wettelijke kaders, zoals de kasgeldlimiet en de renterisiconorm. De ontwikkelingen op de geldmarkt volgen we op de voet. Bij besluiten over transacties op de geld- en kapitaalmarkt, zoals het aantrekken van kasgeldleningen en vaste geldleningen, betrekken we de meest actuele informatie over de ontwikkeling van de rente. Offertes voor het aantrekken van geld zetten we altijd bij meerdere partijen uit, zodat we de meest gunstige aanbieding van dat moment kunnen kiezen.

Risicobeheer

Voor de beheersing van renterisico's zijn twee richtlijnen beschikbaar: de Kasgeldlimiet en de Renterisiconorm. Beiden richtlijnen komen voort uit de Wet FIDO en zijn bedoeld om gemeenten te beschermen tegen plotseling oplopende renteontwikkelingen waardoor de exploitatie in enig jaar onverwacht zwaar belast zou worden.

De kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet geeft aan tot welk bedrag het verantwoord is om de financieringsbehoefte te dekken met kortlopende leningen. Kortlopend geld is in de regel iets goedkoper dan langlopend geld maar geeft minder zekerheid naar de toekomst. Aangetrokken geld met een lange looptijd zorgt voor stabiliteit gedurende de looptijd van de lening. Om die reden is bepaald dat de vlottende schuld (met een looptijd korter dan een jaar) maximaal 8,5% van het begrotingstotaal van dat jaar mag uitmaken. Als deze 8,5% wordt overschreden, dient de schuld te worden geconsolideerd met een langlopende lening.

De kasgeldlimiet ziet er als volgt uit:

Kasgeldlimiet 2021: € 2,0 miljoen

Kasgeldlimiet 2022: € 2,4 miljoen

Kasgeldlimiet 2023: € 2,2 miljoen

De renterisiconorm

Ook de renterisiconorm is een middel om de gevolgen van plotselinge rentestijging te voorkomen. Om te voorkomen dat in enig jaar teveel langlopende leningen moeten worden vervangen door nieuwe leningen tegen een hogere rente, mag jaarlijks niet meer dan 20% van het begrotingstotaal voor herfinanciering in aanmerking komen. In onderstaande tabel is de verwachte ontwikkeling van de renterisiconorm voor de komende jaren weergegeven:

Renterisiconorm

Nr.	Omschrijving	2022	2023	2024	2025	2026
1	Begrotingstotaal	28.018	25.546	26.000	27.041	26.902
2	Wettelijk percentage	20%	20%	20%	20%	20%
3	Renterisiconorm (1x2)	5.604	5.109	5.200	5.408	5.380
4	Renteherzieningen	0	0	0	0	0
5	Aflossingen	2.453	2.354	3.074	3.451	3.603
6	Bedrag waarover renterisico gelopen wordt (4+5)	2.453	2.354	3.074	3.451	3.603
7	Ruimte onder renterisiconorm (3-6)	3.150	2.755	2.126	1.957	1.777

Bedragen x € 1.000

Uit het overzicht blijkt dat de gemeente Zoeterwoude binnen de renterisiconorm blijft.

De leningenportefeuille

Met de exploitatielasten van bestaande en nieuwe leningen houden we in de exploitatiebegroting rekening. De leningportefeuille ziet er naar verwachting als volgt uit:

Verloop leningenportefeuille

Omschrijving	2022	2023	2024	2025	2026
Stand 1 januari	23.394	20.940	32.983	37.453	37.048
Nieuwe leningen	0	14.396	7.544	3.046	3.206
Reguliere aflossingen	2.453	2.354	3.074	3.451	3.603
Stand per 31 december	20.940	32.983	37.453	37.048	36.651
Rentelasten	125	175	222	222	222

Bedragen x € 1.000

Rentemethodiek en renteresultaat

Aan investeringen wordt rente toegerekend volgens de rente-omslag-methode. Het totaal van de netto-rentelasten wordt 'omgeslagen' over de totale boekwaarde van de investeringen. De netto-rentelasten betreffen het totaal van de rentelasten over de langlopende geldleningen, de kortlopende financiering en het eigen vermogen, verminderd met de renteopbrengsten van uitgezet geld. Volgens de voorschriften wordt het renteresultaat gesaldeerd. Dat wil zeggen dat de ontvangen rente in mindering wordt gebracht op de betaalde of toegerekende rente. Een flink deel van het geld dat wij in 2009 ontvingen uit de verkoop van aandelen Nuon is voor 15 jaar tegen 4,5% weggezet. De omslagrente voor 2023 is daarom 0%. Omdat de feitelijke omslagrente zelfs nog lager is (negatief), ontstaat een renteresultaat van € 133.000. Dit zorgt voor een resultaat onder het programma 'Algemene Dekkingsmiddelen'.

Renteresultaat

Renteresultaat			2023
De externe rentelasten	185		
De externe rentebaten	-320		
Saldo rentelasten en rentebaten		-135	
De rente doorberekend aan de grondexploitatie	2		
De rente van projectfinanciering richting het taakveld	0		
De rentebaat van doorverstrekte leningen richting het taakveld	0		
Saldo aan taakvelden toe te rekenen externe rente		2	
Rente over eigen vermogen	-	0	
Rente over voorzieningen	-	0	
Saldo rente over het eigen vermogen en de voorzieningen		0	
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente			-133
Totaal aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)			0
Renteresultaat op het taakveld Treasury (-/- = voordeel)			-133

Bedragen x € 1.000

2.2.5 Bedrijfsvoering

Inleiding

In deze paragraaf geven wij informatie over de stand van zaken, de ontwikkelingen en de beleidsvoornemens over de bedrijfsvoering van de organisatie. Deze paragraaf biedt een beschrijving van de (financiële) ontwikkelingen die we hebben omschreven in het programma Overhead.

De bedrijfsvoering kent over het algemeen twee sporen, soms met enige overlap:

1. De bedrijfsvoeringsontwikkelingen en beleidsvoornemens in het kader van onze eigen ambities en factoren zoals de groei van Zoeterwoude;
2. De regionale bedrijfsvoeringsontwikkelingen en beleidsvoornemens, die we vanaf 1 januari 2023 afnemen van de gemeente Leiden.

1. Bedrijfsvoering op het gemeentehuis

Hoewel een groot deel van de bedrijfsvoering is belegd bij de gemeente Leiden, is Zoeterwoude nog altijd onafhankelijk in het maken van keuzes. Gekozen ambities en beleidsvoornemens door ontwikkelingen hebben gevolgen voor de uitvoering van de taken.

De groei gaat door, het takenpakket breidt zich uit en de druk blijft groot

De gemeente ziet zich onverminderd gesteld staan voor verschillende grote opgaven. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om de Omgevingswet, de klimaatopgave, de energietransitie, de woningopgave en de opvang/huisvesting van vluchtelingen/statushouders.

Het aantal inwoners neemt toe en we zijn aan de slag met veel projecten. We nemen deel aan regionale tafels en er komen nieuwe taken op ons af. Al deze ontwikkelingen vragen veel van de organisatie. Van de ambtenaren wordt een hoge mate van flexibiliteit en beschikbaarheid gevraagd. In de Staat van Zoeterwoude hebben we formatieuitbreiding opgenomen om de druk van op de ambtelijke organisatie te verminderen. Dit als uitwerking van de aanbevelingen van het gehouden medewerkersonderzoek en de quickscan organisatievermogen.

Complexiteit functies neemt toe in een arbeidsmarkt die zeer snel krappert

De vele functiebestanddelen (onderdelen behorend tot de functie en extra taken die belegd moeten worden) maken het moeilijk(er) de juiste personen aan te trekken. We vragen veel en ons functiehuis biedt weinig ruimte qua salarisniveau. Het is een toenemende uitdaging om goede mensen te behouden en nieuwe, breed gekwalificeerde medewerkers te vinden. Een belangrijke pijler in onze personeelsvoorziening is daarom het investeren in vorming, opleiding en groei door het aantrekken van jonge professionals. Daarnaast is onderhoud van ons functiehuis in HR21 belangrijk voor het bieden van een gebalanceerd functiehuis.

Een ontwikkeling die we landelijk zien is een arbeidsmarkt die in zeer snel tempo krappert. Op verschillende vacatures voor (specialistische) functies wordt nauwelijks of soms zelfs niet gesolliciteerd. Zelfs ondanks extra inspanning zoals bijvoorbeeld gerichte wervingscampagnes op social media met behulp van gespecialiseerde bureaus.

We gebruiken Inhuur als (deel)oplossing

De complexiteit leidt vaak tot inhuur van specialisten. Dit doen we naast inhuur voor functies die op de arbeidsmarkt niet te vervullen zijn. Ook is inhuur nodig bij langdurige uitval door onder andere ziekte. We hanteren regelmatig constructies waarin we een jaar een kandidaat inhuren met vervolgens de mogelijkheid tot indienstnemen. Dit alles maakt dat er sprake is van een stijgende post van inhuur en het gebruikmaken van leegstand in de formatie voor het betalen van inhuur.

We gaan door met de inzet van jonge professionals

Door de inzet van jonge professionals kunnen oudere collega's hun kennis overdragen aan de jongere collega. Dit is belangrijk om de continuïteit van kennis te waarborgen en de organisatie klaar te maken voor de toekomst.

Ook willen we jongeren laten kennismaken met het werk van de gemeente om ze zo te interesseren voor de gemeente te komen werken. Daarom hebben we ook een intern netwerk van jong professionals die de directie adviseert over allerlei thema's rondom aantrekkelijk werkgeverschap voor nu en de toekomst.

We voeren de Risico inventarisatie en evaluatie uit (RI&E)

Hoofddlijn uit het RI&E is het opstellen van een actieplan. Vanuit dit actieplan zorgen we voor planmatig opleiden en trainen van de medewerkers algemene dienst. Dat gaat om opleiden en trainen voor hun werkzaamheden en de bijbehorende middelen. Denk aan omgaan met gevaarlijke stoffen, het registreren en de opslag van deze stoffen en een aantal ARBO-gerelateerde opleidingen.

We zijn aan de slag met uitkomststen uit het medewerkersonderzoek

In 2022 hielden we het onderzoek. Het liet zien dat de medewerkers over het algemeen tevreden zijn over de gemeente Zoeterwoude. Op basis van het onderzoek zijn we World-class Workplace geworden. Hiermee behoren we tot de club van werkgevers die bovengemiddeld scoren op werkgeversschap. Dit willen we zo houden. Het onderzoek leverde ook een aantal aandachtspunten op, zoals werkbelasting en werkstress. Hiermee zijn we aan de slag gegaan.

Strategische Personeelsplanning krijgt vorm in een concrete HRM kalender 2022-2023

Op 9 maart 2022 is de gemeente Zoeterwoude gestart met Strategisch Personeelsplanning (SPP), bestaande uit drie bijeenkomsten. In de eerste bijeenkomst bekeken we gezamenlijk de (nabije) toekomst van de organisatie. Daarbij stonden we stil bij relevante ontwikkelingen en uitdagingen. Tijdens de tweede bijeenkomst ging het over de huidige en vooral de toekomstige situatie in combinatie met de personele inventarisatie en analyse ten aanzien van alle medewerkers binnen de gemeente. In de laatste bijeenkomst hebben we de HR-speerpunten, acties en oplossingen bedacht, opgenoemd en zoveel mogelijk geprioriteerd. Deze HR-acties zijn door HRM in één kalender geplaatst waardoor inzichtelijk wordt gemaakt of we de juiste prioritering en volgorde gebruiken en (nog belangrijker) of de planning ook reëel is. De planning is een levend document en kan door zowel interne als externe omstandigheden worden aangepast.

Balans tussen thuiswerken en werken op kantoor

De coronacrisis heeft ook lessen geboden. We werken veel digitaal en onderhouden de juiste balans tussen het werken thuis en het werken op kantoor. 50% thuis en 50% op kantoor is hierbij het uitgangspunt. De digitale mogelijkheden zijn aanwezig en waar nodig breiden we deze ook uit. Veel van de digitale lessen passen we dagelijks toe. We vergaderen digitaal, werken thuis en zijn collega's zijn plaatsafhankelijk goed bereikbaar.

2. Bedrijfsvoering via gemeente Leiden

De gemeente Leiden wordt verantwoordelijk voor de uitvoering van (een groot deel van) de bedrijfsvoering. HRM, ICT, Juridische Zaken, Inkoop & Aanbesteding en Financiën worden hierbij uitgevoerd voor de regiogemeenten. Dit gaat naast de beheers- en adviesvraagstukken ook om innovatie en doorontwikkeling van de bestaande bedrijfsvoering. De afspraken hierover leggen wij vast in zogenaamde dienstverleningsovereenkomsten (DVO's).

Op 1 januari 2023 start de centrumregeling voor bedrijfsvoering binnen de gemeente Leiden

Het Servicepunt71 gaat over in een centrumregeling met de gemeente Leiden. Over deze centrumregeling zullen we in de paragraaf bedrijfsvoering rapporteren. Door de achtergrond van een centrumregeling is de samenwerking op het gebied van de bedrijfsvoering niet meer terug te vinden in de paragraaf Verbonden Partijen.

Voor de centrumregeling zijn met Leiden afspraken gemaakt over de totstandkoming van de budgetten en de verrekening van kosten van de bedrijfsvoering. In deze dienstverleningsovereenkomst is voor de financiering in de transitiefase (eerste twee jaar) over de bijdrage opgenomen dat die kan worden bijgesteld door:

1. Indexering;
2. Overeengekomen wijzigingen in de dienstverlening;
3. Groei of krimp;
4. Wettelijke ontwikkelingen.

Voor het bepalen van de bijdrage op het moment van overgang (1 januari 2023) geldt de afspraak dat de bijdrage aan de centrumgemeente gelijk is aan de bijdrage aan Servicepunt71 op datzelfde moment. Aan de bijdrage aan de centrumgemeente wordt, zoals besloten, nog wel de risico-opslag toegevoegd.

Een aantal ontwikkelingen voor de bijdrage op 1 januari 2023 is al duidelijk. De door Servicepunt71 opgestelde Kaderbrief 2023-2026 bevat de loonindexering, de concept-prijsindexeringen en de tot op dat moment overeengekomen wijzigingen in de dienstverlening. De prijsindexen worden nu definitief bepaald. Dit betekent ook een herberekening van de op te nemen risico-opslag.

Hieronder beschrijven we de ontwikkelingen uit de kaderbrief van de bedrijfsvoeringsorganisatie, de bijstelling van de prijsindexen en de risico-opslag die effect hebben op de bijdrage van Zoeterwoude.

Daarna gaan we in op hoe we omgaan met de overgang van de groei en krimp vanuit dit jaar naar die in het eerste jaar van de centrumregeling. Tot slot staan we kort stil bij het onderwerp wettelijke ontwikkelingen.

Ontwikkeling bijdrage Zoeterwoude

Zoals hierboven al werd opgemerkt, is de door Servicepunt71 opgestelde Kaderbrief 2023-2026 een belangrijke bouwsteen voor de startpositie op 1 januari 2023. Daarin zijn de afgesproken werkwijzen voor de nieuwe centrumregeling al zoveel mogelijk als basis genomen bij het bepalen van het loonindexbedrag, de prijsindexbedragen en de risico-opslag.

De prijsindexpercentages zijn bijgesteld, omdat de voor de berekening benodigde percentages ten tijde van het opstellen van de kaderbrief nog niet beschikbaar waren. Voor de komende kaderbrieven - die rond uiterlijk 30 april verschijnen, waarin de kaders voor de financiering zijn opgenomen, hanteren we steeds deze later gepubliceerde percentages. De prijsindex voor de IV-middelen is ten opzichte van de kaderbrief met 0,2% naar beneden toe bijgesteld van 1,3% naar 1,1%. De prijsindex voor de overige middelen is met 0,8% naar boven toe bijgesteld. Het Centraal Planbureau heeft in maart 2022 de index voor de prijs van de materiële overheidsconsumptie bepaald op 2,3%. In de kaderbrief was nog rekening gehouden met 1,5%.

In de kaderbrief van Servicepunt71 zijn ook de afspraken opgenomen over (verwachte) begrotingswijzigingen, over Bedrijfsvoering in Balans en over het structureel maken van een aantal zogenaamde openeinderegelingen. Met het opnemen van zogenaamde "pm-regels" is bedoeld dat tot en met 31 december van 2022 nog gezamenlijke afspraken gemaakt kunnen worden die de bijdrage voor 2023 beïnvloeden. Deze afspraken worden opgenomen in de tertaalrapportages en decemberwijziging van Servicepunt71.

Als gevolg van het bijstellen van de prijsindex wijzigt ook de risico-opslag. Het is goed om te realiseren dat deze ook nog wijzigt door nog te maken afspraken met effect op de bijdrage van Zoeterwoude.

Groei/krimp

In de dienstverleningsovereenkomst is vastgelegd dat de bijdrage wordt bijgesteld als er sprake is van groei of krimp van het aantal accounts. In het DVO is opgenomen dat de bijdrage wordt bijgesteld met het aantal accounts per 1 maart van het voorgaande jaar. Hierin wordt ook rekening gehouden met verwachte groei of krimp. Het verschil in accounts tussen het lopende en voorgaande jaar wordt gaandeweg het jaar ook verrekend, met peildatum 1 juli.

Voor het bepalen van de bijdrage in 2023 wijken we eenmalig af van deze afspraken. De reden hiervoor is dat de groei in 2022, voor de start van de centrumregeling, nog op de oude wijze wordt verrekend en we dubbele afrekening over deze periode willen voorkomen. De peildatum van de definitieve bijdrage blijft gelijk, op 1 juli 2023.

Voor 2023 geldt het aantal accounts per 31 augustus 2022 als startwaarde voor de groei/krimpberekening van 2023. Op 1 juli 2023 wordt bepaald of er daadwerkelijk sprake is van groei of krimp van de bijdrage van 2023. Dat doen we door een vergelijk te maken tussen het aantal accounts op 1 juli 2023 en 31 augustus 2022. Bij groei wordt de bijdrage met € 15.997 per account verhoogd. Bij krimp wordt de bijdrage met eenzelfde bedrag verminderd. Het aantal accounts op 7 april 2022 bedroeg 119.

Wettelijke ontwikkelingen

Op het gebied van wettelijke ontwikkelingen, maken we onderscheid tussen twee categorieën:

1. Wettelijke ontwikkelingen op het gebied van de bestaande dienstverlening (daarbij valt bijvoorbeeld te denken aan toegenomen eisen vanuit de accountant of aangescherpte eisen vanuit de AVG);
2. Wettelijke ontwikkelingen die kunnen leiden tot nieuwe dienstverlening (daarbij valt bijvoorbeeld te denken aan onderwerpen als de Omgevingswet en de Wet Open Overheid).

Voor het jaar 2023 zien we de onder de tweede categorie genoemde introductie van de Wet open overheid (zie hierboven) en de Omgevingswet als de wettelijke ontwikkelingen met substantiële impact op de bedrijfsvoering. Tot nu toe financieren we met een projectmatige aanpak de voorbereiding van deze wetten. Er zijn nog geen afspraken gemaakt over de structurele bedrijfsvoeringsdienstverlening als gevolg van deze wettelijke ontwikkelingen. Het is nodig dat we hierover komend jaar het gesprek voeren, zodat we deze afspraken alsnog maken.

Op termijn zien we de Warmtewet, de Energiewet en de gewijzigde wet Gemeenschappelijke Regelingen als potentiële ontwikkelingen die kunnen leiden tot structurele extra vraag naar bedrijfsvoeringsdienstverlening. De verwachting is niet dat dit voor 2023 al het geval is. In het komend jaar blijven we in gesprek over wat daar op langere termijn mogelijk gaat spelen.

2.2.6 Verbonden Partijen

Wat is een verbonden partij?

Een verbonden partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft.

We maken hierbij een onderscheid in:

1. Gemeenschappelijke regelingen;
2. Vennootschappen en coöperaties;
3. Stichtingen en verenigingen.

Zoeterwoude heeft geen relaties in de zin van 'Verbonden partijen' die vallen onder coöperaties, verenigingen of overige verbonden partijen. In drie gevallen is er sprake van een verplichte deelname aan een gemeenschappelijke regeling: de Omgevingsdienst West Holland (ODWH), de Veiligheidsregio Hollands Midden (VHRM) en de Regionale Dienst Openbare Gezondheidszorg (RDOG). De overige samenwerkingsverbanden zijn op vrijwillige basis aangegaan.

De Stichting Land van Wijk en Wouden is m.i.v. 01-01-2022 vervallen.

Wij zijn deelnemer in de volgende verbonden partijen:

1. Gemeenschappelijke regelingen

Centrumregeling Bedrijfsvoering Leidse regio			
Vestigingsplaats	Leiden		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling (lichte vorm zonder rechtspersoonlijkheid)		
Doelstelling/publiek belang	Vanaf 1 januari 2012 verzorgde Servicepunt71 de interne bedrijfsvoering van de gemeenten Leiden, Leiderdorp, Oegstgeest en Zoeterwoude. Met ingang van 1 januari 2023 is deze gemeenschappelijke regeling omgezet in de Centrumregeling Bedrijfsvoering Leidse regio. Binnen deze regeling worden producten en diensten op het gebied van ICT, HRM, financiën, juridische zaken en inkoop geleverd.		
Bestuurlijk belang	Vertegenwoordigers bestuur		
Jaarlijkse bijdrage	De deelnemers betalen een jaarlijkse bijdrage op basis van een verdeelpercentage. Het verdeelpercentage is gebaseerd op het aandeel in het totaal van de overgedragen formatie en de overgedragen materiële budgetten.		
Financieel belang	De centrumgemeente is aansprakelijk voor de eventueel ontstane tekorten. Ter dekking van dit risico betalen de afnemende gemeenten een risico-opslag		
Kerncijfers verbonden partij	x € 1.000	1-1-2023	31-12-2023
	Eigen vermogen	n.v.t.	n.v.t.
	Vreemd vermogen	n.v.t.	n.v.t.
	Jaarresultaat		n.v.t.
Risico's	Er zijn geen materiële risico's waarvoor maatregelen getroffen moeten worden.		
Overige informatie	www.servicepunt71.nl		

Holland Rijnland - Programma 1. Bestuur, Dienstverlening en Veiligheid			
Vestigingsplaats	Leiden		
Rechtsvorm	Openbaar lichaam op basis van de Wet Gemeenschappelijke regelingen.		
Doelstelling/Publiek Belang	Holland Rijnland is een samenwerking van vijftien gemeenten in het hart van de Randstad. Deze gemeenten werken vanuit een gezamenlijke strategische visie aan de verdere ontwikkeling van de regio om de kwaliteit van wonen, werken, ondernemen en recreëren voor burgers, bedrijven en instellingen in het gebied te bevorderen.		
Bestuurlijk belang	Vertegenwoordigers in het bestuur van de Gemeenschappelijke regeling. Het Algemeen Bestuur bestaat uit 46 leden, waarvan twee leden afkomstig uit Zoeterwoude, een raadslid en een collegelid. Het Dagelijks Bestuur bestaat uit zeven leden. Het aantal inwoners bepaalt de stemverhouding. Voor elke 10.000 inwoners (afgerond naar boven) wordt een stem uitgebracht, met een minimum van twee stemmen. Het Dagelijks Bestuur wordt aangewezen uit de leden van het Algemeen Bestuur. Uit de drie clusters (Duin- en bollenstreek, Leidse Regio en de Rijnstreek) zijn elk twee leden voorgedragen (naast de voorzitter).		
Jaarlijkse bijdrage	Jaarlijkse bijdrage op basis van aantal inwoners.		
Financieel belang	Deelnemers zijn gezamenlijk aansprakelijk voor ontstane tekorten.		
Kerncijfers verbonden partij	x € 1.000	01-01-2023	31-12-2023 (conceptcijfers)
	Eigen vermogen	3.105	1.668
	Vreemd vermogen	51.622	58.808
	Resultaat		0
Bijzondere risico's	Niet van toepassing.		

Service-organisatie Zorg Holland Rijnland (SOZ) (nieuw) - Programma 2. Samenleving			
Vestigingsplaats	Leiden		
Rechtsvorm	Openbaar lichaam op basis van de Wet Gemeenschappelijke regelingen.		
Doelstelling/Publiek Belang	De regeling behartigt de belangen van de gemeenten op het terrein van uitvoering van gemeentelijke contractering in het kader van de Jeugdwet: (a) Regionale jeugdhulp in het gedwongen kader (b) Gespecialiseerde jeugdhulp.		
Bestuurlijk belang	n.n.b.		
Jaarlijkse bijdrage	n.n.b.		
Financieel belang	De deelnemers zijn gezamenlijk aansprakelijk voor ontstane tekorten.		
Kerncijfers verbonden partij	x € 1.000	01-01-2023	31-12-2023
	Eigen vermogen	n.n.b.	n.n.b.
	Vreemd vermogen	n.n.b.	n.n.b.
	Resultaat		n.n.b.
Bijzondere risico's	Niet van toepassing.		

Veiligheidsregio Hollands Midden - Programma 1. Bestuur, Dienstverlening en Veiligheid			
Vestigingsplaats	Leiden		
Rechtsvorm	Openbaar lichaam op basis van de Wet Gemeenschappelijke regelingen.		
Doelstelling/Publiek Belang	In de Veiligheidsregio Hollands Midden werken hulpverleningsdiensten en gemeenten samen aan de veiligheid en brandbestrijding. Ze bereiden zich voor op rampen en ernstige ongelukken. Daarnaast nemen ze maatregelen om risico's beter te beheersen.		
Bestuurlijk belang	Vertegenwoordigers bestuur. De burgemeesters uit de regio Hollands Midden vormen samen het Algemeen Bestuur van de Veiligheidsregio Hollands Midden. Het Dagelijks Bestuur is samengesteld uit zeven leden en een voorzitter.		
Jaarlijkse bijdrage	Jaarlijkse bijdrage op basis van aantal inwoners.		
Financieel belang	Deelnemers zijn gezamenlijk aansprakelijk voor ontstane tekorten.		
Kerncijfers verbonden partij	x € 1.000	1-1-2023	31-12-2023
	Eigen vermogen	5.473	5.037
	Vreemd vermogen	53.527	73.258
	Resultaat		-
Bijzondere risico's	Niet van toepassing.		

Hecht (voorheen RDOG) - Programma 2. Samenleving			
Vestigingsplaats	Leiden		
Rechtsvorm	Openbaar lichaam op basis van de Wet Gemeenschappelijke regelingen.		
Doelstelling/Publiek Belang	Hecht bewaakt, beschermt en bevordert de gezondheid en het welbevinden van de burgers in de regio Hollands Midden in zowel reguliere als crisissomstandigheden.		
Bestuurlijk belang	Vertegenwoordigers bestuur. Het Algemeen Bestuur bestaat uit 18 portefeuillehouders van de 18 gemeenten in de regio Hollands Midden waarvan een lid namens de gemeente Zoeterwoude. Het Dagelijks Bestuur bestaat uit zeven leden.		
Jaarlijkse bijdrage	Jaarlijkse bijdrage op basis van aantal inwoners en kinderen.		
Financieel belang	Deelnemers zijn gezamenlijk aansprakelijk voor ontstane tekorten.		
Kerncijfers verbonden partij	x € 1.000	1-1-2023	31-12-2023 (conceptcijfers)
	Eigen vermogen	6.580	9.298
	Vreemd vermogen	39.877	72.689
	Resultaat		0
Bijzondere risico's	Niet van toepassing.		

Omgevingsdienst West-Holland - Programma 3. Wonen en Ruimte			
Vestigingsplaats	Leiden		
Rechtsvorm	Openbaar lichaam op basis van de Wet Gemeenschappelijke regelingen.		
Doelstelling/Publiek Belang	De Omgevingsdienst voert op basis van een gemeenschappelijke regeling de milieutaken uit voor de gemeenten Hillegom, Kaag en Braassem, Katwijk, Leiden, Leiderdorp, Lisse, Nieuwkoop, Noordwijk, Oegstgeest, Teylingen, Zoeterwoude en de provincie Zuid Holland. De Omgevingsdienst streeft duurzaamheid, veiligheid en verbetering van de leefomgeving na. Ze geeft milieubeschikkingen af namens de gemeenten, ziet toe op naleving van milieuwetgeving en geeft milieuvastgoedadvies aan gemeenten en andere overheden. De Omgevingsdienst voert onderdelen van het gemeentelijke duurzaamheidsbeleid uit.		
Bestuurlijk belang	Vertegenwoordigers in het bestuur. De stemverhouding wordt jaarlijks vastgesteld door het Algemeen Bestuur en is afhankelijk van gemeentelijke bijdrage versus de totale begroting. Het Dagelijks Bestuur bestaat uit vijf leden. Het Algemeen Bestuur bestaat uit 26 leden waarvan twee bestuursleden namens Zoeterwoude.		
Jaarlijkse bijdrage	De deelnemersbijdragen zijn gebaseerd op de uren en materiele lasten van het Dienstplan 2022, tegen het tarief dat op basis van de indexering in de Kadernota 2023 in het algemeen bestuur is vastgesteld.		
Financieel belang	De deelnemers zijn gezamenlijk aansprakelijk voor ontstane tekorten en door taakstelling veroorzaakte frictiekosten.		
Kerncijfers verbonden partij	x € 1.000	1-1-2023	31-12-2023 (conceptcijfers)
	Eigen vermogen	1.318	2.079
	Vreemd vermogen	7.500	7.500
	Resultaat		-
Bijzondere risico's	Niet van toepassing.		

Belastingsamenwerking Gouwe Rijnland (BSGR) - Programma 5. Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien			
Vestigingsplaats	Leiden		
Rechtsvorm	Openbaar lichaam op basis van de Wet Gemeenschappelijke regelingen.		
Doelstelling/Publiek Belang	De BSGR is een samenwerkingsverband op het gebied van belastingen tussen het Hoogheemraadschap van Rijnland en de gemeenten: Bodegraven-Reeuwijk, Gouda, Katwijk, Leiden, Leiderdorp, Oegstgeest, Voorschoten, Waddinxveen, Wassenaar en Zoeterwoude. De BSGR voert namens de deelnemers de heffing en invordering van lokale belastingen uit. Ook bepaalt de BSGR de hoogte van de WOZ-waarde voor alle onroerende zaken in deze gemeenten.		
Bestuurlijk belang	Het Algemeen Bestuur bestaat uit 11 leden waarvan een lid namens Zoeterwoude. Het Dagelijks Bestuur bestaat uit vier leden.		
Jaarlijkse bijdrage	Jaarlijkse bijdrage volgens een kostprijsmodel.		
Financieel belang	Deelnemers zijn gezamenlijk aansprakelijk voor ontstane tekorten.		
Kerncijfers verbonden partij	x € 1.000	1-1-2023	31-12-2023 (conceptcijfers)
	Eigen vermogen	480	695
	Vreemd vermogen	5.854	5.643
	Resultaat		0
Bijzondere risico's	Niet van toepassing.		

2. Vennootschappen

Ontwikkelingsmaatschappij Meerburg CV en BV - Programma 3. Wonen en Ruimte			
Vestigingsplaats	Zoeterwoude		
Rechtsvorm	Besloten Vennootschap en Commanditaire Vennootschap.		
Doelstelling/Publiek Belang	Ontwikkelingsmaatschappij Meerburg is een participatie van gemeente Zoeterwoude en BNG-Gebiedsontwikkeling (100% dochter van BNG-bank) en verantwoordelijk voor de ontwikkeling van de Meerburgerpolder.		
Bestuurlijk belang	50% Venoot (CV) en 49% aandeelhouder (BV).		
Financieel belang	€ 3.998.000		
Kerncijfers verbonden partij Ontwikkelingsmaatschappij Meerburg BV	x € 1.000	1-1-2023	31-12-2023
	Eigen vermogen	n.n.b.	n.n.b.
	Vreemd vermogen	n.n.b.	n.n.b.
	Jaarresultaat	n.n.b.	n.n.b.
Kerncijfers verbonden partij Ontwikkelingsmaatschappij Meerburg CV	x € 1.000	1-1-2023	31-12-2023
	Eigen vermogen	n.n.b.	n.n.b.
	Vreemd vermogen	n.n.b.	n.n.b.
	Jaarresultaat	n.n.b.	n.n.b.
Bijzondere risico's	Zie de paragraaf Weerstandsvermogen.		

Alliander N.V. - Programma 5. Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien			
Vestigingsplaats	Arnhem		
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap.		
Doelstelling/Publiek Belang	Via energienetwerken zorgt Alliander voor de distributie van gas en elektriciteit in een groot deel van Nederland.		
Bestuurlijk belang	Zoeterwoude is aandeelhouder. Gemeenten hebben geen vertegenwoordiging in het bestuur van Alliander.		
Jaarlijkse bijdrage	Er zijn geen jaarlijkse kosten aan deelname verbonden.		
Financieel belang	De gemeente Zoeterwoude heeft 216.395 aandelen (0,1582%) in Alliander. De balanswaarde is € 74.000.		
Kerncijfers verbonden partij Jaarekening 2021	x € 1.000	1-1-2021	31-12-2021
	Eigen vermogen	4.328.000	4.470.000
	Vreemd vermogen	5.094.000	5.730.000
	Resultaat		242.000
Bijzondere risico's	Niet van toepassing.		

N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) - Programma 5. Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien			
Vestigingsplaats	Den Haag		
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap.		
Doelstelling/Publiek Belang	BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang.		
Bestuurlijk belang	Zoeterwoude is aandeelhouder. Gemeenten hebben geen vertegenwoordiging in het bestuur van BNG.		
Jaarlijkse bijdrage	De gemeente Zoeterwoude heeft 26.871 aandelen oftewel 0,048%. De balanswaarde is € 74.000. Jaarlijks wordt 25% van de winst aan dividend uitgekeerd aan de aandeelhouders.		
Financieel belang	De BNG is een NV. De aandeelhouders zijn niet aansprakelijk voor eventuele tekorten bij de BNG.		
Kerncijfers verbonden partij Jaarrekening 2021	x € 1.000	1-1-2021	31-12-2021
	Eigen vermogen	5.097.000	5.062.000
	Vreemd vermogen	155.262.000	143.995.000
	Resultaat		236.000
Bijzondere risico's	Niet van toepassing.		

Zwethof v.o.f. - Programma 3. Wonen en Ruimte			
Vestigingsplaats	Zoeterwoude		
Rechtsvorm	Vennootschap onder firma.		
Doelstelling/Publiek Belang	Zwethof v.o.f. is een participatie van de gemeente Zoeterwoude en projectontwikkelaar AM en verantwoordelijk voor de ontwikkeling van nieuwbouwproject Zwethof aan de zuidrand van Zoeterwoude-Dorp. De v.o.f. is opgericht op 25 oktober 2017.		
Bestuurlijk belang	De gemeente is voor 50% aandeelhouder.		
Jaarlijkse bijdrage	n.v.t.		
Financieel belang	Het kapitaal van de v.o.f. bedraagt € 200.000, waarin Zoeterwoude voor €100.000 deelneemt.		
Kerncijfers verbonden partij	x € 1.000	1-1-2021	31-12-2021
	Eigen vermogen	1.060	n.n.b.
	Vreemd vermogen	49	n.n.b.
	Resultaat		n.n.b.
Bijzondere risico's	Niet van toepassing.		

Overzicht van de bijdragen aan Verbonden partijen

Verbonden partij (x €1.000)	Bijdrage 2023
Holland Rijnland (inclusief TWO Jeugd)	109
Service-organisatie Zorg Holland Rijnland (SOZ)	n.n.b.
Veiligheidsregio Hollands Midden	707
Belastingsamenwerking Gouwe Rijnland (BSGR)	180
Hecht (voorheen RDOG HM)	606
Omgevingsdienst West-Holland (ODWH)	762
Centrumregeling Bedrijfsvoering Leidse regio (voorheen Servicepunt71)	n.v.t.
Totaal	2.364

2.2.7 Grondbeleid

Doelstelling	Prestatie	Activiteiten 2023
Zorgen voor een open, duidelijk en transparant grondbeleid. De Nota Grondbeleid biedt heldere kaders en uitgangspunten waarbinnen we het grondbeleid in de periode 2023-2026 uitvoeren.	De Nota Grondbeleid stelt tot doel eigen ontwikkelingen zoveel mogelijk te beperken en ontwikkelingen van derden te faciliteren.	Wij faciliteren ontwikkelingen van derden en verhalen onze kosten.
	We verkopen gronden zoveel als mogelijk tegen marktconforme prijzen	
	Het grondbeleid voldoet aan de eisen van het Besluit Begroting Verantwoording en geeft de wijze aan hoe wij met financiële risico's omgaan.	Verlaglegging grondexploitaties en projecten met faciliterend grondbeleid jaarlijks actualiseren en risico's beschrijven en onderbouwen in de paragraaf Weerstandvermogen en risicobeheersing.
	Overheden die winst of structurele overschotten realiseren met activiteiten die concurreren met de markt, krijgen een aanslag vennootschapsbelasting (VPB). Het grondbedrijf behoort tot die activiteiten.	Controle op het effect van de VPB op activiteiten grondbedrijf.
	Het grondbeleid moet in overeenstemming zijn met de nieuwe Omgevingswet en de Aanvullingswet Grondeigendom.	Instrumenten voor kostenverhaal worden uitgewerkt en ingezet in projecten van derden

In 2023 ronden wij onze grondexploitatie af

We ronden de lopende grondexploitatie Bloemenweide Noord af en nemen geen nieuwe grondpositie in, tenzij dit noodzakelijk is voor de beoogde ontwikkeling.

In 2023 gaan wij verder met het faciliteren van ontwikkelingen van derden

We faciliteren ontwikkelingen van derden en verhalen onze kosten op die partijen. We optimaliseren ons kostenverhaal en houden ook hier onze risico's in beeld. We moeten soms onderzoeken voorfinancieren. Hiervoor hebben we een budget voor nieuwe projecten.

In 2023 gaan wij verder met het afstoten van niet-strategisch vastgoed

Voor vastgoedlocaties die niet strategisch (dus niet ten behoeve van een gemeentelijk beleidsdoel) en niet voor een doelgroep bestemd zijn, zetten we actief in op verkoop van deze locaties. Dit leidt tot incidentele opbrengsten die we vaak achteraf pas kunnen verantwoorden. Dit heeft ook financiële consequenties voor structureel geraamde huuropbrengsten en exploitatiekosten in de meerjarenbegroting waar geen dekking voor is. We melden inkomsten of nadelen achteraf.

2.2.8 Handhaving

Handhaven is zorgen dat iedereen de regels voor de fysieke leefomgeving naleeft

Wij handhaven via communicatie en toezicht en met bestuursrechtelijke, privaatrechtelijke en strafrechtelijke middelen. Het verlenen van vergunningen is ook een vorm van preventief toezicht. Met begrijpelijke, goed gemotiveerde vergunningen en duidelijke voorschriften proberen we ervoor te zorgen dat burgers, bedrijven en andere instellingen zich houden aan de regels. Zo kunnen we voorkomen dat we echt moeten handhaven. Handhaven is niet alleen een taak voor gemeentelijke medewerkers zoals toezichthouders en de buitengewoon opsporingsambtenaar (boa). Ook medewerkers van omgevingsdiensten, het Hoogheemraadschap van Rijnland, de politie en de brandweer hebben handhavingstaken.

We handhaven zoveel mogelijk integraal en scheiden handhaving van vergunningverlening

Integraal handhaven betekent dat handhavers, bijvoorbeeld van de gemeente en de omgevingsdienst, samenwerken en afstemmen bij de handhaving. Zij bundelen hun activiteiten zo veel mogelijk. We doen dat met name voor de Omgevingswet (tot 1 januari 2023: de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht of Wabo) en de regels die daarbij horen. Op bestuurlijk niveau hebben we de handhaving in de fysieke leefomgeving gescheiden van de vergunningverlening. Ook in de ambtelijke organisatie houden vergunningverleners zich niet bezig met toezicht en handhaving. En toezichthouders verlenen geen vergunningen. Dat is om iedereen integer (eerlijk en zorgvuldig) en objectief (zonder vooroordeel) te behandelen.

Het handhavingsbeleid staat in ons VTH-beleid 2023-2027

VTH staat voor vergunningverlening, toezicht en handhaving. In het beleidsplan staan onder andere onze doelstellingen en onze prioriteiten (de taken waaraan wij voorrang geven) voor toezicht en handhaving. Ook staat daarin hoe we zorgen voor een goede uitvoering. We hebben een nieuw VTH-beleidsplan opgesteld omdat we vanaf 1 januari 2023 werken volgens de nieuwe Omgevingswet. Elk jaar stellen we een uitvoeringsprogramma vast voor de VTH-taken. We sturen dit naar de raad om er kennis van te nemen.

De kosten van de handhaving bestaan vooral uit de kosten van inzet van medewerkers

De inzet van medewerkers voor handhaving staat in het jaarlijkse uitvoeringsprogramma. De kosten zijn onderdeel van de lasten van de verschillende programma's waarbinnen wij handhaven. Verder hebben we een budget van € 10.000 per jaar voor handhaving. Dat gebruiken we onder andere voor het inhuren van boa's/ toezichthouders met specifieke drank- en horecadeskundigheid, onderzoeken door externe deskundigen, beschermende kleding voor toezichthouders en de boa en voorlichtingsmateriaal.

Met ingang van 2023 krijgen we structureel € 30.000 meer van het rijk voor toezicht en handhaving

Dit geld is voor extra boa-capaciteit. Met ingang van 2023 hogen we de begroting voor toezicht en handhaving/ inzet boa daarom structureel op met € 30.000. We zetten deze middelen in om de handhaving door de boa te verbreden maar vooral om de kwetsbaarheid van het werken met één boa voor 16-24 uur te verminderen. We voeren hierover oriënterende gesprekken met gemeentes in de regio.

We verwachten dat de kosten voor handhaving de komende jaren stijgen

Redenen daarvoor zijn:

- Inwoners, bedrijven en ontwikkelaars bouwen meer in Zoeterwoude dan enkele jaren geleden. Wij moeten daar toezicht op houden. En bij overtredingen moeten we in de regel handhaven.
- Zoeterwoude krijgt meer inwoners. Zij gebruiken de ruimte. Daarbij kunnen zij, bewust of onbewust, regels overtreden. En daarbij kunnen belangen botsen. Bij meer inwoners kunnen we ook meer meldingen, klachten en overtredingen verwachten.
- Mensen worden in het algemeen mondiger. Zij kunnen de weg naar de gemeente (de toezichthouder of de boa) goed vinden.

- De nadruk verschuift van vergunningverlening vooraf naar toezicht en handhaving achteraf, bijvoorbeeld vanwege de Omgevingswet.
- We verwachten dat de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) gelijk met de Omgevingswet gaat gelden. Dan hoeven we tijdens de bouw minder toezicht te houden op het voldoen aan het Bouwbesluit. Dit betekent niet automatisch dat er minder toezichtwerk is. Bepaalde taken en bevoegdheden blijven bij ons.
- De Omgevingswet en de Wkb vragen meer afstemming en een andere manier van werken. Er is meer regie en coördinatie nodig. Medewerkers moeten een brede integrale kennis hebben en nog meer omgevingsbewust en oplossingsgericht zijn. Dat vraagt veel van de organisatie.
- Toezichthouders zijn schaars. Het kost daarom meer moeite en geld om vacatures voor toezichthouders in te vullen.

Doelstellingen	Prestaties	Activiteiten 2023
Het bevorderen van een veilige en leefbare leefomgeving op basis van een actueel VTH-beleidsplan.	1. Wij passen het VTH-beleidsplan aan wanneer nodig en actualiseren het ten minste iedere vier jaar.	Zie het beleidsplan.
	2. In 2022 stellen wij het beleidsplan opnieuw vast, voor 2023-2027.	Zie het beleidsplan.
Het bevorderen van de naleving van de regels op het gebied van de fysieke leefomgeving met een effectieve en efficiënte inzet van middelen.	3. Jaarlijks stellen wij op basis van het beleidsplan een uitvoeringsprogramma op. Daarbij houden wij rekening met onze prioriteiten.	Zie het uitvoeringsprogramma.
	4. Wij zetten de beschikbare capaciteit in voor onderwerpen met de hoogste prioriteit.	Zie het uitvoeringsprogramma.
	5. Jaarlijks doen wij verslag van de uitvoering van de VTH-taken in het vorige jaar en we geven aan of dat volgens het uitvoeringsprogramma was.	Zie het jaarverslag.

Communicatie, toezicht en sancties

Doelstellingen	Prestaties	Activiteiten 2023
De gemeente zet steeds het meest passende bestuursrechtelijke handavingsinstrument in om een overtreding op te heffen.	1. Wij benaderen overtreders eerst mondeling.	Zie het beleidsplan.
	2. Bij niet of onvoldoende reageren zetten wij een volgende fase in het handavingstraject in.	Zie het beleidsplan.
De gemeente vindt het van belang dat er specifiek aandacht is voor taken op het gebied van openbare orde en de drank- en horecawet.	3. Wij hebben een boa aangesteld voor taken op het gebied van openbare orde. Voor drank- en horecatoezicht huren wij specifieke deskundigheid in als dat nodig is.	Zie het beleidsplan en het uitvoeringsprogramma.

Kengetallen

De bereikte resultaten en kengetallen voor toezicht en handhaving staan in het jaarverslag dat wij jaarlijks vaststellen. Dit verslag brengen wij ter kennis van de raad.

2.2.9 Duurzaamheid

We werken aan een duurzame toekomst

Met duurzaamheid beoogt de gemeente een ontwikkeling van Zoeterwoude waar sociale, economische én ecologische belangen met elkaar in evenwicht zijn. We gaan complexe uitdagingen aan om onze ambities op het gebied van duurzaamheid waar te maken. Dit moet resulteren in een ontwikkeling die rekening houdt met de toekomst van volgende generaties, zodat die kunnen wonen, werken en recreëren in een schone en gezonde leefomgeving (water, bodem en lucht).

Zoeterwoude investeerde afgelopen jaren al flink in duurzaamheid

Tegelijkertijd zijn er internationaal en in Nederland belangrijke ontwikkelingen op het gebied van duurzaamheid. Internationaal is in de eerste plaats afgesproken dat de klimaatverandering moet stoppen. Dat betekent dat het gebruik van fossiele brandstoffen die CO₂ in de atmosfeer brengen wordt beëindigd.

De tweede opgave is de noodzakelijke aanpassing aan klimaatverandering. Denk aan de grotere periodes van droogte die optreden en meer en heviger hoosbuien. Meer regenwateropvang en het tegengaan van hittestress combineren we met meer groen en meer biodiversiteit, een ander actueel thema. Zo wordt Zoeterwoude klimaatbestendig en krijgen natuur en ecologie tegelijkertijd meer ruimte. Tenslotte is een derde opgave het toewerken naar een circulaire economie waarin afval grondstof is. Iedereen is het erover eens dat we niet kunnen doorgaan met het produceren van enorme hoeveelheden afval, die uiteindelijk ook de zee bereiken.

Duurzaamheid maakt een integraal onderdeel uit van het beleid en de uitvoering van alle werkvelden

In het **Duurzaamheidsprogramma 2019-2022** zijn de hierboven genoemde opgaven beschreven als drie kerndoelen, te weten: klimaatneutraal, klimaatbestendig en circulair. Het bereiken van deze doelen vereist in hoge mate een integrale aanpak. Samen bestrijken ze een groot aantal thema's en beleidsonderdelen. Daarmee keren activiteiten die duurzame ontwikkeling nastreven steeds meer terug in de verschillende programma's van de begroting.

In 2023 wordt een nieuw Duurzaamheidsprogramma vastgesteld

Afgesproken is dat het gemeentelijk duurzaamheidsbeleid elke vier jaar wordt geactualiseerd. Het huidige Duurzaamheidsprogramma loopt tot en met 2022. In januari 2021 is aan de raad een overzicht aangeboden met de stand van zaken van het programma. In de tweede helft van 2022 wordt opnieuw een overzicht gemaakt. Ook worden nieuwe ontwikkelingen in kaart gebracht. Zoeterwoude blijft ook de komende jaren werken aan de duurzaamheidsagenda maar wel met de ambitie naar schaal en grootte van de gemeente. Daarbij staat toegankelijkheid en betaalbaarheid van duurzaamheid voor alle inwoners en bedrijven in het beleid voorop. Met dit uitgangspunt uit het coalitieakkoord wordt gewerkt aan een geactualiseerd programma dat in 2023 kan worden vastgesteld.

- Klimaatneutraal

Duurzaamheid betekent dat er geen afwenteling plaatsvindt van negatieve milieugevolgen naar toekomstige generaties of elders. Daarvoor is het nodig dat op termijn alleen nog hernieuwbare (en onuitputbare) bronnen van energie gebruikt worden. Dan is uiteindelijk de klimaatverandering een halt toegeroepen, want er komt per saldo geen CO₂ meer vrij bij gebruik van alleen hernieuwbare energiebronnen. Dit heet klimaatmitigatie. Einddoel van Zoeterwoude is een klimaatneutrale gemeente in 2050. Tussendoel voor 2030 is een vermindering van de CO₂ uitstoot met 40% (ten opzichte van 1990).

In 2023 wordt het Programma Energietransitie voortgezet. Onze gemeente geeft daarmee mede vorm aan de Regionale Energie Strategie (RES) van Holland Rijnland. Daarnaast blijven we vanuit de Reserve Duurzaamheid inwoners en bedrijven stimuleren om energie te besparen. De subsidieverordening voor het verduurzamen van woningen wordt vóór 2023 geactualiseerd. Deze activiteiten maken deel uit van *Programma 3A Ontwikkeling Leefomgeving*. Daarnaast zijn activiteiten op het gebied van mobiliteit belangrijk voor het behalen van de

energiedoelstellingen. Mobiliteit is in Holland Rijnland ook opgenomen als onderdeel van de RES. Verduurzaming van mobiliteit is opgenomen onder *Programma 3B Beheer Openbare Ruimte* en is onderdeel van het Verkeer- en vervoersplan.

- Klimaatbestendig

Omdat de klimaatverandering de komende decennia zeker nog voortduurt, moeten we ons daar op voorbereiden en ons omgaan met de omgeving aanpassen. Dat noemen we klimaatadaptatie. Dat betekent meer aandacht voor wateroverlast (hoosbuien), droogte en periodes met voor ons land extreem warm weer. Een klimaatbestendige gemeente is in staat om de negatieve effecten van klimaatverandering op te vangen.

In 2021 is het Beleidsplan Klimaatbestendig Zoeterwoude 2021-2026 vastgesteld. In 2023 wordt verder gewerkt aan de implementatie. In de begroting is dit onderdeel van *Programma 3B Beheer Openbare Ruimte*. Geplande renovaties en herstructureringswerkzaamheden in de openbare ruimte worden klimaatadaptief uitgevoerd. Per project wordt bepaald op welke manier dit wordt ingevuld en wat de financiële consequenties zijn. Daarbij gaan klimaatadaptatiemaatregelen zoveel mogelijk hand-in-hand met het vergroenen van de omgeving en het vergroten van de biodiversiteit. Ook op het gebied van klimaatadaptatie stimuleert de gemeente met subsidie een aantal maatregelen aan de individuele woning. Daarnaast zijn middelen beschikbaar via de Impulsregeling, onder andere voor maatregelen op Bedrijventerrein Grote Polder.

- Circulair

Het werken aan een circulaire economie is het derde kerndoel. Ook dit is immers essentieel om duurzaamheid (geen afwenteling van negatieve milieu-effecten naar de toekomst of naar elders) inhoud te geven. We onderscheiden circulariteit voor bedrijven (inclusief organisaties) en circulariteit voor bewoners. Het gaat dan om het voorkomen van het ontstaan van afval, hergebruik, recycling en toepassing van hernieuwbare ('biobased') materialen. Ketens en kringlopen van materialen moeten gesloten worden zodat er geen bedrijfsafval en huishoudelijk afval meer bestaat. Immers, afval wordt grondstof.

Een belangrijke bijdrage aan dit kerndoel wordt geleverd via de doelen en activiteiten van *Programma 3B Beheer Openbare Ruimte*. Daarbij heeft circulair inkopen binnen de gemeente steeds meer de aandacht. Vanuit *Programma 3A Ontwikkeling Leefomgeving* wordt in 2023 een aanzet gegeven tot een meer planmatige aanpak, als onderdeel van het geactualiseerde Programma Duurzaamheid.

Ook regionale samenwerking speelt een belangrijke rol

Verduurzaming is onderwerp van veel vormen van regionale samenwerking. De strategie voor de energietransitie is in 2021 regionaal vastgelegd in de RES Holland Rijnland. In 2023 vindt een actualisatie plaats in de vorm van de RES 2.0.

Jaarlijks levert de gemeente een financiële bijdrage aan Holland Rijnland voor de uitvoering van het regionale Energie Akkoord en het werk aan de RES dat daaruit is voortgevloeid. De Omgevingsdienst West-Holland voert onze subsidieregelingen uit, waarbij de voorlichting wordt verzorgd door het Duurzaam Bouwloket. Dit is onderdeel van het jaarlijkse werkplan van de Omgevingsdienst en de subsidies worden gedekt vanuit de Reserve Duurzaamheid. De Omgevingsdienst West-Holland levert ook een aandeel aan het werk voor de RES. De gemeenten van de Leidse regio plus Katwijk zijn in 2021 een samenwerking aangegaan die ten behoeve van de warmtetransitie de (regionale) inzet van collectieve bronnen moet gaan realiseren.

Voor het uitvoeren van klimaatadaptatiemaatregelen hebben de gemeenten binnen het gebied van Holland Rijnland een subsidie van het rijk gekregen via de Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021-2027.

Aan circulaire economie wordt aandacht besteed binnen Economie071. Momenteel loopt een project dat zich vooral richt op de bouwsector.

Van beleid tot programma

Doelstellingen	Prestaties	Activiteiten 2023
<p>Het bevorderen van de duurzame economische en ruimtelijke ontwikkeling in Zoeterwoude op basis van een actuele agenda en een uitvoeringsprogramma voor duurzaamheid.</p>	<p>1. Het duurzaamheidsbeleid wordt elke vier jaar geactualiseerd.</p>	<p>De laatste actualisatie vond plaats in 2018. Begin 2023 wordt een geactualiseerd programma vastgesteld.</p>
	<p>2. Jaarlijks meten we de voortgang aan de hand van het duurzaamheidsprogramma.</p>	<p>Eind 2022 wordt een overzicht gemaakt van de stand van zaken. Dit dient mede als input voor het nieuwe Duurzaamheidsprogramma. Ook de resultaten van de subsidieregeling verduurzamen woningen worden gerapporteerd en de regeling wordt geactualiseerd.</p>
	<p>3. We zetten de beschikbare capaciteit in voor onderwerpen met de hoogste prioriteit. Enerzijds initiatieven uit de samenleving en anderzijds regionale opgaven vanuit de Regionale Energiestrategie (RES) Holland Rijnland. Voor de eigen organisatie: verduurzaming van eigen gebouwen en duurzame inkoop (uitvoering Manifest MVI).</p>	<p>In 2023 wordt verder uitvoering gegeven aan de lopende projecten. Daarnaast worden de speerpunten 'Circulaire economie' en 'Duurzame mobiliteit' onderzocht en uitgewerkt. Indien kansrijk en haalbaar komen hier plannen van aanpak voor richting raad. In 2023 wordt regionaal gewerkt aan de RES 2.0.</p>

2.2.10 Open en Toegankelijke Overheidsinformatie

Wet open overheid (Woo)

De Wet open overheid (Woo) is op 1 mei 2022 in werking getreden. Het is de opvolger van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) en beoogt een meer transparante overheid. In een tijdspanne van acht jaar verplicht de Woo gemeenten om de informatiehuishouding op orde te brengen en de digitale overheidsinformatie duurzaam toegankelijk te maken en te houden. Ook geldt een inspanningsverplichting om zoveel mogelijk aanvullende informatie openbaar te maken.

De komende jaren worden stapsgewijs elf verschillende informatiecategorieën verplicht voor publicatie. Een aantal van deze categorieën wordt nu al openbaar gemaakt, anderen nog niet. Informatie categorieën die op dit moment nog niet openbaar worden gemaakt, maar straks volgens de Woo wel zijn: Wob/Woo-verzoeken, convenanten, onderzoeken, klachten en beschikkingen.

Regionaal is een projectgroep genaamd Open & Toegankelijkheid Overheidsinformatie opgesteld die zich naast de Woo ook bezig houdt met de Wet elektronische publicaties (Wep) en Besluit digitale toegankelijkheid overheid (BDTO).

Wet elektronische publicaties (Wep)

Het doel van de Wep is om burgers digitaal volledig te informeren over besluiten die impact hebben op hun leefomgeving. Per 1 juli 2021 moesten alle op dat moment geldende beleidsregels samengevoegd zijn aangeboden. Daarnaast moeten per 1 januari 2023 documenten die ter inzage liggen zowel fysiek als digitaal in te zien zijn.

Besluit digitale toegankelijkheid overheid (BDTO)

De BDTO heeft als doel digitale informatie en diensten even bruikbaar te maken voor mensen met een functiebeperking als voor mensen zonder functiebeperking. Overheidsinstanties zijn bij wet verplicht om alle websites van de organisatie, websites waar de organisatie aan meebetaalt of mede opdrachtgever voor is, toegankelijk te maken. Op termijn geldt deze verplichting ook voor digitale documenten die online gepubliceerd worden, voor mobiele apps en voor intranet.

Gemeente Leiden neemt hier samen met Servicepunt71 het voortouw in. Vanaf 1 januari 2023 vallen deze samen onder de nieuwe centrumregeling voor bedrijfsvoering. Het uitgangspunt is om regionaal de implementatie voor te bereiden en minimaal per gemeente aan de wettelijke verplichtingen te voldoen.

Bovenop de wettelijke verplichtingen kan de gemeenteraad een ambitieniveau vaststellen (basis, basisplus en/of inspanningsscenario). Het ambitieniveau bepaalt wanneer we sneller aan de slag willen met specifieke wettelijke verplichtingen, welke extra informatie actief openbaar moet worden gemaakt en hoe deze digitaal toegankelijk aan de burger beschikbaar wordt gesteld. De financiële consequenties zijn afhankelijk van het gekozen ambitieniveau. De planning is dat hier in 2023 een voorstel voor volgt richting de gemeenteraad.

Voor de uitvoering van de Woo heeft de gemeente middelen gekregen vanuit het rijk. De inhuur van externen en andere benodigde kosten ten behoeve van het regionale project betalen alle gemeenten samen. Dat doen we op basis van de huidige verdeelsleutel binnen de samenwerking. Het project Open en Toegankelijke Overheidsinformatie is een veelomvattend en langlopend traject. Het vraagt commitment van bestuur en organisatie.

3 Financiële begroting

3.1 Overzicht van baten en lasten

Algemeen

De voorliggende programmabegroting 2023-2026 is actueel. Met zorg heeft een afweging plaatsgevonden tussen:

- de lokale lasten voor de burgers en het voorzieningenniveau in de gemeente;
- de relatie tussen de risico's en het gewenste weerstandsvermogen;
- het leveren van een substantiële bijdrage aan plaatselijke en regionale ruimtelijke projecten;
- het leveren van substantiële bijdragen aan plaatselijke activiteiten en initiatieven;
- het wel of niet uitvoeren van taken in relatie tot de beschikbare personele capaciteit.

Overzicht baten en lasten per programma

In het onderstaande overzicht geven we de lasten en baten voor 2023-2026 weer, alsmede de stortingen en onttrekkingen aan de reserves. Ter vergelijking zijn de realisatiecijfers 2021 en de begroting 2022 na wijziging toegevoegd. Een toelichting op de cijfers vindt u terug onder de diverse programma's en in het onderdeel reserves.

Programma bedragen x € 1.000,-	L/B	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Meerjarenraming		
					2024	2025	2026
1 Bestuur, dienstverlening en veiligheid	Lasten	2.111	2.159	2.256	2.234	2.237	2.237
	Baten	-273	-63	-63	-91	-91	-91
Saldo		1.838	2.096	2.193	2.144	2.147	2.147
2 Samenleving	Lasten	8.111	8.703	8.296	8.382	8.124	8.044
	Baten	-1.488	-1.255	-1.281	-1.241	-1.231	-1.231
Saldo		6.624	7.448	7.015	7.141	6.893	6.813
3 Wonen en Ruimte	Lasten	11.404	10.175	8.393	8.191	8.315	8.267
	Baten	-6.406	-4.069	-2.870	-3.122	-3.099	-3.161
Saldo		4.998	6.106	5.523	5.069	5.216	5.106
4 Overhead	Lasten	5.038	5.414	5.363	5.343	5.366	5.374
	Baten	-75	-77	-51	-20	-20	-20
Saldo		4.962	5.337	5.312	5.322	5.346	5.354
5 Algemene dekkingsmiddelen	Lasten	624	836	784	1.396	2.544	2.526
	Baten	-18.671	-19.781	-20.474	-21.296	-22.661	-21.387
Saldo		-18.047	-18.945	-19.690	-19.900	-20.116	-18.861
Totaal	Lasten	27.288	27.287	25.092	25.546	26.587	26.448
Totaal	Baten	-26.912	-25.245	-24.739	-25.770	-27.101	-25.890
TOTAAL SALDO VAN BATEN EN LASTEN		376	2.042	353	-224	-515	558
RESERVES 5 Algemene dekkingsmiddelen	Toevoeging	674	731	454	454	454	454
	Onttrekking	-2.749	-2.682	-844	-818	-212	-249
Saldo		-2.075	-1.951	-390	-364	242	205
Totaal	Toevoeging	674	731	454	454	454	454
Totaal	Onttrekking	-2.749	-2.682	-844	-818	-212	-249
TOTAAL MUTATIE IN RESERVES		-2.075	-1.951	-390	-364	242	205
Begrotingstotaal	Lasten/ Toev.	27.962	28.018	25.546	26.000	27.041	26.902
Begrotingstotaal	Baten/ Ontr.	-29.661	-27.927	-25.583	-26.588	-27.313	-26.139
GERAAMD RESULTAAT		-1.699	91	-37	-587	-272	764

3.1.1 Grondslagen voor de begroting

Voor het opstellen van deze begroting gingen wij uit van een aantal keuzes en aannames. Hierbij pasten we de onderstaande uitgangspunten toe:

- in de begroting 2023 is uitgegaan van een stijging van de salarissen met 3% ten opzichte van de begrote lonen 2022;
- voor de materiële budgetten is geen prijsindex toegepast. Waar nodig is het budget aangepast aan een concrete raming.

In het onderstaande tabel staat een overzicht van de belangrijkste parameters:

	2023	2024	2025	2026	
Aantal inwoners 1 januari	9.507	10.016	11.352	11.394	
Aantal woningen 1 januari	4.025	4.225	4.761	4.771	
Aantal nieuwe woningen	200	536	10	10	
Aantal te slopen woningen	0	0	0	0	
Aantal niet-woningen	672	672	672	672	
Bespaarde rente over reserves	1,0%	1,0%	1,0%	1,0%	Indien van toepassing
Renteomslag percentage	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	obv renteomslagberekening
Prijsstijging	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	
Prijspeelniveau	2022	2022	2022	2022	Constante prijzen
Accresniveau	2023	2024	2025	2026	Basis uit meicirculaire 2022
Gemeenschappelijke regelingen	2023	2024	2025	2026	Conform begroting van GR
Algemene uitkering	Mei 2022	Mei 2022	Mei 2022	Mei 2022	Basis uit meicirculaire 2022
Formatieomvang	87,79	87,79	87,79	87,79	Begroting 2023
Salarissen, stijging tov voorgaand jaar	3,0%	0,0%	0,0%	0,0%	Prijspeil 2023
Aantal beschikbare uren per fpl	1.819	1.819	1.819	1.819	
Verlof	194	194	194	194	
Ziekte	75	75	75	75	4% ziekteverzuim
Buitengewoon verlof	16	16	16	16	
Overig niet productief	120	120	120	120	
Productieve uren	1.414	1.414	1.414	1.414	
Onvoorzien	€ 50.200	€ 58.400	€ 58.400	€ 58.400	ongeveer € 5 per inwoner

3.1.2 Structureel en reëel evenwicht

1. Structureel en reëel evenwicht

Materieel evenwicht wil zeggen dat de begroting een positief eindsaldo heeft. Naast materieel in evenwicht dient een begroting ook structureel in evenwicht te zijn. Dat wil zeggen dat de structurele baten voldoende zijn om de structurele lasten te dekken. Daarmee is de raad in staat om vast te stellen of sprake is van een structureel en reëel evenwicht in de begroting en de meerjarenraming.

Conclusies

- deze begroting is materieel sluitend voor de begrotingsjaren 2023, 2024 en 2025;
- deze begroting is structureel in evenwicht voor de begrotingsjaren 2023, 2024 en 2025;
- deze begroting is reëel in evenwicht voor alle begrotingsjaren 2023 tot en met 2025.
- deze begroting is structureel niet in evenwicht in begrotingsjaar 2026, vanwege een door het Rijk verwerkte korting op het gemeentefonds (bij alle gemeenten) zonder een duidelijk alternatief voor andere dekkingsmiddelen.

In onderstaande tabel geven we deze conclusies samengevat weer. Het sluitend zijn van de begroting ziet u terug in onderdeel A, Overzicht van baten en lasten. Onder deze tabel lichten we achtereenvolgens het reëel en het structureel evenwicht nader toe.

Reëel evenwicht

Het begrip reëel evenwicht heeft betrekking op het realisme van de ramingen en de motivering daarvan. In deze begroting zijn er geen te realiseren taakstellingen en baseren we alle ramingen op reële verwachtingen. Ook maken we niet of nauwelijks gebruik van stelposten. Wij hebben alleen stelpost voor een reële onderuitputting van kapitaallasten die jaarlijks optreedt vanwege vertragingen in de uitvoering van investeringen. Verder hebben we een stelpost opgenomen vanwege de groei van onze gemeente. Door verschuivingen in de bouw en oplevering van nieuwe woningen verschuift ook de omvang van de algemene uitkering en de bijbehorende extra uitgaven in de meerjarenraming. Dit ongewenste effect op de begroting is met deze stelpost groei opgelost. Tot slot is in deze begroting vanwege de wereldwijde ontwikkelingen en verwachte hoge inflatie een stelpost voor prijsindexaties opgenomen. Wij schatten deze stelposten als realistisch.

Met deze bevindingen stellen we dat de begroting reëel in evenwicht is.

Structureel evenwicht

Van structureel evenwicht is sprake als de structurele lasten worden gedekt door structurele baten. Voor de bepaling van het structureel evenwicht worden alle incidentele baten en lasten en alle mutaties in de reserves, met uitzondering van kapitaalreserves, buiten beschouwing gelaten. Het saldo wat daarna overblijft, is het saldo van structurele lasten en baten.

Uit onderstaande tabel blijkt dat het structurele saldo in de jaren 2023, 2024 en 2025 van deze begroting voordelig is en dat er dus sprake is van structureel evenwicht tot 2026. Vanaf 2023 is er in de formatie al rekening gehouden met de groei van de gemeente de komende jaren. De structurele lasten gaan in dit geval voor de baten uit. De structurele lasten in 2023 en 2024 worden opgevangen door een incidentele onttrekking uit de reserve. Vanaf 2025 worden deze lasten opgevangen door structurele baten.

Tabel A structureel evenwicht

	2023	2024	2025	2026
Resultaat na bestemming	37.093	587.476	272.428	-763.535
Incidentele lasten	771.600	126.000	10.000	-
Incidentele baten	-70.000	-	-	-
Incidentele toevoegingen aan reserves	454.026	454.026	454.026	454.026
Incidentele onttrekkingen aan reserves	-820.576	-662.576	-56.576	-56.576
Structureel saldo van de begroting	372.143	504.926	679.878	-366.085
Structureel evenwicht	Ja	Ja	Ja	Nee

Resultaat na bestemming (incl. reservemutaties)	2023	2024	2025	2026
Incidentele lasten				
Programma				
1 Bestuur, dienstverlening en veiligheid	-	-	-	-
2 Samenleving				
- Tijdelijke huisvestingskosten bijzonder onderwijs	39.000	81.000	-	-
- Sportplek Waterlooppad en Dementievriendelijk maken gemeente	85.000	45.000	10.000	-
3 Wonen en Ruimte		-	-	-
- Implementatie Omgevingswet	160.000	-	-	-
- Duurzaamheidsagenda (subsidieregeling eindigt 2023)	180.000	-	-	-
- Energietransitie (projectbudget)	50.000	-	-	-
- Rijndijk van gas los (projectbudget)	30.000	-	-	-
- Eenmalig budget invest impuls verkeersveiligheid	100.000	-	-	-
- Klimaatadaptieve maatregelen riolering (eindigt in 2023)	100.000	-	-	-
4 Overhead		-	-	-
- Eenmalig budget voor verbeteren archief en informatiebeheer	27.600	-	-	-
Saldo Incidentele lasten	771.600	126.000	10.000	-
Incidentele baten				
Programma				
2 Samenleving		-	-	-
- Eenmalige subsidiebijdrage Sportplek Waterlooppad	-20.000	-	-	-
3 Wonen en Ruimte		-	-	-
- Bijdrage rijk budget invest impuls verkeersveiligheid	-50.000	-	-	-
Saldo incidentele baten	-70.000	-	-	-
Saldo incidentele lasten en baten	701.600	126.000	10.000	-
Incidentele toevoegingen aan de reserves				
Algemene Dekkingsmiddelen	454.026	454.026	454.026	454.026

Resultaat na bestemming (incl. reservemutaties)	2023	2024	2025	2026
Saldo Incidentele toevoegingen aan reserves	454.026	454.026	454.026	454.026
Incidentele onttrekkingen aan de reserves				
Algemene Dekkingsmiddelen	-820.576	-662.576	-56.576	-56.576
Saldo Incidentele onttrekkingen aan reserves	-820.576	-662.576	-56.576	-56.576
	335.050	-82.550	407.450	397.450

Incidentele lasten en baten

Indien bestaand structureel beleid, niet zijnde een tijdelijke geldstroom, binnen de termijn van **drie jaar** een wijziging ondergaat dan worden de daarmee samenhangende lasten of baten in het begrotingsjaar niet als incidenteel aangemerkt.

In bovenstaande tabel is per programma aangegeven welke posten incidenteel van aard zijn. Een toelichting op deze incidentele lasten en baten staat hieronder.

Programma	Toelichting
1. Bestuur en dienstverlening	geen
2. Samenleving	<ul style="list-style-type: none"> ■ door krapte zijn er tijdelijke noodlokalen bij het Avontuur geplaatst. Hierdoor zijn er incidentele lasten voor huur in 2023 en 2024 en het verwijderen van de noodlokalen in 2024 voor in totaal € 39.000 in 2023 en € 81.000 in 2024. ■ Voor de campagne gezonde leefstijl in in 2023 en 2024 incidenteel € 35.000 budget beschikbaar. ■ In het nieuwe woonwijk Verda Vista ontwikkelen we aan het waterlooppad een sport en speelplek. Dit doen we samen met de bewoners. Hiervoor ontvangen wij ook een subsidiebijdrage vanuit de provincie. De eenmalige kosten hiervan bedragen € 40.000 in 2023. In 2023 verwachten wij hiervoor een bijdrage van € 20.000 van de provincie. ■ Voor het dementievriendelijk maken van de gemeente is er incidenteel € 10.000 budget in 2023 t/m 2025.
3. Wonen en Ruimte	<ul style="list-style-type: none"> ■ Voor de implementatie van de Omgevingswet is een incidenteel budget van € 160.000 beschikbaar in 2023. ■ Voor de subsidieregeling van de Duurzaamheidsagenda is in 2023 een budget van € 180.000. Deze subsidieregeling loopt tot en met 2023. ■ Voor het project Energietransitie is in 2023 een projectbudget beschikbaar van € 50.000 en voor het project Rijndijk van gas los € 30.000. ■ Om de verkeersveiligheid een extra impuls te geven is eenmalig een budget beschikbaar gesteld van € 100.000. Hiervoor is ook een rijksbijdrage van € 50.000 opgenomen in 2023. ■ In het Integraal Waterketenplan (IWKP) 2018-2023 is incidenteel budget opgenomen voor klimaatadaptieve maatregelen bij particulieren. In de praktijk is gebleken dat deze maatregelen beter effect hebben als deze onderdeel uitmaken van de rioolvervangings zelf en dan met name de onderlaag onder het wegdek. Als het huidige IWKP in 2023 afloopt, komt deze maatregel niet meer terug.
4. Overhead	<ul style="list-style-type: none"> ■ Er is in 2023 incidenteel projectbudget voor het op orde brengen van het archief- en informatiebeheer. Dit project wordt in 2023 afgerond.
5. Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	geen
Reserves	<ul style="list-style-type: none"> ■ Er zijn in 2023 alleen incidentele onttrekkingen aan reserves begroot behalve onttrekkingen uit kapitaalreserves. Het totaal van de structurele onttrekking staat toegelicht in punt 2 hieronder.

2. Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves

In onderstaande tabel geven we de structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves per programma weer.

Structurele toevoegingen aan reserves	2023	2024	2025	2026
Programma				
Mutatie reserves	-	-	-	-
Totaal Algemene middelen	-	-	-	-
Saldo structurele toevoegingen aan reserves	-	-	-	-
Structurele onttrekkingen aan reserves	2023	2024	2025	2026
Programma				
Mutatie reserves	-23.455	-155.369	-155.369	-192.406
Totaal Algemene middelen	-23.455	-155.369	-155.369	-192.406
Saldo structurele onttrekkingen aan reserves	-23.455	-155.369	-155.369	-192.406
Saldo structurele mutaties reserves	-23.455	-155.369	-155.369	-192.406

3.2 Uiteenzetting financiële positie en toelichting

De uiteenzetting van de financiële positie bestaat uit de volgende onderdelen :

1. Geprognoseerde begin- en eindbalans;
2. Investerings;
3. Reserves;
4. Voorzieningen;
5. EMU-saldo.

3.2.1 Geprognosticeerde begin- en eindbalans

	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
ACTIVA¹	2021	2022	2023	2024	2025	2026
<i>Immateriële vaste activa</i>	3.160	3.160	3.160	3.160	3.160	3.160
<i>Materiële vaste activa</i>	30.428	34.411	45.880	50.413	50.511	49.439
<i>Financiële vaste activa</i>	9.820	9.820	9.820	9.820	9.820	9.820
- Kapitaalverstrekingen	1.485	1.485	1.485	1.485	1.485	1.485
- Verstrekte leningen	1.245	1.245	1.245	1.245	1.245	1.245
- Uitzettingen met een looptijd > 1 jaar	7.089	7.089	7.089	7.089	7.089	7.089
Totaal vaste activa	43.408	47.391	58.860	63.393	63.491	62.419
Voorraden	-558	-560	-591	-591	-591	-591
- Onderhanden werk: Bouwgrond in exploitatie	543	541	510	510	510	510
- Voorziening: Bouwgrond in exploitatie	-1.101	-1.101	-1.101	-1.101	-1.101	-1.101
- Overige grond- en hulpstoffen	-	-	-	-	-	-
- Gereed product en handelsgoederen	-	-	-	-	-	-
- Vooruitbetalingen	-	-	-	-	-	-
Uitzettingen	11.750	6.596	6.596	6.596	6.596	6.596
- Vorderingen (o.a. debiteuren)	2.636	2.636	2.636	2.636	2.636	2.636
- Verstrekte kasgeldleningen	-	-	-	-	-	-
- Rekening-courant tegoeden	-	-	-	-	-	-
- Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een looptijd < 1 jaar	5.154	-	-	-	-	-
- Overige uitzettingen met een looptijd < 1 jaar	3.960	3.960	3.960	3.960	3.960	3.960
Liquide middelen	221	-	-	-	-	-
Overlopende activa	572	572	572	572	572	572
Totaal vlottende activa	11.985	6.608	6.577	6.577	6.577	6.577
Totaal activa	55.393	53.999	65.437	69.970	70.068	68.996

¹ Bedragen x € 1.000,-

	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
PASSIVA ¹	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Reserves	23.340	23.088	22.606	22.280	23.109	23.587
Resultaat boekjaar	1.699	-91	37	587	272	-764
Vorzieningen	3.009	2.907	2.678	2.479	2.378	2.273
Vaste schuld	23.417	20.964	33.006	37.476	37.072	36.675
- Opgenomen leningen	23.393	20.940	32.983	37.453	37.048	36.651
- Waarborgsommen	24	24	24	24	24	24
- Overige vaste schulden	-	-	-	-	-	-
Totaal vaste passiva	51.465	46.867	58.328	62.822	62.831	61.771
Vlottende schuld	2.911	6.116	6.093	6.131	6.220	6.208
- Opgenomen kasgeldleningen	-	2.954	2.932	2.970	3.059	3.047
- Bankschulden	-	250	250	250	250	250
- Rekening courant schulden	-	-	-	-	-	-
- Overige opgenomen gelden met een looptijd < 1 jaar	2.911	2.911	2.911	2.911	2.911	2.911
- Vlottende schulden (o.a. crediteuren)	-	-	-	-	-	-
Overlopende passiva	1.016	1.016	1.016	1.016	1.016	1.016
Totaal vlottende passiva	3.928	7.132	7.109	7.147	7.236	7.224
Totaal passiva	55.392	53.999	65.437	69.969	70.067	68.996

¹ Bedragen x € 1.000,-

3.2.2 Investerings

Beheer- of beleidsonderdeel	Omschrijving	Jaar van aanvraag krediet			
		2023	2024	2025	2026
1. Bestuur en dienstverlening en veiligheid					
Bestuur en dienstverlening	Bijdrage Regionaal Investeringsfonds 2023	108.780			
	Bijdrage Regionaal Investeringsfonds 2024		108.780		
2. Samenleving					
Onderwijs	Vorbereidingskrediet nieuwbouw Avontuur	105.600			
Sport	Ballenvanger sportpark Haasbroek	8.500			
3. Wonen en Ruimte					
Afval en reiniging	4 ondergrondse containers dorpscentrum De Loethe	55.000			
Groen	Renv. en omvormen openb. groen 2023	126.000			
	Renv. en omvormen openb. groen 2024		126.000		
	Renoveren en omvormen groen 2025			126.000	
	Renoveren en omvormen groen 2026				126.000
Kunstwerken	Vervangen bruggen 2023	0			
Kunstwerken (beschoeiingen)	Renovatie beschoeiingen 2023	162.000			
	Renovatie beschoeiingen 2024		213.000		
	Renovatie beschoeiingen 2025			213.000	
	Renovatie beschoeiingen 2026				213.000
Openbare verlichting	Inv Openbare Verlichting 2023	74.100			
	Openbare verlichting 2024		77.000		
	Openbare verlichting 2025			77.000	
	Openbare verlichting 2026				77.000
	Vervangen lichtmasten Verlaatweg	25.000			
	Vervangen lichtmasten Vogelweide		66.000		
	Vervangen lichtmasten Korte Miening eo		66.000		
	Vervangen lichtmasten Blankaartpark			58.000	
	Vervangen lichtmasten Bloemenweide				52.000
Riolering	Vervanging riolering 2023	573.000			
	Vervanging riolering 2024		598.000		
	Vervanging riolering 2025			598.000	
	Vervanging riolering 2026				647.000
	VV gemalen 2023	168.000			
	VV gemalen 2024		45.250		
	VV gemalen 2025			27.650	
	VV gemalen 2026				16.000
	VV drukriolering 2023	110.800			
	VV drukriolering 2024		15.600		
	VV drukriolering 2025			92.850	

Beheer- of beleidsonderdeel	Omschrijving	Jaar van aanvraag krediet			
		2023	2024	2025	2026
	VV drukriolering 2026				92.850
	Vervangen riolering Dorpscentrum - Loethe	550.000			
Spelen	Uitv. beleidsplan spelen 2023	5.900			
	Uitv. Beleidsplan spelen 2024		40.300		
	Uitv. Beleidsplan spelen 2025			40.300	
	Uitv. Beleidsplan spelen 2026				40.300
	Speelplekken bomenbuurt	34.000			
Straatmeubilair	Vervangen straatmeubilair 2023	129.000			
	Vervangen straatmeubilair 2024			129.000	
Wegen	Vervangen elementen 2023	27.000			
	Herinrichting 't Watertje	204.345			
	Krediet Grote Polder		3.600.000		
	Vorbereidingskosten project Bomenbuurt	100.000			
	Reconstructie Vogelweide vervanging verharding wegen	1.362.033			
	Reconstructie Dorp Zuid ophoging en vervanging wegen	1.366.101			
	Vervanging wegen 2024		770.000		
	Vervanging wegen 2025			770.000	
5. Algemene dekkingsmiddelen					
Tractie	Pekel oplosser 2000 2023	7.500			
	Pick Up Tuindersdorp	45.000			
	Tractor New Holland	52.000			
	Vervanging rioolbus	56.000			
	Snipperkar tuinders	13.500			
Totaal		5.469.159	5.725.930	2.131.800	1.264.150

Beschikbaar te stellen kredieten bij de begroting 2023 voor in totaal € 5.469.159

Bij het vaststellen van de begroting stelt de raad de kredieten uit de jaarschijf 2023 direct beschikbaar aan de ambtelijke organisatie. Dit betreft een totaal van bijna € 5.500.000, waarvan de grootste investeringen voor het beheer van de openbare ruimte zijn. Hieronder is een toelichting op de belangrijkste investeringen opgenomen. In de programma's is per investering een gedetailleerde toelichting opgenomen.

Bijdrage Regionaal Investeringsfonds (RIF) 2023 en 2024

Op basis van de overeenkomst tussen de deelnemende gemeenten en Holland Rijnland is in 2008 een Regionaal Investeringsfonds ingesteld waaruit regionale projecten worden gefinancierd met een looptijd tot 2023. De looptijd voor dit fonds is recent verlengd met twee jaar. De bijdrage die Zoeterwoude aan dit fonds levert in zowel 2023 als 2024 bedraagt € 109.000.

Onderwijs en Sport

We zijn in 2023 de uitbreiding van het Avontuur aan het voorbereiden en vervangen de ballenvanger op sportpark Haasbroek. In totaal gaat het om € 114.000 binnen programma Samenleving.

Beheer openbare ruimte 2023

In de beheerplannen 2020-2023 is een aantal vervangingsinvesteringen opgenomen voor groenonderhoud, beschoeiingen, speelplaatsen, onderhoud van wegen, straatmeubilair, openbare verlichting en kunstwerken (bruggen). Voor 2023 levert dit een investeringsbedrag op van € 1.400.000. Dit bedrag is in overeenstemming met deze beheerplannen.

In 2023 worden de beheerplannen herzien. Vooruitlopend daarop voorzien wij al extra investeringen, die nog niet in het huidige beheerplan in het jaar 2023 waren opgenomen. Het gaat met name om twee grote reconstructies van wegen en de vervanging van riolering van het Dorpscentrum voor een bedrag van € 3.200.000. In totaal bedraagt het investeringvolume voor het beheer en onderhoud in 2023 € 5.100.000.

Voertuigen en (groot) materieel Algemene Dienst

In 2023 vervangen we een aantal voertuigen en ander materieel van de Algemene Dienst, waaronder een tractor, een pickup en een snipperkar voor de tuinders, de rioolbus en een pekeloplosser. Het totaal van deze investeringen bedraagt € 174.000 .

3.2.3 Reserves

Het BBV onderscheidt de volgende reserves:

- a. de Algemene Reserve;
- b. bestemmingsreserves om ongewenste schommelingen op te vangen in tarieven die aan derden in rekening worden gebracht;
- c. overige bestemmingsreserves.

Het reserve- en voorzieningenbeleid wordt jaarlijks beschreven bij de begroting en de jaarrekening. Daarmee heeft de gemeenteraad twee maal per jaar een actueel beeld van de stand van de reserves en voorzieningen en de uitgangspunten bij het beleid.

De Algemene Reserve is voor incidentele zaken beschikbaar. Over het algemeen dient deze reserve als een buffer tegen onverwachte risico's.

Bij bestemmingsreserves heeft de raad vooraf bepaald voor welke bestemming de reserve in het leven is geroepen. Ze zijn gevormd om ongewenste schommelingen in lasten of baten op te vangen of om een bepaald beleidsdoel te realiseren.

Ontwikkelingen

Overzicht reserves bedragen x € 1.000	Begroot Stand 1/1/2023	Begroting mutaties 2023	Begroting mutaties 2024	Begroting mutaties 2025	Begroting mutaties 2026	Begroot Stand 31/12/2026
Algemene reserves						
8497001 Algemene reserve	4.537	-350	-350	0	0	3.837
8497016 Algemene reserve gebiedsontwikkeling	505	0	0	0	0	505
Totaal Algemene Reserves	5.043	-350	-350	0	0	4.343
Bestemmingsreserves						
8497002 Reserve huisvesting onderwijs	298	-39	-81	0	0	178
8497005 Reserve volkshuisvesting	621	-6	-6	-6	-6	597
8497006 Res. riolering Dorp Zuid + Zuidbuurtse	20	-20	0	0	0	0
8497008 Reserve Duurzaamheid	266	-160	0	0	0	106
8497011 Reserve Bedrijfsvoering	170	0	0	0	0	170
8497012 Reserve SOZZ	0	0	0	0	0	0
8497018 R. Compensatie NUON dividend	4.814	0	0	0	0	4.814
8497022 Reserve Sociaal Domein	939	-165	-225	-50	-50	449
8497023 Res. dekking afschrijving Cultuurhuis	0	-4	-4	-4	-4	-16
8497024 Reserve Toezicht en Handhaving	200	-100	0	0	0	100
8497025 Reserve Energietransitie	392	0	0	0	0	392
8497026 Reserve Grote Projecten	2.651	453	453	453	453	4.465
8497027 Res.dekking afschrijv. Bernardusschool	7.660	0	-151	-151	-189	7.169
8497028 Reserve Omgevingswet	21	0	0	0	0	21
Totaal Bestemmingsreserves	18.051	-40	-14	242	205	18.445
Totaal reserves	23.094	-390	-364	242	205	22.787

Algemene Reserve

De Algemene Reserve is een financiële buffer voor het opvangen van tegenvallers. Deze reserve wordt gemuteerd met rekeningoverschotten of -tekorten en onverwachte (grote) mee- of tegenvallers. Beschikkingen over en toevoegingen aan de Algemene Reserve vinden alleen plaats door middel van resultaatbestemming. De gewenste omvang van de reserve is minimaal € 2.000.000, waarvan € 1.000.000 als absolute basis voor structurele risico's en € 1.000.000 als absolute basis voor incidentele risico's.

Meerjarige mutaties:

Stortingen: geen

Onttrekkingen: 2023 en 2024 € 350.000

Algemene reserve gebiedsontwikkeling

De Algemene reserve gebiedsontwikkeling is specifieke financiële buffer voor voor- en nadelen van gebiedontwikkelingen in de gemeenten. De reserve is bedoeld voor:

- het verevenen van overschotten of tekorten van projecten vanuit ons actief grondbeleid;

-
- b. het (tijdelijk) verevenen van voorbereidingskosten van projecten vanuit ons faciliterend grondbeleid, waarbij de intentie bestaat om deze kosten te verhalen op ontwikkelende partijen;
- c. het afdekken van risico's in gebiedsontwikkelingen

Meerjarige mutaties:

Storingsen: geen

Onttrekkingen: geen

Reserve huisvesting onderwijs

Deze reserve is bestemd voor het zorgdragen voor de huisvesting van alle Zoeterwoudse scholen. De nieuwbouw van de Brede School is in 2018 afgerond, waardoor het batig saldo vervolgens wordt aangewend voor het project nieuwbouw Bernardusschool.

De geraamde onttrekkingen hebben betrekking op het plaatsen van noodlokalen bij Het Avontuur.

Meerjarige mutaties:

Storingsen: geen

Onttrekkingen: 2023 € 39.000 en 2024 € 81.000

Reserve Volkshuisvesting

Doel van de reserve is het bevorderen van de volkshuisvesting in algemene zin en het stimuleren van, en waar nodig, financiële bijdragen verlenen aan de sociale woningbouw in het bijzonder. In de raadsvergadering van 1 juni 2017 heeft de raad de 'beleidsregel sociale woningbouw' en de 'subsidieverordening sociale woningbouw gemeente Zoeterwoude 2017' vastgesteld. In de beleidsregel is vastgelegd dat bij nieuwbouwplannen van drie of meer woningen 35% sociale woningbouw wordt gerealiseerd en er is een compensatieregeling opgenomen. Daarbij is bepaald dat het college bevoegd is om op basis van de 'subsidieverordening sociale woningbouw gemeente Zoeterwoude 2017' subsidie per sociale woning aan te wenden ten laste van de Reserve Volkshuisvesting. De subsidiëring van sociale woningbouw zal moeten leiden tot aantoonbare kwaliteitsverbetering en/of tot extra sociale woningbouw. Daarvoor hebben wij een subsidieverordening opgesteld waarin deze criteria zijn vastgelegd.

Meerjarige mutaties:

Storingsen: geen

Onttrekkingen: 2023 t/m 2026 € 5.940 (rente startersleningen)

Reserve riolering dorp en herstel Zuidbuurtse kade

Doel van de reserve is het afdekken van kapitaallasten die zijn ontstaan door de afname van de vaste activa van de Stichting Onroerende Zaken Zoeterwoude (SOZZ). De reserve is in 2005 gevormd bij de overname van de riolering in het gebied Dorp Zuid en de Zuidbuurtsekade van de SOZZ. De bijdrage uit de reserve aan de exploitatie dient ter dekking van de kapitaallasten als gevolg van de overdracht van de materiële vaste activa uit de SOZZ. Deze bijdrage maakt onderdeel uit van de berekening van het tarief rioolrechten. Jaarlijks wordt rente aan de reserve bijgeschreven. Onttrekkingen vinden plaats volgens een vast schema waardoor de reserve in 2024 nul is.

Meerjarige mutaties:

Storingsen: geen

Onttrekkingen: 2023 € 19.549

Reserve Duurzaamheid

Doel van de reserve is het dekken van de kosten van de maatregelen uit de Duurzaamheidsprogramma 2019-2022.

Meerjarige mutaties:

Storingsen: geen

Onttrekkingen: 2023 € 160.000 (verlengen subsidieverordening duurzaamheid + initiavenpot duurzaamheid)

Reserve Bedrijfsvoering

Doel van de reserve is het dekken van de kosten die verbonden zijn aan deelname Servicepunt71 en de kosten die voorkomen uit de aanpassing van de organisatie naar aanleiding van de deelname.

Meerjarige mutaties:

Storingsen: geen

Onttrekkingen: 2023 t/m 2026 € 14.079

Reserve SOZZ

Doel van de reserve is het beschikbaar stellen van een financiële bijdrage aan activiteiten op het gebied van kunst en cultuur. In 2020 is bij de aankoop van de Stier afgesproken dat de Stichting Kunst en Cultuur Zoeterwoude vóór 2030 een bedrag van € 6.220 terugbetaald aan de gemeente en dat dit terechtkomt in deze reserve.

Meerjarige mutaties:

Jaarlijks wordt rente aan de reserve bijgeschreven.

Storingsen: 2023 t/m 2026 € 636

Onttrekkingen: 2023 t/m 2026 € 636

Reserve compensatie NUON dividend

Doel van de reserve is het compenseren van het door verkoop aandelen Nuon in 2009 wegvallende jaarlijkse dividend. De reserve wordt aangewend voor dekking van het financieringstekort op de balans.

Meerjarige mutaties:

Storingsen: geen

Onttrekkingen: geen

Reserve Afvalstoffenheffing

Het doel van de reserve is het opvangen van voor- en nadelen op de taak Reiniging. Daarmee wordt een 100%-kostendekking van de taak gegarandeerd. Jaarlijks wordt het resultaat van de taak reiniging aan de reserve toegevoegd of onttrokken.

Meerjarige mutaties:

Storingsen: geen

Onttrekkingen: geen

Reserve Sociaal Domein

Doel van de reserve is het opvangen van voor- en nadelen in het Sociaal Domein.

Meerjarige mutaties:

Storingsen: geen

Onttrekkingen: 2023 €165.000, 2024 € 225.000, 2025 € 50.000 en 2026 € 50.000

Reserve dekking kapitaallasten Cultuurhuis

De reserve dient ter dekking van de kapitaallasten voor de aankoop van Het Cultuurhuis in de Dorpskern. De reserve is gevormd vanuit (het voornemen tot) de verkoop van vastgoed (bibliotheek en Suetanborg) in 2022. De voorschriften bepalen dat dekking van de aankoopkosten van het Cultuurhuis mogen worden gedekt uit een reserve. Op het moment van schrijven van deze begroting is de verkoop nog niet definitief afgerond en is de verkoopopbrengst nog niet gerealiseerd. Voorzichtigheidshalve is er daarom nog geen storting in de reserve begroot. De meerjarige kapitaallasten van de aankoop van Het Cultuurhuis zijn al wel voorzien in de reserve, aangezien deze aankoop al is afgerond. Hierdoor is het verloop van de reserve negatief gepresenteerd in deze begroting, ondanks dat er dekking beschikbaar komt uit de genoemde verkoop.

Meerjarige mutaties:

Storingsen: geen

Onttrekkingen: 2023 t/m 2026 € 3.906

Reserve Toezicht en Handhaving

De Reserve Toezicht en handhaving is ingesteld bij het vaststellen van de jaarrekening 2018 en is bedoeld voor najlende uitgaven in de jaren nadat Omgevingsvergunningen zijn afgegeven. De raad heeft op 27 juni 2019 besloten:

- a. een bedrag van € 200.000 te storten in een nieuw te vormen Reserve Toezicht en Handhaving;
- b. de reserve in volgende jaren te voeden uit hoger dan geraamde opbrengsten voor het verlenen van Omgevingsvergunningen in enig jaar;
- c. de reserve te maximeren tot € 200.000;
- d. het college de bevoegdheid te geven de reserve op basis van de normale bedrijfsvoering te benutten voor het uitvoeren van de toezicht en handhavingstaak en in de verslaggevingsronden de raad bij eerste gelegenheid te informeren over onttrekkingen.

Meerjarige mutaties:

Stortingen: geen

Onttrekkingen: 2023 € 100.000

Reserve Energietransitie

De Reserve Energietransitie is ingesteld bij het vaststellen van de jaarrekening 2018 en is bedoeld om kosten in de komende jaren te kunnen dekken als gevolg van de grote opgave Energietransitie. Per jaar wordt een inschatting gemaakt van het benodigde werkbudget en dit wordt vervolgens onttrokken aan de reserve.

Meerjarige mutaties:

Stortingen: geen

Onttrekkingen: geen

Reserve Grote Projecten

De Reserve Grote Projecten is ingesteld bij het vaststellen van de jaarrekening 2018 en is bedoeld om kosten voor grote gemeenschappelijke voorzieningen, zoals de projecten Maatschappelijk centrum Rijndijk en sporthal Klaverhal (gedeeltelijk) te kunnen dekken.

Meerjarige mutaties:

Stortingen: 2023 t/m 2026 € 453.390

Onttrekkingen: geen

Reserve dekking afschrijving Bernardusschool

De reserve is ingesteld om de afschrijvingslasten van de te bouwen Bernardusschool te dekken.

Meerjarige mutaties:

Stortingen: geen

Onttrekkingen: 2024 en 2025 € 151.463 en vanaf 2026 € 188.500

Reserve Omgevingswet

De reserve Omgevingswet is ingesteld om de kosten van de implementatie van de Omgevingswet te kunnen dekken.

Meerjarige mutaties:

Stortingen: geen

Onttrekkingen: geen

3.2.4 Voorzieningen

Toelichting:

1. Beschikking over voorzieningen vinden alleen plaats indien aan het doel of de bestemming van de voorziening wordt voldaan.
2. De voorziening dient de juiste omvang (resultaatonafhankelijk) te hebben. De omvang wordt jaarlijks gezien.
3. Toevoegingen en onttrekkingen aan voorzieningen worden ten laste van de exploitatie geboekt.

Overzicht voorzieningen bedragen x € 1.000	Begroot Stand 1-1-2023	Begroting mutaties 2023	Begroting mutaties 2024	Begroting mutaties 2025	Begroting mutaties 2026	Begroot Stand 31/12/2026
Voorzieningen						
8498001 Voorziening rioolrechtheffing	494	-190	-161	-62	-66	15
8498003 Voorziening vermoedelijke verplichtingen	0	0	0	0	0	0
8498005 Voorziening wethouderspensionen	2.413	-39	-39	-39	-39	2.258
Totaal voorzieningen	2.907	-229	-199	-101	-104	2.273

Voorziening rioolrechtheffing

Het doel van de voorziening is het egaliseren van ongewenste schommelingen in de tarieven voor rioolrechten.

Artikel 229b van de Gemeentewet bepaalt dat tarieven voor rioolrechten niet hoger mogen zijn dan de geraamde lasten. Het uitgangspunt voor het rioolrecht is kostendekkende tarieven. Het saldo op het product riolering wordt verrekend met de voorziening. De omvang wordt bepaald door de kostendekkendheid van het rioolrecht over vier jaren. Volgens de huidige berekeningen zal er gedurende de komende jaren telkens een bedrag uit de voorziening worden onttrokken. De stand van de voorziening biedt daarvoor voldoende ruimte.

Meerjarige mutaties:

Storting: geen

Onttrekkingen: 2023 € 190.164, 2024 € 160.712, 2025 € 62.205 en 2026 € 65.666

Voorziening vermoedelijke verplichtingen

Het doel van de voorziening om mogelijke claims of niet nader te benoemen risico's te kunnen dekken. Op dit moment zijn er geen specifieke risico's voorzien, waardoor het saldo van de voorziening nihil is.

Algemene risico's staan beschreven in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing. Dekking van deze risico's, als deze zich voordoen, komen niet ten laste van de voorziening vermoedelijke verplichtingen maar komen ten laste van de algemene reserve.

Meerjarige mutaties:

Storting: geen

Onttrekkingen: geen

Voorziening wethouderspensionen

Het doel van de voorziening is het beschikken over voldoende middelen om te kunnen voldoen aan de pensioenrechten van voormalig wethouders. Op basis van de Algemene Pensioenwet voor Politieke Ambtsdragers (de Wet APPA) hebben voormalig wethouders recht op pensioen. De kosten hiervan komen voor rekening van de gemeente. Jaarlijks wordt via een actuariële berekening de omvang van de verplichting bepaald.

Meerjarige mutaties:

Storting: geen

Onttrekkingen: 2023 t/m 2026 € 38.644 (uitkeringen)

3.2.5 EMU-saldo

EMU-saldo ¹	JR 2021	BG 2022	BG 2023	MJB 2024	MJB 2025	MJB 2026
1. Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan of onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-376	-2.042	-353	224	515	-558
2. Mutatie (im)materiële vaste activa	-1.579	3.983	11.469	4.532	98	-1.072
3. Mutatie voorzieningen	-385	-102	-229	-199	-101	-104
4. Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	278	-2	-31	-	-	-
5. Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa	-	-	-	-	-	-
Berekend EMU-saldo²	541	-6.126	-12.020	-4.508	316	409

¹ Bedragen x € 1.000,-

² Legenda berekening EMU-saldo = 1 - 2 + 3 - 4 - 5.

3.3 Taakveldindeling

Het Besluit Begroten en Verantwoorden (BBV) schrijft voor dat de begroting van lasten en baten wordt ingedeeld naar uniforme taakvelden. Hiermee wordt beoogd gemeenten onderling beter vergelijkbaar te maken.

Taakveldenoverzicht		Baten	Lasten	Totaal
Bestuur en ondersteuning	0.62	-3.053.260	117.400	-2.935.860
	0.61	-2.124.165	-	-2.124.165
	0.4	210.706	5.363.078	5.573.784
	0.2	-58.580	270.960	212.380
	0.64	-1.500	166.000	164.500
	0.7	-14.763.774	-	-14.763.774
	0.8	-	313.372	313.372
	0.5	-530.000	198.446	-331.554
	0.10	-844.031	454.026	-390.005
	0.1	-	986.923	986.923
	0.11	-	-224.507	-224.507
Totaal		-21.164.604	7.645.698	-13.518.906
Volksgezondheid en milieu	7.2	-1.348.471	1.016.398	-332.073
	7.3	-1.168.978	1.079.612	-89.366
	7.5	-5.000	1.000	-4.000
	7.4	-89.578	1.245.565	1.155.987
	7.1	-30.000	600.187	570.187
Totaal		-2.642.027	3.942.762	1.300.735
Sociaal domein	6.1	-85.910	664.408	578.498
	6.71	-22.500	1.416.970	1.394.470
	6.3	-848.819	1.679.673	830.854
	6.6	-	90.103	90.103
	6.81	-	92.523	92.523
	6.72	-	1.252.192	1.252.192
	6.82	-	225.735	225.735
	6.2	-	336.848	336.848
	6.5	-	78.660	78.660
Totaal		-957.229	5.837.112	4.879.883
Sport, cultuur en recreatie	5.2	-162.002	587.539	425.537
	5.3	-30.967	128.268	97.301
	5.6	-16.011	160.279	144.268
	5.5	-133	72.494	72.361
	5.7	-10.872	1.277.018	1.266.146
	5.4	-	30.160	30.160
Totaal		-219.985	2.255.758	2.035.773

Taakveldenoverzicht		Baten	Lasten	Totaal
Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	8.2	-	203.246	203.246
	8.3	-154.999	879.406	724.407
	8.1	-13.540	520.041	506.501
Totaal		-168.539	1.602.693	1.434.154
Verkeer, vervoer en waterstaat	2.3	-13.180	13.482	302
	2.1	-72.560	2.239.107	2.166.547
	2.5	-	3.709	3.709
Totaal		-85.740	2.256.298	2.170.558
Economie	3.3	-830	109.083	108.253
Totaal		-830	109.083	108.253
Veiligheid	1.2	-4.470	258.448	253.978
	1.1	-	729.267	729.267
Totaal		-4.470	987.715	983.245
Onderwijs	4.3	-77.930	335.617	257.687
	4.1	-	69.065	69.065
	4.2	-	279.553	279.553
Totaal		-77.930	684.235	606.305
Totaal		-25.321.354	25.321.354	-

4 Bijlagen

4.1 Samenstelling Bestuur

College van Burgemeester en wethouders

Burgemeester F.Q.A. van Trigt;

- Ambassadeur van Zoeterwoude
- Algemene en Bestuurlijke Zaken
- Openbare Orde en Veiligheid
- Personeel en Organisatie
- Juridische Zaken
- Handhaving
- Gezondheidsbeleid
- Sport - Bewegen - Spelen
- Jeugd
- Onderwijs
- Communicatie - Participatie - Dienstverlening

Wethouder H.P. Olthof (Christen Democratisch Appèl);

- 1e loco-burgemeester
- Financiën
- Ruimtelijke Ontwikkeling
- Wonen
- Natuur - Landschap - Recreatie
- Groene Hartbeleid
- Bedrijfsvoering
- Economie
- Regio

Wethouder M.J.P. Paardekooper (Volkspartij voor Vrijheid en Democratie);

- 2e loco-burgemeester
- Energietransitie
- Duurzaamheid en Milieu
- Afval
- Openbare Ruimte/Werken
- Verkeer - Vervoer - Waterstaat
- WMO - Welzijn - Ouderenbeleid
- Participatie
- Cultuur

Gemeentesecretaris W.A.M. Zoetemelk-van der Hulst

Zetelverdeling Gemeenteraad 2022-2026

Progressief Zoeterwoude

- Mw. M.J. van der Poel (fractievoorzitter)
- Dhr. K.P. Goossen
- Mw. M. Oppe
- Dhr. M. van Es
- Mw. J.M. Valk

Christen Democratisch Appèl

- Mw. A.A.M. Coene - Beereboom (fractievoorzitter)
- Dhr. M.H. van der Hoeven
- Dhr. M.V.X. van Mil
- Dhr. J.C.M. van Veen
- Dhr. W.J.C. Klein

Volkspartij voor Vrijheid en Democratie

- Mw. K. de Lange - de Heiden (fractievoorzitter)
- Dhr. R.W. Onderwater

Senioren Belangen Zoeterwoude

- Mw. T.C. van der Kooi - van den Kolk (fractievoorzitter)

Raadsgriffier

- Mw. G.J. Buijs

4.2 Subsidies volgens subsidieprogramma

ORGANISATIE	SUBSIDIE 2023	SUBSIDIE 2024	SUBSIDIE 2025	SUBSIDIE 2026
Bibliotheek Rijn en Venen Zoeterwoude dorp	114.220	116.504	€ 118.834	€ 121.211
Bibliotheek Meerburg Zoeterwoude-Rijndijk	-44.200	-44.500	-44.800	-45.100
Multi-centrum De Eendenkooi	-68.000	-68.000	-68.000	-68.000
Sport- en recreatiecentrum De Klaverhal	-50.000	-50.000	-50.000	-50.000
Stichting Sporten	-44.533	-52.379	-55.509	-58.169
Tafeltje Dek Je	-2.500	-2.500	-3.500	-4.500
Zoeterwoude Voor Elkaar	-3.200	-3.200	-3.200	-3.200
Scouting Zoeterwoude	-4.500	-4.500	-4.500	-4.500
Protestantse Jeugdraad	-2.405	-2.405	-2.405	-2.405
St. Jans Fanfare	-6.560	-6.560	-6.560	-6.560
Drumfanfare V.I.O.S.	-6.800	-6.800	-6.800	-6.800
Cantate Domino	-1.530	-1.530	-1.530	-1.530
Ontmoetingsplaats 'De Buren'	-5.000	-5.000	-5.000	-5.000
Ontmoetingsplaats 'De Herdershof'	-500	-500	-500	-500
Seniorensoos Zoeterwoude-Dorp	-305	-305	-305	-305
Seniorensociëteit Zoeterwoude-Rijndijk	-1.200	-1.200	-1.200	-1.200
Katholieke Bond voor Ouderen	-2.370	-2.370	-2.370	-2.370
Sport en Spel 55+ (MBVO Dorp)	-950	-1.050	-1.150	-1.250
Meer bewegen voor ouderen Zoeterwoude-Rijndijk (incl. GALM en Tai Chi)	-5.100	-5.100	-5.300	-5.500
Damesgilde	-500	-500	-500	-500
Stichting Wouw	-25	-2.780	-2.780	-2.780
Oranjecomité Zoeterwoude-Dorp	-3.500	-3.500	-3.500	-3.500
4 en 5 mei Comité Zoeterwoude	-975	-975	-2.375	-975
Stichting Oranjecomité Zoeterwoude-Rijndijk	-2.650	-2.650	-2.650	-2.650
Leidse Rechtswinkel	-565	-565	-565	-565
Stichting Oud Zoeterwoude	-5.000	-5.000	-5.000	-5.000
Buurthuis De Weipoort	-5.400	-5.400	-5.400	-5.400
Rijnlandse Molenstichting	-4.000	-4.000	-4.000	-4.000
Intocht Sinterklaas Zoeterwoude-Dorp	-1.000	-1.000	-1.000	-1.000
Stichting Kunst en Cultuur Zoeterwoude	-4.658	-3.755	-6.385	-4.000
Schilder- en tekenvereniging De Kameleon	-2.000	-1.500	-1.000	-1.000
Lokale omroep	-5.274	-6.000	-6.000	-6.000
EHBO-vereniging St. Liduina (dorp)	-205	-205	-205	-205
EHBO-vereniging Meerburg (rijndijk)	-205	-205	-205	-205
Educatief groenprogramma	-325	-325	-325	-325
Onvoorziene welzijnsuitgaven	-2.000	-2.000	-2.000	-2.000
Totaal	-173.715	-181.755	-187.685	-185.783

4.3 Projectenboek

Deze bijlage wordt separaat bij de begroting geleverd.

